Jožo Nižnánsky

Fîntîna dragostei

roman

Editura Eminescu

JOŽO NIŽNÁNSKY

Fântâna dragostei

37

Traducere din limba slovacă de Ion Cârmaciu

Coperta colecției: Val Munteanu
Coperta: Arstid Schmidt

EDITURA EMINESCU
1971

Cuprins

Alarmă la castel _____ 5
Surpriza de lângă turn _____ 13
Bobocul de trandafir al haremului lui Djem _____ 22
Fratele sultanului _____ 31
Întoarcerea lui Štefan Zápolský _____ 41
Soțul care ştie tot _____ 51
Dragoste, gelozie, trădare _____ 59
Cerbul care n-a fost omorât _____ 66
O soție furioasă şi o fată care plânge _____ 72
Ce e acela bărbier şi vin grecesc? _____ 80
Cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin _____ 89
Despărțirea _____ 94
De la o teamă la alta _____ 102
Un spin în coroana Ungariei _____ 107
Episcopul Toma Bakoc şi jocul lui cu inimile _____ 112
Femeia care nu suportă nesiguranța _____ 118
O caravană pe drumul spre Hlohovec _____ 123
Regele şi negustorul turc _____ 128
O zi nefericită pentru bufonul regelui _____ 134
Dobrje, dobrje! _____ 140
Râsul şi plânsul reginei Beatrice _____ 146
O jucărie drăguță _____ 150
Duel de probă _____ 157
Cine merită dragostea Fatmei? _____ 162
Doamna şi roaba ei _____ 168
Căpitanul la rang de slujnică _____ 173
Mama biruitoare _____ 180
Fuga de dragoste _____ 187
Trenčinul se turceşte _____ 193
O fericire fugară _____ 199

„Din stânca de la Trenčin nu poți să scoți apă!” 205
Şiretlicul Preacuvioşilor Părinți de la Skalka 214
Un călugăr neobişnuit 222
Întâlnire amoroasă în palatul de la Strigoniu 227
Însurătoarea – singura scăpare 232
Toma Bakoc dă cărțile pe față 240
Căsătoria secretă a regelui Ladislau 245
La mânăstirea de la Skalka 254
Fratele Ambróz 259
Crucea pentru sabie 265
Totul a izbutit 272
Cel mai lung drum de la Skalka la Trenčin 277
Jertfa cea mai grea 283
Oameni care fug 287
Alah! Alah! Apă!! 293

Alarmă la castel

ÎN PAŞNICA NOAPTE CU LUNĂ, castelul dormita încremenit deasupra oraşului Trenčin ca un uriaş de piatră. Pe bolta cerului pâlpâiau făcliile stelelor, iar cornul lunii se scălda în apele aurite ale Vahului, ostenit de drumul său prin arşiţa lunii lui cuptor.

Cetăţenii oraşului Trenčin dormeau liniştiţi. Nu se temeau de duşman şi nici de vreun alt prăpăd. Căci, chiar dacă, Doamne fereşte, s-ar fi întâmplat ceva, straja de la castel stătea de veghe, iar în oraş paznicul pândea ca focul sau tâlharii să nu primejduiască avutul locuitorilor.

„Astăzi, 25 iulie 1490, nu s-a întâmplat nimic, doar…" însemnă căpitanul Ambróz Opatovský într-o carte uriaşă stând într-unul din turnurile castelului. Zadarnic îşi gâdila când fruntea, când nasul cu o pană de gâscă, pe care o tot muia într-o călimară, vrând parcă să-şi îndemne gândurile la lucru. Scrisese de două ori cuvântul „doar" pe hârtia grosolană, dar pana nu voia cu niciun chip să se urnească mai departe.

— La naiba! gemu el aruncând pana cât colo. Stăpânul, Štefan Zápolský, îi lăsase în seamă o muncă cu adevărat neomenească.

— Uite, ia cartea asta şi să-mi scrii în ea, în fiecare zi, tot ce se întâmplă la castel şi în oraş! îi poruncise el după dumineca Floriilor, când se ivise la castel un sol cu ştirea că regele Matei s-a stins din viaţă, la Viena, după o grea suferinţă. Štefan Zápolský stătea ca pe jăratec. Îi venea să-şi ia degrabă zborul ca să-i aducă mângâiere întristatei

văduve, dar şi să fie de față atunci când se va hotărî cine să se urce pe scaunul Ungariei rămas acum gol.

— Ostaşului îi stă bine cu sabia, nu cu pana! bodogăni căpitanul. Se ridică în picioare, se plimbă de colo-colo în jurul mesei, apoi apucă iarăşi pana şi se aşează în fața cronicii castelului.

„...doar patru turci au sosit în oraş" adăugă el, cu chiu cu vai, storcându-şi creierii cum să consemneze mai bine întâmplarea. Trebuia s-o scrie pentru ca în ditamai ceaslovul ăsta să fie, cât de cât, ceva. Stăpânul ar putea veni în orice clipă şi ce-ar zice dacă n-ar citi altceva decât că, zi de zi, de la Florii încoace „nu s-a întâmplat nimic"?

Deci mai mult ca să îndeplinească o poruncă, el notă că, în ziua de 25 iulie 1490, au poposit la Trenčin patru turci care se dădeau drept negustori. Întâmplarea în sine nu era cine ştie ce, fiindcă la Trenčin poposeau oameni de cele mai felurite neamuri. Ciudat era numai faptul că doi dintre ei se aşezaseră la hanul dintr-un capăt al oraşului, iar alți doi tocmai la celălalt capăt. Apoi mai era suspect că de câte ori se întâlneau pe uliță, turcii se ocoleau şi se uitau urât unii la alții. Oare aşa ar face cetățenii oraşului Trenčin dacă s-ar întâlni printre străini? se întrebă căpitanul. Nicidecum.

Până să isprăvească de scris despre acest eveniment lipsit de însemnătate, căpitanului îi ieşiseră broboane de sudoare pe frunte, iar mâna îi ostenise de parcă ar fi spart pietre cu ea. Înfuriat, aruncă pana şi o strivi sub picioare ca pe o viperă primejdioasă. În această clipă luă hotărârea să predea căpitănia. Să taie, să spintece, pentru asta era oricând gata. Dar să umble cu pana, nu mergea. Domnul Štefan Zápolský n-avea decât să-şi găsească un pisar!

Închise cartea cu putere şi aceasta pocni de parcă s-ar fi tras cu puşca. Pe urmă se apropie de fereastra deschisă, căutând îngândurat cuvintele prin care avea să-i exprime stăpânului, când se va întoarce, nemulțumirea sa.

O negură albastră învăluia oraşul. De undeva dinspre Kubra răsună lătrat de câini şi imediat, ca un ecou, începură să latre şi câinii din Trenčin.

Privirea lui Ambróz Opatovský se opri în curtea interioară, spintecată în două de umbra turnului de pază.

Inima începu să-i bată mai cu putere. Se uita fix în jos.

O siluetă neagră străbatea curtea aruncând dinaintea sa o umbră lunguiață.

Zâmbi. O femeie, iarăşi o femeie…

De câte ori stătea în turn, chinuindu-se până noaptea târziu cu blestemata de cronică, luptându-se cu îndărătnica pană ce nu vroia să însemneze pentru urmaşi, în rânduri negre, întâmplările acelor vremuri, se ducea nu o dată la fereastră să tragă aer proaspăt în piept şi să mai dea ghes creierului ca s-o scoată la capăt cu afurisita de scriere. Din când în când, câte o siluetă neagră îşi făcea apariția în curte. Adesea chiar două, îmbrățişându-se.

Privi cu atenție. Aşa ceva nu-i mai fusese dat să vadă. Silueta nu se furişa spre locuințele oştenilor şi nici spre ale servitorilor. Se îndreptase spre fortificațiile dinspre miazăzi încă neterminate. Zidul, pe care meşterii îl ridicaseră cam până la mijlocul pulberăriei, semăna cu o gură căscată şi ştirbă.

Ce naiba o fi căutând o muiere acolo? se gândi el. Dar în aceeaşi clipă o auzi fluierând încet. Ce-o mai fi şi asta? De ce fluieră? Dă cuiva vreun semn? Şi dacă da, semnul poate îi numai pentru cineva din afară, de dincolo de fortificație.

Nu pricepea ce poate fi la mijloc, dar nici nu stătu prea mult pe gânduri. Îşi încinse sabia şi se repezi jos, hotărât să pândească.

Coborând, el auzi alte fluierături de dincolo de fortificație. Se lipi de zid şi îşi ținu respirația.

Răsună un zgomot ciudat. Parcă se cățăra cineva pe zid. Desluşi pocnetul unei pietre lovite de zid. Ce distracție ciudată o mai fi şi asta? Cine şi pentru care motiv aruncă noaptea cu pietre?

Stăpânit de curiozitate, căpitanul uită că trebuie să fie cu băgare de seamă şi se trezi într-o clipită la numai doi paşi de turnul alături de care se afla silueta cea neagră.

Dintr-o dală, se lumină la minte. O piatră căzu în curte şi

făcu un salt. De piatră era legată o frânghie. Şi în clipa în care silueta de femeie începu să se desprindă de pământ, lunecând prin văzduh de parcă s-ar fi înălțat la ceruri, căpitanului îi fu limpede ce se petrece sub ochii lui. Deci, de dincolo fusese aruncată o frânghie. Femeia se va cățăra pe zid, va lega frânghia, de sus, şi apoi îşi va da liniştită drumul la vale.

Vru să strige, fiindcă îşi dădea seama că oricine-ar fi, o femeie sau un bărbat deghizat în femeie, era vorba de cineva care încerca s-o şteargă. În calitatea sa de căpitan al castelului avea datoria să curme această faptă.

Mai stătu o clipă aiurit de spectacolul neaşteptat la care era martor, dar când îşi veni în fire şi vru să acționeze, de după zid răsună un țipăt înfiorător. Silueta, care era mai-mai să ajungă sus, se prăbuşi la pământ ca piatra de mai înainte. Şi ca un fel de ecou la țipătul sfâşietor de afară, femeia gemu cu adâncă durere.

Afară cineva horcăi, trăgând parcă să moară, apoi, după un timp, se auzi o exclamație înăbuşită:

— Alah, Alah!

Abia se stinsese această chemare, când începură să răsune paşi dincolo şi mai ales dincoace de ziduri.

Ambróz Opatovský îşi dădea seama ce se petrece, dar nu avea vreme să cugete pe îndelete şi să cântărească mai mult bănuiala care îl ispitea din clipa când auzise numele lui Alah şi crezuse a fi recunoscut glasul celei ce gemuse. Se repezi la ființa care zăcea pe o grămadă de pietre de lângă fortificație. La picioarele căpitanului se afla o siluetă subțire înfăşurată într-o pelerină neagră.

— Cine eşti şi ce cauți aici? o întrebă el.

Dar nu primi răspuns.

Căpitanul se aplecă şi îi descoperi capul acoperit mai mult de un păr des şi despletit decât de gluga pelerinei. Tocmai atunci se ivi şi luna, o lună hlizită, curioasă care înecă întreg castelul şi curtea într-o lumină gălbuie.

Un chip palid şi doi ochi mari, arzători, îl fixau pe Ambróz Opatovský.

— Fatma! exclamă el.

Înmărmuri cu ochii la ea. Era grozav de uimit, deşi începuse mai dinainte să cam bănuiască despre ce era vorba.

— Vă implor, domnule, să nu mă trădați! Vocea îi tremura de durere şi spaimă.

— Eşti rănită?

— Nu, domnule. Inima mi-e rănită. Iar acum s-a deschis în ea o nouă rană. Începusem să mă amăgesc cu gândul că voi fi liberă când am căzut din nou în robie.

La ziduri şi în curte răsună tropăit de paşi, voci dezorientate şi goarna de alarmă.

— Ai vrut să fugi?

Nu-i răspunse. Se agață de brațul lui şi i-l strânsc cu toată puterea.

— N-o să mă trădați!

— Nu, nu, Fatma!

Dar îi păru imediat rău de făgăduiala sa. Cum ar putea să treacă sub tăcere o întâmplare care sculase tot castelul? Străjile veneau din toate părțile. Va trebui să născocească iute o explicație pentru țipetele care tulburaseră pacea nopții.

Se îndreptă şi o acoperi pe fată cu umbra sa.

Străjile se opriră lângă el şi-l recunoscură.

— Cineva a încercat să pătrundă în castel, zise Ambróz Opatovský. Dați fuga şi să nu vă întoarceți până nu puneți mâna pe cei care au vrut să treacă zidul!

După ce se îndepărtară, căpitanul se aplecă spre ea şi o întrebă:

— E şi el printre ei?

— Nu e, îi răspunse fata.

— Să mi-i aduceți vii sau morți! strigă el în urma străjilor care se îndepărtau în fugă.

Şi acum? Ambróz Opatovský se încruntă şi se uită nehotărât la fată. Îl năpădiră remuşcările. El, căpitan al castelului Trenčin, om de încredere al lui Štefan Zápolský, să se lase înduioşat de rugămințile unei turcoaice! I-a făgăduit

că n-o să vorbească nimănui despre încercarea ei de fugă pentru ca să o ferească de urmări. Dar în acest fel, nu făcea decât să-i dea curaj să mai încerce o dată.

— Ridică-te şi grăbeşte-te să ajungi cât mai repede în patul tău! îi porunci el.

— Nu mă pot întoarce! zise Fatma uitându-se cu spaimă la ferestrele care străluceau ca nişte ochi deschişi.

— Într-adevăr, nu poți.

Îşi dădu seama că tot castelul era în picioare şi că Fatma nu s-ar putea strecura neobservată.

— Numai la dumneavoastră m-aş putea ascunde, domnule căpitan! La dumneavoastră n-o să mă caute nimeni!

— Dar ce facem dacă or să bage de seamă că odaia ta e goală?

— Or să-şi închipuie că am fugit!

Căpitanul simțea cum îi clocoteşte sângele în vine. Cum i se băteau tâmplele cu putere.

Nu! Nu! Glasul conştiinței se răzvrătea. Nu trebuie să țină parte turcoaicei, să înşele încrederea stăpânului său. Ar trebui să o închidă şi să-i dea o pedeapsă aspră! Dar cum să pedepsească o ființă atât de gingaşă, cum ar putea să îndure privirea ei plină de durere şi de mustrare?

Nu mai avea vreme să-şi potolească glasul conştiinței. Poate de aceea birui Fatma.

— Repede, repede, domnule căpitan, să nu ne găsească împreună!

Îi simți mâna tremurând sub brațul său şi, în clipa următoare, nu el pe ea, ci ea pe el îl conducea în turnul de pază. Căpitanul urca pe scările care scârțâiau ca lanțurile unui osândit dus la închisoare.

Clipa când o zărise pentru prima oară pe Fatma îi fusese fatală. Chipul ei i se întipărise adânc în suflet şi de atunci strălucea atât de tare încât nimic nu-l putea face să se stingă.

S-a ales numai cu chinuri. Fata era mereu aceeaşi: rece, de parcă inima ei fusese cioplită din marmoră. Degeaba

încerca să şi-o apropie. Nu reuşea să-i încălzească privirile, ochii ei se uitau la el ca la un străin. Zadarnic se străduia să-i intre în voie: pe chipul ei nu răsărea niciun zâmbet.

Ajunşi în turn, ei văzură curtea mişunând de oameni ca un furnicar. Se strânseseră laolaltă servitori şi ostaşi, discutând agitaţi.

— Aşteaptă-mă aici, îi spuse căpitanul fetei.

Când să se repeadă jos să-i potolească pe cei neliniştiţi şi că restabilească ordinea. Fatma îl prinse de mână:

— Vă mulţumesc, domnule căpitan!

Inima i se strânse de milă. Ochii Fatmei se umpluseră de lacrimi, iar vocea ei ascundea un plâns greu înăbuşit.

Rămânând singură, Fatma nu se mai putu stăpâni şi începu să plângă în hohote.

Când căpitanul ajunse în curte, zăpăceala era totală. Se răspândeau zvonuri alarmante, oamenii erau speriaţi, se zicea că turcii se adunaseră lângă Vah şi că se pregăteau să ia cu asalt castelul. Deşi nu se auzise nimic altceva decât ţipătul de groază de peste zid şi un geamăt de durere, totuşi mulţi se jurau că au auzit un tropăit infernal la poalele castelului, strigăte şi chemări, către Alah.

— Alah! Alah!

— Să vă fie ruşine! Ambróz Opatovský se răsti mai întâi la oşteni. Faceţi din ţânţar armăsar! De cine vă e frică, mă, muierilor?

Oştenii tăcură ruşinaţi.

— Cel ce se sperie, continuă întorcându-se către servitori, să ştiţi că îl jigneşte pe luminăţia-sa domnul nostru Štefan Zápolský. Cine îndrăzneşte să se îndoiască de trăinicia slăvitului castel din Trenčin, pe care nimeni nu l-a putut cuceri, din faţa căruia orice armată străină a plecat întotdeauna cu coada între picioare? Iar acum, când se ridică noi ziduri, nici dracu n-ar avea ce să-i mai facă. Împrăştiaţi-vă în linişte!

În clipa aceea se deschise o fereastră şi privirile celor de faţă începură să se ridice pe furiş într-acolo. Era fereastra de la dormitorul stâpânei. În spaţiul ferestrei apăru,

strălucitoare ca o bucată de soare, însăşi doamna Hedviga, soția seniorului. Era îmbrăcată toată numai în dantele, iar părul ei despletit, cum stătea aplecată, se revărsa ca un şuvoi de ape negre.

— Ce s-a înlâmplat? întrebă ea.

— Nimic, luminată doamnă, răspunse Ambróz Opatovský. Ochii i se înecaseră în valurile adânci ale părului ei şi inima începuse să-i bubuie în piept. Oamenii s-au întărâtat pentru o nimica toată. Dar vă asigur că într-o clipă va domni iară sfânta linişte a nopții.

— Domnule căpitan, să vii mâine dimineață şi să-mi povesteşti ce s-a întâmplat... Să vii sigur, Ambróz!

Ambróz!... Stăpâna i se adresase familiar de față cu atâta lume...

Îi veni amețeală. Se înăbuşea. I se pusese un nod în gât.

Era evident că nu-l invita la ea doamna şi stăpâna castelului, ci o femeie părăsită...

Şi oricine, întregul castel înțelegea chemarea ei...

Surpriza de lângă turn

DE ÎNDATĂ CE AJUNSERĂ DINcolo de ziduri, străjerii zăriră două umbre fugind. Un pâlc de ostaşi se luară după ele, alţii rămaseră să cerceteze fortificaţia, să vadă dacă totul e în ordine.

Pe drumul care ducea la Vah răsuna un tropăit atât de puternic, încât cetăţenii oraşului, care dormeau iepureşte, se treziră şi dădură năvală la ferestre. De la locurile lor, ei văzură pâlcul de oşteni fugărindu-i pe cei doi necunoscuţi pe care îi ajunseră din urmă abia pe malul râului. De prins, îl prinseră numai pe unul. Celălalt apucase să se arunce în valuri.

— După el!

Oştenii se îndemnau unul pe altul, dar niciunul nu avea chef să se scalde la ora aceea din noapte când omul apelor era atotstăpânitor şi putea să se răzbune pe ei în chipul cel mai cumplit. Se mulţumiră aşadar să pună mâna măcar pe unul.

Îl luară la întrebări, dar prizonierul tăcea cu fălcile încleştate, pe care nu catadicsi să le deschidă nici după ce începură să-i care la pumni.

Ambróz Opatovský făcu iute ordine; numai ferestrele luminate mai trădau urme de nelinişte. Apoi se îndreptă spre ziduri.

Era mulţumit că nimeni nu băgase de seamă lipsa Fatmei, că se va putea furişa neobservată în odăiţa ei.

Lângă fortificaţie, în locul de unde ţâşnise acel ţipăt de

groaza, zări un grup de oşteni. Stăteau încremeniți şi muți. Dinaintea lor se afla o siluetă neagră. Când veni mai aproape el se dumiri, după turbanul alb, fantomatic pe fundalul întunecat, că era vorba de un turc.

— Avea cuțitul ăsta înfipt în spate.

Unul dintre oşteni îi întinse un cuțit însângerat până la prăsele.

Ambróz Opatovský era mai uluit decât oştenii săi. Nu pentru că dăduse peste un om cu turban, fiindcă acum ştia că Fatma încercase să fugă şi numai nişte turci o putuseră ajuta, ci pentru că omul cu turban zăcea acum fără viață. Iar cuțitul, cu forma sa, arăta, de la prima ochire, că turcul de jos fusese trimis pe lumea cealaltă tot de un turc. Un creştin, dacă l-ar fi înțepat pe turc cu acest hanger turcesc, n-ar fi avut pricină să se ferească de urmările faptei sale, pentru că ar fi fost nu pedepsit, ci răsplătit.

— Trăieşte? îi întrebă căpitanul.

— Trăieşte, dar mult nu mai are până să dea ortul popii, răspunse unul dintre oşteni. S-a scurs tot sângele din el. Câteodată mai mişcă şi mai horcăie. E pe ducă.

— Luați-l şi duceți-l la camera gărzii de la intrare.

Căpitanul porunci să fie trezit fierarul castelului, om cu faimă de mare vraci în tot ținutul Vahului. Štefan Zápolský îl lua cu el în scoaterea fierului din carne, iar fierturile lui de ierburi, adunate numai la miez de noapte cu lună, se asemuiau celor mai grozave leacuri doftoriceşti.

L-au întins pe turc pe o bancă. Curând s-a ivit felcerul, care a început să-l pipăie cu băgare de seamă.

— Pe ăsta numai Dumnezeu îl mai poate scăpa, printr-o minune, zise el.

La un moment dat păru că bunul Dumnezeu avea să săvârşească minunea, şi anume în clipa când îşi făcură intrarea soldații cu prinsul de pe malul râului, care, după vestminte, era tot turc. Când dădu cu ochii de el, rănitul parcă învie. Ambróz Opatovský se aştepta să-l vadă sărind în picioare şi aruncându-se asupra turcului care intrase. Dar nu se petrecu niciun fel de minune. Rănitul nu sări de pe

bancă, pentru că nu era în stare să se mai ridice. O ultimă rămăşiţă de viaţă scapără în ochii lui. O ură nemaipomenită ţâşnea din ei.

— Fii blestemat, câine al câinelui lui Djem! horcăi muribundul. Să fie blestemat stăpânul tău, copiii copiilor tăi şi tu…

Spre marea uimire a lui Ambróz Opatovský şi a oştenilor, prizonierul se smulse din strânsoarea braţelor şi se aruncă asupra rănitului. Îi strânse gâtul cu degetele ca într-un cleşte. Patru oşteni avură mult de furcă până să-l smulgă de lângă rănit.

— Câine, câine! Vocea muribundului era din ce în ce mai slabă, dar atât de plină de ură încât cei de faţă se cutremurară. Eu mă mut în rai şi în curând am să zăresc faţa lui Alah, în raiul pe care tu n-ai să-l vezi în vecii vecilor, câine ce eşti! Câine!

„Câine” fu ultimul cuvânt care-i ieşi din gură. Chipul schimonosit de ură căpătă un fel de gingăşie, se acoperi de un zâmbet fericit şi ochii începură să se stingă.

În odaie se înstăpâni o linişte de mormânt. Linişte dinaintea morţii. Prizonierul turc era palid şi Ambróz Opatovský băgă de seamă că îi tremură mâinile şi picioarele; poate de emoţie, poate sub povara blestemului rostit de muribund.

— Cine eşti? îl întrebă Ambróz Opatovský după o clipă de tăcere. De ce ai venit la Trenčin şi de ce l-ai ucis pe acest om?

Turcul nu răspunse. Se uita la mort, se uita încremenit, părând să citească ceva cumplit pe chipul lui, ceva ce se deslușea numai ochilor lui, rămânând o taină pentru ceilalţi.

— De ce nu răspunzi? îl îndemnă unul dintre ostaşi dându-i un pumn în obraz. Când căpitanul nostru îţi face cinstea să-ţi vorbească, în mormânt să fii şi tot trebuie să-i răspunzi.

Dar turcul tăcea mâlc.

— Dacă nu vrea cu binele, atunci duceţi-l şi staţi cu el de vorbă la camera de tortură, porunci căpitanul după care se grăbi să se întoarcă la Fatma.

— Să venim să vă spunem ce-am făcut? întrebă un ostaş.

— Nu. Am să cobor îndată.

„Câinele câinelui lui Djem!" Cuvintele muribundului îi vuiau într-una în cap.

Djem! Fratele sultanului Turciei, omul pe care o soartă nenorocită şi invidia fratelui său l-au făcut să-şi ia lumea în cap, o veşnică pradă pentru cei puternici, o mare stafie cu ajutorul căreia statele europene încercau să-l îmblânzească pe sultan!

Reieşea din vorbele muribundului că un om de-al lui Djem avusese grijă să-l trimeată cât mai repede pe lumea cealaltă. Dar cum a ajuns aici omul lui Djem, ce vânt l-o fi adus? Oricum o fi, gândi el, (în momentul acesta pe Ambróz Opatovský îl apucă furia şi îşi încleştă pumnii) evenimentul trebuia consemnat în cronică. Se gândi apoi că Štefan Zápolský ar fi în stare să facă din asta un scandal internațional. Precum se ştia, Djem era un prizonier de seamă al Papei de la Roma. Părea aproape de necrezut ca oamenii lui – dacă-i mai avea – să umble slobozi prin lume cu gânduri ascunse. Dacă s-ar dovedi că e adevărat, Štefan Zápolský ar fi îndreptățit să se plângă împotriva Papei.

Numele lui Djem se tot învârtea prin capul căpitanului zăpăcindu-l din ce în ce mai mult. Acum îşi dorea întoarcerea cât mai grabnică a seniorului, încredințat fiind că numai el ar putea descurca ițele acestor taine, oricât de încurcate ar fi.

Dar cine ştia cu ce daraveri politice ale Țării Ungureşti se ocupa la vremea aceea Štefan Zápolský?

Regele Matei nu putuse să mai aştepte cu moartea? La gândul că era silit să scrie toată tărăşenia asta în cronică, Ambróz Opatovský începea să se înfurie şi pe morți. Ce l-o fi apucat să mănânce smochine tocmai de Florii, la Viena, în timp ce Beatrice se pregătea să se ducă la biserică cu mare alai? Căci de la smochinele alea nenorocite i s-a tras. Erau stricate şi fără gust. Dumnealui s-a mâniat aşa de tare că n-a mai avut putere să se ducă la biserică. S-a îmbolnăvit de inimă rea şi după trei săptămâni de cazne şi-a dat obştescul

sfârşit. Ţara întreagă a fost cuprinsă de panică. Dar ce erau toate astea pe lângă panica ce pusese stăpânire acum pe Ambróz Opatovský? Şi măcar, de n-ar fi trebuit să mai şi scrie la ceaslov toată istoria asta!

Dar, cum urca scările de la turnul de veghe, dintr-odată se opri: verigile lanţului începeau să se prindă frumos una de alta.

Începea să dibuiască legătura dintre întâmplări. Era limpede că tânărul şi bogatul negustor turc Omar a năimit oameni ca să o fure pe Fatma de care era de multă vreme îndrăgostit. Atunci când Fatma a dispărut din Turcia, el a pornit să o caute prin toată Europa şi în cele din urmă a găsit-o. Dar pe undeva, în umbră, mai era un turc. Acesta nu putea fi nimeni altul decât Djom, fratele sultanului, care nu privea cu ochi buni dragostea Fatmei şi care, la rândul lui năimise alţi oameni poruncindu-le să împiedice eliberarea turcoaicei. Lucrurile trebuie să se fi întâmplat cam aşa: oamenii lui Djem au pândit pe năimiţii lui Omar şi i-au atacat exact în clipa când Fatma mai avea un pas şi era liberă.

Ambróz Opatovský se pomeni gândind fără mânie la Omar; în schimb ar fi avut chef să-şi încerce ascuţişul săbiei pe celălalt turc.

Nu ora om în Trenčin care să nu-l îndrăgească pe Omar. Şi cum ar fi putut să fie altfel? Când iscoadele lui Omar au prins de veste că Fatma se află la castelul din Trenčin, Omar a sosit într-un suflet. A risipit bănet cu nemiluita prin oraş. Apoi a vrut să se înfăţişeze la Štefan Zápolský, dar acesta i-a trimis vorbă că nu doreşte să vadă mutră de turc altfel decât pe câmpul de luptă.

Omar câştigase simpatia locuitorilor şi gândea că până la urmă, va izbuti să-l îmbuneze pe Štefan Zápolský. Dacă nu prin altceva, cel puţin prin bogăţia sa, despre care, până hăt departe, se povesteau adevărate basme. Štefan Zápolský era lacom şi hrăpăreţ. Într-o bună zi s-ar fi putut prea bine ca belşugul de daruri să-l înduplece şi să primească pe turcul Omar.

Dar Omar îşi greşise de astă dată socotelile. Nu numai că n-a izbutit să-l îmbuneze pe Zápolský, ci l-a făcut să se mânie şi mai tare.

— Să-i spuneți turcului, a poruncit el în cele din urmă, să-şi ia tălpăşița din oraş cât mai grabnic cu putință. Nu-mi place să simt în apropierea mea miros de păgân!

Deznădăjduit, Omar a mai făcut o încercare. A luat douăzeci de căruțe de prin satele megieşe şi le-a încărcat cu vreo două sute de muieri sărace pe care le-a plătit bine zicându-le:

— Acum vă dau numai jumătate din cât vi se cuvine. Mergeți la castelul Trenčin şi plângeți lângă zidurile lui de parcă v-ar fi pierit tot neamul, de parcă toată Țara Ungurească s-ar fi prefăcut într-un cimitir. Dacă izbutiți să înmuiați inima seniorului cu plânsul vostru, eu am să dublez răsplata!

Asemenea muzică n-au mai pomenit cei din Trenčin.

Două sute de femei s-au strâns sub zidurile castelului şi-atâta au plâns, s-au văicărit, au gemut, au oftat, au bocit că şi pietrele ar fi putut crăpa de mila lor.

Tot târgul şi toți cei de la castel s-au îmbulzit să vadă comedia. În vale curgeau şiroaie de lacrimi. Femeile plângeau de parcă era sfârşitul lumii.

Dar dintre toți cei de la castel, numai o inimă a fost mişcată. Inima Fatmei. Când a răsunat plânsetul acela sfâşietor, ea s-a ascuns în cel mai tainic colț şi s-a pornit să verse lacrimi amare. Fatma înțelesese că iubitul ei, Omar, încerca, în acest fel, să bată la porțile inimii seniorului; dar ea nu spera că se vor deschide.

— Ce s-a întâmplat? A murit cineva la castel? se întrebau târgoveții dar în scurt timp s-au lămurit cu toții că era o treabă pusă la cale de negustorul turc Omar ca să-l înduioşeze pe Štefan Zápolský.

Acestea se petreceau curând după moartea lui Matei Corvin. La început, cei de la castel şi-au închipuit că sunt târgoveții din Trenčin veniți să-şi arate mâhnirea pentru moartea regelui, de față fiind, în acele zile, şi Ioan Corvin

care venise la Trenčin să înştiinţeze pe Štefan Zápolský că dorinţă slăvitului său tată întâmpina împotrivire. Anume, regele Matei Corvin, în viaţă fiind, hotărâse să lase tronul şi coroana Ungariei fiului său nelegitim, Ioan Corvin. Şi fiindcă Štefan Zápolský, în războaie ca şi în politică, fusese mâna dreaptă a regelui Matei, care îl răsplătea din belşug pentru serviciile lui, Ioan Corvin se grăbise a veni la el pentru înţelegere şi sprijin. I-a făgăduit câte în lună şi în stele, dacă-l va ajuta cu faima de care se bucura în ţară.

Zápolský se făcuse roşu ca racul auzind ce se petrece, de fapt, afară.

— Ce e? Ce tot se prosteşte turcul?

Târgoveţii au fost martorii unei noi şi nemaipomenite comedii. Štefan Zápolský însuşi a pus mâna pe un gârbaci şi a început să dea pildă oştenilor ce şi cum să facă. S-a repezit la vale şi a început să le croiască pe muieri ca un turbat, la întrecere cu oştenii. Acum, de jur împrejurul castelului răsună un alt soi de plâns, mai pornit din suflet. Muierile, care se uscaseră bocind, în nădejdea unei răsplăţi grase de la turcul cel nebun – fiindcă toate îl socoteau nebun – şi-au ridicat fustele şi au şters-o urlând. Cât ai clipi din ochi nu le-a mai zărit nimeni.

— Turcul unde-i? a întrebat Zápolský spumegând de furie.

Dar nimeni n-a ştiut să-i răspundă. S-au poate n-au vrut? Se prea poate, căci locuitorii Trenčinului îl iubeau şi ar fi vrut să-l vadă izbândind. Ce-i drept, ziceau ei, turcii sunt nişte câini, nişte păgâni şi ar trebui ucişi până la unul, fiindcă au năvălit în Europa ca să pună stăpânire pe ea. Dar şi printre ei se nimereşte câte unul mai cumsecade, om de omenie.

Aşa credeau târgoveţii, dar Štefan Zápolský era de altă părere: „Un turc ca orice turc! zicea el. Toţi turcii sunt mai răi ca dracu şi lumea n-o să aibă linişte până n-o să scape de ei!”

Štefan Zápolský şi-a trimis apoi oştenii să răscolească oraşul şi satele megieşe:

— Să mi-l aduceți pe turc! le-a poruncit. Să nu veniți la mine fără el!

Dar l-au căutat zadarnic. Nu l-au găsit nici la hanuri şi nici în alte case deochiate, unde ar fi putut afla adăpost pentru o sumă destul de grasă. Zápolský turba şi dacă n-ar fi fost Ambróz Opatovský, şi-ar fi vărsat toată furia pe Fatma.

— Vreți să pedepsiți o ființă năpăstuită pentru o faptă de care nu se face nicicum vinovată? i-a zis căpitanul.

Până la urmă a izbutit să-l îmblânzească, poate pentru că Zápolský avea capul împuiat de treburile țării şi pentru că în vremea aceea tocmai stătea pe picior de plecare.

Urcând scările, Ambróz îşi rememora toate aceste, întâmplări şi îl compătimea sincer pe Omar care, cu toate strădaniile, nu putuse nici măcar să zărească chipul iubitei lui.

Fatma îl aştepta cu inima strânsă. Auzindu-i paşii, ea ieşi în capul scărilor. Timpul pe care îl petrecuse singură în turn, prinsă în cleştele nesiguranței şi al fricii, i se păruse o veşnicie.

— Du-te imediat în odaia ta, îi spuse căpitanul cu o voce voit rece. Nimeni n-a băgat de seamă că lipseşti. Ți-am făgăduit că n-o să te spun şi nu te-am spus.

Dar Fatma nu se urni. Nu vroia să plece până nu află din ce pricină a fost zădărnicită fuga ei.

Dintr-o dată căpitanul se simți ispitit să-i afle taina. De când locuia la castel, Fatma nu povestise nimănui viața ei, nu se destăinuise. Nu era acum prilejul cel mai bun să smulgă vălul de pe taina ei?

În mintea lui se şi urzise un plan ca să o facă să vorbească.

— De ce n-ai reuşit să fugi? o întrebă el. Ce s-a întâmplat dincolo de ziduri?

Ascultă o vreme cum i se zbătea inima în piept şi apoi tot el zise:

— N-ai putut să fugi din pricina unui om de-al lui Djem care l-a înjunghiat pe omul lui Omar chiar în clipa când erai

la un pas de libertate.

— Djem? Fatma scoase un țipăt înăbuşit şi se făcu palidă la față.

— De ce tresari la auzul acestui nume? o întrebă Ambróz Opatovský cuprins de milă.

Trecu o bună bucată de vreme până ce Fatma să-şi vină în fire şi să înceapă a povesti.

Bobocul de trandafir al haremului lui Djem

FATMA ERA UNA DIN NUMEROA-sele fiice ale marelui vizir Mijani, care l-a slujit cu credință pe sultanul Mahomed al Il-lea, până la moartea acestuia, în anul 1481. Fusese fiica lui cea mai dragă şi vizirul se folosise de toată perfidia şi influența sa ca să-i asigure raiul pe pământ.

Mahomed al II-lea avea doi fii: cel mare se numea Baiazid, cel mic, Djem. Sultanul încă nu-şi dăduse bine duhul, când marele vizir Mijani a început să întrezărească felul în care avea să-i asigure fericirea dragei sale fiice, precum şi un loc călduț pentru el sub soarele norocului ei.

Drept pentru care s-a dus după Djem, zicându-i:

— Azi-mâine, tatăl tău n-o să mai fie printre cei vii. Cine o să-i ia locul?

— Baiazid, i-a răspuns Djem cu amărăciune. În ce mă priveşte am de ales: or să mă las căsăpit de frate-meu, ca să scape de grija că vreodată aş putea pofti la tronul lui, or să iau drumul surghiunului şi să mă îngrop de viu pentru ca fratele meu să nu mă mai prigonească.

— Ar mai fi o posibilitate. Să te faci că-ți iei tălpăşița din Turcia, să-ți aduci oameni şi să te pregăteşti de luptă ca să-l dai jos pe fratele tău.

— Chiar dacă m-aş hotărî să fac aşa cum zici dumneata, tot aş pierde. Baiazid m-ar birui.

— Nu-i chiar aşa de sigur! a zis zâmbind cu şiretenie bătrânul vulpoi Mijani. Ia spune-mi, cu mâna pe inimă, Djem: chiar nu vrei să ajungi sultan?

— De vrut vreau eu, dar aşa ceva se va putea numai dacă moare Baiazid.

— Şi crezi, oare, că Baiazid e nemuritor?

— Ba nu! E muritor. Djem era uluit de vorbele marelui vizir. Vrei să dovedesc eu că e muritor?

— Nu tu. Tu nu eşti în stare de aşa ceva. În vorbele marelui vizir se simțea un dram de dispreț. Nu eşti destul de hotărât şi nici prea tare ca să înlături toate piedicile.

— Asta o ştiu şi eu, a răspuns Djem, de aceea am şi zis că după ce Baiazid se va sui pe tron, una din două: ori aştept să văd ce are de gând cu mine, ori plec de bună voie în surghiun, undeva cât mai departe de tron.

Marele vizir era mulțumit. Se convinsese încă o dată că Djem, cu firea lui slabă, va fi o jucărie în mâinile lui.

— Află că nu Baiazid, ci tu vei fi acela care te vei urca în scaun! rosti el cu o hotărâre de neclintit.

— Să fie oare cu putință? se întrebase Djem de-a dreptul năucit.

— Va fi, i-a răspuns marele vizir, va fi, pentru că ai oameni care te slujesc cu credință, părinteşte, ca mine.

— Şi ce trebuie să fac eu? a întrebat Djem.

— Nimic. Să aştepți cu răbdare vremea ta.

Văzându-l pe Djem gata să-i exprime sentimente de recunoştință, marele vizir s-a grăbit să adauge:

— Nădăjduiesc că ai să mă răsplăteşti pentru că te fac sultan!

— Ți se va cuveni cea mai mare răsplată, i-a făgăduit Djem.

— Nu vreau aur, nici argint şi nici altfel de bogății.

— Dar alt mijloc de a te răsplăti nu ştiu, i-a zis mirat Djem.

— Eu însă ştiu. Ai s-o iei sub ocrotirea ta pe fiica mea cea mai dragă. Să faci din ea o stea a haremului tău, o stea care va lumina fără încetare şi va încălzi viața ta cu dragostea şi gingăşia ei. Să o faci cea dintâi dintre soțiile tale.

Acesta era planul vizirului. Ar fi putut şi fără asta să-l țină în mână pe molâul de Djem şi să domnească el în locul lui.

Dar, ca să fie sigur, ca să înlăture orice îndoială că un altul ar putea să dobândească o înrâurire mai mare asupra viitorului sultan, i-o dădea pe fiica lui cea ascultătoare care i se va supune în toate.

— Dar Fatma e încă un copil, i-a răspuns Djem.

— Copil, e drept, dar nici tu nu eşti încă sultan. Şi pe urmă Fatma e ca un boboc de trandafir care aşteaptă doar o rază de soare ca să înflorească în toată frumusețea lui. Ia acest drăgălaş boboc şi împodobeşte-ți cu el haremul. Zi de zi ai să te uiți cum creşte, cum înfloreşte, cum dobândeşte noi farmece şi ai să începi să tânjeşti după clipa când vei putea să rupi minunata floare ca să-ți împodobeşti viața cu ea.

Marele vizir era bun de gură. Despre frumusețile bobocului de trandafir, care stătea să înflorească, a cuvântat atât de meşteşugit, încât Djem nici n-a mai aşteptat să se vadă sultan şi a făcut-o îndată pe Fatma luceafăr al haremului său.

Dar nu i-a fost hărăzit lui bobocul ce creştea şi înflorea.

După vrerea părintelui lor, pe vremea aceea Djem administra Karamanul, iar Baiazid Amazia cea îndepărtată.

Amândoi cumpărau marfă de la tânărul neguțător Omar cu care legaseră prietenie strânsă încă din copilărie. Toate cumpărăturile le făceau prin intermediul lui. Aşa s-a făcut că, într-o bună zi, Omar a zărit-o pe Fatma la Djem, fiindcă pe vremea aceea încă nu se ascundea în harem de privirile curioase ale lumii, putând să umble slobodă. Din prima clipă i-a mărturisit lui Omar că nu e mulțumită cu soarta de boboc de trandafir.

Pe atunci tocmai înflorea şi Omar a băgat de seamă. A băgat de seamă că în ochii ei negri şi adânci se cuibărise tristețea, iar în inima ei neliniştea.

— N-ai vrea să fugi de aici, Fatma? a întrebat-o el o dată când s-au înlălnit pe furiş.

— Asta e cca mai fierbinte dorință a zilelor şi nopților mele, i-a răspuns ea.

— Am să te răpesc!

— E uşor să mă răpeşti, i-a zis Fatma cu tristeţe în glas. Sunt liberă şi aş putea să plec şi singură, dacă nu m-aş teme s-o pornesc de capul meu prin lume. Lasă-mă în plata Domnului! Ca să se răzbune, tatăl meu, Marele Vizir, şi Djem ţi-ar face de petrecanie.

Omar îşi dădea seama că, singură şi fără apărare, Fatma n-ar ajunge prea departe. Când i-ar da de urmă copoii lui Djem, mâinile lor grosolane ar smulge-o ca pe o floare de câmp la care are dreptul orice călător. Şi îşi mai dădea seama că, la o adică, chiar şi viaţa lui era în joc.

— Ştiu prea bine, Fatma ce-ai păţi dacă ai fugi fără cineva care să te ocrotească. Şi mai ştiu ce m-ar aştepta pe mine dacă ţi-aş ajuta. Dar de mine să nu-ţi pese.

— Nu se poate să nu-mi pese de tine, Omar! Ochii Fatmei îl frigeau ca văpaia soarelui. Fiindcă dacă ar fi să plăteşti cu viaţa pentru libertatea mea, până la capătul zilelor n-aş mai şti ce-i bucuria şi liniştea.

În cuvintele fetei el desluşea o mărturisire, o făgăduială de iubire, întărită de expresia chipului ei pe care i i-a zărit ridicându-i uşor vălul.

A sărutat-o năuc şi fermecat. Atunci s-a încredinţat că Fatma este un trandafir înflorit, care îşi tăinuieşte minunăţiile şi aroma pentru a-l ţine pe Djem cât mai departe şi cât mai mult cu putinţă.

L-a sărutat şi Fatma pe el. Au rămas muţi şi încremeniţi într-o lungă îmbrăţişare.

— Mă despart de tine, Fatma, i-a zis în cele din urmă Omar, pentru ca să mă întorc cât mai curând să te iau. Plec în Egipt. Acolo voi găsi un colţişor liniştit unde nu ne va putea ajunge niciodată răzbunarea tatălui tău şi a lui Djem. Ascunşi de lume, noi vom putea trăi ca în rai, în dragoste şi fericire.

Omar a pornit în Egipt să găsească un colţişor de rai, dar tocmai în vremea aceea, la Istambul, sultanul Mahomed a închis pentru vecie ochii în al treizecelea an de domnie şi al cincizecelea an al vieţii sale.

Pe atunci, nici Fatma, nici Omar nu aveau cum să ştie că

în cartea sorții nu le fusese scris să fie fericiți…

Potrivit obiceiului, moartea sultanului era tăinuită până ce se înfățişau la palat moştenitorii tronului. Respectând obiceiul, dar mai ales căutând să-şi înfăptuiască planul său, Marele Vizir a făcut tot ce i-a stat în putință ca nimeni să nu afle nimic de moartea sultanului. Şi grabnic a trimis solie la Djem, la Karaman. Solia către Baiazid, la Amazia, a pornit-o abia a doua zi, deşi Amazia era mult mai departe.

— Când o ajunge Baiazd la căpătâiul răposatului sultan va trebui să-mi mulțumească pentru cele câteva zile de întârziere. Cam cu atâtea zile i-am prelungit viața.

Dar nici planurile Marelui Vizir nu erau izbânditoare în cartea sorții…

Djem a pornit la drum cu mare alai şi cu tot haremul său, îndată după venirea soliei. Nu s-ar fi zis că se ducea la înmormântare, ci la sărbătoarea înscăunării. Lui Djem chiar îi părea rău că nu putea să dea zvon peste tot pe unde treceau, că el este noul sultan…

Numai că la Istambul îl aştepta o surpriză.

Măsurile Marelui Vizir fuseseră de prisos. Nu izbutise să tăinuiască moartea sultanului. Şi asta a însemnat sfârşitul lui. Ienicerii s-au răzvrătit. Marele Vizir era un tiran, urât mai ales de ieniceri, care au folosit prilejul şi s-au răzbunat într-un mod cumplit. Au năvălit în palat, l-au prins, l-au pus la cazne până l-au omorât şi pe urmă au aşteptat cu răbdare sosirea moştenitorilor.

— Primul dintre feciorii sultanului care va sosi – a rostit solemn căpetenia ienicerilor răzvrătiți – e omul Marelui Vizir. Dar nu voința lui va hotărî, ci voința noastră. Pe tron se va urca cel care va veni al doilea!

Cel dintâi a sosit Djem, fireşte, fapt pentru care n-a devenit sultan. Dacă ar fi zăbovit la drum din cine ştie ce pricină neprevăzută, el s-ar fi odihnit la capătul lungii şi obositoarei călătorii, pe tronul împărătesc şi nu în temniță. Dar şi aşa a avut mare noroc, fiindcă ienicerii puteau foarte bine să-l sfârtece şi pe el şi pe toți tovarăşii lui. Ei ştiau că pentru o treabă ca asta Baiazid putea mai de grabă să-i

răsplătească decât să-i pedepsească.

Căpetenia ienicerilor a vândut-o pe Fatma şi pe toate femeile din harem unui negustor de robi, care, de frică să nu-i vină prin minte noului sultan să scormonească prin haremul fratelui său, a şters-o iute, fără să mai aştepte sosirea lui. A plecat cu prețioasa şi fermecătoarea sa marfă, pentru a o vinde în cel mai îndepărtat loc cu putință. Aşa a ajuns până la Belgrad.

— Ce-a urmat, ştiți, domnule căpitan, încheie Fatma povestea sa şi ochii i se umplură de lacrimi.

Fatma povestise numai întâmplările văzute ale vieții ei, cum o purtase soarta de colo-colo. Dar Ambróz Opatovský simțea profund întreaga suferință a acestui boboc de trandafir purtat prin lume de furtunile vieții.

— Ştiu, Fatma, răspunse el şi cu gândul se întoarse înapoi la târgul de robi de la Belgrad.

Tocmai când negustorul se apropia de târg ca să-şi scoată roabele la vânzare, poposea la Belgrad Štefan Zápolský cu alaiul său, din care făcea parte şi Ambróz Opatovský. Ținta călătoriei lui era întâlnirea cu sultanul Mahomed. Aflând că sultanul a murit, Zápolský a hotărât să se întoarcă, dar nu vroia să plece cu mâna goală. Soția lui, Hedviga, avea slăbiciune pentru lucruri exotice. Seniorul se întorcea întotdeauna din peregrinările sale încărcat cu felurite daruri. Dar ce să-i cumpere de aici? I-a întrebat pe cei din suită şi le-a făgăduit o răsplată mare pentru un sfat bun.

Răsplata a dobândit-o Ambróz Opatovský, care l-a dus pe Zápolský la târgul de roabe ca să-şi aleagă un dar viu.

— Ce te-a apucat? l-a repezit seniorul în primul moment. Ştii că nu pot să sufăr neamul ăsta de oameni şi tu mă îndemni să iau o turcoaică şi s-o duc la Trenčin ca să mi se învârtă toată ziua sub nas!

Dar, când în pâlcul de femei speriate, acoperite din cap până în picioare, i-a arătat o fetişcană subțirică, cu nişte ochi îngrozitor de trişti, Zápolský a început să şovăie.

— Hm, a mormăit el şi a recunoscut fără zăbavă că nişte ochi aşa de înduioşători n-a mai văzut în viața lui. Crezi că

nevastă-mea o să se bucure? Bine! Cumpăr-o! Să o slujească pe cocoana mea, aşa cum într-o bună zi or să ne slujească nouă creştinilor toți turcii, până la unul.

S-a dus deci să o cumpere pe Fatma pentru seniorul său. Negustorul îşi lăuda marfa negustoreşte, fiind dispus, la nevoie, să-i arate clientului său toate farmecele ascunse ale roabei. Văzând însă spaima din ochii fetei, Ambróz Opatovský a scos şi a plătit suma cerută fără să se mai târguiască.

— Eşti supărată pe mine că te-am cumpărat? o întrebă căpitanul trezindu-se din amintiri.

— Nu sunt supărată, domnule căpitan. Dimpotrivă, vă sunt recunoscătoare că m-ați scos din cea mai neagră robie.

— Te-am scăpat de o robie şi te-am aruncat în alta…

— Adevărat, dar robia asta e un fleac pe lângă aceea care mă aştepta.

— Şi totuşi nu eşti fericită.

— Nu, fiindcă sunt o străină printre voi, cu toate că am învățat limba şi obiceiurile voastre. Nu sunt fericită, fiindcă omul căruia îi aparțin zadarnic se topeşte de dor după mine, zadarnic a făurit raiul pentru noi doi, acolo, în Egipt.

— Tu îl iubeşti pe Omar, Fatma, şi te chinuieşti cu dragostea asta nefericită!

— Da, îl iubesc! Anii trec unul după altul şi chipul lui nu păleşte în mintea mea şi inima mea bate mereu numai pentru el. Dacă Omar nu mi-ar fi dat de urmă, demult mi-ați fi găsit cadavrul zăcând sub ziduri. Numai credința că o dată şi o dată mă va elibera îmi dă putere şi poftă de viață. Astăzi trebuia să mă întâlnesc cu el şi, împreună, să pornim la drum către Egipt… Acum sunt din nou nenorocită şi razele nădejdilor încep să se stingă în sufletul meu…

Inima lui Ambróz Opatovský se strânse de durere. Suferea şi pentru nenorocirea ei şi pentru dragostea lui nefericită.

Nimeni nu ştia că ochii ei fermecători îl vrăjiseră din clipa când îi zărise prima oară la târgul de roabe de la Belgrad şi că rana care i se deschisese atunci în suflet, în loc să se vindece, se făcea din ce în ce mai mare.

— Dar de ce crezi tu, Fatma, că oamenii lui Djera te-au împiedicat să fugi?

— Altfel nu poate fi, decât că Djem a aflat ce s-a întâmplat cu haremul lui şi vrea să pună mâna pe mine.

— Fii pe pace. Acolo unde se află acum, Djem n-are voie să țină harem.

O liniştea fără să fie nici el prea convins că e aşa. Djem era prizonier al Papei, dar un prizonier de mare preț, căruia i se împlinea orice dorință. În mâinile Papei şi ale statelor creştine europene el reprezenta o carte mare împotriva sultanului Baiazid, în caz că îl apuca pofta de război şi de noi cuceriri. Putea fi trimis oricând în fruntea unei armate de cruciați ca să-l înfrângă pe Baiazid şi să-i ia tronul.

— Poate că nu-i dau voie să țină harem, răspunse Fatma, dar nu s-ar opune dacă ar vrea să se însoare după obiceiul creştinesc. Or, pentru mine este la fel de groaznic să fiu una din mai multele lui soții sau singura.

— Să nu te temi. Atâta timp cât eşti ocrotită de zidurile castelului din Trenčin, oamenii lui Djem nu vor ajunge până la tine.

— Faptul că m-au împiedicat să fug, zise Fatma îngândurată, dovedeşte că nici nu vor să mă ia cu forța. Dacă ar vrea, ar fi pus de mult mâna pe mine. Ar fi putut să-l omoare pe omul lui Omar puțin mai târziu, după ce îmi dădeam drumul pe frânghie. Mă tem că ce n-a izbutit Omar, va putea Djem, şi anume să mă răscumpere de la Štefan Zápolský.

— Nu, Seniorul n-o să facă una ca asta! strigă Ambróz Opatovský încercând să înăbuşe în el bănuiala că stăpânul său dinadins se încăpățânase să nu-l primească pe Omar, fiindcă se târguia cu solii lui Djem.

— Am o presimțire că o s-o facă... Dacă mă dă lui Djem, eu mă omor!

Într-un moment de linişte, cei doi auziră paşi urcând pe scările turnului.

— Sst! îi şopti el ieşind în capul scărilor.

— Am venit după dumneata, căpitane, răsună o voce.

L-am scărmănat pe turc şi i-am dezlegat limba. Dar ce folos! Toți la un loc nu ştim atâta turcească încât să ne înțelegem cu el. Grăbeşte-te, fiindcă viața lui atârnă acum doar într-un fir de păr. Am avut mult de furcă cu el până să-l înmuiem şi să-l facem să vorbească.

— Vin îndată. Până atunci opriți caznele. Să-şi vină puțin în fire.

Căpitanul zăbovi la uşă până ce oşteanul se îndepărtă. După aceea se apropie de Fatma, care stătea înghețată de frică să nu fi fost văzută.

— Să te întorci imediat în odaia ta, Fatma. Mâine am să-ți spun ce am aflat de la omul lui Djem. Şi acum, capul sus! Dumnezeu sau Alah să te aibă în paza lui şi fii fără grijă că raiul pe care îl râvneşti tu îl vei avea…

Fatma îi strânse mâna.

— Vă rămân îndatorată până la moarte, domnule căpitan. Sunteți singurul meu prieten apropiat, printre atâția străini!

Prieten apropiat! Vorbele Fatmei stârniră în el un ecou amar. Ea îl socoteşte apropiat şi totuşi între ei se aştern atâtea lumi de nestrăbătut! El e aici, de trei ani se află lângă ea, în preajma ei, zi de zi li se întâlnesc privirile şi cu toate acestea ea îl vede mai bine pe acela de care este despărțită de atâta timp, îl vede mereu dinaintea sa…

Privea pe geam în jos, către curtea prin care Fatma se furişa ca o umbră.

După ce se făcu nevăzută, căpitanul se îndreptă cu pas apăsat spre camera de tortură.

Fratele sultanului

TURCUL NU MAI AVEA MULT DE trăit. Nici nu era de mirare. Care dintre supuşii lui Štefan Zápolský avea vreun pic de milă față de turci?

Seniorul de Trenčin întreținea ura împotriva turcilor prin toate mijloacele posibile, – lucru de folos, pentru că, atunci când venea vremea recrutărilor, luptătorii se îmbulzeau cu însufleţire sub drapel. Cel mai bine izbutea el să-i aţâţe şi să-i stârnească pe oameni cu ajutorul a douăzeci de orbi care se bătuseră cândva sub comanda lui Zápolský. Căzând prizonieri, turcii le-au ars ochii cu fierul roşu şi după aceea le-au dat drumul acasă. Štefan Zápolský i-a luat sub ocrotirea sa şi ori de câte ori turcii stăteau să dea năvală, el îşi lua orbii şi începea să colinde cu ei de la un castel la altul şi de la un târg la altul. Şi nici n-avea nevoie să mai deschidă gura, să-i însufleţească pe oameni cu vorbe înflăcărate. Ochii aceia arşi erau de ajuns ca să facă să fiarbă sângele în norod, care se strângea sub steaguri stăpânit de o aprigă poftă de răzbunare.

La Trenčin ca şi în împrejurimile lui, ori de câte ori se pomenea de turci, oamenii îşi aminteau imediat de cei douăzeci de orbi. La ei se gândeau şi oştenii cărora căpitanul le poruncise să scoată de la turc, cum-necum, taina pe care o ascundea.

— Mi se pare că l-aţi isprăvit, zise Ambróz Opatovský intrând în camera de tortură şi uitându-se la turcul întins pe banca de lemn. În vorbele lui nu era nici urmă de milă.

— Nu l-am omorât, răspunse unul dintre soldaţi, e numai

cu un picior pe lumea cealaltă. Leacul e uşor de găsit.

Soldatul luă o vadră cu apă şi o răsturnă în capul turcului. Apa îl făcu să-şi vină în simțiri. Se cutremură şi îndreptă nişte ochi rugători către căpitan.

— Ai milă! Ai milă!

— Dacă ai tu milă, avem şi noi, numai de tine atârnă, rosti Ambróz Opatovský cu o voce glacială. Vorbeşte şi ai scăpat. Altfel s-a zis cu tine. Zilele tale sunt numărate.

— Vorbesc! strigă turcul.

— În slujba cui eşti şi pentru ce te-ai ostenit până la Trenčin?

— Stăpânul meu este Djem, fiul lui Mahomed al doilea, fratele sultanului Baiazid. Mă aflu aici la porunca lui.

— Ce misiune ai primit?

— Am aflat că oamenii lui Omar vor s-o elibereze pe Fatma, fiica marelui vizir Mijani, care a fost hărăzită din fragedă copilărie lui Djem ca să fie podoabă şi bucurie a vieții lui, luceafăr al haremului lui. Mai eram cu un tovarăş. Amândoi aşteptam întoarcerea seniorului de Trenčin ca să ne înfățişăm aducându-i un salut prea plecat şi o umilă rugăminte din partea stăpânului nostru Djem.

— Şi ce doreşte stăpânul tău?

— Vrea s-o răscumpere pe Fatma din robie şi îi trimite vorbă seniorului de Trenčin că dă în schimbul ei atâta aur cât cântăreşte.

— Pentru o ființă aşa de scumpă putea să ofere mai mult, zise Ambróz Opatovský zâmbind. Fatma e mai degrabă scumpă decât grea. Cel puțin să fi oferit, fiindcă tot nu-şi poate ține făgăduiala. De unde să ia el atâta aur?

— Papa de la Roma, binefăcătorul lui Djem, îi îndeplineşte orice dorință. Până acum nu l-a refuzat niciodată în marea sa mărinimie.

— De unde ați aflat că oamenii lui Omar vor s-o elibereze pe Fatma?

— Omar năimise doi oameni şi unul l-a trădat. L-am plătit şi el ne-a dat în vileag planul lui Omar. După cum vedeți, am împiedicat răpirea Fatmei. Pe urmă, vroiam să aşteptăm

sosirea stăpânului ca să-i înfățișăm rugămintea lui Djem.

— Şi credeți că voi o să dobândiți ce n-a izbutit să dobândească Omar? Omar ar fi plătit mai mult pentru eliberarea Fatmei.

— Da, dar Djem are mai multe drepturi asupra ei, fiindcă era soția lui legiuită.

— Ba cum înțeleg, abia urma să fie. Până în clipa când a dispărut din viața lui, i-a fost numai de podoabă, un boboc de trandafir în harem. Şi mă rog, chiar de i-ar fi fost soție, noi tot nu recunoaştem căsătoriile astea turceşti.

— Dar trebuie să vă plecați în fața dorinței Papei, zise turcul sigur de el.

— Ascultă, turcule! Ce-ți închipui tu? Crezi că Papa de la Roma n-are altă treabă decât să îndeplinească poftele necuviincioase ale stăpânului tău?

— Eu nu-mi închipui nimic, eu ştiu că aşa este. Papa se străduieşte să-i îndeplinească lui Djem orice dorință. Dacă nu izbutesc acum, sunt sigur că Papa, stăpânul tuturor ghiaurilor, mă va trimite iară cu o nouă împuternicire la Trenčin.

— Aş vrea s-o văd şi pe asta! zise rânjind Ambróz Opatovský, deşi în sinea lui credea că sfântul părinte era în stare de orice.

Ciudate lucruri se mai întâmplă pe lume! Djem, fratele sultanului turc, sub oblăduirea Papei! Djem, un aventurier dintre cei mai vestiți la vremea aceea, era subiectul multor legende cu adevărat fantastice.

Când s-a urcat pe tron, noul sultan Baiazid al II-lea a săvârşit marea greşeală de a nu fi trimis imediat, pe lumea cealaltă, folosindu-se de zăpăceala care domneşte în asemenea împrejurări, pe iubitul său frate Djem. Greşeala asta avea s-o regrete toată viața. Când, în sfârşit, s-a decis s-o facă, a băgat de seamă că e prea târziu. În dezordinea care cuprinsese țara, Djem a şters-o din temniță, scăpând cu viață. S-a refugiat mai întâi în Asia Mică, unde a adunat în jurul său o liotă de nemulțumiți, cu gândul de a-i folosi pentru a-l da jos pe fratele său de pe tron. Era o faptă

îndrăzneață din partea lui şi a credincioşilor lui supuşi. Baiazid, nesocotindu-i forța, a trimis împotriva lui numai vreo două mii de oşteni. Djem a înaintat până lângă Brussa, acolo a făcut praf mica oştire a sultanului, iar apoi a intrat glorios în oraşul de scaun al împărăției. Aici a început să ducă tratative cu fratele său. Djem vroia să împartă imperiul în două: Baiazid să domnească în Europa, iar el în provinciile asiatice. Deoarece Baiazid a respins cu hotărâre propunerea lui, cei doi frați s-au întâlnit din nou pe câmpul de luptă. Numai că de data asta, norocul l-a părăsit pe Djem, care a fost învins pe câmpia de la Ienişer. Pierzând bătălia, el a fugit mai întâi la Konia, apoi în Egipt, unde l-au ajuns de pe urmă solii lui Baiazid. Sultanul vroia să-l potolească cu orice preț pe fratele său, a cărui umbră putea oricând să se înalțe amenințătoare deasupra sa. A încercat să cadă la o învoială cu el.

I-a promis că-i dă, în fiecare an o sumă de-a dreptul amețitoare, dacă se retrage la Ierusalim să-şi ducă acolo viața în pace. Dar Djem, încăpățânat, s-a apucat să pregătească un nou război. L-a pierdut şi pe acesta şi a scăpat numai cu fuga.

O vreme, Djem s-a bucurat de ospitalitatea cavalerilor din insula Rhodos. Binefăcătorii cavaleri l-au folosit cu mare plăcere ca sperietoare pentru Baiazid. Sub ocrotirea creştinilor, viața lui n-a fost decât o robie mai lustruită.

Îndată după sosirea lui Djem pe insula Rhodos, Pierre d'Aubusson, căpetenia ordinului cavalerilor, a trimis solie la sultan, încredințat fiind că de aici înainte împăratul o să-şi bage mințile în cap; căci dușmănia dintre turci şi cavalerii de Rhodos nu încetase nici după moartea lui Mahomed. Cum era de aşteptat, în cele din urmă Baiazid a devenit mai înțelept. El le-a îngăduit cavalerilor să facă negustorie pe pământurile împărăției, le-a garantat bunurile şi s-a legat față de ordin să plătească patruzeci şi cinci de mii de galbeni pentru întreținerea fratelui său. Doar atâta pretindea de la cavaleri; să-l păzească cu străşnicie pe Djem şi să nu-i îngăduie să părăsească insula.

Solii s-au întors mulțumiți; cu atât mai mulțumiți cu cât osmanlâul le-a plătit pe loc patruzeci şi cinci de mii de galbeni, bani peşin. Dar cavalerii nu şi-au ținut cuvântul dat. Temându-se ca, într-o bună zi, prezenta lui Djem pe insulă să nu-l întărâte pe sultan ei au luat hotărârea să-l trimită în Franța, la una din moşiile ordinului.

Cum a ajuns în Europa, multe capete încoronate s-au repezit să pună mâna pe el. Cel mai înverşunat era regele Franței, Carol al VIII-lea, care credea că dacă îl are pe Djem şi-a asigurat politica în Orient. Dar şi alții ar fi vrut să-l înhațe, printre ei Matei Corvin, regele Ungariei şi Papa Inocențiu al VIII-lea.

Cavalerii de Rhodos îl păzeau pe Djem ca pe ochii din cap. Vreme îndelungată l-au ținut la Nisa, mai pe urmă l-au mutat de la un castel la altul până într-o zi când s-au lăsat convinşi de ofertele ademenitoare ale Papei. În anul 1483, cavalerii de Rhodos au primit de la Papa mari drepturi şi privilegii, cedând în schimb prețioasa lor pradă. În acest fel a ajuns Djem la Roma. Papa şi cardinalii săi l-au primit cu mare pompă, l-au instalat într-o locuință somptuoasă, dându-i şi o ceată de o sută de oşteni înarmați cu titlul de gardă personală.

— Şi ce face Djem la Roma, îl întrebă Ambróz Opatovský pe turc.

— Aşteaptă, îi răspunse turcul. Aşteaptă ziua când va răsări şi pentru el soarele libertății şi va apune pentru totdeauna strălucitoarea lui robie. Trăieşte în bogăție şi lux ca un adevărat domnitor. Dar viața asta va dura numai câtă vreme fratele său, sultanul, va avea frică de el. În clipa când ar înceta să-l mai socotească un rival serios şi primejdios, Djem ar ajunge un om nenorocit, ar rămâne pe drumuri, n-ar mai avea nici ce să bage în gură. Deocamdată însă lui Baiazid îi e mai teamă ca oricând de el, fiindcă vede că Papa pune mare preț pe prizonierul său. E drept că după moartea regelui Matei ideea cruciadei s-a năruit, pentru că nici Franța nici Imperiul German nu au chef să bage mâna în vistieriile lor cam goale. Şi cu toate acestea, Sultanul Baiazid

e nelinişţit, tot nu crede că Europa, care, îl ameninţă de atâta vreme, s-a lăsat păgubaşă să-l mai atace.

— Baiazid n-a încercat să pună mâna pe Djem şi altfel, aşa cu o sumă grasă de bani?

— Ba a încercat. A oferit şi cavalerilor de Rhodos şi papei o sumă nemaipomenită. Solii lui au fost nu de mult la Roma. S-au străduit în fel şi chip să-l înduplece pe Papa. Au început prin a vărsa în vistieria papală o sută douăzeci de mii de galbeni, un fel de arvună, ziceau. Numaidecât, după asta, a venit o nouă solie care cerea Papei să-l trimită pe Djem în Egipt. Pentru un asemenea serviciu, sultanul era gata să plătească patru sute de mii de galbeni.

— Şi ce-o să facă Papa? O să-l trimită pe Djem în Egipt?

— Bineînţeles că nu, fiindcă, pe urmă preţiosul prizonier ar înceta să-i mai umple vistieria. Şi Djem l-a rugat să nu-l trimită, ştiind că în Egipt, steaua lui ar apune pentru totdeauna. El îşi dă seama că fratele său l-ar ucide acum cu inima uşoară. Poate i-ar face de petrecanie cu mâna lui, ca să fie sigur că a scăpat de el.

— Zău că n-aş vrea să fiu în pielea stăpânului tău, zise Ambróz. Opatovský cu sinceră părere de rău. Gândindu-se la soarta nenorocită a lui Djem.

— O viaţă îngrozitoare, rosti turcul cu o voce plină de compătimire. De la un an la altul, Djem se simte tot mai părăsit şi mai deznădăjduit. Din cei cincizeci de oameni credincioşi lui, pe care i-a avut când a fugit la cavalerii de Rhodos, au mai rămas doar câţiva. Iară noi, slujitorii lui, care ne socoteam cândva fericiţi dacă ne învrednicea măcar cu o privire, am devenit acum prietenii lui. Dar în felul acesta viaţa noastră e şi mai amară, şi mai grea. Nu ne putem bucura de viaţă, fiindcă suntem plini de amărăciunea prietenului şi stăpânului nostru; şi noi ne simţim robi, cu toate că putem oricând pleca încotro vedem cu ochii. Noi n-avem preţ, pe capetele noastre sultanul n-ar da doi bani.

— Deci slujiţi cu credinţă pe stăpânul vostru, constată Ambróz Opatovský cu anume respect. Dar ia spune-mi, cum i-a venit lui Djem ideea să o redobândească pe Fatma?

— Nu lui i-a venit, ci mie, e ideea mea, recunoscu turcul. I-am adus aminte de Fatma, o dată, când era disperat şi-l bătea gândul să-şi ia viaţa. La începutul exilului, se gândea deseori la ea, se tot întreba ce s-o fi făcut bobocul de trandafir al haremului său; mai târziu, însă, a dat-o uitării. Eu i-am adus aminte de ea, negăsind altceva mai bun ca să-l încurajez, să-i dau putere să trăiască şi să sufere. Auzind de Fatma, Djem s-a aprins ca o torţă şi din clipa aceea a devenit de nerecunoscut. Pe noi cinci, cândva slujitori iar acum prietenii lui, ne-a trimis, în lumea largă s-o căutăm şi să nu ne întoarcem până când n-o găsim, să o aducem la el sau să-i aducem măcar o veste despre ea:

— Şi cum aţi găsit-o?

— Tare greu. De câteva ori ne-am întors fără nimic, dar tot de atâtea ori Djem ne-a trimis înapoi. Iar noi am plecat, luând asupră-ne această osteneală peste puterile omeneşti, ştiind că pe Djem numai gândul la Fatma îl mai ţine în viaţă, că ea este firul gingaş care-l mai leagă de lumea pământeană. A trecut mult până ce am găsit-o. Tot eu am găsit-o. Mi-am luat inima în dinţi şi m-am întors în Turcia, unde am aflat ce s-a întâmplat cu haremul lui Djem. Pe urmă, pas cu pas, am ajuns până la Trenčin.

— Şi la Trenčin te-a părăsit norocul!

— Ba nu m-a părăsit. Chiar dacă mi-e dat să mor aici, lucrurile tot nu mai pot fi schimbate. Stăpânul meu ştie acum unde se află Fatma, şi dacă nu eu, atunci altul o să i-o aducă. Eu am făcut ce-a stat în puterile mele. Am împiedicat-o pe Fatma să fugă, l-am împiedicat pe Omar s-o răpească.

Spre marea uimire a lui Ambróz Opatovský şi a oştenilor, turcul se ridică şi deveni dintr-o dată sigur pe el.

— Cine sunteţi dumneavoastră, domnule? se adresă el lui Ambróz Opatovský. După chip şi vorbă, judec că sunteţi un om mare la acest castel.

— Eu sunt căpitanul castelului, răspunse el surprins.

— În acest caz să vă fie de învăţătură ce s-a întâmplat în noaptea asta. Să fiţi cu ochii în patru şi s-o păziţi bine pe

Fatma. Urmăriți-o pas cu pas şi să nu scăpați din ochi pe niciun străin care vine la Trenčin.

— Eşti neobrăzat, turcule! Cum îndrăzneşti să dai sfaturi stăpânului nostru? se răsti un oştean la prizonier amenințându-l cu pumnul.

— Lasă-l! îl opri căpitanul cu asprime. De ce mi-ai spus asta?

— Oamenii lui Djem nu au cum s-o păzească pe Fatma, răspunse turcul. Fata e parte din averea lui Štefan Zápolský şi mi-e teamă că domnul vostru o să se aleagă cu pagubă. De-aia zic că e de datoria domniei-voastre să fiți cu băgare de seamă, deoarece, dacă Fatma ar dispărea, ar trebui să dați socoteală stăpânului vostru.

— Crezi că oamenii lui Omar o să mai încerce s-o fure pe Fatma?

— Eu sunt încredințat că da. Omar nu s-a mai arătat la Trenčin ca să nu fie bănuit, acum e la Zilina. Cei doi năimiți ai lui trebuiau să-i ducă prada acolo. Dar, precum ştiți, unul din ei e mort, iar celălalt n-o să aibă decât o singură grijă: să se facă nevăzut cât mai iute. Cu alte cuvinte, Omar n-o să aştepte până-n ziua de apoi, la Zilina, pe Fatma şi pe cei doi oameni ai săi. Să fiți siguri că mâine sau cel mai târziu poimâine o să se ivească la Trenčin şi, în deznădejde, o să facă ceva pentru slobozirea Fatmei.

— După cum văd eu, observă Ambróz Opatovský, tu eşti sigur că stăpânul tău o să izbutească să o răscumpere pe Fatma.

— Da, sunt sigur că o să izbutească.

— Ia spune-mi: din tot haremul lui, Djem vrea să răscumpere numai o muiere?

— Numai pe una singură. Pe Fatma.

— Deci stăpânul tău s-a dezvățat de obiceiurile turceşti într-atâta că-i ajunge o singură femeie?

— Asta nu ştiu. Ştiu doar că se topeşte de dor după Fatma şi că vrea s-o aducă cu orice preț la Roma. Şi o s-o aducă!

— Poți să te ridici în picioare? întrebă căpitanul cu voce aspră. Şi turcul şi oştenii îşi dădură seama, după asprimea

vorbei, că luase o hotărâre.

— Cred că pot, răspunse turcul speriat.

— Atunci ridică-te!

Căpitanul avea o privire atât de amenințătoare şi glasul atât de poruncitor încât turcul, după ce se perpeli puțin pe laviță, se dădu jos şi se propti pe picioare. Se clătină şi fața i se strâmbă de durere, dar se îndreptă de şale adunându-şi ultimele puteri.

— Poți să umbli?

Turcul făcu cu chiu cu vai câțiva paşi.

— Ar trebui să te țin aici şi să te judec pentru omorul de sub zidurile cetății. Norocul tău e că la noi uciderea unui turc nu e socotită omor, mai ales dacă făptaşul e tot un turc.

Ostenii ăştia cumsecade te-au pedepsit de ajuns până să-ți dezlegi limba. Chiar în clipa asta să pleci din Trenčin! Şi să nu te mai prind pe-aici!

— Aş pleca eu, dacă m-ar ține picioarele, răspunse turcul.

— Dacă nu eşti în stare să te cărăbăneşti pe picioarele tale, atunci ia-ți altele străine!

La un semn al căpitanului, oştenii îl luară pe turc pe sus, îl duseră până la poartă şi-l azvârliră de bubui pământul sub el.

După aceea Ambróz Opatovský trimise patru oşteni în oraş, cu poruncă să treacă pe la toate hanurile şi pe la toți târgoveții care obişnuiau să găzduiască negustători şi călători străini. De vor găsi vreun turc, să-l gonească şi să poruncească la rândul lor pazei oraşului să nu dea voie niciunui turc să intre în Trenčin.

Ambróz Opatovský traversă curtea castelului copleşit de gânduri. A cui va fi Fatma? A lui Omar? A lui Djem? La aceste întrebări căuta căpitanul răspuns în timp ce urca în turn ca să pună iar mâna pe pană şi să însemne în cartea castelului aceste neobişnuite întâmplări, de-ar şti bine că are să-i înțepenească degetele şi are să-i plesnească țeasta de atâtea gânduri.

Omar n-o s-o aibe pe Fatma fiindcă n-o să poată înmuia inima lui Štefan Zápolský. Iar el, căpitanul castelului, o să

stea de veghe ca să n-o fure.

În ce-l priveşte pe Djem, el n-avea decât să-şi caute un alt fir care să-l lege de viață! N-o s-o vadă niciodată pe Fatma, cu tot ajutorul papei. Nici în oraş n-o să le mai calce piciorul oamenilor lui Djem. De-or veni soli de la Papa, o să aibă el grijă ca domnul Štefan Zápolský să dea papucii oricărui ins care ar îndrăzni să-i ceară s-o sloboadă pe Fatma.

În momentul acesta căpitanul era sigur că Fatma nu va fi nici a lui Omar, nici a lui Djem. Dar îşi puse întrebarea şi altfel, adică dacă va fi a lui. Un lucru era clar: trebuia să schimbe tactica. Până acum se mulțumise s-o admire de departe, înăbuşindu-şi amărăciunea şi patima din inimă. De-acum va trebui să lupte, să câştige dragostea Fatmăi.

Dar n-apucă să întindă bine cartea în faţa sa şi să ia pana în mână, cu toată scârba pe care o simțea față de ea, că auzi sunete de trompetă răsunând lângă poarta principală.

— S-a întors Štefan Zápolský! îşi zise el aşa cum probabil, îşi ziceau la ceasul acesta toii locuitorii Trenčinului.

Întoarcerea lui Štefan Zápolský era vestită întregului oraş, la orice oră din zi sau din noapte, cu sunete vesele de trompetă. Adesea, Zápolský ajungea acasă noaptea. Căci întorcându-se de la Viena sau Bratislava nu căuta un loc să înnopteze, ba refuza până şi invitațiile prieteneşti ale boierilor de a le cinsti căminele. Oricât de greu ar fi vremuit, el nu zăbovea nicăieri, ci se grăbea a se întoarce acasă la dânsul. Când sosea, tot castelul trebuia să fie în picioare. Până şi soția lui, Hedviga, era nevoită să-şi părăsească pentru o vreme iatacul ei frumos, să se ridice din pilotele moi, umplute cu pene, şi să-şi aştepte soțul şi stăpânul jos, în curtea castelului.

Ambróz Opatovský se bucură din toată inima de întoarcerea stăpânului său. Dădu cu pana de pământ şi închise cronica cu atâta putere că sări călimara pe masă, mai-mai să cadă jos. Cu sosirea stăpânului, scăpa măcar de cazna scrisului.

Îşi puse sabia la brâu şi se năpusti pe scări de parcă ar fi luat castelul foc.

Întoarcerea lui Štefan Zápolský

POARTA SE DESCHISE CU UN SCÂRțâit vesel şi oştenii se aliniară pe două rânduri.

Mai întâi apăru Štefan Zápolský, în fruntea suitei sale. Coborâse din trăsură înainte de a ajunge la poartă. Dăduse mai întâi o raită pe la fortificații ca să vadă cu cât se înălțaseră zidurile şi în ce fel îi îndepliniseră zidarii poruncile, în timp ce el colindase pe alte meleaguri.

Apoi îi ură bun venit soția sa. Îl sărută pe frunte, iar el se aplecă şi îşi lipi buzele de mâna Eci. Cam rece întâlnirea, tot atât de rece ca şi vorbele care însoțiră ritualul celor două săruturi. În primii ani după căsătorie, Hedviga ar fi vrut să protesteze împotriva unei astfel de reîntâlniri după atâta vreme de despărțire. Dar mândria ei nu i-o îngăduia. Ea ar fi fost doritoare să-şi strângă soțul în brațe şi să-i simtă buzele fierbinți apăsate pe buzele ei. Dorințele astea le avusese cândva, demult. Între timp se obişnuise. Acum se prefăcea că se bucură de întoarcerea lui. Fiindcă de la un an la altul era tot mai nepăsătoarc dacă Štefan Zápolský e acasă sau e plecat... El poate că nici nu băga de seamă sau se făcea că nu bagă de seamă. Spre norocul lui şi al Hedvigăi. În felul acesta erau amândoi mulțumiți, cel puțin în aparență.

Îndată după ceremonia primirii, Hedviga se întoarse în odaia sa, însoțită de o puzderie de servitoare. Printre ele se afla şi Fatma, care îl căuta din ochi pe Ambróz Opatovský.

În cele din urmă îl găsi, dar el părea că n-o vede, deşi toate gândurile lui se îndreptau acum către ea. Grija lui cea mai mare era să o scape şi de Omar şi de Djem şi cugeta cum să

facă să-l întărâte pe Štefan Zápolský ca să întărească porunca lui de a nu se da voie nici unui turc în oraş.

— Ce-i nou, căpitane? îl întrebă Zápolský, zâmbindu-i cu prietenie şi întinzându-i mâna.

Pe Ambróz Opatovský, urmaş al unei familii de mici nobili scăpătați din Opalová, îl luase sub aripa sa cu ani în urmă. Se îngrijise de educația lui, îl lua cu el în călătorii mai scurte sau mai lungi prin țări străine şi, ca să-l oțelească, îl purta adesea prin războaie. O prietenie ideală s-ar fi putut lega între ei, dacă n-ar fi fost despărțiți prin prăpastia adâncă a vârstei şi averii. Dar chiar şi aşa, spre uimirea multora, cel mai puternic şi mai bogat senior din Ungaria, îl trata pe tânărul căpitan ca pe un semen.

— Nou? repetă căpitanul întrebarea ca să câştige timp şi să-şi mai adune gândurile. S-au întâmplat ele multe, stăpâne, dar nimic atât de important ca să vă întârzii ceasul de odihnă după atâta amar de drum.

— Am timp berechet pentru odihnă, căpitane, aşa că hai cu mine şi povesteşte-mi tot.

Căpitanului i se luă o piatră de pe inimă. Îşi închipuise că Štefan Zápolský n-o să aibă chef de vorbă şi o să-i poruncească să-i aducă cronica şi basta.

Pentru oştenii şi locuitorii castelului, plecarea seniorului şi a căpitanului era semn că ceremonia primirii se isprăvise şi că puteau să se ducă fiecare la treaba lui. Se făcu puțină hărmălaie, dar după un timp, totul reintră în tăcere.

— Ei, ştii că avem rege? întrebă Zápolský pe căpitan.

— Nu ştiu, pe aici nu s-a aflat nimic.

— În sfârşit, avem! Grea treabă a mai fost!

— Şi cine-i regele?

— N-ai ghicit? Ghiceşte!

— Cine altul decât Ioan Corvin?

— Nu! El avea cele mai puține şanse să pună lăbuța pe coroana Ungariei.

Ambróz Opatovský îl privi mirat. Nu era un secret pentru nimeni că toți domnitorii din țările învecinate râvneau la coroana Ungariei – fiindcă regele Matei nu lăsase un urmaş

legitim, ci doar un fiu nelegitim, pe Ioan Corvin. Totuşi, nimeni nu s-ar fi gândit că dorința mult prețuitului rege de a fi urmat la cârma țării de Ioan Corvin nu va fi respectată. Mai ales că şi Štefan Zápolský, pe care regele Matei îl copleşise cu favoruri, era de partea lui Ioan Corvin. Cuvântul lui Zápolský atârna cel mai greu în țară. Nu se putea face nimic în Ungaria fără voia lui.

— Nu ghiceşti? Pe Štefan Zápolský îl înveselise grozav încurcătura căpitanului. Hai, mai gândeşte-te! De vreme ce ştii că Ioan Corvin şi-a răcit gura de pomană, e mai uşor să ghiceşti.

— Beatrice! Numele ăsta îi răsări dintr-o dată în minte. Dacă nu Ioan atunci Beatrice, văduva lui Matei, numai ea s-a putut cocoța pe tron.

— Nici pomeneală! Ioan Corvin nu poate ajunge rege, mai întâi pentru că toată lumea s-ar minuna cum de-a fost înscăunat un fiu nelegitim. Iar apoi, şi mai cu seamă, pentru că n-ar fi omul potrivit, tronul lui s-ar clătina într-una. Ar fi un rege slab, incapabil să țină pe cap o coroană după care jinduiesc atâția. Şi atunci te întreb; dacă un bărbat n-o poate ține, ce să mai zicem de-o muiere? Hai să te ajut. Uite, coroana Ungariei va străluci pe fruntea celui mai puternic dintre regii care au dorit-o. Cel mai puternic, mai darnic şi mai recunoscător…

— Pe fruntea regelui ceh Ladislau? Ambróz nu-şi putea reveni din uimire.

— Da. Ladislau.

Ambróz Opatovský stătu apoi să asculte toată povestea luptelor pentru coroana Ungariei.

— A fost o bătălie grea. Mai ales din pricina Beatricei. Ea s-ar fi lăsat uşor convinsă ca cutare sau cutare domnitor se potriveşte în scaunul Ungariei, dacă n-ar fi fost şi altceva la mijloc, anume că domnitorul potrivit mai trebuia să i se potrivească şi ei. Or, aici era aici, unul nu-i plăcea, altul era însurat, în sfârşit cel care-i plăcea ei şi era holtei, stătea la îndoială dacă să primească coroana ungurească cu un asemenea spin în ea. Vorbele astea cu coroana şi spinul erau

ale regelui Ladislau care le rostise întocmai cum sunt scrise aici. Dar până la urmă Ladislau a închis ochii să nu mai vadă spinul, iar acum întindea mâinile cât putea să apuce coroana. E drept că a făgăduit s-o ia pe Beatrice de nevastă, dar n-avea gânduri serioase şi de altfel inima lui era dată alteia. Numai că se înşală dacă crede că n-o s-o ia. Beatrice are sânge meridional şi e îndărătnică. N-o să-l lase din mânuțele ei până n-o să-l înmoaie, de fier să fie.

Štefan Zápolský şi-l închipui pe Ladislau zbătându-se să scape din lațul pe care i-l pusese de gât Beatrice şi izbucni în râs. Dar el râdea şi fiindcă era mulțumit că o treabă atât de grea fusese dusă la bun sfârşit.

— Mă simt de parcă m-aş fi întors dintr-o bătălie câştigată, îi mărturisi el căpitanului. Peste câteva zile vom afla precis când anume va porni Ladislau spre Ungaria. Pregăteşte-te căpitane, să-i ieşim în întâmpinare şi să-l salutăm. Dar ia să vedem ce s-a mai petrecut pe aici.

Ambróz ar fi preferat să tacă. În urma povestirii seniorului, toate întâmplările de la castel i se păreau cu totul neînsemnate. Dar de îndată ce începu să-i relateze faptele turcilor, îşi dădu seama că pe Štefan Zápolský treburile astea mărunte îl interesează mai mult chiar decât cele mai de seamă necazuri ale țării.

Povesti totul cu amănunte şi cu o mare plăcere pentru că îl vedea pe senior fierbând de mânie şi îşi dădea scama că nu există comoară care să-l înduplece s-o dea pe Fatma.

— Pe Fatma am adus-o în dar soției mele şi cu darurile nu se face negustorie, strigă el furios. Mai ales când e vorba de o fată, chit că-i turcoaică.

Vorbele lui Štefan Zápolský îl bucurau pe căpitan. Orice-ar face Omar sau Djem, n-ar fi chip să izbândească în fața încăpățânării seniorului din Trenčin.

Zápolský încuviință toate măsurile luate de Ambróz Opatovský împotriva turcilor.

— Dar ce vom face, întrebă Ambróz, dacă vreodată, în numele lui Omar sau al lui Djem, nu vor mai veni turci, ci creştini, soli creştini?

— Eu îți poruncesc ca, oricui va veni, de îndată ce va deschide gura s-o ceară pe Fatma tu să-i arăți drumul cel mai scurt prin care se iese din Trenčin.

— Chiar dacă-i vorba de trimişii sfântului părinte?

Štefan Zápolský întârzie o clipă cu răspunsul.

— Uite ce faci: pe aceştia să-i primeşti cu toată cinstirea şi să-i refuzi! Dar nu prea cred ca Papa să se ocupe până într-atâta de fericirea pământească a lui Djem, să-i facă rost de muieri pentru a-i îndulci zilele. Dar mai ştii? Orice se poate întâmpla.

Orice se poate întâmpla... Vorbele astea începură să-l râcâie pe căpitan în inimă şi continuară să-l râcâie şi după ce, despărțindu-se de senior, se duse să controleze dacă străjile sunt la postul lor.

În timp ce trecea pe sub ferestrele doamnei Hedviga, el simți ațintite asupra sa nişte priviri. Se uită în sus. Ferestrele doamnei erau întunecate ca nişte ochi închişi, dar într-una dintre ele se zărea o siluetă. Ce să facă? Să salute sau să-şi continue drumul de parcă n-ar fi văzut nimic? Nu putea fi altcineva decât doamna Hedviga care stătea singură, uitându-se la cerul cu stele. Îşi aştepta soțul, dar Dumnezeu ştia dacă avea să vină. În fapt nici nu mai era soția seniorului, ci doar mama copiilor lui şi însoțitoare la ceremonii, unde se cuvenea ca soția să stea alături de soțul ei.

Ambróz Opatovský îşi aduse aminte că trebuia să-i facă o vizită de dimineață ca să-i povestească despre întâmplările din timpul nopții. Simți că-l trec sudorile. Ceva nu-i mirosea a bine. Prea adesea îl chema doamna Hedviga la dânsa şi îi dădea de înțeles că-i face plăcere să-l vadă; de bună seamă nu în calitatea lui de căpitan al castelului. De fiecare dată când se întâlneau, dânsa îl privea cu nişte ochi învăpăiați de i se învârtea capul. Dar nici prin gând nu-i trecea ca el, căpitanul castelului şi prietenul lui Štefan Zápolský, să se facă ibovnicul acestei femei nemângâiate, doritoare de sărutări şi îmbrățişări!

O, nu! La naiba cu astfel de gânduri! Față de Hedviga

Zápolská nu putea să aibă decât sentimente de adânc respect şi devotament. Dragostea ei ar fi pentru el totuna cu o osândă la moarte, căci n-ar putea trăi cu un păcat atât de mare pe cuget. Cu toată ura pe care o purta cronicii castelului, n-ar fi şovăit nicio clipă să consemneze în paginile ei decăderea sa, dacă una ca asta s-ar fi întâmplat.

Ce-ar zice Štefan Zápolský, dacă ar auzi? S-ar mulțumi să dea din cap şi să zâmbcască? Ori s-ar înfuria că s-a găsit cineva să întindă mâna după comoara pe care el nu ştie să o prețuiască? Poate că s-ar mulțumi doar cu un zâmbet, dar e sigur că lucrurile nu s-ar opri aici, fiindcă până la urmă şi-ar da seama că servitorul lui cel mai de credință şi prietenul lui cel mai apropiat n-ar fi trebuit să se lase ademenit şi să-şi piardă capul.

Iuți pasul, fugind de primejdia care îl pândea. Era hotărât să se prefacă că n-a observat-o.

— Căpitane! strigă cu glas înăbuşit doamna Hedviga.

Se opri ca trăsnit şi bolborosi câteva cuvinte de salut.

— Te aştept, căpitane, mâine dimineță la mine.

— Cum porunciți, doamnă.

— Nu-i o poruncă, căpitane, ci o dorință, o rugăminte!

Din glasul ei se răspândea o vâlvătaie care îl ardea, îi mistuia tot trupul.

— Datoria mă obligă să îndeplinesc numai porunci, răspunse căpitanul. Ar fi o îndrăzneală prea mare din partea mea să veghez dorințele domniei voastre. Sunt servitorul dumneavoastră şi nu vreau să fiu nevrednic de încrederea dumneavoastră şi de încrederea celui mai bun senior.

— Atunci eşti un laş, domnule căpitan, un laş. Eu credeam că un oştean trebuie să fie întotdeauna curajos. Dumitale ți-e frică, domnule căpitan!

— Aveți dreptate, bună doamnă, mi-e frică.

Părea că mărturisirea lui atât de deschisă o descumpănise. Căci în întrebarea pe care i-o puse după aceea nu mai erau spini înțepători, ci doar simplă curiozitate:

— Ai putea să-mi spui şi mie de ce ți-e frică?

— De mine însumi, îi răpunse el, dar trebui să recunoască imediat că nu numai de sine însuşi. Îşi închipui ce s-ar întâmpla dacă, contrar obiceiului său, dintr-un capriciu, lui Štefan Zápolský i-ar veni chef să-şi viziteze soția în iatacul ei? Ce mutră ar face, când, intrând în odaie, şi-ar zări soția stând la fereastră şi tăifăsuind în puterea nopții cu căpitanul?

Punându-şi asemenea întrebări, căpitanul se tulbură atât de tare, că plecă cu paşi iuți, uitând să mai ureze stăpânei sale noapte bună.

Urcă în turn sărind câte cinci trepte deodată.

Ajungând sus, el îşi aruncă privirea spre fereastra unde numai cu câteva clipe mai înainte strălucise silueta albă a doamnei din Trenčin. Acum fereastra era pustie. Dar inima lui nu înceta să se zbată în piept cu tot atâta putere ca mai înainte.

Îl bătea gândul să plece din Trenčin.

Dar cum? Că doar nu poate să-şi agațe sabia în cui şi s-o şteargă fără să-şi ia rămas bun şi fără să dea nicio explicație. Era clar că nu putea. Față de încrederea şi prietenia lui Štefan Zápolský, n-ar fi fost o despărțire câtuşi de puțin onestă. Ce părere şi-ar face seniorul despre el?

Deci de fugit nu poate să fugă. Dar mai exista o soluție. Să se înfățişeze dis-de-dimineață lui Štefan Zápolský, să-i mulțumească pentru slujba pe care o socoteşte ca o mare cinste pentru el şi să-i spună ce întâmplări cu totul neprevăzute îl obligă să renunțe la ea. Ce ochi ar face Zápolský când l-ar vedea în fața sa pe omul pe care din fragedă tinerețe îl oploşise pe lângă el, îl ținuse sub aripa lui ocrotitoare şi față de care se piirfase cu o dragoste părintească? E sigur că s-ar supăra foc şi nu l-ar slăbi până nu i-ar spune ce şi cum e cu întâmplările alea neprevăzute. Ce i-ar răspunde? Ar putea să sufle măcar o vorbă despre pricina ce-i făcuse viața de neîndurat la Trenčin? Hotărât lucru, nu.

Se întorcea mereu la ideea fugii, dar din ce în ce mai mult îşi dădea seama că nu poate să fugă. Chiar dacă, cine ştie

cum, cineva l-ar dezlega de îndatoririle sale față de Štefan Zápolský el tot n-ar fi în stare să se despartă de acest loc, fiindcă ar părăsi-o pe Fatma, pierzând astfel şi ultima licărire de nădejde de a cuceri un locşor în inima ei. Apoi n-ar fi o trădare, o josnică trădare să o părăsească tocmai acum când are atâta nevoie de ajutorul lui? La urma urmelor, ar pleca dacă ar şti cel puțin că frumoasa prizonieră n-are să încapă pe mâinile lui Djem, ci ale lui Omar, omul pe care îl iubea şi care o iubea. Dar, vai, nefericitule Omar! Nori grei plutesc peste visurile tale! Nu există comori cu care să o răscumperi, nu există cuvinte vrăjite cu ajutorul cărora să întinzi un pod de aur până la ea! Ai un rival mai norocos, căci Papa însuşi vrea să fie pețitorul Fatmei. Hotărârea lui Štefan Zápolský de a nu o dezrobi pe Fatma e o deşertăciune, să nu facă negoț cu darul adus soției, cum zice el... Să-l vedem ce va zice când i se vor înfățişa trimişii Papei şi când aceştia vor începe să-l lămurească cum că interesele creştinătății cer dezrobirea Faimei.

O luptă crâncenă se dădea în sufletul lui Ambróz Opatovský. Stătea la fereastra turnului, aplecat în afară, cu privirile cufundate în genunea nopții ca într-o fântână a tămăduirii. Vremea trecea agale, se scurgeau ceasurile fără întoarcere şi căpitanului i se părea că vede furişându-se în zarea zărilor firicelele rozalii ale zorilor.

Într-o vreme se pomeni spunându-şi că e un dobitoc, un mare dobitoc. Frumoasa lui stăpână îi face mărturisiri de dragoste şi pe el îl cuprinde disperarea. Numai dobitocii fug de dragoste. Ce, e vreun păcat să te apleci şi să culegi din țărână trandafirul aruncat de altul şi în primejdie de a se ofili? Ce, e păcat să mângâi inima unei femei părăsite?

Dar degeaba! Degeaba îşi tot zicea dobitoc şi încerca să-şi închipuie sărutările şi îmbrățişările doamnei de Trenčin.

Era prea încredințat că niciodată şi în niciun fel de împrejurări el nu va putea să-şi înşele stăpânul.

Ce-i de făcut?

Se trânti îmbrăcat în pat şi, cu toate că se luminase de

ziuă, el tot se mai zbătea în aşternut.

Tot chinul lui fu însă zadarnic pentru că nicio idee salvatoare nu-i veni.

Iar dimineața, când se sculă, frânt de oboseală, o teamă nouă i se strecură în sufletul şi aşa răscolit peste poate.

Dacă nu părăseşte castelul, refuzând totodată să fie jucăria capriciilor doamnei Zápolský, dânsa se va simți jignită şi se va răzbuna. Şi ca orice femeie respinsă ea se va uita mai întâi şi întâi după rivala sa şi nu se va da bătută, până nu o va găsi. Şi nu-i va fi greu să se dumirească de ce ochii lui o caută cu atâta sete pe Fatma şi de ce se poartă aşa de frumos cu ea de parcă ar fi de un rang cu doamna de Trenčin. S-ar putea ca preferința lui pentru Fatma să nu-i provoace decât dispreț; dar mult mai sigur este că se va simți adânc rănită şi că se va răzbuna, oricât s-ar strădui să se stăpânească.

Tulburat de astfel de gânduri, părăsi turnul şi se duse să se înfățişeze doamnei de Trenčin.

Se hotărî să se facă că nu vede şi nu pricepe nimic ca să mai amâne, cât s-o mai putea, ruptura inevitabilă dintre el şi ea.

Pe coridorul care ducea la încăperile doamnei era forfotă mare. Ce-o mai fi însemnând şi asta? se întrebă Ambróz. E drept că la castel lumea se scula o dată cu răsăritul soarelui, şi doamna la fel, dar în preajma încăperilor ei se păstra încă multă vreme o linişte de mormânt.

Forfota îl stânjeni însă mai mult când o întâlni pe Fatma, care îl aştepta pitită într-o nişă.

— Te-am aşteptat, căpitane, zise ea ieşindu-i înainte.

— De unde ştiai că am să vin?

— Ştiu că nu la mine veneai, ci la altcineva. Toată lumea a auzit-o ieri pe doamna când îți spunea să vii de dimineață la ea să-i povesteşti ce s-a întâmplat azi-noapte. Şi am auzit şi ce ați vorbit după aceea noaptea.

— Ai auzit şi tu? Căpitanul se înroşi, surprins parcă asupra unui fapt de care nu trebuia să afle nimeni şi cu atât mai puțin fata pe care o iubea.

— A auzit toată lumea... Fatma nu izbuti să isprăvească ce avea de spus deoarece în capătul coridorului răsunară paşii cuiva. Să se ascundă în nişă sau să se arate împreună, orice s-ar întâmpla? Era o întrebare la care nu putea găsi cu repeziciune un răspuns nici el, nici ea. Oamenii au limbile ascuțite şi nu peste multă vreme ar începe să-şi şoptească cum căpitanul se întâlneşte pe ascuns cu turcoaica.

Paşii se apropiau.

— Stai aici Fatma şi nu te mişca. Căpitanul o apucă cu delicatețe de mână şi o opri, căci ea era gata să fugă.

Fatma se lipi fără să vrea de căpitan exact în clipa când paşii se opriră şi un trup vânjos îşi aruncă umbra asupra locului unde se aflau cei doi.

Soţul care ştie tot

ŠTEFAN ZÁPOLSKÝ SE OPRISE ŞI stătea nemişcat de parcă un gând greu l-ar fi pironit locului. Zăbovi doar o clipă, dar clipa asta li se păru celor doi o veşnicie. În sinea lui, Ambróz Opatovský îşi dorea ca seniorul să mai rămână, să zăbovească oricât de mult, fiindcă Fatma se ghemuise speriată la pieptul lui. Simţea cum tremură toată şi mai simţea un parfum ameţitor care se înălţa din părul ei bogat.

Dar Štefan Zápolský se urni, în sfârşit, din loc. Se răsuci brusc de parcă ar fi auzit în spatele său un zgomot dubios. Privirile lui se îndreptară către nişă, dar alunecară peste capul perechii încremenite de parcă nici n-ar fi fost acolo.

— Ne-a văzut, cugetă Ambróz, sau numai se preface că nu ne-a văzut?

Greu de spus dacă zărise sau nu pe cei doi, pentru că nici nu clipi, nicio tresărire nu trăda vreo surpriză.

— Nu ne-a văzut, zise Fatma uşurată, dându-şi seama abia acum că se strânsese prea tare la pieptul căpitanului.

— Dar dumneata de ce te temi, Fatma? o întrebă Ambróz Opatovský după ce uşa de la capătul coridorului se trânti cu putere înghiţind zgomotul paşilor.

— Pentru dumneata mă tem, domnule căpitan, răspunse ea, fiindcă s-ar putea să te pierd dacă s-ar afla că te interesează soarta unei turcoaice. În dumneata aş pierde pe singurul meu prieten.

Cuvintele ei îl învăluiră într-un val de plăcută căldură. Dar din nou îngheţă, văzând-o pe Fatma subit speriată.

Undeva se deschisese o uşă şi curând coridorul se umplu de sporovăială servitorilor.

— Nu mai pot zăbovi nicio clipă.

Căpitanul nu mai apucă să scoată o vorbă că se şi făcu nevăzută.

Ieşi deci din ascunzătoarea sa şi se răsti la servitori:

— Mai încet! Vreți să mă țin după voi în fiecare zi să vă învăț cum să vă purtați?

După ce servitorii se risipiră iute care încotro, Ambróz Opatovský se duse drept în odaia doamnei.

Hedviga Zápolská îl primi cu răceală...

— Ce doreşti?

Îl privea ca pe un musafir nepoftit.

— Mi-ați poruncit să vin de dimineață la dumneavoastră şi să vă spun ce s-a întâmplat azi-noapte.

— Da, mi-aduc aminte. Dar acum mi s-a întors soțul, aşa că te rog să-i spui lui.

Îl concedie tot atât de rece cum îl primise. Numai că pe el îl bucura nespus această răceală, care, după o noapte de chin, avu darul să-l învioreze. Păşea, renăscut, pe coridor şi era gata să înceapă să fluiere, dacă un gând rău nu ar fi început să i se strecoare în suflet.

Ce-i cu ea de s-a schimbat aşa dintr-o dată? Nu găsea decât un singur răspuns: se prea poate că Štefan Zápolský să fi auzit discuția de peste noapte. Dacă n-a adormit imediat, după ce s-a retras în camera lui, precis că a auzit-o şi a aflat ce se petrece în sufletul nevestei lui. Poate că într-un fel sau altul îi dăduse de înțeles că ştie, iar acum doamna se temea. Se temea de mânia seniorului, care era înspăimântător când se înfuria.

În clipa aceea Zápolský îi tăie calea. Parcă îl pândise.

Căpitanul îşi adună toate puterile ca să ascundă spaima care îl cuprinsese în fața acestei neaşteptate întâlniri.

— Mă bucur că ne-am întâlnit, începu Zápolský. Tocmai voiam să trimit pe cineva după tine.

— Poruncă, luminăția voastră!

— Pregăteşte-te imediat de drum.

— De drum lung sau scurt? întrebă, după cum îi era obiceiul, ori de câte ori seniorul îl trimitea să facă astfel de pregătiri.

— Pentru unul scurt, îi răspunse Zápolský.

Zadarnic încerca căpitanul să-i citească pe față dacă dinaintea sa stă prietenul de azi-noapte, care s-a întors şi a fost primit cu atâta pompă, sau un om supărat, amărât şi stăpânit de gânduri rele.

— Dacă-i vorba numai de un drum scurt, eu sunt gata, domnule. Am să poruncesc îndată să-mi înşeueze calul.

— Nu întrebi care este ținta călătoriei?

— Aştept să mi-o spuneți, domnule. Mie îmi este totuna unde şi cât de departe mă duc ca să îndeplinesc poruncile dumneavoastră.

— Ştiu, căpitane. Mi-ai fost întotdeauna credincios şi ai îndeplinit cu plăcere toate dorințele mele. Mă întreb, însă, dacă nu te-ai schimbat. Dacă în clipa asta nu ți-e mai greu ca în alte dăți să părăseşti Trenčinul.

— Acum ca şi în alte dăți, eu plec cu sinceră bucurie, doritor să duc la îndeplinire, cât mai bine, porunca ce voi primi de la dumneavoastră.

— Nu mă îndoiesc, căpitane, am vrut doar s-o aflu încă o dată. Te rog să nu-ți înşeuezi calul. N-o să ai nevoie de el.

— E de mers pe jos? Căpitanul abia de-şi putu stăpâni mirarea.

— Nu, nu pe jos.

Ambróz Opatovský nu mai înțelegea nimic.

— Văd că nu ghiceşti. Se mai poate într-un fel. Štefan Zápolský se uita zâmbitor la căpitanul său care se zăpăcise de tot. Să ştii că se poate călători călare, pe jos şi cu… trăsura!

— Cu trăsura! exclamă Ambróz Opatovský înveselit. Cum poruncițti. Fie şi cu trăsura.

La orice s-ar fi putut gândi căpitanul, numai la trăsură nu, fiindcă el nu se folosea de trăsură niciodată, nici chiar pentru călătoriile cele mai lungi.

— Cu trăsura. Şi mai e ceva: merg şi eu.

Lui Ambróz Opatovský i se luă o piatră de pe inimă. Fusese cât pe ce să creadă să seniorul vrea să-i dea papucii, să-i facă vânt de la Trenčin şi inima începuse să-i sângereze la gândul că o va pierde pentru totdeauna pe Fatma. Simți o uşurare şi mai mare atunci când stăpânul său îi lămuri ținta călătoriei.

— Mergem la Orava, Ambróz, în munții Oravei, acolo unde îşi găsesc hodina şi sufletul şi mintea. La o vânătoare în doi.

Orava era marea pasiune a lui Štefan Zápolský. Cu o bucurie rar întâlnită, el hoinărea prin munții aceia plini de frumusețe şi de vânat, prin pădurile nesfârşite, nestrăbătute de picior de om. Acolo nu se ducea niciodată cu mare alai de vânători fiindcă socotea vânătorile zgomotoase drept o pângărire a naturii. Îl lua cu el numai pe credinciosul său prieten. Dacă ambiția nu l-ar fi împins în vălmăşagul treburilor obştei, ale țării şi ale Europei, Štefan Zápolský şi-ar fi petrecut toată viața la vânătoare în codrii Oravei. De altfel, Zápolský se descurca tot atât de bine în codrii Oravei ca şi în labirintul politicii: şi dintr-o parte şi dintralta el se întorcea întotdeauna cu pradă bogată.

Cât ai clipi din ochi, în curtea castelului apăru o trăsură pregătită de plecare şi, de pretutindeni, începură să răsară oameni. Lui Zápolský îi plăcea fastul nu numai la sosirea de undeva ci şi la plecare.

Şi ca totdeauna când sosea sau pleca, şi de data asta, de față cu întreaga lume el se înclină ca un cavaler, sărută mâna soției sale şi se lăsă sărutat pe frunte.

Nimeni nu bănuia că în timpul nopții avuseseră o convorbire care adâncise şi mai mult prăpastia dintre ei.

Ambróz o căuta din ochi pe Fatma printre mulțimea de gură-cască. O mare bucurie simți când privirile li se întâlniră. Poate fiindcă se uita cu atâta dragoste la Fatma, Ambróz nu băgă de seamă că doamna de Trenčin venise lângă trăsura, în care Štefan Zápolský se şi instalase, având aerul că doreşte să se convingă dacă nu cumva servitorii au uitat să pună ceva. Ea se apropie de căpitan tocmai în clipa când acesta îi trimitea, frumoasei Fatma, din priviri un ultim

rămas bun.

— Domnule căpitan, îi şopti ea, nu te duce la vânătoare!

— De ce doamnă?

— Fugi dacă ţii la viaţa dumitale!

Nu mai apucă s-o întrebe ce rost avea să se teamă, de ce îl sfătuia să-şi părăsească stăpânul şi să fugă. Dacă, refuza să-şi urmeze stăpânul, nu-i mai rămânea decât să-şi ia lumea în cap.

— Daţi-i drumul! strigă nerăbdător Zápolský care părea că o văzuse pe soţia sa vorbind cu Ambróz Opatovský. Căpitanul se urcă în trăsură şi se aşeză lângă senior cu capul vuind de vorbele spuse de doamna Hedviga. Izbuti să-şi adune gândurile abia după ce trăsura se urni şi începu să înainteze cu mare zgomot pe şoseaua pietruită care cobora spre oraş.

Nu, nu se poate să fie aşa! Nu-i venea să accepte explicaţia care i se tot furişa în minte. Să fi căpătat Štefan Zápolský chef de vânătoare numai ca să se poată răfui cu el acolo, în creierul munţilor, departe de lume? Ce faptă săvârşise ca să merite o asemenea soartă? De ce să fie ademenit în munţi şi să fie ucis? N-ar fi fost cu neputinţă. Štefan Zápolský era iute la mânie şi nu cunoştea mila când cineva îl rănea în mândria lui. Or, neîndoielnic că el îi rănise mândria, cu toate că fără să vrea. Faptul că doamna de Trenčin pusese ochii pe el, era de ajuns ca Zápolský să-l urască. Căci soţia lui, care avea datoria să-i fie credincioasă şi devotată lui şi numai lui în faţa oamenilor şi a lui Dumnezeu, îl preţuia pe căpitan mai presus de soţ. Dar hai să zicem că l-a jignit greu de tot. Totuşi ar fi seniorul în stare să-l momească în munţi ca să-l piardă?

Štefan Zápolský tăcea, iar Ambróz Opatovský zadarnic se căznea să găsească vorbele potrivite ca să întrerupă această nefirească tăcere. Simţea că în momentul acesta nu se poate vorbi decât despre lucrurile care se strânseseră şi se vârâseră între ei ca o sabie trasă din teacă. Totuşi, nu izbutea cu niciun chip să înceapă într-un fel oarecare a vorbi despre povestea asta atât de spinoasă.

Îşi dădea seama că orice ar spune, ar suna ca o dezvinovățire şi ca o osândire a doamnei. Să se dezvinovățească, n-ar fi avut rost deoarece nu se simțea cu nimic vinovat, iar să se apuce să ponegrească o femeie, ar fi fost prea josnic.

Când şi când, trăgea cu coada ochiului la Štefan Zápolský care stătea încruntat şi ros de cine ştie ce gânduri. Se vedea cât de colo că se frământă, căci îşi răsucea într-una, nervos, sfârcul mustăților. Văzându-l aşa mofluz şi mohorât, căpitanul îşi pierdu orice nădejde: îl lua cu frig când se gândea la vânătoarea din codrii nesfârşiți ai Oravei. Nici n-o să ştie când şi cum seniorul va repezi asupra sa coasa morții. Treabă lesne de făcut.

La urma urmelor n-are decât! Dacă e încredințat că o merită, n-are decât să-i ia viața!

Trăsura mai hurducăi cale de vreun ceas pe şoseaua prăfuită, când Štefan Zápolský se întoarse spre tovarăşul său şi îl privi.

— Ambróz! începu el cu o voce care risipi toate temerile căpitanului. Era o voce care mângâia, vocea unui om care ar vrea să spună ceva dar nu găseşte cuvintele potrivite.

Apoi se înstăpâni iară o lungă tăcere care îl înecă pe căpitan într-un nou val de teamă. Štefan Zápolský tăcea cu privirile înşurubate în spinarea vizitiului.

— Ați vrut să spuneți ceva? încercă Ambróz Opatovský să rupă chinuitoarea tăcere.

— Da, răspunse scurt Štefan Zápolský.

Pe urmă se întoarse către tovarăşul său, zicându-i:

— Ştiu tot!…

Rosti aceste vorbe liniştit, de parcă n-ar fi făcut decât să constate un fapt. Fără pic de patimă. Şi cu toate acestea, Ambróz Opatovský simți cum se înroşeşte până în vârful urechilor, răscolit în cele mai adânci tainițe ale sufletului său. Deci ştie tot! auzise, desigur, convorbirea pe care o avusese cu doamna de Trenčin, în timpul nopții, iar acum vroia să se răfuiască cu el, să şteargă pata ruşinoasă de pe onoarea lui.

Ambróz se uită în ochii stăpânului său cu nişte priviri sincere ca o tipsie pe care îşi întindea sufletul său curat. Apoi zise:

— Ştiți tot, domnule, dar nu puteți şti nimic care să mă coboare în ochii dumneavoastră sau care să vă silească să vă schimbați părerea despre mine, la care eu țin atât de mult.

— Nenorocitule! exclamă Zápolský cu un glas plin de o sinceră milă.

Nenorocit! De ce îşi compătimeşte oare căpitanul, de ce îl priveşte cu părintească blândețe gata să-l mângâie şi să-l liniştească? Atât de rănit în mândria lui, cum era, n-ar fi fost mai firesc să încleşteze pumnii şi să scrâşnească din dinți?

— Mă compătimiți, domnule, dar eu nu înțeleg pentru ce, încercă Ambróz să reînnoade firul convorbirii care ar fi putut să limpezească totul.

— Fără să vreau ți-am aflat taina, Ambróz, şi ar trebui să mă supăr pe tine, să te mustru pentru lipsa ta de mândrie…

— Sincer vă spun, domnule, nu înțeleg despre ce vorbiți!

— Nu tăinui ce nu mai poți tăinui, zise zâmbind Štefan Zápolský. Ai face mai bine să-mi spui dacă şi ea te iubeşte.

— Cine?

Ambróz se foi neliniştit pe scaun de parcă ar fi stat pe ghimpi.

— Să ştii că mă supăr, Ambróz. O seriozitate prefăcută îi înăspri trăsăturile feței. Trebuia să mi te destăinuieşti mie şi n-ai făcut-o, iar acum, când am dibuit singur iubirea ta tainică, tu vrei să mi-o ascunzi. Nu mai umbla cu dedesubturi, dacă nu vrei să mă supăr!

Poate că nicicând nu se mai aflase căpitanul într-o aşa încurcătură. Nu îndrăznea să deschidă gura, fiindcă nu pricepea deloc unde vrea să bată stăpânul lui.

— Trebuie să-mi povesteşti, Ambróz, să-mi povesteşti cât mai multe cu putință. Pătimeşti din pricina unei iubiri nefericite; or, pentru asta nu-i decât un singur leac: să-ți desfaci băierile inimii. Nu mă îndoiesc că n-ai de gând să-mi ceri să pun o vorbă bună pe lângă o muiere care, în loc să-ți lumineze viața, n-a făcut decât să ți-o întunece.

Situația devenea de nesuportat. Mâini invizibile îl sugrumau pe Ambróz şi îi zdrobeau capul. Să fie oare cu putință? Štefan Zápolský era încredințat că el, Ambróz Opatovský, se îndrăgostise de soția lui! Şi, în loc să se înfurie, el îl compătimeşte, îl sileşte să povestească, ba chiar îi dă de înțeles că ar putea pune o vorbă bună pentru el!

— Între noi e o neînțelegere tare neplăcută, domnule. E adevărat, sunt îndrăgostit şi nefericit, dar nu din pricina femeii la care vă gândiți dumneavoastră.

— Asta-i bună! Exclamă Štefan Zápolský. O adevărată cimilitură! Până acum eram încredințat că-i vorba doar de o singură femeie, iar tu mă faci să înțeleg că mai e una!

— Ba e numai una, răspunse Ambróz Opatovský.

— Bine, una. Zápolský zâmbea văzându-l cât e de încurcat. Eşti un nefericit căci pentru tine, ca pentru orice ins îndrăgostit lulea, nu există decât o singură femeie şi încă una de care te despart mări şi țări. Ştiu că te temi de părerea mea, crezi că aş putea să nu-ți încuviințez alegerea! Ei bine, vreau să te liniştesc, să-ți spun că în ce mă priveşte nu trebuie să ai nicio teamă! Eu îți doresc noroc. Şi de acum încolo să nu te mai fereşti de mine.

— Nu vă înțeleg, domnule.

— Nu înțelegi? Te azvârl din trăsură! Dacă mă mai înfurii mult, te silesc să faci drumul pe jos!

— O iubesc pe Fatma! strigă Ambróz de parcă s-ar fi ciorovăit cu cineva-care nu vroia să-l creadă.

— Ei acum îmi placi. Puteai să mi-o spui mai demult şi mai uşurel ca să aud numai eu. Ai devenit dintr-o dată atât de vorbăreț că-l cinsteşti şi pe vizitiu cu spovedania ta.

Ambróz Opatovský izbucni în râs.

Râdea că fusese atât de nătărău şi mai râdea pentru că piatra grea de pe inimă se dusese de-a dura.

Iar Štefan Zápolský râdea cu el la întrecere.

Dragoste, gelozie, trădare

— VĂD CĂ M-AI BĂNUIT DE CEVA cam ciudat, Ambróz. Zápolský se îneca de râs. La care altă femeie aş fi putut să pun o vorbă pentru tine ca să-i înmoi inima?

— Mi-e ruşine să mărturisesc, domnule.

— Să-ți fie ruşine, aşa, Ambróz. Dar să-mi fie şi mie, că abia azi-noapte ți-am aflat taina.

— Azi-noapte? se miră căpitanul.

— Da, azi-noapte, răspunse Zápolský şi pentru o clipă un nor îi întunecă fruntea. Când am văzut că te ții tare la farmecele unei femei, mi-am zis că la mijloc trebuie să fie o alta, care are şi mai multe farmece.

— Nu asta-i cauza, domnule. N-ar fi prea măgulitor pentru mine dacă ar sta lucrurile cum credeți dumneavoastră. Altceva este. N-aş mai fi vrednic de încrederea pe care mi-o arătați, dacă aş fi ca un fir de trestie care se clatină după toanele unei femei.

— Toți suntem la fel, Ambróz, toți, până la unul. Ne deosebim doar prin faptul că unii o recunoaştem, iar alții nu. Femeile sunt stăpânele noastre; orice pas, orice hotarâre de-a noastră e din voința lor. Dacă vreunul dintre noi nu cade la picioarele unei femei la primul semn pe care i-l face, nu e din pricină că suntem eroi şi nu vrem să ne pierdem bunul nume – aşa, numai fiindcă se zice că e un păcat să ai legături cu femeia altuia – ci numai pentru că tânjim să ne aruncăm cât mai iute la picioarele alteia.

Au sporovăit multă vreme pe ocolite, fără să pomenească

de Hedviga Zápolská, şi lucrurile au început să se limpezească din ce în ce mai mult între ei. Ambróz Opatovský îl admira pe Štefan Zápolský că este în stare să se ridice deasupra slăbiciunilor unui soţ gelos.

— Să fiu gelos? se întrebă el. Ţine minte un lucru? dacă începi să fii gelos pe femeia ursită, tu nu faci decât s-o sileşti să-ţi dea un motiv adevărat de gelozie. Mai întâi pentru că gelozia o măguleşte, dar o şi jigneşte, o face o adevărată mucenică pentru o faptă pe care n-a săvârşit-o. Mai devreme sau mai târziu, ea chiar trece la fapta de care tu numai ai bănuit-o şi pentru care ai pedepsit-o; ca să poată să îndure mai uşor suferinţa. Iar în al doilea rând, femeia te înşală pentru a măsura iubirea ce i-o porţi cu durerea pe care ţi-a provocat-o.

— Eu cred că trădarea nu răneşte inima ci mândria, preciză Ambróz Opatovsk.

— N-are importanţă în ce loc eşti lovit. Reacţia e aceeaşi: îţi vine să urli de durere. Iată de ce nu trebuie să uiţi că îndatorirea oricărui bărbat adevărat este de a fi tare ca fierul şi invulnerabil.

— Îmi îngădui să vă întreb, domnule, dacă dumneavoastră sunteţi invulnerabil.

— Sunt. De aceea, de fiecare dată nu eu sunt cel rănit, ci femeia care vrea să mă rănească. Încearcă să te pui în locul unei femei care e gata să-şi trădeze soţul sau care l-a şi trădat şi închipuie-ţi că soţul ei ştie tot. Dacă e invulnerabil, soţul cu pricina nu face scandal, nu ameninţă pe nimeni cu moartea, nu aruncă vorbe pătimaşe, ci se mulţumeşte să-i dea de înţeles soţiei sale, cu zâmbetul pe buze, că-i cunoaşte oful şi îi doreşte multă fericire, că n-o împiedică să meargă încotro o mână capriciul sau sângele.

— Că judeci cu patimă sau cu sânge rece necredinţa femeii, rezultatul este întotdeauna acelaşi, observă Ambróz Opatovský.

— Nu, nu e acelaşi, răspunse Zápolský, fiindcă femeia doar în primul caz triumfă. Dacă nu te vede pe tine sângerând, se simte ea rănită. Fiindcă aşa-i rânduiala lumii:

pentru trădare cineva trebuie să sufere întotdeauna, cel trădat, ori trădătorul.

— Dacă aş fi de aceeaşi părere cu dumneavoastră, domnule, eu aş numi altfel invulnerabilitatea, anume i-aş zice puterea bărbatului de a se stăpâni şi de a avea o tactică bună în lupta cu femeia.

— Spune-i cum vrei, Ambróz, n-are însemnătate cum îi zici.

— În acest caz n-aş mai putea crede în invulnerabilitate. Nu există trădare care să nu rănească.

— Atunci când primeşti o lovitură, eşti cu adevărat rănit numai în cazul că rana ta a fost văzută de lume şi când, prin suferința ta, îl sileşti pe un altul să te compătimească. Şi mai eşti rănit atunci când tu însuți nu-ți stăpâneşti durerea, când nu eşti în stare s-o tăinui eşti de tine însuți.

Pentru prima dată pătrundea Ambróz Opatovský atât de adânc în lumea gândurilor seniorului său, abia acum vedea ce forță se ascunde în el, ce om tare era. Şi totuşi nu destul de tare. În glasul lui se simțea o durere surdă, înăbuşită. Pentru ce alta mergea în munți, dacă nu să-şi tămăduiască o rană şi să se întoarcă acasă mai puternic şi mai tare?

— Un sfat de la mine, Ambróz, zise Štefan Zápolský. De vei iubi vreodată foarte mult o femeie, tu să nu-i mărturiseşti dragostea, ci să i-o ascunzi. Altfel eşti un om pierdut, ajungi robul ei, păpuşa cu care face ce crede ea de cuviință.

— Dacă v-aş urma sfatul, femeia cu pricina ar putea să creadă că n-o iubesc.

— Ba nu, n-o să creadă aşa ceva, fiindcă ea ştie că bărbatul este dator să-şi iubească soția. Un bărbat cum se cuvine trebuie să-şi îndeplinească toate îndatoririle. Ei, dar cred că sfaturile mele sunt de prisos pentru că din şcoala dragostei fiecare iese cu altă învățătură. Să ții minte un singur lucru bun pentru oricine: dacă bagi de seamă că femeia e gata să te înşele şi dacă vrei să împiedici trădarea, tu las-o pe ea în plata Domnului şi vezi de omul pe care a pus ochii.

Ambróz Opatovský simți cum îi năvăleşte sângele în cap.

Invulnerabilul soț s-a dat de gol! S-a dat de gol că vrea să împiedece necredința soției fiindcă şi el suferea, şi vroia s-o împiedece înarmând pe bărbatul ales de ea ca să-i reziste…

Ambróz Opatovský avea pe buze un zâmbet silit.

— Aş vrea eu să fiu în situația de a avea o femeie pentru care să tremur.

— Răbdare, Ambróz. Ajungi tu şi acolo, fiindcă asta-i soarta bărbatului. Mă întreb numai dacă e într-adevăr. Fatma femeia pe care o cauți. Nu-i numai un fluturaş trecător prin viața ta, pe care l-ai îndrăgit, dar pe care ai să-l părăseşti de îndată ce ai să-l priveşti mai de aproape, de îndată ce-şi va lăsa fina pulbere a aripilor lui în palmele tale?

— Fatma este femeia pe care o caut, domnule. Ea nu este una dintre acelea lângă care te opreşti doar o clipă, să te îmbeți cu săruturile ei şi apoi să te trezeşti pentru totdeauna. Nu i-am strâns încă mijlocul tras ca prin inel, nu i-am atins buzele şi sunt beat pentru toată viața.

— Atunci eşti pierdut, Ambróz. Soarta ta e legată de a Fatmei. Când o femeie ne vrăjeşte de la depărtare, ca o stea de pe cer, apropierea de ea nu ne aduce trezirea. Dar ia spune-mi, vrei s-o iei de nevastă?

— La asta nu m-am gândit încă, fiindcă n-am avut îndrăzneala să nădăjduiesc că va fi vreodată a mea pentru totdeauna.

— Ei, atunci buba asta n-are decât un singur leac: s-o iei de nevastă. Dacă ar pieri din viața ta, soarele ar înceta să mai lumineze pentru tine, floarea cea mai minunată şi-ar pierde aroma, iar viața n-ar mai fi un drum strălucitor din leagăn spre toate bucuriile lumii: peste sufletul tău s-ar aşeza zăbranicul mohorât al întunericului veşnic şi n-ai mai vedea decât dragostea ta pierdută, fericirea ta destrămată şi ai aştepta, în deznădejde, moartea care să te mântuiască.

Acesta e izvorul nefericirii mele, domnule. Îmi dau seama că viața n-ar mai avea niciun preț, dacă ochii Fatmei n-ar străluci pentru mine. Numai că deocamdată, nu ştiu dacă voi izbuti să-i cuceresc inima, iar dacă am să i-o cuceresc, nu ştiu de-o voi putea lua de soție.

— Bărbatul care nu e în stare să-şi lege bine de el, până la capătul zilelor, femeia iubită, merită tot disprețul. Eu cred, Ambróz, că tu nu eşti din ăştia.

— După câte înțeleg, domnule, mă îndemnați, s-o iau pe Fatma de soție.

— Nu te îndemn, nu fac decât să-ți împărtăşesc părerea mea.

— Adică după părerea dumneavoastră ar trebui să mă însor cu Fatma. Dar dacă m-aş însura, n-aş atrage asupra mea mânia dumneavoastră?

— Nu, Ambróz, n-aş putea să mă supăr pe tine, înțeleg că soarta ți-a hărăzit-o pe Fatma. E drept că veniți din două lumi diferite, despărțite de o prăpastie adâncă. Va trebui să treceți peste hăul ăsta.

— Sunt gata pentru orice jertfă.

— Înțeleg. Dacă ar depinde numai de tine, mâine te-ai însura. Dar nu depinde de tine, ci de Fatma: prăpastia s-o treacă ea, fiindcă nu bărbatul trebuie să se dea după femeie, ci femeia după bărbat. Fatma trebuie să uite țara în care s-a născut. În locul minaretelor cu semilună, în sufletul ei va trebui să se întipărească turlele şi crucile bisericilor noastre, iar inima ei va trebui să-l dea uitării pe Alah şi să se umple de dragoste pentru Dumnezeul nostru. Să uite că vântul soartei vitrege a adus-o la Trenčin şi să fie încredințată că a ajuns aici ca să te găsească pe tine.

Štefan Zápolský îşi întrerupse cuvântarea văzând că Ambróz se încruntă. Începu să-i pară rău de cele ce spusese. Ce rost avea să-i vorbească de toate câte îl despart de Fatma de vreme ce el însuşi le ştia şi suferea din pricina asta?

— O mare deznădejde m-a cuprins, zise Ambróz Opatovský, în clipa când mi-am dat seama că o iubesc pe Fatma.

Iar acum, când, mă gândesc la căsătorie, încep să se stingă în mine şi ultimele licăriri de nădejde. Mă aşteaptă o luptă crâncenă. Eu nu pot nădăjdui nici atâta cât Djem, cu toate că numai gândul la el o umple pe Fatma de groază, în timp ce în mine vede doar un prieten dezinteresat.

— Dar ce poate nădăjdui Djem? întrebă Štefan Zápolský şi continuă răspunzându-şi singur la întrebare: Crezi că inima Fatmei o să se aprindă de iubire de hatârul Papei?

— Asta n-o cred, dar în orice caz, dacă Papa doreşte, Fatma va fi dezrobită şi va părăsi Trenčinul. Şi de altfel, pentru mine, ea ar fi pierdută indiferent dacă ar dobândi-o omul pe care îl iubeşte, sau celălalt pe care îl urăşte.

— Mă jigneşti, Ambróz! Tu crezi că aş putea s-o dau pe Fatma lui Djem la cererea Papei?

— Mi-aş îngădui să vă previn că cererea nu va veni singură, ci însoțită de un preț gras, zise el, dar imediat se ruşină fiindcă dăduse, astfel, în vileag una din cele mai mari temeri ale lui.

— De ce crezi că Djem mi-ar fi mai simpatic decât Omar? Ce, Omar n-ar fi în stare să-mi dea un preț mai bun decât Djem, dacă aş primi să fac târguri cu ființa asta care însemnează pentru tine totul?

Adânc mişcat, căpitanul îşi ceru iertare şi strânse cu recunoştință mâna stăpânului său.

— Acum am măcar siguranța că Fatma n-o să părăsească Trenčinul...

— Ai nevoie încă de multă mângâiere, Ambróz. Trebuie să-ți birui amărăciunea, să fii tare. Iată de ce am plecat în munți. Amândoi avem nevoie de putere. Şi tu şi eu...

Pe drum, Ambróz Opatovský se gândea care dintre ei doi are mai multă nevoie de balsamul tămăduitor al codrilor din Orava.

Toată ziulica au colindat prin văile uriaşilor munți. Căpitanul se minuna din ce în ce mai mult de seniorul său. Ceasuri întregi nu deschidea gura şi când Ambróz Opatovský, sătul de atâta linişte, încerca să lege vorba, seniorul îl repezea:

— Taci! învață să taci, să trăieşti în singurătate. Numai în singurătate simți că trăieşti cu adevărat, îți simți viața, viața ta, numai pe a ta, ruptă de tot şi, de toate.

— Singurătatea e un chin, încercă el să se împotrivească.

— Este. E chinul cel mai îngrozitor. Dar numai pentru cei

slabi, pentru oamenii-trestie, pentru cei care au neapărată nevoie de reazimul altora. Un bărbat adevărat numai în singurătate simte că trăieşte cu adevărat, fiindcă în singurătate poate să se înalţe deasupra mizeriilor vieţii de toate zilele şi poate să se înalţe şi deasupra sa însuşi, să-şi slobozească sufletul în tăria cerului ca pe un şoim…

Cerbul care n-a fost omorât

ADMIRAȚIA LUI AMBRÓZ OPATOvský sporea din ce în ce mai mult când vedea cum cel dintâi senior al Ungariei, care cu toată bunăvoința n-ar fi putut numi toate castelele sale fără a uita vreunul, care ar fi putut împodobi oricare dintre aceste castele cu cele mai de preț comori ale lumii, pietruind drumul spre ele şi curțile lor numai cu marmoră scumpă, cum acest diplomat în stare să surpe şi să înalțe tronuri, putea să trăiască întocmai ca oamenii din vremuri străvechi: singur-singurel în sânul naturii. Se oprea la câte un adăpost părăsit în creierul munților, tăia bucăți din carnea vânată, le frigea pe frigare, iar după ospățul de care se bucura nespus de mult, îşi trăgea o piatră sub cap şi adormea pe pământ fără aşternut.

A doua zi lucrurile s-au schimbat. Acum Štefan Zápolský încerca să-i dezlege limba căpitanului, smulgând de la el numai cu chiu cu vai câte un cuvințel. Acum, când se aşezau lângă foc să se ospăteze, căpitanul nu mai era omul de ieri, cu deprinderi alese. Apuca halca cu mâna goală, muşca cu poftă din ea şi nici că-i păsa că unsoaroa călduță i se scurgea de pe barbă pe veston. Apoi, în modul cel mai firesc, de parcă aşa făcuse toată viața, lua apă în pumni dintr-un izvor cristalin, sorbind lung şi nesățios, după aceea se ştergea la gură cu mâneca şi se trântea pe piatra colțuroasă ca pe o saltea din puf. Iar când, după odihnă, începeau să hoinărească iar prin codri şi să se cațere pe bolovani, parcă ora alt om. Nu simțea nici pic de oboseală, iar arma lui țintea fără greş. Îi arăta cu mândrie vânatul seniorului său care nu

prea avea noroc.

— Învață de la lup, Ambróz, zise Zápolský puțin entuziasmat, lupul ar trebui să fie o pildă pentru orice vânător. Omul, ca şi lupul, trebuie să ia din multele daruri ale firii doar atât cât îi face trebuință.

Stăteau la pândă şi urmăreau cu răsuflarea tăiată un cerb care păştea liniştit într-o poiană. Pe Ambróz Opatovský îl apucă o poftă nebună să tragă. Ridică arcul la ochi. Dar Zápolský îi prinse mâna şi îi şopti:

— Nu trage!

Ambróz i se supuse, deşi fără plăcere. Se uită cu necaz la stăpânul său care ridică arcul. Se aplecă spre el şi îşi dădu seama că îl ochise cum nu se poate mai bine. Săgeata trebuia să atingă, neapărat, ținta.

Dar, după o clipă, Štefan Zápolský lăsă arcul în jos şi cerbul pieri liniştit printre arbori.

— De ce n-ați tras?

— De ce să trag?

— L-ați luat bine la ochi şi l-ați fi nimerit negreşit. Şi totuşi l-ați lăsat să se ducă.

— Aşa-i. N-o fac pentru prima oară. Am renunțat în clipa când eram cu desăvârşire încredințat că îl am în mână. Gândul că puteam să-l lovesc şi că totuşi n-am făcut-o mă încântă mai mult decât dacă l-aş fi văzut zbătându-se în ghearele morții.

— Eu n-am mai văzut până acum vânător care să dea cu piciorul prăzii. Vorbele lui Ambróz sunau ca o mustrare.

— Poate. Dar acum m-ai văzut pe mine şi o să mă mai vezi. Să ştii că renunț numai la vânatul de care sunt sigur că-l nimeresc. O să mă întrebi de ce. Încearcă şi ai să vezi. Renunță şi tu o dată la animalul pe care ştii sigur că-l vei răpune.

— Eu n-aş putea.

— Când vei fi tare ca piatra, te va umple de bucurie şi plăcere nu ceea ce oricare altul în locul tău ar fi făcut, ci ceea ce nimeni n-ar fi putut să facă!

Ambróz Opatovský era un elev sârguincios al seniorului

său. Între timp poate că şi cerbii îşi dăduseră seama că prin preajma lor umblă nişte vânători cam ciudaţi care simt o plăcere cu totul de neînţeles să-i ia la ochi şi apoi să nu tragă. Poate din pricina asta, oriunde se duceau, dădeau peste cerbi care păşteau ca nişte mieluşei. Dintr-un desiş, unde se ascunseseră, Ambróz zări un cerb cum nu m-ai văzuse în viaţa lui. De emoţie îi năvăli sângele în obraji. Parcă era beat când îndreptă arcul spre el. Era încredinţat că va pune mâna pe cele mai frumoase coarne din câte îi fusese dat să vadă. Dar, înainte de a trage, se uită la stăpânul său. Ochii lui îl sfredeleau şi îl ardeau ca doi cărbuni aprinşi. Faţa lui era rece ca gheaţa şi ţinea buzele strânse. Ambróz nu pricepea ce se petrece: ţintea, ţintea cu mână sigură, se uita ca vrăjit la minunăţia de cerb din faţa sa, dar nu era în stare să repeadă săgeata ucigătoare. Stătu aşa ghemuit, nemişcat gata să tragă până ce animalul porni la drum, fără grabă, făcându-se nevăzut printre arbori.

Chipul rece şi sever al seniorului se îmblânzi şi mâna lui o căută pe cea a căpitanului.

— Îţi mulţumesc, Ambróz!

— Pentru ce? întrebă el mirat.

Nu primi răspuns.

Şi tot aşa, Ambróz Opatovský avu destule prilejuri de a cunoaşte şi a se minuna de purtarea seniorului său pe care n-o mai socotea ciudată. Se minuna mai cu seamă de sine, cum se prindeau părerile stăpânului de el, cu câtă uşurinţă îi învăţa deprinderile de i se păreau acum lucruri vechi, pe care le ştia de când lumea.

— Ce facem, Ambróz, nu ne mai întoarcem la Trenčin? l-a întrebat Štefan Zápolský după câteva zile de hoinăreală.

— Nu, domnule. Dacă îmi daţi voie să vă mărturisesc dorinţa mea, eu vă rog să mai rămânem.

— Bine, cum doreşti, deşi n-ar trebui să uit că din clipă în clipa poate să vină solia care să ne vestească sosirea regelui Ladislau din Boemia în Ungaria. Ei, acum spune-mi: ce-ţi mai face inimioara?

— A reînviat, domnule. Simt că s-a umplut de sânge

proaspăt. Parcă m-aş fi născut din nou: capul mi-e mai limpede, văd mai adânc în toate, m-am înălțat deasupra ispitelor sorții şi deasupra necazurilor zilnice.

— Ai încetat s-o mai iubeşti pe Fatma?

— Nu, şi n-am să încetez niciodată. Dar am învățat să renunț. Nu mă mai zdrobeşte gândul că dragostea mea nu va afla răsunet în sufletul ei. Inima mă doare, dar nu-mi cade capul în piept ca la un om rănit de moarte. Am învățat să îngrop durerea în mine.

— Iată, Ambróz, pentru ce vin eu în aceste locuri. De ce, câteodată, îmi pierd urma în codrii Oravei. Cutreier munții, îmi tămăduiesc rănile sufletului şi sorb putere. Singurătatea este cel mai mare făcător de minuni şi cel mai mare vraci. Spune-mi, acum poți să mi-o spui: ai putea tu să fii ibovnicul soției mele?

Întrebarea, picată din senin şi fără ocolişuri, îl făcu să înmărmurească.

— Mă jigneşte chiar şi gândul că aş putea să fac ceva care să nu vă fie pe plac. Am credința că nu trebuie să răspund la întrebarea domniei voastre.

— Căpitane! Nu ocoli răspunsul! Štefan Zápolský îl privi drept în ochi sfredelitor. Răspunde-mi deschis la o întrebare pe care ți-am pus-o deschis: ai putea să fii ibovnicul soției mele?

— Nu. Niciodată.

— Mi-ai spus asta şi în trăsură, în timp ce veneam încoace. Dar atunci nu te-am crezut.

— Nu m-ați crezut?

— Nu, fiindcă nu aveam încă dovada că eşti în stare să renunți la pradă. Acum o am. Mi-ai dat-o atunci când ai lăsat în viață cerbul frumos care putea să-ți cadă ucis la picioare.

Abia acum înțelegea de ce seniorul îi strânsese atunci mâna cu atâta emoție.

— Toată viața noastră o o vânătoare, căpitane. Acum te cred în stare să renunți şi la cea mai grozavă pradă, nu numai aici, în pădure ci şi dincolo, în viața de toate zilele. Să

renunți... fiindcă la urma urmelor poți să fii pe deplin satisfăcut numai cu gândul că dacă ai vrea cu tot dinadinsul ai putea-o avea.

— Stăpâne! interveni căpitanul vrând să pună capăt acestei delicate convorbiri. Dar Štefan Zápolský continuă:

— Am mai vorbit şi pe drum despre asta. E mai bine să vorbim deschis decât pe ocolite.

— Oricum, e neplăcut.

— Dar inevitabil. Acum însă am terminat. Pentru toată viața. Numai atâta vreau să-ți mai spun că sunt supărat pe dumneata deoarece ai putut să crezi că aş fi în stare să te alung de la Trenčin din gelozie.

— Mărturisesc că am crezut, zise Ambróz Opatovský.

— Apoi m-am supărat şi mai tare când mi-am dat seama că mă crezi în stare să ucid mişeleşte.

— Eu singur nu m-aş fi gândit niciodată la una ca asta.

— Ştiu. Şi mai ştiu şi cine ți-a băgat în cap năzbâtia asta. Am auzit când te-a prevenit nevastă-mea să nu pleci cu mine la vânătoare.

— Ați auzit vorbele acelea abia şoptite?

— Poate că nu le-am auzit, poate că am presimțit numai că te va preveni îndată ce va afla că te iau cu mine la vânătoare.

— Aşa e, m-a prevenit.

— Cu asta mi-ai dat încă o dovadă că ai cugetul curat. Deşi ai fost prevenit, tu tot ai mers. Acum vreau să-ți mai zic câteva lucruri de învățătură. Ce mutră crezi că va face doamna mea când va vedea că omul pe care l-a socotit mort se întoarce viu?

— Nu pot să-i citesc în suflet.

— Eu pot. Să nu te amăgeşti: n-o să plângă de bucurie că te va revedea. Nici măcar n-o să încerce să-şi ascundă bucuria. Pentru că nu va avea nicio bucurie. Altele vor fi simțămintele ei. O să se mânie, asta o să facă.

— Pe mine? Nu înțeleg de ce.

— Nu pe tine, ci pe mine.

— De ce? Căpitanul tot nu înțelegea.

— Pentru motivul că nu te-am omorât! E clar? Ia ascultă: te-a prevenit să nu pleci cu mine, fiindcă ea ştie că o iubesc, deşi eu nu-mi arăt iubirea ca alți bărbați, cu vorbe dulci, cu şuşoteli şi gângureli, cu prefăcută sete după îmbrățişări şi sărutări. Ştie că o iubesc. Vrea însă o dovadă. Ce fel? Una de care e în stare orice bărbat îndrăgostit şi gelos. Te-a prevenit ca să te scape de ce ar fi dorit, din egoism, să ți se întâmple.

— Ziceți că doamna de Trenčin ar fi avut dorința să mă ucideti în munți? Ambróz dădea neîncrezător din cap.

— Exact. Nu uita, te rog, că Hedviga n-a iubit şi nu va iubi niciodată pe nimeni în afară de mine. Şi mă va iubi chiar şi atunci când voi fi un moşneag amărât şi damblagiu, şi când o să zac pe patul de moarte gata să-mi dau duhul. Pentru că eu am cucerit-o şi am făcut-o roaba mea. Cât mai pot mişca limba-n gură, eu sunt stăpânul ei. Cu o singură vorbă o fac să mi se supună. Din pricina asta adesea mi se pare şi mie că nu mă iubeşte, ci mă urăşte. E trufaşă şi câteodată se simte îmboldită să rupă cătuşele robiei.

— Nimeni, niciodată, nu s-a îndoit de dragostea Hedvigăi Zápolská.

— Poate, dar tu erai îndreptățit să te îndoieşti. Asta ți-o spun ca să nu-ți faci iluzii deşarte. Dar, mi se pare că nu prea eşti lămurit. Nu prea-ți vine a crede. Eu am să-ți dau însă o dovadă.

— Ce dovadă?

— Ai să vezi.

N-au mai hoinărit multă vreme, fiindcă în seara aceleiaşi zile pacea codrilor a fost străpunsă de glasul unui corn venind din depărtări.

— Mă caută, mă cheamă acasă, zise Štefan Zápolský.

Aşa era chemat de fiecare dată când uita de sine nefiind în stare să se despartă de frumoasele plaiuri ale Oravci. Solii din Trenčin se împrăştiau prin tot ținutul, sunau din corn de dimineață până seara, sunau cât îi țineau puterile până ce Štefan Zápolský le auzea chemarea.

Ambróz Opatovský stătea mut în trăsură, lângă stăpânul său. Se simțea de parcă s-ar fi întors dintr-o altă lume.

O soţie furioasă şi o fată care plânge

DE ÎNDATĂ CE AU AJUNS ACASĂ Štefan Zápolský i-a servit căpitanului său dovada despre care îi vorbise.

De la Hedviga Zápolská până la ultimul servitor, toată lumea îl aştepta cu nerăbdare. Acest zel se datora mai ales faptului că niciunul nu ştia în ce fel şi pe care dintre ei l-ar ajunge mânia lui dacă s-ar întâmpla să întârzie la întâlnirea cu regele Ladislau. Un astfel de pocinog ar fi avut grele urmări în politica țării. Regele n-ar fi crezut pentru nimic în lume povestea cu vânătoarea, închipuindu-şi că marele senior şi-a schimbat gândurile şi că cine ştie ce urzeşte.

Dar nerăbdarea celor de la castel avea şi alte pricini. Ochii servitorilor văd tot, îşi scormonesc stăpânii până în adâncul rărunchilor. Pentru nimeni nu mai era un secret că doamna de Trenčin pusese ochii pe căpitan; de aceea, îndată după plecarea celor doi, începuseră să-şi şoptească că seniorul se va întoarce singur de la vânătoare…

Când oştenii din turnul de pază zăriră în depărtare trăsura lui Štefan Zápolský, ridicară de grabă tot castelul în picioare cu un puternic sunet de goarne.

— Vine seniorul! se auzea de pretutindeni.

O emoție puternică o cuprinse po doamna Hedviga şi pe servitori.

În aceste zile, Hedviga Zápolská stătuse ca pe ghimpi. Era în orice clipă gata să-i iasă în întâmpinare. Atât de tulburată nu mai fusese din primii ani de căsnicie. Schimba în fiecare zi vesmintele, pe care le alegea cu multă grijă. Lumea toată

ştia de gătelile ei. Se scălda în fiecare dimineaţă într-o apă în care vraciul castelului turna parfumuri şi balsamuri aduse din ţări depărtate. După baie, femeile o ungeau cu uleiuri aromate, iar după aceea, două fete se învârteau pe lângă ea câte un ceas ca să-i lege părul şi să i-l dichisească. Un păr aşa de pieptănat şi ferchezuit nu mai purtase doamna din clipa când născuse primul copil. La urmă de tot femeile îi aşezau pe cap o frumoasă diademă din cele mai preţioase nestemate.

Locuitorii castelului nu mai ştiau ce să creadă. Nici nu mai ţineau minte de când n-o mai văzuseră pe stăpâna lor aşteptându-l cu atâta nerăbdare pe Štefan Zápolský. Gătită, de parcă ar fi stat să-l întâmpine pe măria-sa regele în persoană, înfăşurată în mătăsuri fine, turceşti, încărcată de nestematele cele mai rare, ea se plimba de colo-colo prin castel, se ducea mereu la fereastra turnului să se uite de nu cumva se apropie trăsura lui Štefan Zápolský.

Auzind glasul goarnelor, ce vesteau întoarcerea seniorului, se repezi din odaia ei, în care aşteptase vreme de un ceas, gătită şi cu diadema pe cap, se urcă în turn şi de acolo urmări din priviri trăsura până ce ajunse la porţi. Apoi, sumeţindu-şi fusta, se năpusti pe scări, sărind ca una de cincisprezece ani. De emoţie nu mai ştia ce face, străbătu curtea cu fusta ridicată, dezvăluind servitorilor picioarele până la genunchi. Îşi dădu seama abia când ajunse în curtea de la margine şi se făcu roşie ca para focului. Dar, la urma urmelor, nu avea de ce să-i fie ruşine, fiindcă în toţi ochii care se aţintiseră spre picioarele ei dezgolite se putea citi numai admiraţie.

Oştenii şi ceilalţi locuitori ai castelului se înşiruiră de o parte şi de alta a porţii, ca de obicei când sosea sau pleca seniorul. Cele două şiruri de oameni erau închise de silueta doamnei Hedviga, întoarsă cu faţa spre poartă.

Trăsura se opri. Portiera se deschise şi coborî Štefan Zápolský. Mândru şi drept, cu obrazul ars de soare şi vânt, cu ochii limpezi, albaştri ca bolta cerului arcuită deasupra munţilor Oravei, cu hainele sfâşiate şi boţite.

Când îşi îndreptă privirile către soția lui, care se apropia liniştită şi majestuoasă, îmbrăcată ca o regină, răspândind în jurul său valuri de arome, chipul lui la început, inexpresiv, se încălzi de un zâmbet abia tăinuit. Dar cine să se uite la fața lui de vreme ce toți ochii căutau cu aprindere spre trăsură? Chiar şi ochii Hedvigăi.

Štefan Zápolský coborâse singur şi închisese portiera în urma sa. Trăsura stătea acum ca un adevărat mister. Era stropită toată de noroi. Doar blazonul scăpăra aproape imaculat. Lui Štefan Zápolský îi plăcea să spună: „Pe blazonul meu nu trebuie să fie nicio pată". Drept pentru care, ori de câte ori călătorea pe vreme de ploaie, înaintea fiecărui sat prin care trecea, poruncea vizitiului să oprească şi să curețe blazonul.

Pe toate chipurile care priveau încremenite la trăsura murdară se putea citi o singură întrebare: unde este căpitanul Ambróz Opatovský?

Dar peste o clipă toate privirile fură atrase de Štefan Zápolský care se oprise dinaintea soției sale, îi luase mânuța albă în palma sa aspră şi i-o ridicase la buze. Ca întotdeauna, la plecare sau la sosire. Dar fiecare putu să bage de seamă că, de data asta, el îi ținea mânuța trandafirie, cu mai multă gingăşie, că se înclină cu mai mult respect şi că sărutul ține mai mult ca de obicei, nu ca la o întoarcere sau o revedere obişnuită. Iar apoi, când veni rândul sărutului pe frunte, fiecare văzu că nu mai e acelaşi sărut obligatoriu şi fugar de altădată, ci unul dăruit cu dragoste şi dorință.

Însă abia după asta urmă cel mai mare prilej de uimire. Se întâmplă ceva de pomină.

Hedviga Zápolská îşi îmbrățişă soțul cu atâta disperare de parcă ar fi salvat-o de la cine ştie ce nenorocire. Îl strânse la piept şi îl sărută cu patimă pe buze. Iar el nu i se smulse din îmbrățişare şi nu o străpunse cu priviri mânioase pentru că, în locul ritualului obişnuit, îi oferea o întâlnire amoroasă în văzul tuturor. Mai mult chiar, în loc să o îndepărteze el o îmbrățişă, la rândul lui, şi îi înapoie sărutul.

— Hedviga! strigă seniorul cu glas înăbuşit când se mai trezi. Ce faci?

— Iartă-mă, îi răspunse ea, mi-am îngăduit şi eu o dată să te primesc după îndemnul inimii.

— Oricare ar fi îndemnul inimii, noi nu trebuie să scoatem simțămintele noastre pe tarabă, zise el devenind dintr-o dată rece şi distant.

— Te rog încă o dată să mă ierți, zise ea şi fără a mai ține seama de lumea care o privea, izbucni în lacrimi.

Zápolský nu se osteni însă să o liniştească. De parcă nici n-ar mai fi fost de față, el se întoarse către trăsură şi strigă:

— Unde eşti, Ambróz?

În clipa aceea se deschise portiera şi din trăsură coborî, palid la față, Ambróz Opatovský. Aşteptase dovada făgăduită de senior, care îi poruncise să nu iasă din trăsură până nu-l cheamă el.

Toate privirile se întorseseră către trăsură şi către Ambróz, care înainta şovăielnic, abia îndrăznind să-şi ridice privirile spre stăpânii săi.

— Ce, ai înțepenit în trăsură? îl luă în primire Zápolský cu prefăcută dojană.

Hedviga Zápolská îşi pierdu graiul. Se opri din plâns. Ochii i se făcură ca două săgeți pe care le îndrepta când spre Štefan Zápolský când spre Ambróz Opatovský, căutând răspunsul la o mare întrebare.

Dar exact în clipa când doamna Hedviga amuți, nu departe de ea altcineva începu să plângă.

Era Fatma.

Zile amare trăise Fatma după plecarea seniorului şi a căpitanului. Abia atunci simțise cu adevărat povara robiei şi a singurătății, atunci, când singurul om apropiat plecase fără ca ea să ştie de se va întoarce vreodată. De câte ori nu se dojenise că-l lăsase să se ducă la vânătoare, că nu-l prevenise. Ea auzise sfada dintre Zápolský şi nevasta lui. Iar acum, de când apăruse trăsura, ea aşteptase cu sufletul la gură să-l vadă pe Ambróz Opatovský coborând. Şi, când l-a văzut numai pe Štefan Zápolský, era să împietrească de

spaimă. Unde e căpitanul? Ce i s-a întâmplat? S-a prăpădit în munții Oravei? se întrebase ea. Da, s-a prăpădit, de vreme ce seniorul se întorcea fără el. De aceea, în clipa în care dădu cu ochii de el Fatma fu străpunsă de fulgerul unei mari bucurii şi o podidiră lacrimile. Plângea de bucurie. Căpitanul fu atât de mişcat încât, la rândul lui, de abia îşi putu stăpâni lacrimile. Poate că până la urmă şi-ar fi dat drumul, dacă prin purtarea ei doamna nu i-ar fi atras luarea-aminte. Se uita încruntată când la soț când la căpitan, iar din ochi îi scăpărau scântei de furie. Era albă ca varul. Toată lumea se aştepta s-o vadă izbucnind.

Štefan Zápolský o țintui cu o privire aspră şi amenințătoare. Drept urmare, doamna Hedviga se răsuci pe călcâie şi fugi. Fugea speriată de furtuna care o răscolea.

În curte se lăsă o linişte mormântală.

— Ce mai căscați gura? se răsti Štefan Zápolský la cei de față.

Ambróz Opatovský se uită îngândurat după Fatma, care se îndepărtă o dată cu mulțimea de bărbați şi femei. Nu-i venea să-şi creadă ochilor şi urechilor. Vasăzică, nu-i era indiferent! S-a temut pentru viața lui şi poate era singura ființă de la castel care dorea din toată inima ca el să se întoarcă.

— Ce zici, Ambróz, îi întrerupse Zápolský firul gândurilor, am izbutit sau nu? Acuma ai dovada?

— Nu ştiu ce să cred. Nu înțeleg de ce s-a supărat doamna Hedviga.

— Ai văzut cum s-a purtat la început?

— Am văzut şi am fost surprins.

— Ştii de ce m-a primit cu atâta dragoste?

— Nu, nu ştiu.

— Nu-i nicio greutate. Era fericită că nu te-a mai văzut şi era încredințată că nu te vei mai întoarce niciodată.

— Deci îmi dorea moartea?

— Ți-o dorea. Dar nu orice fel de moarte, ci numai una făptuită de mine. Avea nevoie de o dovadă că o iubesc.

— Şi, mă rog, de ce s-a schimbat pe urmă, aşa, dintr-o

dată? Era incapabil să ascundă cât de penibil se simțea.

— S-a supărat văzând că am păcălit-o.

— Tot nu pricep.

— Am păcălit-o când am făcut-o să creadă că m-am întors fără tine.

— Cu alte cuvinte, vreți să spuneți că s-a supărat pe domnia-voastră fiindcă nu m-ați ucis şi pentru că m-a văzut viu şi nevătămat?

— Exact, Ambróz! Acesta este adevărul, n-avem de ce să-l ascundem.

— În acest caz, vă sfătuiesc, stăpâne, să dați satisfacție doamnei. Vă stau la dispoziție: tăiați-mi capul şi trimiteți-l doamnei pe o tipsie de argint!

Căpitanul vorbi cu furie, dar îi păru rău că-şi dăduse frâu indignării.

Štefan Zápolský îi zâmbi şi se uită mustrător la el.

— Îți vine greu să te împaci cu gândul că pentru doamna de Trenčin tu nu însemni prea mult.

— Mă despart cu uşurință de asemenea gânduri. Dar e vorba de cu totul altceva. E pentru prima oară că cineva îmi vrea moartea. Şi culmea este că din parte-mi, n-am dat nimănui şi niciodată motiv să mă urască atât de tare.

— Să nu uiți, Ambróz, că sunt pe lumea asta lucruri care nu atârnă numai de noi, mai ales când e vorba de femei. Dar poate c-ai dat motiv de dragoste!

— N-am dat.

— Ei vezi? N-ai dat motiv de dragoste, n-ai dat motiv nici de ură. Au apărut făr-de voia ta. Când ai de-a face cu femei, surprizele intră-n socoteală. De aia trebuie să fim nepăsători. Să le privim cu nepăsarea cu care privim schimbarea vremii, care se săvârşeşte tot fără voia noastră.

— Nu pot să privesc cu nepăsare faptul că trăiesc sub acelaşi acoperiş cu cineva care mi-a dorit moartea şi care ar primi cu bucurie şi ca pe o uşurare vestea că am dat ortul popii.

— Ia pildă de la mine, Ambróz. Numai acum câteva zile, când m-am întors, nevasta asta a mea, ar fi fost fericită dacă

m-ar fi scos din trăsură cu picioarele înainte. Fiindcă, viu fiind, îi stăteam în cale. Recunoaşte! Dar vezi să nu te înşeli şi de data asta: acum e aşa cum ai văzut-o, mâine, altfel! Pregăteşte-te pentru schimbarea ce va să vie! Şi vei fi din nou acela ce-ai fost pentru ca înainte de plecarea noastră în Orava. Iară, jocul sau lupta – putem să-i zicem şi aşa şi aşa – va reîncepe.

— Vorbiți ca un proroc, domnule! N-ați vrea mai bine să puneți capăt acestui joc sau luptă, cum îi ziceți?

— Nu, Ambróz. Toată viața noastră este o joacă sau o luptă şi nu stă în puterile noastre de a schimba ce nu se poate schimba.

Privirile lui Štefan Zápolský rătăciră pe la ferestrele doamnei Hedviga.

— Uită-te şi tu, Ambróz, zise arătând cu degetul în sus. Doamna mea ne pândeşte.

Ambróz Opatovský se uită şi o văzu pe Hedviga Zápolská. O trăda diadema care scăpăra în bătaia unei raze de soare. Văzând că e observată, doamna Hedviga se retrase de la fereastră.

— Vezi, ea nu înțelege de ce nu ne duşmănim şi de ce nu ne repezim ca doi mistreți să ne sfâşiem cu colții. Poate că acum o să înceapă să înțeleagă. Poate că i-o fi trăsnit şi ei prin minte că te-ai întors viu de la Orava tocmai pentru că nu te socotesc un rival serios şi că de aceea pot să plec liniştit şi fără pic de gelozie la drum, lăsându-le pe tine, singur, în preajma ei.

— Convingerea domniei-voastre mă face fericit, zise el cu ochii ațintiți spre o altă fereastră.

Štefan Zápolský observă încotro priveşte şi zâmbi.

— Să nu mă minți, Ambróz. Numai la convingerea mea nu ți-e ție gândul acuma! Altceva te face pe tine fericit.

În fereastra, care atrăgea cu putere de magnet privirile căpitanului, se afla Fatma. Când Štefan Zápolský îşi ridică ochii într-acolo, ea dispăru ca o nălucă.

— Mă minți, şi m-ai mințit şi acolo în munți. Acuma ştiu ce anume te face fericit. Nu convingerea mea. Mi-ai spus în

munți ceva... Dar văd acuma că dragostea asta nu-i chiar atât de fără de nădejde. E adevărat că ți-am speriat turturica, dar şi tu mi-ai făcut la fel acum câteva clipe.

— Ați băgat de seamă, domnule, ce ciudată a fost Fatma când m-a văzut? zise el cu nestăpânită bucurie.

— Da, Ambróz. A avut ea grijă să bage toată lumea de seamă!

— Şi credeți că plânsul ei îmi dă vreo nădejde?

— Au fost oameni care au scos apă şi din piatră seacă. Dar ăştia erau vrăjitori. Tu poți să rămâi un simplu muritor şi să scoți apă dintr-un izvor plin.

— Să o fi tulburat într-atâta reîntoarcerea mea?

— O, nu! protestă Štefan Zápolský pus pe glume. Eu am tulburat-o în halul ăsta! Era încredințată că tu o să-mi faci de petrecanie în munți şi că o să te întorci acasă singur.

Curtea se umplu dintr-o dată de hohotele de râs ale seniorului şi căpitanului său. Râdeau doi oameni fericiți.

Ce e acela bărbier şi vin grecesc?

ÎNDATĂ DUPĂ ACEEA, SENIORUL îl chemă la el pe locțiitorul căpitanului.

— Ce s-a mai întâmplat în absența noastră?

— Nimic deosebit.

— Cu turcii nimic? îl ispiti Ambróz Opatovský.

— După cum a fost porunca, n-am dat drumul turcilor nici în oraş.

— Şi n-a fost niciunul care să protesteze? N-au făcut gălăgie?

— Ba da. Erau doi. S-au certat cu paza oraşului. Ziceau că de la încheierea armistițiului cu răposatul Mahomed, turcii au voie să umble fără oprelişte prin toată Țara Ungurească şi că au drept de negoț cu orice marfă.

— Şi cum s-au descotorosit de ei?

— Nu s-au descotorosit. Au ținut-o una şi bună că vor să stea de vorbă cu starostele. Față de staroste au făcut şi mai mare tărăboi.

— Şi starostele ce le-a spus?

— Le-a spus că el, ca orice cetățean al Ungariei, respectă prevedorile armistițiului şi drepturile de mişcare şi negustorie ale turcilor. Dar prin faptele săvârşite de ei, turcii înşişi au silit Trenčinul să le închidă porțile în nas. Dar turcii nu s-au lăsat. Văzând însă că n-o scot la capăt nici cu starostele, ei au zis că nu vor să rămână sau să facă negoț la Trenčin, că n-au decât o singură dorință: să vorbească cu seniorul.

— Şi starostele?

Ambróz asculta cu sufletul la gură.

— Starostele a zâmbit pe sub mustăți şi le-a răspuns că pot ajunge la castel, dar că pentru asta au nevoie de aripi, ca zburătoarele. La care turcii s-au înfuriat şi au început să amenințe, zicând că se duc la sultan ca să le facă dreptate.

— Ba starostele putea mai bine să-i lege fedeleş şi să-i trimită chiar sultanului, se mânie Ambróz Opatovský. I-ar fi făcut o mare bucurie. Sultanul le-ar fi pus la gât frânghii scumpe de mătase, ca să-i scape de necazurile pământeşti, dându-le să soarbă din ceaşca dulce a morții.

— Crezi c-au fost oamenii lui Djem? întrebă Zápolský.

— Nu mă îndoiesc.

— Eu nici n-am de gând să stau de vorbă cu ei.

— Până la urmă cum s-au despărțit de staroste?

— Ba nu s-au despărțit deloc. L-au supărat aşa de tare că a poruncit străjerilor să-i alunge. Văzând că e de rău, au luat-o la sănătoasa. Nu s-au uitat înapoi decât după ce au trecut de moşia Trenčinului.

— Bine le-a făcut, încuviință Štefan Zápolský, după care, lăsându-i în plata domnului pe turci, se interesă mai în amănunt de sosirea regelui şi dădu porunci pentru pregătirea plecării.

— Plecați aşa de grabă? întrebă mirat Ambróz Opatovský.

— Fără întârziere şi vei merge şi tu cu mine.

Ambróz nu-şi ascunse bucuria pe care o încercă auzind că stăpânul său l-a ales de însoțitor pentru sărbătoarea întâmpinării regelui. Sigur, nu va fi numai el. Şi la castel, şi jos, în oraş, era o frământare cum nu se mai pomenise de multă vreme. La castel urmau să rămână doar câțiva oşteni de pază. Restul porneau la drum. Din oraş urmau să plece toți târgoveții cu stare care aveau şi timp şi bani să se înfățişeze la o sărbătoare aşa pompoasă cum era sosirea regelui. Şi cu toate acestea, Ambróz era mândru fiindcă el avea să fie cel dintâi din alaiul atât de numeros al seniorului. Va sta în trăsură lângă el şi lui i se va spovedi de câte ori va simți nevoia. Şi chiar când va ieşi înaintea regelui, să i se închine şi să-i ureze bun venit el singur dintre toți va sta

alături de el.

Dar bucuria lui nu ținu mult. Se gândi că altul e motivul pentru care seniorul se decisese să-l ia, anume ca să-l îndepărteze de lângă Hedviga Zápolská.

— Ce-i, Ambróz? Nu te bucuri?

Seniorului nu-i scăpă lipsa de entuziasm a căpitanului.

— Ba mă bucur, domnule, dar m-aş bucura şi mai dihai dacă nu mi-ar trece prin cap tot felul de gânduri.

— Atunci nu te mai gândi, iar dacă nu eşti în stare să nu te mai gândeşti, rămâi acasă.

— Eu trebuie să hotărăsc dacă să merg sau să rămân?

— Sigur. Mie mi-e tot una cum te vei hotărî.

— Atunci merg, domnule, răspunse el fără şovăire.

— Acum să-ți spun ceva: te-am lăsat să te hotărăşti singur fiind sigur că hotărârea ta va fi după vrerea mea.

Cu toate acestea, pe căpitan tot îl mai frământa întrebarea dacă seniorul îl lua cu el pentru că îl socotea tovarăşul cel mai bun şi cel mai plăcut sau pentru ca să aibă siguranța că, în absența sa, n-o să fie cine să-i mângâie soața părăsită la castelul din Trenčin... Dar nu mai avu vreme, pentru astfel de gânduri, căci şi el şi toți cei de la castel, fură iute prinşi în hora pregătirilor.

Venind ca să-l înştiințeze pe senior cum merge treaba şi ca să se sfătuiască ce mai era de făcut, pe neaşteptate, el dădu nas în nas, cu Hedviga Zápolská.

O întâlni pe coridorul lung şi pustiu. Pe uriaşele plăci de marmoră de pe podea, razele soarelui făceau tumbe.

— Hei, domnule căpitan! strigă Hedviga Zápolská cu o voce prefăcut binevoitoare. Nu-mi spui şi mie o vorbă?

— Nu pierd niciun prilej, doamnă, zise el plin de siguranță şi orgoliu, ca să vă asigur de respectul şi devotamentul meu.

— Te rog să te grăbeşti să mă asiguri şi de recunoştința dumitale, domnule căpitan.

Glasul ei tăinuia mânia.

— Şi pentru ce, mă rog?

Întrebarea lui sună atât de aspru încât el însuşi găsi că era necuviincios.

— Pentru că te-am prevenit înainte de vânătoare.

— A, da, m-ați prevenit, dar a fost de prisos. N-am fost în primejdie, pentru că stăpânul meu îşi cunoaşte servitorii şi ştie ce se ascunde în sufletul fiecăruia.

— Poate mă socoteşti şi pe mine printre servitorii lui, domnule căpitan!?

— Poate, răspunse el, încercând să-şi vadă de drum.

Ea îl opri indignată.

— Crezi că dacă i-aş fi ținut cu tovărăşie, vânătoarea s-ar fi terminat altfel?

— Iertați-mă, doamnă, dar nu sunt proroc. Nu ştiu cum s-ar fi terminat, ştiu însă că în niciun caz n-ar fi avut de suferit un om nevinovat de pe urma unei fapte pe care n-a săvârşit-o.

— Ia te uită ce mieluşel nevinovat!

Hedviga Zápolská îl măsura cu o scârbă adâncă.

— Cum vreți, doamnă.

Căpitanul primi jignirea cu zâmbetul pe buze. Apoi se întoarse şi o părăsi lăsând-o cu gura căscată, singură, pe coridorul lung.

În forfota pregătirilor, pe care le conducea, Ambróz Opatovský o dăduse cu totul uitării pe Hedviga Zápolská. Şi-a adus aminte de ea abia într-un târziu când a auzit o veste nemaipomenită. Se zvonea că seniorul chemase la el bărbierul şi că se încredințase foarfecelui şi briciului lui. Întâmplarea era într-adevăr nemaipomenită şi ar fi dat pricină de mult mai multe tălmăciri şi şuşoteli, dacă nu s-ar fi petrecut înainte de sosirea regelui. În alte împrejurări evenimentul ar fi fost pus, fără doar şi poate, pe seama amorului renăscut pentru Hedviga Zápolská.

Dar adevărul era de partea acelora care ziceau că niciodată Štefan Zápolský nu şi-ar fi tăiat părul lui revărsat până peşte umeri şi nu şi-ar fi scurtat barba de dragul regelui. O jertfă atât de mare nu putea fi adusă decât pe altarul dragostei…

Seniorul ieşi în întregime schimbat din mâinile bărbierului, întinerit cu zece ani şi la trup şi la suflet. Ochii îi

străluceau mai tare, glasul prinsese puteri noi; parcă picura câte ceva din sufletul său în fiecare vorbă pe care o adresa unuia sau altuia.

Şi mai mare a fost uimirea celor de la castel când au aflat că stăpânii lor au prânzit singuri şi că seniorul a poruncit să i se scoată din pivniță vin de Grecia. Că au fost singuri, calea-valea! Dar despre vin s-a vorbit nu glumă! Štefan Zápolský bea de obicei, vin de Modra, din care avea pivnița plină. La ospețe vinul de Modra se servea în vedre mesenilor prea însetați. Štefan Zápolský renunța la el numai atunci când un eveniment cu totul neobişnuit îi dădea viața peste cap. Or viața lui fusese cam săracă în asemenea evenimente dacă e să judecăm după faptul că vinul grecesc nu se mai ivise pe masa lui de la naşterea celui de al doilea băiat.

Şi Hedviga Zápolská era astăzi mai fistichie. Ieşea din vreme în vreme din sala unde prânzeau şi atunci tot castelul se umplea de chicotele ei vesele.

Ambróz Opatovský n-avea vreme să se gândească la tâlcul vinului grecesc şi să se întrebe de ce nu se află el sau un altul la masă alături de seniori. Umbla nelinişţit pe coridoarele castelului, pândind un prilej de a se întâlni cu Fatma. Dar toate strădaniile lui fură zadarnice. Tocmai atunci Fatma o servea pe stăpâna sa la masă. Lua mâncărurile de la cei ce le aduceau şi le aşeza pe masă; pe urmă, când talerele se goleau, le ridica şi le dădea mai departe. Štefan Zápolský se uita la ea cu atâta jind că ar fi putut-o face geloasă pe soția sa. Dar Hedviga Zápolská ştia că bărbatul ei e prea mândru ca să dea atenție unei roabe.

Seniorul îi urmărea mişcările delicate, unduite, mâinile albe şi mersul uşor. I se părea că pluteşte ca un nor, ca o pasăre, ca un fulg. Apoi i se uită în ochi şi văzându-le adâncimile întunecoase, nu se mai miră deloc că Ambróz Opatovský îşi pierduse capul. Numai de un lucru se mai mira, anume cum de nu băgase de seamă până acum ce frumusețe rară se afla în casa sa.

— Fatma! o strigă el pe neaşteptate făcând-o să tresară Ştii să cânți?

— Știu domnule, răspunse ea, dar cântecul a murit demult pe buzele mele, demult de tot, de ani fără număr s-a stins în inima mea.

— Cântă-ne Fatma! îi porunci el.

— Dacă doriți, domnule... Dar trebuie să mă iertați dacă am să vă cânt numai cântece triste.

Štefan Zápolský se minună de siguranța cu care vorbea.

— Zi-ne atunci din alea triste!

Fatma se urcă pe podiumul muzicanților şi se aşeză la harfă.

Coardele vibrară şi în spațiosul salon se revărsară sunetele tânguitoare ale unei melodii turceşti.

Štefan Zápolský nu se atinse de mâncare cât timp cântă Fatma. Se uita țintă la ea. Fata uitase unde se află. Se simțea undeva departe, în patria sa, stând pe o stâncă deasupra mării şi aşteptând cu inima sângerând împlinirea dorințelor şi viselor.

— N-aş fi crezut că şi un turc poate să-mi fie simpatic, zise el când Fatma termină cântecul. Acum sunt gata să găsesc frumuseți şi în limba asta a turcilor, care nu mi-a plăcut niciodată.

— Bănuiesc, domnul meu, că nu turcii îți sunt simpatici, cât turcoaicele.

Pentru prima dată, Hedviga o privi pe fată cu gelozie.

— E drept, turcoaicele. Dar simpatia mea nu înseamnă nimic pe lângă simpatia pe care i-o nutreşte bunul şi credinciosul meu prieten.

Se uită la el fără să înțeleagă.

— Fatma, se adresă el din nou fetei. Cânți grozav, numai că eu nu mă prea pricep în ale cântecului. De-aia, du-te de îndată la cel ce e mai priceput ca mine. Ştii tu la cine. Cântă-i ceva şi pe urmă vin-o şi spune-mi ce părere are.

— Cui porunciți să cânt, domnule? întrebă ea ascultătoare.

— Căpitanului Ambróz Opatovský.

Zápolský zâmbi pe sub mustăți.

Fatma se îmbujoră şi abia atunci îşi veni de acasă şi

Hedviga Zápolská.

— Căpitanul s-a îndrăgostit de Fatma? îl întrebă ea pe Zápolský în clipa când uşa se închise în urma Fatmei.

Štefan Zápolský îşi pironi ochii în ochii ei.

— Ai ghicit. Trebuie să-ți spun că n-am văzut în viața mea un bărbat mai înnebunit ca ăsta.

— Iar eu nici n-am bănuit!

Făcea eforturi vădite să nu dea pe față nimic altceva decât mirare.

— Despre femei se spune că au un instinct grozav, că simt şi nişte lucruri de care noi, bărbații, n-avem habar. Trebuie să recunoşti că de data asta am fost mai tare decât instinctul muieresc.

— Recunosc, zise ea zâmbind cam sardonic, dar dă-mi voie să am nişte îndoieli. N-ai fost mai tare ca instinctul, ci ca auzul...

— Crezi că l-am pândit şi că o ştiu din auzite?

— Tot ce se poate. Am avut prilejul să mă încredințez că ai un auz grozav.

Făcea aluzie la discuția dintre ea şi căpitan, pe care seniorul o auzise numai întâmplător.

— Ei bine, am un auz nemaipomenit şi sunt mândru. Dar te asigur că mintea şi simțul meu nu rămân în urma auzului. Am simțit dinainte, aşa că ce am auzit după aceea nu mai era pentru mine o noutate, ci doar o dovadă că văzusem bine în sufletul tău.

— Şi mai eşti supărat pe mine?

Hedviga se strânse cu drăgălăşenie la pieptul lui.

— Când ştii că altul se cuibăreşte în inima femeii iubite, nu e prilej de supărare, ci de părere de rău.

— Ți-a părut rău?

— Da, mi-a părut.

— Recunoaşte că te-ai şi supărat.

— Recunosc că m-am supărat. Dar nu pe tine, Hedviga. Pe mine.

— De ce?

— Nu m-am gândit numai la rătăcirea ta. M-am gândit

mai ales la pricina acestei rătăciri. Şi mi-am găsit mie vină.

— A trecut o supărare şi acum ai alta. Nu din pricina mea, nici din a ta. Acum ți-ai găsit beleaua cu căpitanul.

Nu ştiu să-mi fi dat vreun motiv de supărare, zise el zâmbind, dar atent şi cu ochii scormonind până în adâncul inimii soției sale.

— Nu te deranjează câtuşi de puțin că ofițerul tău a făcut dintr-o roabă turcoaică o împărătească a visurilor lui?

— Nu, dar pe tine văd că te deranjează, Hedviga!

— Fatma nu e de rangul lui, îi desparte o mare prăpastie. Nu poate să se apropie de ea fără să se înjosească.

— Ia spune-mi: tot aşa de intrigată ai fi dacă ai afla că se uită la o femeie nu de condiție mai joasă, ci mai înaltă decât a lui? N-ar fi tot o nepotrivire dacă s-ar uita în sus şi nu în jos? Dacă vrând să-şi împlinească dorința în loc să coboare s-ar înălța?

— E mai bine pentru căpitanul tău să se înalțe decât să se coboare.

— Orice dragoste înalță, iubito.

— Eu nu cred. Oricum, nu trebuie să îngădui ca ofițerul tău să se coboare până la o roabă, zise ea înțepată, întrerupându-l.

— Niciodată nu mi-a trecut prin minte să opresc soarele să lumineze şi pe vreun bărbat să iubească.

— Dacă se va înjosi pe el, te va înjosi şi pe tine.

Hedviga Zápolská era din ce în ce mai puțin în stare să-şi ascundă mânia.

— Ar trebui să te uiți mai cu luare-aminte la Fatma. Doamna Zápolská nu observa că Štefan Zápolský se juca cu gândurile şi sentimentele ei şi că încerca să-i pună în mişcare toate strunele inimii. – Are atâtea însuşiri că orice bărbat, de orice condiție ar fi el, o poate socoti o comoară.

— Eu, drept să spun, n-am băgat de seamă c-ar fi vreo comoară. Dar ochiul bărbatului mai uşor vede însuşirile femeii…

— Şi ştie să le prețuiască, adăugă el. Ce, nu recunoşti că Fatma e de o frumusețe deosebită?

— E o roabă şi o păgână! strigă ea.

— Cel ce ştie să guste şi să aprecieze frumusețea femeii se gândeşte prea puțin la apa cu care a fost botezată, dacă e de neam sau din iobăgime. Şi pe bună dreptate, pentru că frumusețea e frumusețe oricum ai lua-o.

— Da, dar de un preț cam îndoielnic!

— Nicidecum. Pe urmă, puteai să-ți dai seama că Fatma are o însuşire foarte rară la femei. Ceva de preț.

— Bag de seamă că ochii tăi încep să umble după frumusețe.

— Ar trebui să fiu orb ca să nu văd cea mai mare frumusețe de la castelul nostru. Pe cea mai frumoasă femeie.

— Şi cine este cea mai frumoasă femeie?

Glasul ei tremura de mânie.

Cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin

— SUNT LUCRURI DE CARE E MAI bine să nu vorbim, îi răspunse Štefan Zápolský, dacă nu vrem să ne pară rău. Dar, mai întâi, ar trebui să-ți spun care este însuşirea aceea rară a Fatmei pe care tu n-ai văzut-o.

— Nu sunt curioasă s-o ştiu.

— Uneori e bine să ştim şi lucruri care nu ne trezesc curiozitatea.

Ochii Hedvigăi erau întunecați de furie.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare. Care este cea mai frumoasă femeie din Trenčin?

— Eu am răspuns, dar văd că aştepți un răspuns direct. E o întrebare pe care mi-ai mai pus-o şi altă dată şi o să mi-o mai pui. Ei bine, nu am decât un singur răspuns: tu eşti cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin! Cea mai frumoasă din toată Ungaria, cea mai frumoasă din lume!

Fruntea doamnei Hedviga se însenină, un val de fericire îi îndulci trăsăturile feții şi îi încălzi privirile.

— Mă iubeşti, Štefan?

Îi luă palmele într-ale ei, iar el o strânse la piept.

Hedviga Zápolská îl îmbrățişă mai tare şi îl sărută.

— Te iubesc. Totdeauna te-am iubit şi totdeauna te voi iubi. Dar să ştii că astăzi vorbesc de dragoste numai pentru că mă sileşti. Altfel socotesc că vorbele înjosesc şi banalizează sentimentele.

— De ce mă iubeşti?

— Să nu mai întrebi niciodată de ce te iubesc. Femeia care

nu vrea să înmormânteze dragostea bărbatului, trebuie să-şi biruie însuşirile sale fireşti, trufia şi orgoliul, şi să nu ceară în fiece zi de la bărbatul iubit să-i spună de ce tocmai ea şi nu alta este tot ce are mai scump, de ce pe ea şi nu pe alta o prețuieşte mai presus de orice. Pentru că dragostea are adesea picioare de lut, e clădită pe temelia amăgirii. E mai bine să te laşi amețit şi să nu-i cauți temeiurile. Altfel ai putea s-o ucizi!

— Te temi să-mi răspunzi, fiindcă nu ştii de ce mă iubeşti?

— Ai ghicit, Hedviga. Cu cât iubim mai mult pe cineva, cu atât mai puțin ştim pentru ce. Eu cred că aşa e bine să fie. Dacă am şti de ce persoana iubită a pus stăpânire pe toată ființa noastră, atunci vraja s-ar risipi şi am deveni noi stăpâni. Şi atunci, cum am mai putea fi cuceriți şi supuşi?

— Şi totuşi, spune-mi, de ce mă iubeşti?

— Femeia dă aripi imaginației, motiv pentru care, până la căderea serii n-aş mai sfârşi cu destăinuirile şi spovedaniile. Dar spovedindu-mi ție, m-aş spovedi şi mie însumi. Apoi m-aş despărți de tine cu anume întrebare, care m-ar înțepa în inimă ca un spin.

— Ce întrebare?

— Dacă meriți cu adevărat dragostea mea.

— Nu pricep. Mărturisind motivele care te fac să mă iubeşti, ai avea de câştigat în primul rând tu, căci te-ai convinge cât de mult mă iubeşti.

— Te înşeli, Hedviga. Ți-am spus că vorbindu-ți ție, mi-aş vorbi totodată şi mie. Numai că n-ar fi unul şi acelaşi grai. Dacă aş coborî adânc, ca un miner în măruntaiele pământului, n-aş scoate la lumină numai aur, numai metal strălucitor, ca să-l aşez la picioarele tale drept ofrandă adusă trufiei şi orgoliului tău. Aş mai scoate din adâncuri şi noroi, pe care tu, orbită de strălucirea aurului, nu l-ai vedea. O grămadă de noroi care s-ar răsturna peste mine îngropându-mi sentimentele. Nu ți-e clar nici acum? Ei bine, am să ți-o spun fără înconjur: căutând rădăcinile iubirii aş găsi şi motivele pentru care n-ar trebui să te iubesc.

— Mi se pare că le-ai şi găsit.

— Poate că da, poate că nu. Să ştii însă că de-ar fi să le găsesc, le-aş arunca pe gârlă. Pentru că eu vreau să te iubesc. Să ne întoarcem însă la cea mai frumoasă femeie de la castel. Ți-am spus că tu eşti femeia aceea. Dar va trebui să te împaci cu gândul de a fi cea mai frumoasă pentru mine, nu şi pentru alții.

Hedviga Zápolská căscă nişte ochi mirați şi plini de mânie.

— Vrei să spui că la castel se află o femeie mai frumoasă ca mine?

— Nu, Hedviga. Nu vreau să te nedreptățesc. Eşti cea mai frumoasă nu numai pentru mine, ci şi pentru mulți dintre cei de aici. Totuşi trebuie să consimți că mai sunt aici şi alții pentru care nu tu eşti culmea feminității şi a frumuseții.

— La cine te gândeşti?

— Numai la unul mă gândesc, la unul despre care ştiu sigur că a găsit la castel o femeie pe care o prețuieşte mai presus decât pe tine.

— Cine este acest om?

— Căpitanul!

— Iar femeia pe care a pus-o mai presus de mine este Fatma, nu-i aşa?

— Chiar aşa.

Urmă o lungă clipă de tăcere. Zápolský nu-şi lua ochii de la ea. Rănită, umilită, mânioasă, ea îşi pierdea din ce în ce mai mult stăpânirea de sine.

— Şi domnia-ta îngădui căpitanului să mă înjosească într-atât încât să mă pună mai prejos de o roabă?

— Nu ți-a arătat cumva respectul pe care ți-l datora? N-a împlinit întotdeauna orbeşte toate dorințele tale? După câte ştiu eu, în prezența ta a fost totdeauna un model de căpitan respectuos, devotat, supus şi atent. Nu i-ai cerut oare chiar şi un lucru pe care nu şi-l putea îngădui în situația lui şi date fiind, raporturile lui cu mine?

— Nu, n-am avut niciodată pricină să mă plâng de purtarea căpitanului, se repezi ea cu răspunsul, speriată în fața valului de întrebări care voiau s-o silească să facă o mărturisire de care se temea. Dar nu pot să mă împac cu

gândul că în ochii căpitanului sunt mai puțin decât roaba mea.

— Şi crezi că eu pot face ceva?

— Nu ştiu, dar ar fi bine să te mai gândeşti.

— La ce să mă gândesc, Hedviga?

— Ia-o pe Fatma de aici! strigă ea.

Štefan Zápolský, stăpân pe situație, râse din toată inima.

— Cum? S-o îndepărtez pe Fatma? Eu pot s-o fac, Hedviga, dar să nu uiți că în felul ăsta tot n-aş izbuti s-o gonesc din inima căpitanului, să-i schimb gândurile şi sentimentele.

— Ce-mi pasă de ele? Atâta vreau: s-o trimiți de aici pe roaba aia! Nu pot s-o mai sufăr în ochi!

— În locul tău mie mi-ar fi ruşine, Hedviga. Mi-ar fi ruşine să mă înjosesc aşa cum te înjoseşti tu, privind o roabă ca pe o rivală şi fiind geloasă pe ea!

Hedviga Zápolská păli la față şi îşi muşcă buzele. Bărbatul nu-i dădu răgaz să-şi revină. O lovi cu o nouă întrebare:

— Nu crezi c-ar fi mai bine să-l înlăturăm pe Ambróz Opatovský?

— Când ați plecat la vânătoare am crezut că n-o să-l mai revăd, răspunse ea în doi peri.

— Eu am înțeles atunci şi sentimentele tale mi-au adus linişte. Din pricina asta sunt acum atât de schimbat, altul decât sunt eu de obicei.

— Îndepărtează-l şi pe Ambróz Opatovský! strigă ea din nou. Alungă-i pe amândoil

— Nu, n-am să-i alung!

— Să plece de aici! Dacă domnia-ta nu te încumeți s-o faci, să ştii c-am s-o fac eu.

— Hedviga! Îți interzic cu desăvârşire să-i faci să simtă în vreun fel oarecare supărarea ta de acum. Nici să nu-ți treacă prin minte să-i goneşti din Trenčin.

— Şi dacă totuşi aş face-o?

— Atunci ai simți mânia mea.

— În ce fel?

— Încă nu ştiu, dar te previn.

Două perechi de ochi se întâlniră într-o tăcere glacială.

O podidiră lacrimile. Lacrimile erau singura armă care-i mai rămânea pentru a-şi birui bărbatul şi singura portiță de ieşire din această situație neplăcută. Dar arma ei dădu greş. Chipul lui Štefan Zápolský se înăspri mai tare, iar strălucirea ochilor lui era din ce în ce mai glacială.

— Hedviga! strigă seniorul văzând-o cât de amarnic plânge.

Doamna ridică spre el fața scăldată în lacrimi.

— Te rog să te uiți la mine şi să-mi răspunzi la o întrebare: îl iubeşti atât de mult?

— Pe cine?

— Pe Ambróz Opatovský.

Hedviga Zápolská se aprinse la față şi strânse pumnii.

— Îl urăsc, îl urăsc! țipă ea cât putu de tare.

Apoi rămase ca trăsnită când îl văzu pe soțul său ridicându-se cu răceală de la masă şi zicând:

— M-ai întrebat dacă sunt supărat pe tine. Eu ți-am răspuns că nu. Acum însă am motiv de supărare.

Se uită descumpănită la el. Štefan Zápolský plecă posomorât, închizând uşa cu grijă în urma sa.

Abia când paşii lui începură să răsune pe coridor, ea se trezi şi strigă:

— Štefan!

Ceva o îmboldea să-l oprească, să-l îmbrățişeze şi să-l sărute.

Dar mândria o țintuia locului.

Îşi încleştă buzele şi ochii ei avură scăpărări de încăpățânare.

— Şi totuşi nu voința ta, ci a mea va învinge!

Despărţirea

ŠTEFAN ZÁPOLSKÁ SE ÎNDREPTĂ spre turnul de pază. Se opri o clipă pe scări. Auzise cântecul Fatmei. Ajungând sus, se mai opri încă o dată în uşă. Nu-l văzuseră. Fatma cânta acelaşi cântec pe care îl cântase lui şi doamnei lui, dar altfel. O privi cu admiraţie şi dragoste.

— Un cântăreţ trebuie să ştie, zise el când Fatma termină, pentru cine cântă: pentru o ureche pricepută sau pentru una nepricepută. Ai cântat şi pentru mine grozav, dar mi se pare că aici ai zis-o mai simţit. Cred că l-ai vrăjit cu meşteşugul tău.

Cei doi se priviră speriaţi, surprinşi de apariţia lui neaşteptată. Băgă şi el de seamă că sosise la un moment nu prea potrivit şi că risipise cam brutal vraja caldei lor intimităţi. Fatma se ridică şi plecă.

— Nimic mai frumos pe lumea asta decât dragostea care se înfiripă, zise Zápolský. Aş vrea să fiu în locul tău, Ambróz, crede-mă.

Căpitanul zâmbi amar.

— N-ar fi o fericire prea mare, domnule.

— Cine aşteaptă fericirea de la femeie, geaba o aşteaptă.

Fruntea lui Štefan Zápolský era înnorată şi căpitanul simţi că seniorul avea chef de spovedanie. Întocmai ca şi el.

Dar, biruind ispita care-l îndemna să-şi dea în vileag gândurile, Štefan Zápolský zise:

— Acum am terminat cu trebuşoarele noastre personale. E timpul să ne ocupăm de treburile ţării, Ambróz. Regele Ladislau a plecat de câteva zile de la Praga, însoţit de zece

mii de călăreți şi de cinci mii de pedestraşi. În fiece clipă poate să ajungă la granițele Ungariei. Trebuie să ne grăbim să-i ieşim înainte. E gata tot?

— Da, domnule!

— Atunci, la drum.

Căpitanul făcu un semn cu mâna, din turn, şi goarnele răsunară. Locuitorii castelului se îmbulziră la poartă şi se rânduiră. O trăsură de gală se apropie de poartă. După o clipă, apăru Štefan Zápolský însoțit de Ambróz Opatovský. Se făcu linişte. Toată lumea aştepta cu încordare. Nu mai lipsea nimic, doar doamna Hedviga ar mai fi trebuit să se arate pentru ca, după săvârşirea ceremoniei, soțul ei să poată porni la drum. Dar doamna nu binevoi să se ivească.

Štefan Zápolský îl trimise pe căpitan la dânsa cu poruncă să se grăbească că n-are timp!

Căpitanul fu surprins, fiindcă Zápolský nu se enerva niciodată, nici chiar când trebuia să o aştepte vreme mai îndelungată. E drept că nici acum nu dădea semne de nerăbdare. Tocmai de aceea, căpitanul începu să se întrebe ce-i venise seniorului să pună la cale o întrevedere între patru ochi între el, căpitanul, şi doamna Hedviga, în ajunul plecării.

O găsi plângând.

— Ce doreşti? îl întrebă cu duşmănie când răsări în fața ei în cea mai respectuoasă ținută.

— Am venit la porunca seniorului, zise el cerându-şi parcă iertare.

— Nici nu mă îndoiesc. Sunt încredințată că nu ai voință proprie.

— Voința proprie e o proastă dovadă pentru un servitor credincios.

— Sunt oameni care s-au născut să fie slugi. Şi dumneata, căpitane faci parte dintre ei.

Jignirea țâşnea din ea ca o vâlvătaie. Căpitanul se apără.

— Respect părerea luminatei doamne, chiar dacă este greşită. Dar să mă iertați că sunt silit să vă transmit porunca seniorului care se grăbeşte.

— Să aştepte! strigă ea.

Căpitanul stătea nehotărât. Nu ştia ce să facă. În cele din urmă, doamna Zápolská se ridică în picioare, se aşează în faţa lui şi-l întrebă cu un glas care tremura de furie:

— Spune-mi, căpitane, care e cea mai frumoasă femeie de la castel?

Parcă i-ar fi dat cu o măciucă în cap; aşa era de aiurit de această întrebare neaşteptată.

— Şovăi, căpitane? Stai pe gânduri? Privirile ei erau ca nişte săgeţi.

— Nu şovăi, nu stau pe gânduri, îi răspunse el, pentru că n-am de ce să şovăi şi să mai stau pe gânduri la o întrebare care poate avea numai un singur răspuns.

— Sunt curioasă să aud răspunsul care se lasă atât de mult aşteptat.

— Cea mai frumoasă femeie de la castel sunteţi domnia-voastră.

Spunând acestea se înclină adânc, cu tot dichisul de cuviinţă.

— Trebuie să-ţi spun că eşti un om nu numai cu o fire de sclav, cum ai putut să te convingi singur, dar mai ai pe deasupra şi o însuşire urâtă care se potriveşte foarte bine cu cealaltă: eşti şi laş! Nu ai curajul să-mi spui adevărul în faţă. Minţi ca o muiere!

— Niciodată n-am fost laş, şi n-am minţit niciodată, luminată doamnă. Îmi pare rău doar de un singur lucru: că am fost jignit şi că fiind vorba de o doamnă, nu pot să cer satisfacţie.

— Eu am auzit undeva, începu Hedviga Zápolská cu faţa din ce în ce mai schimbată, că pentru a spăla o jignire adusă de o femeie nu e nevoie de sânge, ci de ceva mult mai plăcut şi mai simplu: ajunge un sărut!

În clipa aceea ar fi preferat să sară din turn decât să se uite în ochii doamnei care aruncau spre el numai foc şi pară, făcând să-i fiarbă sângele în vine.

— Să mă iertaţi, doamnă, izbuti el să îngaime, dacă am socotit părerea domniei-voastre drept o jignire. Vă port un

respect atât de mare încât chiar şi cea mai groaznică părere despre mine nu mă poate jigni. Pot, cel mult să sufăr. N-am dreptul să mă simt jignit.

— Un laş şi pe deasupra un om nepoliticos, un mitocan, asta eşti căpitane, un om nesimțitor de care nu se lipeşte nicio ocară.

Se simțea profund jignită, dar se prefăcea că e stăpână pe sine şi că se joacă cum vrea ea cu bărbatul din fața ei.

— Nu eşti, într-adevăr, în stare să-ți iei inima în dinți şi să spui, curat, care este cea mai frumoasă femeie de la castel?

— Răspunsul meu este şi acum acelaşi: nu există femeie la castel care să vi se asemuiască. Străluciți ca un soare deasupra tuturor, sunteți ca o lună luminoasă pe lângă stelele care abia licăresc.

— Dacă e aşa, căpitane, atunci de ce nu-ți îndrepți privirile către soare sau lună şi nu către o stea ce stă să se stingă?

— Soarele poate să-mi orbească privirea, dar razele lui nu-mi pătrund în suflet. Iar când deasupra mea se deschide bolta nopții, cu prefer o steluță modestă în locul lunii celei luminoase.

— Eşti nebun, căpitane!

— Nu sunt nebun, doamnă, sunt numai un om care se mulțumeşte cu puțin, mai ales dacă e vorba ca dorințele lui să-l îndemne la furt, să-l ademenească spre comoara altuia.

— Eşti un prost! strigă ea plină de dispreț. Dar îndată se potoli şi continuă zâmbind: degeaba te împotriveşti. Ai văzut gheață care să reziste la soare?

— Gheața care îmi înconjoară inima nu se topeşte la niciun soare.

— Eşti trufaş, căpitane. E singura însuşire demnă de admirat la dumneata.

— Trufia mea e palidă, e nimic pe lângă trufia domniei-voastre. Dar îngăduiți-mi să vă reamintesc că stăpânul meu vă aşteaptă cu nerăbdare.

— Poți pleca. O să mai stăm noi de vorbă când te vei întoarce şi când n-o să ne mai măsoare nimeni timpul.

După o clipă, doamna Hedviga păşea în faţa căpitanului care o urma ca o umbră, copleşit de gânduri negre ca nişte nori ameninţători.

— Dumneata ţi-ai luat rămas bun, căpitane? zise ea întorcându-se către el. Întrebarea ei îi întrerupse firul gândurilor şi îl puse în încurcătură.

— Nu ştiu de la cine să-mi fi luat rămas bun.

— De la nevasta dumitale! îi răspunse ea cu răutate.

— Doamna ştie prea bine că nu sunt însurat.

— Da, dar nici om liber nu mai eşti. Cel ce şi-a dăruit tinereţea la lumina lunii sau în alt loc potrivit pentru jurăminte de dragoste, e un om pierdut, s-a zis cu el.

Între timp ajunseseră în curte. Ambróz Opatovský nu găsi cu cale să-i răspundă nu numai pentru că nu avea un răspuns potrivit, ci şi pentru că în apropiere se aflau o mulţime de oameni care îl puteau auzi.

— Dacă nu ţi-ai luat încă rămas bun de la iubita dumitale, zise ea fără să se sinchisească de cei din jur, fă-o acum ca să nu-ţi pară rău la urmă.

— De ce?

Avu presimţirea că zâmbetul ei ascundea o ameninţare.

— Mă întrebi de ce? Aşa, fiindcă nu e frumos să plecăm fără a ne lua rămas bun de la oamenii pe care îi îndrăgim şi pentru că nu putem şti ziua şi ceasul... Oare ştii când te vei întoarce şi poţi fi sigur că atunci când te vei întoarce o vei mai găsi aici pe aleasa inimii dumitale?

— Văd, doamnă, că răspunsul la întrebarea asta nu atârnă nici de mine nici de soartă, ci numai şi numai de domnia-voastră.

— Îţi mulţumesc pentru acest compliment prin care îmi atribui o putere nemaiauzită. Să fiu în locul dumitale, eu aş lua foarte în serios această putere. De aceea ascultă-mă şi i-aţi rămas bun de la Fatma dar aşa, de parcă nu v-ar mai fi dat să vă revedeţi.

— E o ameninţare nedemnă de noblеţea şi gândurile unei doamne.

Acum era rândul lui să fie furios.

— Demnă însă de o femeie care luptă, care nu vrea să se dea bătută.

— Ați fi în stare să faceți vreun rău acestei ființe nenorocite?

— Dacă nu ți-aş înțelege temerea, căpitane, ar trebui să mă simt jignită. Mă consideri pe mine o femeie în stare să facă rău unei ființe nenorocite?

— Cuvintele domniei-voastre au trezit în sufletul meu o bănuială pentru care îmi este ruşine.

— Să-ți fie ruşine, căpitane! Eu nu vreau să-i fac rău alesei dumitale, ci să-i mulțumesc.

— Dar nu m-ați amenințat domnia-voastră că la reîntoarcerea mea n-am s-o mai găsesc aici?

— Dacă n-o vei găsti, vei avea dovada că nobila mea hotărâre a devenit faptă.

Ambróz Opatovský nu fu în stare să ghicească ce gânduri o băteau pe doamna Hedviga.

— Lucrurile sunt foarte clare. Afirmi că Fatma e o ființă nenorocită, o năpăstuită de soartă. De ce? Pentru că i s-a răpit libertatea, a fost smulsă din mijlocul vieții strălucitoare căreia îi aparținea după neam şi rang, şi aruncată în robie. Uite, eu vreau să îndrept toate astea.

— Vreți să-i redați libertatea?

— Da. Sunt ferm hotărâtă Dar ce e? Nu te bucuri?

— Cred că numai Štefan Zápolský are drept să-i hotărască soarta.

— Fatma e a mea, răspunse ea cu încăpățânare. E a mea ca şi brățara asta pe care tot el mi-a dăruit-o. Ce, n-am voie să fac ce vreau cu ea ca şi cu brățara asta?

— Ba aveți, fiindcă nimănui nu-i pasă de inelele şi de brățările domniei-voastre. Dacă aveți chef, puteți să le aruncați în noroi şi să le călcați în picioare…

— Şi pe Fatma o pot arunca în noroi! îl întrerupse ea cu glasul sugrumat.

— Ba nu puteți pentru că are apărători care v-ar chema la răspundere sau s-ar răzbuna pentru o asemenea faptă neomenească.

Cu aceste cuvinte Ambróz curmă discuția, care, oricum, nu mai putea continua, fiindcă se apropiau de şirul de oameni aliniați dinaintea porții:

Štefan Zápolský stătea lângă trăsură drept şi nemişcat ca o statuie.

— Când sună goarna tot locuitorul castelului trebuie să se grăbească să iasă în curte, spuse el soției.

— Să mă ierți, domnia-ta, că am întârziat, zise ea îmbunându-l în parte pe Zápolský. Recunoscu îndatorirea sa şi ceru iertare pentru întârziere.

— Să nu uiți, Hedviga, îi şopti el în timp ce o săruta pe frunte, că la întoarcere privirile mele o vor căuta printre servitoarele tale mai întâi şi întâi pe Fatma!

Ambróz Opatovský scrută roiul de femei care umpleau curtea. O căuta pe Fatma. O descoperi îndată. În clipa când privirile li se întâlniră totul pieri în jurul lor. Căpitanul n-o mai vedea decât pe ea. O sorbea din ochi. Inima i se umplu de fericire, desluşind în ochii ei, ațintiți asupra lui, că despărțirea o întristează.

Štefan Zápolský se urcă în trăsură şi când băgă de seamă că Ambróz Opatovský priveşte în altă parte strigă la el:

— Hei, Ambróz!

Căpitanul tresări. Două perechi de ochi îşi luară atunci rămas bun. Căpitanul se urcă lângă stăpânul său. Abia când trăsura porni din loc îşi dădu seama că uitase să se încline în fața doamnei, la despărțire. Dar nu şi-o luă în nume de rău. Era convins că doamna Zápolská va socoti omisiunea lut drept un răspuns la purtarea ei şi nu o simplă neglijență sau o lipsă de politețe.

Gândul că doamna se va ține de cuvânt îl chinuia din ce în ce mai tare. Căută deci o cale de a-i încredința şi stăpânului său ceea ce-l frământa. Dar seniorul îi citi gândurile şi i-o luă înainte:

— Ți-e teamă pentru Fatma, nu-i aşa? îl întrebă el în timp ce trăsura hurducăia pe drumul care se îndepărta de Trenčin.

— Tare mă tem, domnia-ta. Mă tem mai mult decât

oricând.

— Ăsta să fie necazul tău cel mai mare, îi răspunse el. Ambróz Opatovský se gândi cam ce-ar putea să ştie seniorul despre intenţiile soţiei lui şi se convinse că le cunoştea. Te asigur că Fatma n-o să dispară. Numai eu pot să hotărăsc soarta ei.

— Dar ce s-ar întâmpla dacă totuşi, în absenţa domniei-voastre, luminata doamnă ar dezrobi-o? mai întrebă căpitanul pentru a scăpa şi de ultimul strop de teamă.

— Hedviga Zápolská nu va îndrăzni să facă nimic împotriva voinţei mele.

De la o teamă la alta

UN MARE ALAI ÎL ÎNSOȚEA PE Štefan Zápolský în călătoria sa întru întâmpinarea regelui. Satele prin care treceau erau în picioare. Ulițele erau pline de o mulțime pestriță, care căsca gura la trăsura sclipitoare şi la alaiul ce creştea văzând cu ochii. Pretutindeni, li se alăturau alți şi alți nobili, mai mari sau mai mici. La Novó Mesto, îl aştepta de o săptămână boierime strânsă de prin tot ținutul Vahului.

Ambróz Opatovský avea din belşug prilejul să-i arate stăpânului său că nu-l luase degeaba cu dânsul. În timp ce seniorul abia de catadicsea să întindă mâna unuia sau altuia, Ambróz ținea strălucitoare discursuri nobililor care veneau să se închine magnatului.

— Bag de seamă, Ambróz, că limba îți merge la fel de bine ca şi sabia. Mă ispiteşte gândul să te fac diplomat.

— Poate vreți să spuneți că nu-s bun de ostaş?

— Doamne fereşte! Vreau să spun că de oştean e bun orice bărbat în putere. Dar diplomat poate să fie numai unul care e de două ori bărbat.

Ambróz Opatovský se înviorase în mijlocul agitației care nu-i îngăduia să se mai gândească la ale sale. Îşi aduse aminte de dragostea lui nefericită numai în clipa când află că unul din hanurile din Novó Mesto fusese închiriat de turci. Se zicea că veniseră o droaie, cu cămile şi saci încărcați cu mărfuri.

— Ce caută aici? întrebă Štefan Zápolský când află vestea

de la căpitan.

— Am bănuiala că e negustorul Omar cu oamenii săi. Vă aşteaptă pe domnia-voastră în nădejdea că o să-l primiți şi o să-l ascultați.

— Dacă îndrăzneşte să-mi ceară una ca asta, am să poruncesc să fie legat şi biciuit în piață, aici la Novó Mesto!

— Mi-ați spus, domnia-voastră, că am calități de diplomat. Ei bine, diplomatul din mine îmi şopteşte că nu e bine să-i stăviliți drumul către dumneavoastră. Ar fi mai bine să-l ascultați şi să-l ispitiți, ca să vedeți ce vrea să pună la cale.

— Ba să-l ia dracu cu ce vrea el să pună la cale, sări Štefan Zápolský, amintindu-şi de bâlciul care-l făcuse Omar la Trenčin. Ce te interesează ce vrea să pună el la cale?

— Mă interesează, domnia-voastră.

— Ai putea să stai liniştit. Ştim de ajuns. Ştim că Omar vrea s-o dezrobească pe Fatma. Dar dezrobirea ei atârnă numai de mine.

— Vă mărturisesc, stăpâne, că cel mai mult mă nelinişteşte marfa aia scumpă cu care stă Omar la pândă.

— De ce?

— Nu există uşi care să nu se deschidă când toată marfa de pe cele zece cămile, pe care le are aici, va fi depusă înaintea lor.

— Drumul la Fatma duce numai printr-o singură uşă: prin uşa mea.

— Mă faceți fericit, stăpâne. Dar şi mai fericit aş fi să-l văd pe Omar plecând cu cămilele lui cu tot. Şi fără povară.

— Prea mult crede Omar în puterea darurilor bogate.

— Puterea bogăției e mare.

— Dar cum crezi c-ai să scapi cămilele lui Omar de povară şi să-i iei astfel lui Omar puterea de care te temi? Să impresor hanul, să-l gonesc pe negustor şi să pun mâna pe marfa lui?

— Nu, domnia-voastră. Ar fi un jaf neîngăduit în vremuri de pace. Să facem în aşa fel ca Omar să-şi dezlege singur traista.

— Am înțeles, zise râzând Štefan Zápolský. Mă sfătuieşti să-l primesc. Crezi că dacă-i dau de veste că-l primesc, o să aştearnă drumul către mine cu daruri bogate.

— Eu aşa cred, stăpâne. Am auzit că lui Omar nu-i pasă acum de negustorie. Nestematele, mătăsurile, minunatele covoare, parfumurile şi balsamurile orientale precum şi toate celelalte născociri ale meşterilor de la Răsărit nu sunt de vânzare. Le-a adus ca să deschidă porțile ce duc către domnia-ta şi către Fatma.

— Te temi că dacă nu-i merge la mine va încerca să descuie alte porți?

Întrebarea îl zăpăci atât de tare pe Ambróz încât nici nu găsi iute un răspuns.

— Iertați-mă, domnia-voastră, răspunse el după o clipă cam îndelungată de tăcere văzând că Štefan Zápolský nu-l slăbeşte din ochi. Din teamă pentru Fatma văd numai primejdii.

— Frica e sănătoasă, Ambróz, şi cu cât e dragostea noastră mai mare, cu atât mai mult ne temem pentru ea. Dar n-ai putea să-mi spui şi mie ce fel de porți ar mai putea deschide Omar cu cheile lui de aur?

— Porțile regelui! răspunse el.

— Štefan Zápolský se porni pe un râs cu lacrimi.

— Aşa e, frica e sănătoasă. Ai doi rivali, pe Djem şi pe Omar. Crezi că de Djem o să aibă grijă Papa, iar de inima zdrobită a lui Omar, chiar regele. Nu-ți mai rămâne decât să mergi mai departe şi să crezi că pe cei doi rivali ai tăi o să-i ajute Dumnezeu însuşi cu armata lui de arhangheli. Ce naiba, Ambróz? Capul sus! Mă faci să am îndoieli în privința calităților tale de ostaş. Un ostaş adevărat nu şi-l închipuie pe dracu aşa de negru şi dacă îi iese vreunul înainte, el îl apucă zdravăn de coarne!

Ambróz Opatovský ascultă ruşinat. Nu-şi reveni decât după ce Štefan Zápolský continuă cu un zâmbet şiret:

— Ai dreptate, Ambróz. Măcar într-o anumită privință: n-ar fi rău să scuturăm niţeluş păsărică aia turcească.

— Cea mai fierbinte dorință a lui este de a fi scuturat

chiar de domnia-voastră, zise Ambróz Opatovský. Eu am să am grije ca să-i facem cât mai grabnic plăcerea asta.

— Ce ai de gând?

— Îi trimit vorbă că inima domniei-voastre s-a înmuiat şi că sunteţi dispus să-l primiţi. Am să-i dau de înţeles că poate nădăjdui ceva numai după ce ochii dumneavoastră se vor putea încredinţa de marea lui dărnicie şi recunoştinţă.

— Bine, Ambróz, fă treaba asta cât mai repede, pentru că trebuie să plecăm iute din Novó Mesto.

Nu mai apucă s-o facă. Se întoarse cu buzele umflate. Aflase că de îndată ce Zápolský sosise la Novó Mesto, Omar şi oamenii lui porniseră la drum. Unde? Cei de la han nu ştiau nimic. Turcii nu suflaseră o vorbă. Se urcă deci în turn şi de acolo privi de jur împrejur. Zări caravana lui Omar înaintând pe drumul ce ducea la Piestany. Atunci, în sufletul lui se născu o bănuială pe care n-o putu ascunde faţă de stăpânul său.

— Nu cumva merge să-l întâmpine pe rege?

— Iar îţi umblă prin cap regele ăla! Ştefan Zápolský era vădit scos din fire de întrebarea lui Ambróz Opatovský. Ce să facă la rege?

— Să câştige favoarea lui.

— Favoarea lui uşor ar dobândi-o, dar la ce i-ar folosi?

— Favoarea regelui face adesea minuni.

— Da, dar niciodată la castelul meu, i-o retează seniorul. Ce, te temi că-mi schimb hotărârea după pofta regelui?

— Trebuie să mărturisesc că mă tem.

— Să-ţi fie ruşine! îl muştrului Zápolský. Dacă nu te-aş înţelege, m-aş supăra foc.

Ambróz Opatovský nu se ruşină câtuşi de puţin. Se simţea, dimpotrivă, uşurat că dăduse pe faţă şi noul motiv de teamă care-l neliniştea atât de mult. Stăpânul său era, slavă Domnului, destul de lacom, iar un îndrăgostit ca Omar ar fi fost în stare să-i pună la picioare daruri cu nemiluita dacă nu chiar toată averea sa. Ar rezista seniorul ispitei? Ar fi în stare să preţuiască sentimentele prietenului său mai mult decât toate aceste îmbietoare comori? Ambróz

Opatovský avea îndoieli.

Se gândi la felul cum se îmbogățise Zápolský. Își întemeiase puterea și influența sa în țară pe favoarea regelui Matei, favoare pe care o căutase cu multă osârdie. Regele Matei murise, iar în locul lui urca pe tron Ladislau. Venea un alt rege, dar Štefan Zápolský rămânea și va căuta ahtiat favoarea cestuilalt, ca să-i meargă tot atât de bine. Ce-ar face dacă regele, înduplecat de darurile lui Omar, i-ar zice, așa, într-o doară: „Am auzit că ai o turcoaică la castel. I-am făgăduit iubitului ei că pun o vorbă bună pentru el. Eu zic să i-o dai!" Ce-ar răspunde Štefan Zápolský? Ar zice nu? Ar risca el să cadă în disgrație? Precum se știe, Štefan Zápolský, ca să dobândească favoarea regelui, își vânduse o dată nu numai prietenii, ci și pe sine însuși. Iar de fiecare dată, drept justificare, zicea: „Diplomație, ce vreți!"

— Ți-am spus și ți-o repet, zise Zápolský sincer supărat. Papa de la Roma să mi-o spună și Fatma tot n-o să părăsească Trenčinul! Va fi liberă numai atunci când o să vrei tu!

— Vă mulțumesc, domnia-voastră, răspunse el fără entuziasm.

Deși își dădea seama că făgăduiala seniorului este sinceră, în sufletul lui prindea rădăcini tot mai adânci teama că, poate, vreodată, setea de bogăție sau de glorie va pune din nou stăpânire pe senior făcându-l orb, surd, nesimțitor.

Un spin în coroana Ungariei

DUPĂ CE PURCESE IARĂ LA DRUM, părăsind Novó Mesto; alaiul lui Štefan Zápolský continua să se mărească de la un sat la altul. La Hlohovec îl întâmpină un sol din partea episcopilor şi magnaților care îl aşteptau la Trnava.

— Pe mine mă aşteaptă? Štefan Zápolský dădu porunci ca alaiul să se mişte mai iute, să nu întârzie la Trnava.

— Numai pe domnia-voastră, răspunse solul. Regele a făcut ieri popas la Šintava, iar astăzi şi-a întins tabăra lângă Farkašin.

— Nădăjduiesc că seniorii adunați la Trnava au avut grijă să trimită o deputație înaintea lui. Să nu-l supere pe măria-sa.

— Da, au trimis. La Šintava i s-au închinat câțiva episcopi şi magnați.

— Ei, acuma şi de s-ar supăra, n-ar fi nicio pagubă.

Uşor a pus mâna pe coroană şi tot atât de uşor l-am împăca.

Dar Ladislau nu pusese aşa de uşor mâna pe coroana ungurească, precum zicea Zápolský. Regele o primise cu un mare spin în ea. Spinul era Beatrice, văduva lui Matei, pe care trebuia s-o ia de soție o dată cu coroana. Deşi aleasa inimii lui era alta, el îşi dăduse consimțământul în nădejdea că o să se descotorosească în vreun fel oarecare de văduvă.

Ladislau avea obiceiul să zică *„dobrje, dobrje”* sau *„bene, bene”,* indiferent despre ce ar fi fost vorba. Numai când se

vorbea de văduva lui Matei nu i-ai fi scos vorba din gură nici cu cleştele.

Solul adusese vestea că la Trnava se află şi regina Beatrice, dornică să-l vadă pe viitorul ei soţ. Seniorii trimiseseră această veste ca să ştie şi Štefan Zápolský, când va sosi la Trnava, cum stau lucrurile şi să se gândească din vreme cum să le potrivească să iasă bine. Beatrice se grăbea cu măritişul şi se sfătuia cu episcopii ce e de făcut.

— Nu-i nimic de făcut, zise zâmbind Štefan Zápolský. Deputăţia care s-a dus înaintea regelui i-o fi spus că-l aşteaptă şi Beatrice?

— Da, răspunse solul.

— În acest caz, regele o să ne mulţumească dacă o să întârziem cât mai mult cu putinţă. O să aibă răgaz să se pregătească pentru întâlnirea cu Beatrice.

Numai lui Ambróz Opatovský nu-i păsa de spinul din coroana Ungariei. De cum au descălecat în Hlohovec, el a cutreierat toate hanurile. Vroia să afle dacă Omar a trecut prin Hlohovec şi încotro a apucat-o. Află că nişte turci cu cămile trecuseră pe acolo şi că stârniseră mare vâlvă în târg. Târgoveţii n-aveau prea multe prilejuri să vadă astfel de spectacole. Surpriza lui fu atunci când află că turcii nu o apucaseră pe drumul Trnavei, ci al Seredului. Era surprins deoarece ştia că regele întinsese tabăra pe câmpiile farkašine.

— Omar se duce drept la rege, îl vesti el pe Štefan Zápolský. Or să-l oprească oştenii şi or să-l ia la rost că dă buzna cu liota lui turcească peste rege.

— Şi ţie ţi-o fi milă de ei?

— Nicidecum. Mi-e teamă doar de un singur lucru: să nu i se ivească totuşi vreun prilej să-l întâlnească pe rege.

— Atunci neplăcerea lui va fi şi mai mare. Întâi, că n-o să scape din mâna oştenilor fără să se scuture bine de bani şi pe urmă n-o să-i dea drumul regele până nu-i ia tot. Chiar şi cămilele. Ei, ce zici? Îţi mai pare rău de el?

— Nu-i vorba de părere de rău. Mă gândesc dacă regele n-o să-i facă pe plac când o să vadă atâta bogăţie.

— Cum? întrebă Zápolský deşi pricepea unde bate căpitanul. Uite, dacă te mai ții mult de prostii, eu te trimit acasă să stai pe vatră cu Fatma ta.

Ambróz Opatovský nu răspunse şi Štefan Zápolský dădu poruncă să se pornească la drum.

La Trnava tot oraşul era în fierbere. Locuitorii umpluseră străzile. La apariția alaiului lui Zápolský, în primul moment târgoveții şi-au închipuit că a sosit chiar regele. Dar şi-au revenit curând. Cum era să vină regele dinspre Hlohovec? Şi unde erau cei zece mii de călăreți şi cei cinvi mii de pedestraşi? Tot alaiul lui Zápolský nu număra o mie de capete. Era, e drept, impunător, dar nu avea mai mult de cinci, şase sute de oameni.

— Nu cumva regele ne ocoleşte? se întrebau ei cu invidie.

— Ba ar putea să facă cinste oraşului nostru. Şi alți regi au trecut pe la noi.

— Şi dacă n-ar veni, ce? Ne-ar rămâne nişte bani în vistierie. Altfel îi dă de fund.

— Nu-i nimic. S-ar umple ea din nou dacă regele s-ar abate pe la noi şi ne-ar mai blagoslovi cu nişte privilegii.

— Avem prea multe. Alte oraşe se uită cu zavistie la noi.

— Privilegiile nu-s prea multe niciodată. Ce, i-a fost vreodată cuiva aşa de bine ca să nu poată să-i fie şi mai bine?

— Am auzit că regele o să ne viziteze şi pe noi după ce va fi întâmpinat cu pompă la Farkašin.

Mulți doreau ca regele să le facă cinstea de a vizita Trnava, dar erau şi dintre aceia care se gândeau cu ciudă la golirea vistieriei şi care s-ar fi bucurat dacă regele s-ar fi ținut mai departe de Trnava. Dar s-a dovedit până la urmă că amatorii de serbări, care nu se uită la bani când e vorba să-şi arate ospitalitatea, sunt mai numeroşi. S-au sfătuit şi au hotărât ca oamenii din Trnava, care se vor alătura lui Štefan Zápolský, să găsească momentul potrivit şi să-i spună regelui cât de bucuroşi ar fi dacă le-ar face cinstea să treacă şi prin oraşul lor.

Štefan Zápolský a ajuns în piața centrală a oraşului pe

înserate. Nici vorbă nu mai putea fi de a continua drumul. Trebuia să aştepte ziua următoare.

— Regele va fi nerăbdător, observă unul dintre episcopii care îl salutase printre primii pe Zápolský după sosirea sa.

— N-ar strica să-l învățăm cu răbdarea, zise Zápolský zâmbind.

Curând el află că oricât de nerăbdător ar fi fost regele, tot nu putea să întreacă o altă persoană aici de față, anume pe Beatrice.

Episcopii, care se învârteau de dimineață în jurul ei, avuseseră de furcă. Beatrice o ținea una şi bună că vrea să se ducă numai cu suita sa să-l întâmpine pe rege. După ce o convinseseră să se lase păgubaşă, începuse altă dandana: dumneaei îşi adusese cam trei căruțe de rochii şi nu făcea altceva decât să le probeze când pe una când pe alta. Şi nu se mulțumea numai să le încerce, ci se arăta episcopilor şi îi batea la cap să-i spună cum îi şade mai bine şi cum ar trebui să apară dinaintea regelui. Deşi era o treabă pe care o socoteau nedemnă de ei, ca să scape de ea, îi aleseseră din grămadă o rochie, făcând-o, cu chiu cu vai, să creadă că e cea mai de soi. Dar cu asta necazurile lor nu se sfârşiseră.

— O, Doamne, exclamase ea după ce s-a mai uitat o dată în oglindă. Era să uit de coafură!

Şi uite aşa începuse povestea coafurii, poveste care se încheiase doar pentru ca să înceapă alta. Regina observase pe fruntea sa nişte încrețituri neînsemnate şi mai descoperise în păr câteva fire albe. Drept urmare asudase frecându-şi fruntea şi se apucase să-şi smulgă firele pârdalnice unul câte unul. Dar abia acum băgase de seamă că, din nenorocire, avea cam mult păr alb pe cap şi o cuprinsese o deznădejde cumplită. Izbucnise în plâns şi niciunul dintre episcopii de față, nedeprinşi cu toanele muiereşti, nu-i putuseră găsi leac până într-un târziu când, unul dintre ei, avusese o idee salvatoare. El a recomandat reginei să-şi pună în păr fire aurite care să acopere cu strălucirea lor firele încărunțite. Şi a mai încântat-o zicându-i că va fi frumoasă ca o prințesă din basme când se

va înfăţişa regelui; soarele va aprinde în părul ei o văpaie ca o adevărată aureolă sfântă.

Štefan Zápolský se înveseli aflând cu ce-şi pierduseră episcopii vremea în ziua aceea.

— Cred că trebuie s-o măritǎm cât mai iute, zise el drept consolare. Altfel riscaţi să mai aveţi multe zile ca asta.

Era ştiut că Beatrice se simţea de minune în societatea episcopilor. Pe vremea răposatului rege Matei ea găsea fel şi fel de pretexte ca să-i adune la Buda.

După o clipă, Štefan Zápolský începu să se gândească cu toată seriozitatea la soluţia pe care le-o dăduse episcopilor doar în glumă: era clar că trebuiau s-o mărite pe regină cât mai repede. Această grăbită hotărâre a lui Zápolský era determinată de cele ce aflase de la unul dintre episcopi, care şi zisese:

— Dragă prietene, suferinţa noastră a luat sfârşit. Acum e rândul tău. Beatrice îţi trimite vorbă să vii la ea îndată ce soseşti la Trnava. E limpede că preţuieşte mai mult părerile tale lumeşti decât pioasele noastre sfaturi.

— Să zicem că nu mă duc şi-l trimit în locul meu pe căpitan cu scuza că nu pot să mă arăt în faţa măriei-sale în halul în care sunt după atâta drum. E bine?

— Nu e bine. Ar veni ea la tine.

— Blestemată muiere! Mult trebuie să-l mai fi iubit bunul Dumnezeu pe regele nostru Matei de vreme ce l-a chemat la Dânsul ca să-l scape de scorpie.

Episcopul Toma Bakoc şi jocul lui cu inimile

REGINA BEATRICE ERA O FEMEie capricioasă, uşuratică şi risipitoare. O ştia toată țara cât de pătimaşă era.

— Nu fi amărât, prietene, i se adresă episcopul de Rab, Toma Bakoc. Nu eşti chemat numai tu la regină. Şi eu merg tot acolo.

— În acest caz am bănuiala că nu vrea să cunoască numai părerea mea despre coafura şi rochiile alese pentru a-l întâmpina pe rege.

— Te asigur, prietene, că părerea noastră o să atârne greu. Dar cred că altceva vrea de la tine. Să fim pregătiți sufleteşte pentru orice năstrușnicie.

— Pe mine nu m-ar mira deloc, răspunse Zápolský, chiar dacă ar cere ca nunta să aibă loc mâine în câmpia Farkašinului.

— Ar fi în stare, încuviință episcopul, de aceea îți dau dreptate că ar trebui s-o măritǎm cât mai repede. Dar întrebarea e: cu cine?

Štefan Zápolský fu surprins. Avea impresia că se face de râs. De la bun început avusese convingerea că Ladislau o s-o ia pe Beatrice, că altă scăpare nu are. Şi iată că mai există o soluție. Beatrice să ia pe altul!

— Crezi că putem găsi pentru ea un soț potrivit?

— Nenorocirea este, zise Toma Bakoc, că degeaba mă tot uit şi tot caut prin Europa. Nicăieri nu găsesc un soț potrivit. Trebuie să facem rost repede de unul, fiindcă altfel Ladislau

ne turteşte fesul şi se îndrăgosteşte de ea. Mă tem că femeia care a fost în stare să-l orbească pe un rege ca Matei, o să-i sucească repede capul unuia ca Ladislau, om cu fire slabă.

— Ei, dar n-ar fi o căsătorie chiar atât de nenorocită, zise Zápolský. Ba s-ar putea să fie fericită. Unul cu o fire, altul cu alta, s-ar completa de minune.

Toma Bakoc îl măsură cu un zâmbet superior.

— Eu îți recunosc calitățile tale diplomatice, tu să recunoşti însă că la femei nu te pricepi.

— Nu mă pricep eu la femei? sări Zápolský atât de înfierbântat încât episcopul se miră ce-l apucase. Vrei să mă înveți tu?

— Aş putea, răspunse Toma Bakoc calm.

Ambróz Opatovský, care venea în urma lor la numai câtiva paşi, pricepu de ce îl înfuriaseră atât de tare pe Zápolský vorbele episcopului…

— Hai să nu ne certăm pe chestia dragostei, prietene, o luă episcopul mai cu binişorul, mă înclin, eşti mai tare ca mine în materia asta. Mie îmi lipseşte experiența. Când am vorbit de femei mă gândeam la călăuzirea destinului lor şi mă bazam pe cunoaşterea firii omului în general.

— Acum înțeleg ce-ai vrut să spui, îl linişti Zápolský aparent mulțumit de explicația lui.

— Pe scurt, am vrut să spun că Beatrice nu trebuie să devină soția lui Ladislau.

Văzând mirarea pe chipul lui Zápolský se grăbi să adauge zâmbind:

— Singur te dai de gol că nu te pricepi la femei de vreme ce crezi că Beatrice trebuie să se mărite neapărat cu Ladislau.

— E indiferent ce cred eu, dar să ştii că n-am de gând să fac negoț cu un sentiment atât de sfânt ca dragostea. Să fac din ea o armă politică.

— Dragostea nu e pentru regi, îi ripostă Toma Bakoc.

Ştefan Zápolský mergea alături de el, îngândurat. Nu-i răspunse fiind în sinea sa absolut de aceeaşi părere cu el. Beatrice îl aştepta pe Ladislau cu însuflețire, ardea de nerăbdare să-l ia de bărbat. Dar asta se putea numi

dragoste? Cu aceeaşi ardoare ar aştepta pe oricare altul, ce s-ar sui pe tronul Ungariei, sau ar părăsi fără zăbavă țara dacă vreun alt domnitor i-ar face un semn să vină şi să ocupe un loc alături de el. Regii nu-şi unesc inimile, ci averile, ca să şi le sporească. Regele Ladislau făgăduise de acum paisprezece ani s-o ia de soție pe Barbara de Brandenburg. O iubea? Nicidecum. Se gândea numai la principatul Sileziei, care era al ei. Dar când Barbara a pierdut principatul, făgăduiala dată a devenit pentru el un adevărat jug pe care, vrând nevrând, îl ținea pe grumaz, aşteptând momentul prielnic să-l scuture, fără urmări prea grave.

— Dragostea nu-i pentru regi, repetă Toma Bakoc. Regii o ştiu mai de mult şi trebuie să ne obişnuim şi noi să privim lucrurile aşa cum sunt. Căci nouă ne stă pe inimă fericirea țării şi noi suntem răspunzători de ea. Ce crezi, cu cine am putea să-l însurăm pe proaspătul nostru rege?

— Sincer să spun, nu ştiu.

Recunoscu că nu se gândise până acum la aşa ceva; la o partidă mai potrivită pentru rege cu scopul de a întări poziția Ungariei în Europa.

— Deocamdată nu văd decât una potrivită. Cu Austria suntem certați şi s-ar putea să ne pomenim o dată cu austriecii pe capul nostru. La cine am găsi ajutor în caz de război?

— Avem prietenie strânsă cu Franța, Milanul ne oferă alianța sa.

— Dar cum crezi că am putea să întărim cel mai bine alianța cu Milanul? întrebă Toma Bakoc.

— Regele Matei a avut grijă de asta. A logodit pe fiul său Ioan Corvin cu prințesa Bianca.

— Ei da, dar şi Matei şi milanezii erau convinşi pe atunci că Ioan se va urca pe scaunul Ungariei. Gândeşte-te bine, prietene, şi te rog să recunoşti că aici nu-i vorbă de interesele mele! Repet: prințesa Bianca s-a logodit cu un om care ar fi trebuit să ajungă rege după moartea lui Matei, Ioan Corvin n-o să fie rege şi, căsătorindu-se cu el, Bianca ar

putea să se considere victimă a unei înşelătorii.

— Vrei să spui că Bianca ar putea fi singura partidă potrivită pentru Ladislau?

— Bineînțeles. De altfel, dorința răposatului rege a fost ca Bianca să devină soția celui care va urca în scaunul țării după moartea lui. Căsătorindu-l pe Ladislau cu Bianca nu facem decât să împlinim voința regelui Matei.

Episcopul se porni pe râs văzând că abila lui răsturnare de logică îl lăsase pe Zápolský cu gura căscată.

— Ce, n-am dreptate?

— Cam ciudată dreptate, amice, îi răspunse Zápolský. Dar ia spune-mi, cum vrei s-o măriți pe Bianca cu Ladislau de vreme ce e logodită cu Ioan Corvin?

— Logodna nu-i căsătorie!

— Ce-ar spune regele Matei de drăcoveniile tale dacă s-ar scula din morți?

Ștefan Zápolský îşi aminti cât de mult îl îndrăgise Matei pe Toma Bakoc. Ținea la el pentru că niciodată nu stătuse în calea lui, ci îl sprijinise cu toată autoritatea de care se bucura.

— Ce-ar spune? zise râzând episcopul. Tot aşa de bine puteai să mă întrebi ce-ar spune toți morții dacă s-ar scula din mormânt. Cinstim memoria celor duşi, dar vorba aceea: morții cu morții şi viii cu viii. Să facem ce socotim că e bine să facem şi să nu ne gândim la morții care se răsucesc în groapă din pricina faptelor noastre.

— Dar ce facem cu Beatrice? întrebă Zápolský. Crezi că o să tacă? Crezi că n-o să aibă nimic de zis la însurătoarea lui Ladislau cu prințesa milaneză?

— Doamne fereşte, răspunse episcopul. Trebuie să fim cu ochii pe ea mai mult ca oricând. Eu însă te asigur că n-o să ne dea multă bătaie de cap. Scăpăm repede de ea.

Crezi? Ștefan Zápolský dădu cu neîncredere din cap. Îi venea peste mână să recunoască faptul că n-avea idee cam cum ar putea-o determina pe Beatrice, care ardea de dorința de a se mărita cu Ladislau, să accepte ca nu ea să devină soția şi regina lui, ci prințesa milaneză.

— Vezi că nu te pricepi la femei? O ştii pe Beatrice, ştii de ce are ea nevoie. De un bărbat ca lumea! Asta-i o muiere care nu poate trăi fără îmbrăţişări şi sărutări. Pâinea ei cea de toate zilele! Acum e dornică de săruturile unui bărbat care are coroană pe cap. Mă întreb însă dacă nu s-ar găsi unul care să fie în privinţa asta mai tare decât un cap încoronat.

— Şi ai găsit vreunul neîncoronat dispus să intre de bună voie în ghearele văduvei ăşteia sucite?

— L-am găsit. E un boiernaş sărac, dar frumos de pică. Cum ne întoarcem la Buda i-l vâr sub nas reginei. Cum îl cheamă? Ai răbdare. Numele lui o să-l afle curând toată ţara. Un om neînsemnat care va ajunge unul dintre cei dintâi. O să rămână toţi cu gura căscată! Regele o să-l copleşească cu daruri, cu titluri şi castele, pe care le va merita cu prisosinţă, dacă va izbuti s-o vrăjească pe Beatrice şi s-o facă să creadă că el este alesul inimii ei. Sunt convins că Beatrice se va îndrăgosti ca o nebună de el, iar când noi o să-l însurăm pe Ladislau cu Bianca, ei nici n-o să-i pese, ci se va afla pe undeva, prin Ardeal, giugiulindu-se şi gângurind ca o porumbiţă în braţele iubitului ei. Când se va sătura de gângurit, va fi prea târziu.

Štefan Zápolský îl admirase de multe ori pe acest episcop. Toma Bakoc văzuse lumina zilei într-o căsuţă de iobagi sărmani. Nici nu se ştie cum urcase toate treptele până la rangul de episcop. Sub regele Matei, care-l făcuse secretarul său, ajunsese omul cel mai influent din regat. Ce-i drept e drept: un cuget prea firav nu avea dumnealui. A stat lângă Matei până şi-a dat obştescul sfârşit. După ce regele a închis ochii pe veci, Toma Bakoc s-a uitat bine în jurul său ca să vadă cum ar putea să profite şi să se cațere mai sus. Ţinând să-şi respecte făgăduiala dată lui Matei, episcopul s-a luptat la început pentru încoronarea lui Ioan Corvin, dar a întors repede cârma de îndată ce Štefan Zápolský şi episcopul de Oradea l-au momit cu funcţia de cancelar al regelui Ladislau. Pe scurt, era un om care ştia ce vroia.

— Ai toată admiraţia ma, zise Zápolský, şi sper ca în cel mai scurt timp să pot veni să-ţi prezint felicitările mele.

— Pentru ce?

— Pentru arhiepiscopat.

— Tot ce-i posibil, răspunse Toma Bakoc cu un zâmbet de satisfacție pe buze, evident măgulit şi atins la struna cea mai subțire.

Cei doi domni ajunseseră între timp în fața casei din piață, în care fusese instalată văduva regelui Matei.

Femeia care nu suportă nesiguranța

REGINA LE IEŞI ÎNAINTE CU UN zâmbet binevoitor care îi lumina toată fața ei bucălată:

— Vă aştept cu o mare nerăbdare, scumpii mei domni.

— Suntem în întregime la dispoziția măriei-tale!

Cei doi domni se înclinară până la pământ.

— Salut în persoana dumneavoastră pe doi dintre reprezentanții de seamă ai puterii bisericeşti şi lumeşti din Țara Ungurească şi am cinstea şi fericirea să vă anunț că am hotărât ziua căsătoriei mele cu Ladislau.

— Îmi îngădui să vă întreb, interveni iute Zápolský, dacă n-ar fi bine să-l consultați şi pe rege cu privire la data căsătoriei?

— Nu, răspunse Beatrice foarte hotărâtă. Nu suport nesiguranța. N-aş putea să dorm la noapte dacă n-aş şti cu precizie data. De asta v-am şi chemat. Vreau să vă spun ca mâine, printre condițiile pe care le veți pune regelui să fie şi chestia zilei precise a nunții. Cea mai potrivită, după mine, ar fi ziua imediat următoare încoronării. Asta fiindcă tot o să fie acolo lumea adunată din toată țara şi putem să facem o nuntă cu mare pompă.

— Măria-ta, îi vorbi Toma Bakoc, ai binevoit să stabileşti deci ziua de 19 septembrie. E bine. E ziua cea mai potrivită. Recunosc că şi eu m-am gândit la fel. Toată floarea țării va fi adunată la Buda în zilele acelea.

Ştefan Zápolský se uita cu admirație la episcop. Din întreaga lui ținută se desprindea numai servitute şi respect. Regina putea fi încredințată că în fața ei stă omul cel mai

credincios din lume.

— Sunt de acord cu termenul hotărât de măria-ta. V-aş sfătui numai să nu-l trecem printre condițiile pe care le vom înainta regelui.

— De ce? se miră Beatrice.

— Sunt convins că nu există domnitor în Europa care să nu se simtă cinstit în cel mai înalt grad de favoarea pe care i-o acordă o femeie înzestrată de Dumnezeu cu o frumusețe atât de rară a sufletului şi a trupului cum sunteți dumneavoastră.

Beatrice îl privi cu recunoştință pe episcop. Se vedea cât de colo că o făcuse fericită.

— Şi mai sunt convins de un lucru, continuă el încurajat de succes, că regele Ladislau are ochi buni. El îşi va da seama imediat că soarta, darnică, i-a scos în cale o femeie înzestrată cu toate însuşirile divine, capabile să cucerească inima unui bărbat.

— Şi dumneata eşti de aceeaşi părere, domnule? se adresă ea lui Štefan Zápolský.

— Aş vrea să fiu retor sau poet ca să pot exprima sentimentele ce se trezesc în sufletul meu ori de câte ori mă aflu în preajma măriei-tale!

Beatrice izbucni în râs.

— Astăzi îmi surâde norocul! Am întâlnit doi bărbați dispuşi să-mi prețuiască frumusețea. Din păcate însă unul e față bisericească ce nu pricepe treburile lumeşti, iar celălalt un soț credincios fără darul vorbirii şi fără fantezie poetică. Dar, mă rog, zise ea întorcându-se către Toma Bakoc, ce vrei să spui cu ochii ăia buni ai lui Ladislau?

— Atât am vrut să spun: că ar fi de prisos să-l silim pe Ladislau să facă un lucru pe care tot îl va face de plăcere.

— Aş vrea şi eu să fie de prisos; dar cum v-am spus, domnilor, nu pot să sufăr nesiguranța!

— Bine. Vom face aşa cum doreşte măria-ta, consimți Toma Bakoc. Regele Ladislau se va obliga să se însoare cu domnia ta la 19 septembrie. Mă tem însă că se vor ivi unele neplăceri.

— Ce neplăceri? întrebă Beatrice.

— Când are să vă vadă, regele Ladislau are să ardă de nerăbdare să se însoare cât mai repede; mai repede decât putem s-o facem.

— Credeți?

Beatrice se topea de fericire.

— Mă tem cât se poate de sincer.

Regina-văduvă îi concedie pe cei doi în cea mai bună dispoziție.

— Joci prea tare, dragul meu, zise Štefan Zápolský după ce se închise uşa în urma lor. Nu ştiu cum ai să te descurci până la urmă.

— Nicio grijă! Dumnezeu le-a făcut pe femei mai slabe ca să poată bărbații să facă ce vor din ele.

— Dar ce te faci dacă nu se prinde la momeală? Ce te faci cu Ladislau dacă n-o să-l scapi de Beatrice? Ce te faci cu milaneza pe care vrei s-o desparți de Ioan Corvin şi s-o măriți cu Ladislau? Dacă o lasă şi Ladislau ne pomenim cu duşmani în loc de prieteni!

— Regele Ladislau mă cunoaşte mai puțin decât mă cunoşti tu, amice, şi cu toate acestea el are mai multă încredere în mine. E convins că-l scap de văduvă.

— Aş vrea să fiu şi eu convins, răspunse Zápolský. Timpul trece, ziua nunții se apropie cu paşi repezi, iar eu tare mă îndoiesc, te rog să mă ierți, că o să izbuteşti să-i vâri în suflet pe un altul în stare s-o despartă de Ladislau. Dacă nu izbutim, mi-e teamă de urmări.

Episcopul zâmbi plin de sine.

— Las-pe mine! Misiunea dumitale este să-l ții din scurt pe noul rege. Gândeşte-te de astăzi ce condiții să-i punem mâine. Să profităm de situație. Regele e acum dispus să ne spună la toate *dobrje*, *dobrje”*. Dacă ne scapă ceva, mai târziu putem să-i punem cruce, căci cine ştie pe mâna cui mai poate să încapă, cine ştie dacă n-o să-l atâțe careva contra noastră. Ia mai spune-mi o dată, chiar nu crezi că am să mă descurc cu Beatrice?

— Nu cred. Dar să nu te descurajezi din pricina asta.

Poate că n-am dreptate, fiindcă, vorba dumitale, nu mă pricep la femei. Eu îți doresc să fii bine căptuşit cu însuşirea asta de care o să ai mare nevoie!

— Hai să facem un rămăşag. Vreau să pierzi şi să plăteşti scump neîncrederea ta. Te previn că Toma Bakoc îndeplineşte tot ce-şi pune în gând.

— Să facem! La alegere: unul din castelele mele. Că ai, slavă Domnului, de unde alege.

— Uşurel, amice, nu merge, eu n-am niciun castel şi nici nu doresc să am, zise râzând Toma Bakoc. Dar n-aş avea nimic împotrivă să-mi dai o cruce de aur, încrustată cu pietre scumpe, care să ne aducă aminte mie de biruința mea, ție că merită să pui temei pe Toma Bakoc!

— Bine. Dacă o păcăleşti pe văduvă, vei primi de la mine o cruce vrednică de un arhiepiscop. O cruce cum n-a mai avut niciun mare prelat.

— Eu ce să-ți dau dacă Beatrice va deveni totuşi soția lui Ladislau? Nu cred, Doamne fereşte, că ai să capeți ceva de la mine, fiindcă sunt prea sigur că Beatrice nu-l va avea niciodată pe Ladislau. Dar dacă-i prinsoare, fie, trebuie să-ți făgăduiesc ceva, să ai de ce să te bucuri, dacă oi pierde.

Tocmai ieşeau din casă.

— Tu ai să-mi dai o cutie pentru giuvaeruri, zise Štefan Zápolský zărindu-l pe Ambróz Opatovský care se plimba prin piață. O cutie pentru giuvaeruri în stil turcesc şi o brățară cu care să se poată mândri şi o turcoaică de neam mare.

Toma Bakoc îi strânse mâna seniorului la despărțire zicându-i:

— N-ai putea să-mi spui şi mie aşa, discret, cărei frumoase din răsărit vrei să-i aduci omagiile tale?

— Nu-ți spun, îi răspunse Zápolský cu un zâmbet misterios.

Se despărțiră, fiecare gândindu-se că, dacă ar fi sinceri, ar trebui nu să-şi zâmbească, ci să se privească pe sub sprâncene.

Cei doi oameni, unul reprezentant al puterii laice, celălalt reprezentant al puterii bisericeşti, veneau din două lumi

diferite.

La asta se gândea Zápolský apropiindu-se de Ambróz Opatovský.

— Asta e, Ambróz. Îl urăsc pe episcop aşa cum mă urăşte şi el pe mine. Şi totuşi ne prefacem că suntem prieteni şi că luptăm împreună pentru fericirea țării. Şi adevărul care e?

Lăsă întrebarea fără răspuns. În schimb răspunsul îl gândi, aşa cum se cuvine, Ambróz Opatovský: „Adevărul? Adevărul este că amândoi luptați pentru putere, pentru cât mai multă putere. Între voi există doar o singură deosebire şi anume că în timp ce tu, Štefan Zápolský lupți pentru o putere întemeiată pe un număr cât mai mare de castele, latifundii şi şerbi, episcopii luptă pentru cea mai mare putere din lume, pentru puterea bisericii, cea care stăpâneşte şi castelele şi pe supuşii voştri”.

Amândoi mergeau îngânduraţi. Tăcerea fu întreruptă de Zápolský.

— Te gândeşti la Fatma?

— Nu, domnia ta.

— Te sfătuiesc să te gândeşti la ea. Să te gândeşti că ai să-i aduci un dar de preț. O cutie pentru giuvaeruri cum au numai cele mai bogate turcoaice şi o brățară care poate să înmoaie inima celei mai îndărătnice femei.

Mândria lui Štefan Zápolský, atât de greu încercată puțin mai înainte, începu să se trezească din nou. El se apucă să-i povestească căpitanului planul episcopului de a o agăța pe Beatrice de gâtul unui necunoscut frumos şi de a-l scăpa astfel pe Ladislau de ea.

— Ce părere ai. Cine va câştiga prinsoarea?

— Cred că o s-o câştige cel ce se pricepe mai bine la femei. Eu sunt convins că domnia voastră!...

În primul moment nu-şi putu da seama dacă doreşte izbânda seniorului său deoarece îi făgăduise prețiosul dar pentru Fatma sau fiindcă îşi adusese aminte de Hedviga, Zápolská.

O caravană pe drumul spre Hlohovec

ÎN CLIPELE CÂND ŠTEFAN ZÁPOLský îşi făcea intrarea în Trnava, doi călăreți galopau pe drumul Hlohoveculuí.

— Ar trebui să ne întoarcem, vorbi unul dintre ei. În curând se va lăsa noaptea şi ne vom rătăci pe cine ştie ce drumuri necunoscute.

— Imediat, imediat ne întoarcem, vreau numai să văd mai de aproape castelul de colo, răspunse celălalt.

În depărtare se profila silueta majestuoasă a castelului Hlohovec.

— Vezi? Acolo ar fi trebuit să ne oprim, nu pe câmpia Farkašinului. Singurul nostru câştig este că nu avem a mulțumi decât bunului Dumnezeu pentru ospitalitate, căci sub acoperământul lui ne-am găsit adăpost. Acum putem să ne întoarcem!

Dar nu se întoarseră pentru că pe şosea zăriră ceva ciudat.

— Ce alai o mai fi şi ăla care vine spre noi?

— Ia le uită! Îmi vine să cred că n-am nimerit în Ungaria, ci în altă parte.

— Drace, parcă am fi în Arabia!

Dinspre Hlohovec venea o caravană: cămile cu poveri grele în cârcă abia târându-şi picioarele pe drumul aşternut cu pietriş. Pe cămile stăteau turci cu turbane pe cap.

Cei doi călăreți se opriră în mijlocul drumului şi aşteptară. Când caravana ajunse lângă ei, cămilele se împărțiră în două şiruri şi îi ocoliră într-o tăcere respectuoasă.

— Cine sunteți voi? îi întrebă unul dintre călărești.

— Eu sunt neguțătorul Omar, răspunse turcul care stătea pe prima cămilă, iar dumnealor sunt servitorii mei.

— Şi ce căutați pe-aici? îi întrebă celălalt călăreț cu mai multă asprime.

— Cu negoțul, răspunse Omar. Avem îngăduință să umblăm slobozi prin toată țara Ungurească. Dacă nu ne credeți, poftiți, hârtiile noastre.

Călărețul luă hârtiile şi se uită în ele.

— Bine, le răspunse, hârtiile sunt în regulă.

— Ce fel de marfă aveți? întrebă celălalt călăreț. Aveți mărfuri vrednice de a fi înfățişate măriei-sale regelui?

— Regelui? se bucură negustorul turc. Sunteți din alaiul regelui Ladislau? Cel care a sosit acum în Ungaria?

Întrebarea îi surprinse pe călărești.

— De unde ştii că regele Ladislau a sosit în Ungaria şi de ce te interesează?

Omar nu catadicsi să le răspundă pentru că pe el altceva îl interesa.

— Sunteți cu adevărat din alaiul regelui?

— Suntem.

— Îți mulțumesc Alah, pentru mare mila Ta! strigă Omar ridicând brațele către cer.

Călărești se minunară şi mai tare când îl văzură sărind uşor de pe cămilă, înclinându-se în fața lor şi întinzându-le cu amândouă mâinile două pungi cu bani.

— Când văd oameni din alaiul regelui Ladislau, mă simt de parcă toate razele soarelui ar pogorî deasupra mea. Nici nu vă închipuiți cât sunt de fericit. Ca să vă dați seama cât de mare e bucuria mea, vă rog să luați acest neînsemnat dar.

Zicând acestea, Omar le dădu pungile cu bani.

— Ni le dai nouă? întrebă unul dintre călărești, întinzând mâinile, destul de încurcat, după pungi.

— Da, un dar pe care aş vrea să-l pot dărui tuturor celor care îl slujesc cu credință pe regele Ladislau, le răspunse Omar.

Călărești deznodară pungile la gură, băgară mâinile în ele

şi, spre marea lor uimire, auziră clinchet de aur.

— Aur curat, zise primul călăreț.

— Om bun, adăugă cel de al doilea.

— Dacă înțelegem noi bine, îi zise primul călăreț lui Omar, tu vrei ceva de la rege.

— Da, le răspunse el. Clipa când l-aş vedea, aş socoti-o ca cea mai fericită din viața mea. Doresc să mă arunc la picioarele sale, să-i cad în genunchi, să lovesc cu fruntea şi să sărut pământul pe care l-a călcat regescul său picior.

Primul călăreț îl privi pe tovarăşul său zâmbind.

— Văd că turcii au şi unele obiceiuri ce n-ar strica să" le deprindem şi noi.

— Deci vrei să-l vezi pe regele Ladislau? îl mai întrebă şi cel de al doilea călăreț.

— Da. E cea mai fierbinte dorință a inimii mele!

— Dorința ți se va împlini dacă te vei dovedi vrednicde a-l vedea! zise primul călăreț râzând cu înțeles.

— Cel ce mă va ajuta să-mi văd visul cu ochii e vrednic de cea mai mare răsplată.

Şi ca să arate că nu spune vorbe goale, turcul mai scoase încă două pungi, întinzându-le celor doi călăreți.

— Mai ai multe, turcule? zise înveselit primul călăreț.

Călăreții se făcură că nu primesc acest nou dar, ba, după cum i se păru lui Omar, vroiau să-i înapoieze şi pungile primite înainte.

— De ce refuzați acest mic semn al recunoştinței mele?

— Nu vedom în ce fel am meritat recunoştința ta, răspunse primul călăreț. Dar dacă vrei să-l vezi pe rege, hai cu noi. Eşti turc şi păgân, dar pari om cumsecade şi meriți să te arăți măriei-sale.

— Sunt fericit că aveți o părere atât de bună despre mine, dar mă întristează că nu vreți să luați acest dar pe care vi-l dau din toată inima.

— Ca să nu fi trist, dă încoa pungile, zise cel de al doilea călăreț. Dar te întreb eu, cu ce o să-l mai îmbii pe rege de vreme ce supuşilor lui le dai cu atâta uşurință patru pungi de aur curat?

Primul călăreț nu era deloc mulțumit de purtarea tovarășului lui şi nu o ascundea. Îi făcu semn din ochi ca să nu ia banii de la turc, dar degeaba.

— Regelui o să-i dau un dar regesc, zise Omar.

Călăreții făcură calea întoarsă şi porniră la drum în fruntea caravanei.

— Atunci pregăteşte-l, zise mai încolo cel de al doilea călăreț. Alah ți-a hărăzit norocul de a-l vedea în curând pe cel mai luminat dintre domnii creştini.

— De ce i-ai luat banii? îl întrebă în şoaptă primul călăreț.

— I-am făcut o bucurie, îi răspunse râzând cel de al doilea călăreț. Apoi, vreau să țină minte toată viața câinele ăsta de turc că un creştin a binevoit să stea de vorbă cu el. Dacă-l costă scump, o să țină minte mai bine.

— Ai dreptate, se lăsă convins primul călăreț.

De altfel, nu era nimic deosebit în asta, căci, de când e lumea, discuțiile între un turc şi un creştin sau invers au costat scump. Când diplomații creştini se duceau la sultan, în urma lor veneau căruțe întregi cu daruri. Şi nu o dată sultanul lua frumos darurile după care îi arunca pe diplomați în temniță. Iar la rândul lui, sultanul, când vroia să se împace cu domnii creştini, trebuia să-şi dezlege punga, deşi asta nu obliga pe nimeni la nimic.

— Pe urmă, continuă cel de al doilea călăreț, a avut noroc că n-a dat peste nişte oşteni de rând. Ăia i-ar fi luat şi părul de pe cămile, nu numai aurul şi marfa.

Cel de al doilea călăreț spunea şi de data asta purul adevăr. Se însera şi prin ceața serii începeau să se zărească corturile taberii militare. Când întunericul se făcu mai gros, câțiva soldați, care nu mai puteau distinge chipurile celor doi călăreți, se repeziră înaintea caravanei să o jefuiască.

— Marş de-aici! strigă unul dintre călăreți la ei.

Soldații încremeniră la marginea drumului de parcă ar fi auzit un glas din cer.

— M-ați salvat, le mulțumi Omar.

Corturile se înmulțeau. Pretutindeni ardeau focuri.

— Ne-am îndepărtat cam mult, zise primul călăreț.

— Cred că au şi început să se teamă pentru noi.

Se apropiau de Farkašin. În bătaia flăcărilor, se zărea, nu departe, cortul regelui, cel mai mare şi cel mai falnic printre celelalte. În fața lui se afla un grup de soldați.

Ajungând aproape de cort, cel de al doilea călăreț porunci soldaților:

— Înconjurați caravana. Vai de cel ce se atinge de ceva! Când o să primiți poruncă, să-l aduceți pe negustor la rege.

Când cei doi călăreți se apropiară de intrarea în cort, izbucniră strigăte de bucurie.

— Au venit, au venit!

— S-a întors regele!

— Sunt tare curios, zise cel de al doilea călăreț ajutându-l pe primul să coboare din şa, ce mutră o să facă turcul când o să se trezească în fața ta, în fața regelui, căruia i-a dat o pungă de bani.

— Om vedea, zise regele râzând.

Regele ascultă mai întâi pe comandanții săi, care îi povestiră cât de îngrijorați fuseseră văzând că nu se întoarce nici după două ceasuri, apoi intră în cort. Într-o clipă îşi schimbă ținuta şi porunci să fie adus turcul.

— O să încremenească când o să mă vadă, se amuză regele. O să creadă, bietul de el, că vreau să-l pedepsesc pentru că m-a jignit.

— Ar fi păcat să-l pedepseşti, a umplut cinstit pungile!

— Ei, atunci să vină. Îl aştept.

Regele şi negustorul turc

REGELE BĂNUI CĂ TURCUL O SĂ vină cu tot calabalâcul dinaintea cortului său. Zece cămile era spectacol nu glumă. Când Omar se opri cu dobitoacele sale cam la vreo douăzeci de paşi de cortul regelui, din toate părțile dădură năvală puhoaie de gură-cască.

Omar nu se grăbi să intre. Dădu mai întâi anumite porunci şi imediat mâinile iscusite ale servitorilor lui începură să împuțineze poverile de pe spinările cămilelor.

Oştenii căscau nişte ochi cât cepele la turcii care desfăceau nişte covoare ca în basme, întinzându-le în jurul cortului.

Regele îşi pierdu răbdarea. Fu şi el curios să vadă ce-i cu bocănitul şi tropotul din preajma sa. Se sculă deci de pe grămada de perne, pe care se tolănise, şi se apropie de ieşire. Urmări din umbră, nevăzut de nimeni frământarea de afară.

Dacă ar fi putut să-l vadă, Omar ar fi avut motive să fie pe de-a întregul mulțumit. Ochii măriei-sale sticleau de plăcere la vederea frumoaselor covoare ce străluceau în lumina focurilor şi făcliilor. Când totul, de jur-împrejur, fu acoperit de covoare, Omar îi făcu semn unuia dintre oamenii săi. Acesta îi întinse o cutie cu pietre prețioase. Ținând cutia lipită de piept, Omar înainta solemn, alături de unul din călăreții pe care îi întâlnise pe drum. Intrând în cortul luminat încă de la intrare cu lumânări, el îl zări pe rege stând pe perne. Fața lui era în umbră şi nu i-o vedea bine. De altfel, nici nu îndrăzni să-şi ridice privirile; căzu în genunchi încă de la intrare. Lăsă cutia jos, se aplecă şi

sărută pământul.

— Ridică-te! porunci regele.

Omar se ridică cu o repeziciune uimitoare. Vocea îi era cunoscută.

— Luminăția ta! strigă el îngălbenindu-se. Abia acum îşi dădu seama că unul dintre cei doi călăreți, pe care îi întâlnise pe drum, era regele însuşi. Era încredințat că totul e pierdut şi că, în loc de favoare, se va alege cu o pedeapsă. Mai bine şi-ar fi tăiat mâna care i-a întins punga; o pungă plină, ce-i drept, cu o sumă frumoasă, dar nici aşa de grozavă ca regele să nu se simtă jignit.

Regele îl privea zâmbind.

— Totdeauna am crezut că întâlnirea dintre două vechi cunoştințe e un prilej de bucurie. N-oi fi vrând să spui că nu suntem vechi cunoştințe?

Cuvintele regelui îi mai dădură curaj, dar se vedea pe el că i-ar fi părut mai bine dacă s-ar fi cunoscut în altfel de împrejurări. Se trezi aşadar din buimăceală şi îi întinse regelui prețiosul său dar. Vorbele frumoase pe care şi le pregătise se dovediră de prisos. De altfel, darul vorbea de la sine.

Regele Ladislau primi cutia cu nepăsare. Dar chipul lui, la început rece, începu să se însenineze tot mai mult. Întoarse cutia spre lumină şi, în clipa aceea, zeci de pietre prețioase aruncară în toate părțile scântei săgetătoare. Apoi o deschise şi abia se stăpâni să nu scoată un strigăt de uimire. La fundul cutiei, pe o pernă de catifea, se afla o pafta de aur, frumoasă de-ți lua ochii, încrustată cu cele mai scumpe şi mai felurite nestemate.

Îşi închipui cum ar arăta cu paftaua prinsă la pelerină şi îl apucă amețeala. Omar părea cât se poate de mulțumit.

— Acest dar scump îmi spune că vrei să-mi ceri ceva cu totul deosebit, zise regele.

— Cu totul deosebit, măria-ta, dar numai pentru mine deosebit. Dorința mea poate să pară luminăției-tale foarte neînsemnată şi vrednică de râs. De aceea nici nu ştiu cum să v-o spun.

— Spune cu curaj ce ai pe suflet şi nu mai născoci vorbe de prisos, îl îndemnă regele.

Omar povesti îndelung despre marele Arizir Mijani şi despre frumoasa lui fată, despre Djem, fiul sultanului, şi despre bobocul de trandafir din haremul lui, despre răzmeriţa ienicerilor, cum a ajuns Fatma la târgul de robi şi în cele din urmă la castelul Trenčin.

— Sunt mişcat de soarta iubitei tale, zise regele. Mă miră doar faptul că n-ai izbutit până acum s-o răscumperi. Eşti om bogat şi ştii că nu există pe lume nimic care să nu poată fi dobândit cu ajutorul aurului.

— Sunt bogat şi cunosc puterea aurului. Dar m-am încredinţat că sunt inimi care nu se deschid la clinchetul lui. Štefan Zápolský nici nu vrea să audă de mine şi a oprit intrarea turcilor în Trenčin. Numai prin viclenie aş mai putea s-o scap pe Fatma.

— Viclenia e de când lumea cea mai bună armă a îndrăgostiţilor, zise regele zâmbind. Acum ştiu ce vrei de la mine. Vrei să înmoi inima lui Štefan Zápolský.

— Ce nu poate să facă strălucirea aurului şi nestematelor, va face cuvântul măriei-tale.

— De ce n-ai încercat să ajungi la o înţelegere cu seniorul de Trenčin altfel, să fi trimis un sol?

— Nu vrea nici să mă vadă, nici să mă asculte. I-aş trimite un sol, dar l-ar ciomăgi şi l-ar goni.

— Dar dacă solul tău i-ar oferi în schimb atâta aur cât cântăreşte Fatma, eu cred că seniorul ar fi mai puţin pornit împotriva turcilor şi s-ar gândi că târgul nu e tocmai rău.

— I-aş da cu cea mai mare bucurie atâta aur. Pe deasupra l-aş acoperi şi cu nestemate.

Regele râse cu poftă. Îi venise în minte ceva hazliu,

— Ţi-am dat un sfat prost. Să nu-i dai atâta aur cât cântăreşte iubita ta, fiindcă te-ar pândi două mari primejdii.

— Ce primejdii? întrebă Omar.

— Prima ar fi că ţi-ai vedea iubita târziu, iar a doua că, văzând-o, n-ai recunoaşte-o. Ştii cum? Dacă s-ar hotărî să ţi-o dea pentru atâta aur cât cântăreşte, seniorului i-ar veni

ideea să-şi mărească câştigul. Ar da-o pe mâna bucătarilor, aşa că ai vedea-o şi mai târziu şi într-o înfăţişare greu de recunoscut: mai grasă ca să atârne mai mult la cântar."

Regele icnea de râs. Dar îi păru rău de gluma pe care o făcuse când se uită în ochii negustorului turc plini de amărăciune şi suferinţă.

— Seniorul de Trenčin n-ar avea nevoie să-şi sporească veniturile în acest fel, fiindcă eu oricum i-aş da atâta cât mi-ar cere. Căci comoara după care tânjesc eu e mai scumpă decât toate bogăţiile de pe lume.

— Eu sunt sigur că până la urmă ai să te înţelegi cu seniorul, îl asigură regele. Pe mine mă impresionează dragostea ta şi sunt sigur că-i va impresiona şi pe alţii. Mâine mă voi întâlni cu seniorul de Trenčin, şi îi voi aminti de cazul tău. Am să-i spun că m-ar face fericit dacă ar pune capăt suferinţei celor două inimi îndrăgostite.

Omar căzu în genunchi şi îşi plecă fruntea până la pământ, întocmai cum făcuse la sosire.

— Măria-ta! Vă rămân îndatorat până la sfârşitul zilelor mele!

Regele îi întinse mâna. Chipul lui Omar era scăldat într-o mare fericire.

Plecând, oştenii se dădeau la o parte din faţa lui cu un vădit respect. Nu le venea să creadă că au de-a face cu un negustor turc de rând de vreme ce regele îl ascultase şi îi acordase atâta vreme. Ei îl ţineau de sol al sultanului şi cei care mai ştiau câte ceva despre cele ce se petrec în lume încercau să ghicească cam care este rostul lui aici. N-o fi vrând oare sultanul să se împace cu căpeteniile creştinătăţii, să renunţe la cuceriri, să se mulţumească cu ce are şi să dea pace Europei?

Era un întuneric deplin.

Pretutindeni pe câmpia Farkašinului săreau scântei, se înălţau limbi de foc către bolta cerului, iar pe pământ, erau numai pălălăi stacojii. Omar nu privea în jos, ci spre cerul acoperit de nori printre care se strecura doar ici şi colo licărul firav al câte unei stele.

— Priveşte, zise el către însoţitorul său, cerul e întunecat, mai întunecat decât a fost sufletul meu mai acum câtăva vreme. De-ar fi să semene cu sufletul meu de acum, cerul ar trebui să se umple de mii de stele sclipitoare şi luna să-i tragă un dans pe cinste. Mi s-a umplut inima de lumină şi bucurie.

O ceată de oşteni stăteau pe lângă cămile, uitându-se cu respect la Omar, care se urcase pe cea mai mare dintre dobitoacele cocoşate. Negustorul băgă mâna într-un sac, care atârna pe o parte a cămilei, scoase un pumn de bani şi îi aruncă spre oşteni. Mai băgă mâna încă o dată şi încă o dată şi ar fi ţinut-o aşa până ce ar fi golit sacul, dacă tovarăşul lui nu s-ar fi uitat mustrător la el.

Când caravana se urni din loc, Omar îi zâmbi tovarăşului său şi-i zise:

— Mă dojeneşti pentru dărnicia mea? Sunt atât de fericit că aş fi în stare să arunc aur peste tot pe unde trec ca să văd în jurul meu numai chipuri vesele.

— Încotro o apucăm? întrebă călăuza caravanei.

— Înapoi la Novó Mesto! porunci Omar cu ochii în direcţia Trenčinului.

— Nu pui cumva prea mult temei pe făgăduielile regelui? îl întrebă tovarăşul său.

— Nu. Ca să fiu fericit îmi ajunge să cred că o voi vedea pe Fatma. Sunt încredinţat că regele îşi va ţine cuvântul şi va vorbi cu seniorul de Trenčin. N-o să mai fim alungaţi de la porţile Trenčinului, o să fim primiţi şi ascultaţi. Şi o s-o văd pe Fatma, sunt sigur că o s-o văd!

În clipa aceea ea se ivi în mintea lui. Omar îşi aruncă privirile departe, spre castelul Trenčin şi în faţa lui răsări Fatma aşa cum o ştia de odinioară, ca o gingaşă floare cu petalele desfăcute spre îmbrăţişare. „Am să zbor către tine, Fatma, am să birui toate stavilele care ne despart. Am să te răscumpăr de-ar fi să dau şi cămaşa de pe mine!” Asta ar fi vrut să-i spună Fatmei dacă ar fi avut putinţa să o vadă vie, de-adevăratelea, nu numai ca pe o nălucă a închipuirii sale.

— Priveşte! strigă însoţitorul său, întrerupându-i dulcea

visare, o stea s-a rupt din coroana cerului şi s-a prăbuşit în hăurile fără fund ale lumii!

— Crezi că e un semn rău pentru mine?

— Nu, nu vreau să-ți amărăsc şi mai mult inima, îi răspunse însoțitorul. Am vrut doar să-ți atrag luarea-aminte ca să nu-ți faci gânduri deşarte, iar suferința ta să nu fie prea mare dacă n-ai să izbuteşti.

— Soarta vitregă se va rupe de mine ca steaua aceea din coroana cerului, zise Omar. Voi scăpa de ea.

— Alah să te ajute să-ți împlineşti nădejdile!

De o parte şi de alta a drumului se mai zăreau corturi şi focuri răzlețe care zdrențuiau întunericul cu ultimele lor puteri. Oştenii îngânau cântece de dor după țara şi iubitele lor părăsite şi câmpul se umpluse de o lenevoasă melancolie.

Caravana lui Omar plutea prin noaptea neagră, mută ca o fantomă.

O zi nefericită pentru bufonul regelui

RIDICÂNDU-SE, COPĂCEL-COPĂCEL pe bolta dimineții, soarelui îi fu dat să vadă un spectacol neobişnuit. Câmpia Farkašinului era ca un furnicar. Pretutindeni forfoteau oşteni, iar dinspre Trnava se apropia un adevărat puhoi de oameni. În mulțimea aceea se aflau toți episcopii, cei mai de seamă seniori din Ungaria de Sus, sute de boiernaşi neînsemnați care pândeau orice prilej de a-şi mai spori avutul şi de a dobândi noi titluri. Printre trăsuri, cea mai răsărită era cea a reginei Beatrice, bătută în aur şi argint sclipitor.

Regele Ladislau se instalase dinaintea cortului său şi, în timp ce toată lumea dimprejur se agita, el se uita liniştit la năzbâtiile bufonului. Aşa făcea în fiecare dimineață de când medicul îl sfătuise să-şi înceapă ziua cu gânduri bune şi zâmbet.

Dar nepăsarea lui era numai aparentă şi bufonul se gândea cu disperare câte ciomege o să capete dacă nu va izbuti să-l înveselească. Nu de rege se temea. Regele avea o fire blajina şi n-ar fi fost în stare să facă nimănui vreun rău. Dar erau alți ochi pe acolo, care atât aşteptau: să nu-l vadă pe rege prăpădindu-se de râs. Îndată s-ar fi dat poruncă să fie ciomăgit.

Cum să-l facă să râdă? Să se dea de-a dura, să-şi roadă unghia de la picior, să vorbească din burtă, ciorovăindu-se cu sine însuşi, să se scălâmbăie sau să facă ca toate dihăniile? La toate astea se gândi şi la toate renunță. Simțea că astăzi nu merg giumbuşlucurile lui obişnuite. Ce-o fi

având regele în cap de-i aşa de îngândurat şi de încruntat? De i-ar fi ştiut pricina, iute s-ar fi descurcat, căci îşi cunoştea meseria. Dar nimeni nu vroia să-i şoptească ce-l frământă pe rege. Iar el degeaba îşi storcea creierul. Era neputincios şi disperat. Nu se mai gândea decât la ce-l aşteaptă şi cu ce o să fie bătut: cu nuiaua sau cu ciomagul?

Cine s-ar fi uitat mai cu băgare de seamă la rege şi la bufonul lui ar fi putut să se întrebe, pe bună dreptate, care dintre ei e mai neliniştit.

— Care dintre noi e mai nebun? rupse tăcerea regele Ladislau.

— Eu, se pripi cu răspunsul măscăriciul.

Îi păru rău, dar alt răspuns mai isteț nu găsi.

— N-aş zice. Mai curând ai o mutră de filosof care cugetă la tainele inimii.

— Cea mai bună dovadă că sunt nebun.

Măscăriciul îşi însoți replica cu un hohot de râs şi cu o strâmbătură din gură, amândouă nereuşite şi penibile.

— Vrei să spui că omul cu fruntea încrețită de gânduri adânci e un nebun? întrebă regele.

— Da, răspunse măscăriciul cu îndrăzneală. Înțeleptul nu se încruntă niciodată, înțeleptul râde. El culege din viață numai bucuriile şi plăcerile, necazurile le lasă nebunilor.

— În cazul ăsta am putea să ne dăm mâna deşi am impresia că eu te întrec în nebunie.

Un zâmbet silit trecu ca o umbră pe chipul regelui.

Nebunul se agață de acest zâmbet ca de un pai salvator.

— Ca să nu ne certăm degeaba, zic să dăm cu banul, să vedem care dintre noi doi e mai nebun.

Măscăriciului îi veni o idee. Îşi scutură buzunarul din care sări un bănuț căzând pe covor. Apoi se îndoi ca un arc, luă banul de jos cu dinții, făcându-l să zdrăngăne ca o pietricică într-o oală de lut.

— Capul sau pajura? vorbi el din burtă.

— Capul, zise regele ceva mai înveselit.

Măscăriciul scuipă banul în sus şi îl prinse din nou în gură. Banul i se lovi de un dinte, mai-mai să i-l scoată. Pe

urmă măscăriciul se trânti la pământ şi începu să plângă. Şi cu cât plângea mai avan cu atât mai mare era veselia pe care o stârnea în jur şi chiar pe chipul regelui.

— De ce plângi? îl întrebă regele.

Plâng după dintele pe care mi-l scosei cu banul şi pe care îl înghiţii. Drept să spun, am mâncat lucruri mai bune la viaţa mea... Plâng însă mai ales fiindcă am pierdut.

— Păi nu se vede nimic, zise regele.

— A ieşit capul! Iată-l!

Măscăriciul scoase toată limba din gură, până la rădăcină. Pe limba lui, regele Ladislau îşi zări propriul său chip.

Şi regele şi toţi cei din preajma lui se prăpădeau de râs, în timp ce măscăriciul plângea de mama focului. Se tăvălea pe jos, muşca covorul de parcă o durere nemaipomenită îi sfârteca maţele. Când se sculă şi îşi arătă chipul strâmb de atâta plâns, toată lumea putu să vadă că are în ochi nişte lacrimi cât boaba de mazăre.

— Numai pentru atâta plângi? se miră regele.

— Ba nu, plâng pentru că m-am crezut cel mai mare nebun din lume şi acum mi-am pierdut încrederea în mine. Sorţii au hotărât că luminăţia-voastră sunteţi mai nebun. Şi eu o să-mi pierd pâinea, fiindcă ce nevoie are un nebun mai mare de unul mai mic?

— Nebunul are nevoie de un înţelept, zise râzând regele. Din clipa asta te înalţ, la rangul de înţelept al Curţii! Şi pentru că un înţelept trebuie să ştie tot ce-a fost, este şi va fi, te declar totodată şi ghicitor al Curţii.

— Cred că o să fiu mai bun de ghicitor decât de înţelept. E adevărat că nu ştiu mai nimic din ce a fost şi este, dar în ce priveşte viitorul, despre el poate să vorbească orice nebun!

— Cu atât mai bine. Regele se încruntă din nou, semn că dăduse uitării trăznăile nebunului şi că gândurile negre îl asaltau iară.

— Cu atât mai bine. Eu nu ştiu nimic despre viitor şi aş dori să-l cunosc. Spune-mi ce mă aşteaptă din clipa când pe capul meu va străluci coroana Ungariei?

— Fericire şi mulţumire, răspunse măscăriciul luând o poză mesianică.

Răspunsul nu-l mulţumi pe rege. Dar ce putea să-i prorocească de vreme ce n-avea habar de ce-ar dori regele să dobândească aşezându-se în scaunul Ungariei?

— Omul poate fi fericit şi mulţumit şi atunci când e singur?

— Nu poate, îi răspunse nebunul fără să stea pe gânduri. Ca orice muritor, pentru a fi fericit chiar şi regele are nevoie de o femeie credincioasă şi iubitoare.

— O să am o asemenea femeie?

— Da! răspunse nebunul ca în transă.

— Poţi să-mi spui ce fel de femeie va fi?

— Va fi o femeie de cel mai nobil neam, înrudită cu domnitorii cei mai puternici din Europa, de o mare frumuseţe a trupului şi sufletului. Iar această femeie, pe care soarta v-a hărăzit-o, va intra în curând în viaţa măriei-tale.

— Brr! făcu regele apucat de tremurici.

Măscăriciul îşi dădu astfel seama că prorocirea lui nu-i adusese bucurie nici regelui, nici suitei lui. Dar ce putea să-i prorocească dacă habar n-avea care-i femeia după care tânjea măria-sa?

— Şi dacă aş scăpa de ea căzând în braţele femeii pe care mi-am ales-o singur?

— Nimeni nu poate scăpa de ce i-a fost scris! strigă nebunul.

Nori ameninţători se adunau pe fruntea regelui Ladislau.

— Ai spus că femeia cu pricina stă gata să intre în viaţa mea. Cum anume se pregăteşte?

— Arde de nerăbdare să vă vadă!

Nebunul stătea cu ochii daţi peste cap, adunând parcă din zări îndepărtate taine care se dezvăluiau numai lui.

— O mână încoace o dorinţă teribilă, vine, se apropie!

— Taci! strigă regele. Nu vreau să ştiu decât numele femeii!

Măscăriciul îşi dădu seama că o făcuse de oaie. Abia acum

îşi aduse aminte de văduva regelui Matei. Îi aruncă o privire lui Ladislau şi se lămuri că regele o vedea în femeia din prorocirea lui pe Beatrice.

— Am dat cu bâta-n baltă! zise înghiţind în sec, cu vocea sugrumată.

Măscăriciul aflase că Beatrice e o scorpie de care regele şi oamenii lui nu ştiau cum să scape mai ieftin. Regele îşi închipuia că ea era femeia hărăzită de soartă despre care trăncănise nebunul.

— Rog pe luminăţia-voastră să mă ierte, bolborosi bufonul zdrobit. Astăzi n-am făcut două parale nici ca nebun, nici ca înţelept şi proroc. Sunt un prost!

Încercă să-şi îndrepte greşeala, strâmbându-se, făcând o mutră spăsită, dar nu fu răsplătit nici cu cel mai mic zâmbet.

— Da, eşti un prost, consimţi regele cu o răceală neobişnuită pentru el. Ai spus că nimeni nu scapă de ce i-e scris. Ei bine, nici proştii nu scapă.

— Milostiveşte-te, măria-ta! strigă măscăriciul aruncându-se în genunchi.

Dar de milă nici vorbă. Mânia regelui nu se potoli nici după ce oştenii îl înhăţară.

— Cum să-l pedepsim pe cel mai nebun dintre nebuni? îl întrebară ei pe rege.

— Vom vedea. Deocamdată legaţi-l. Dar ce se întâmplă? Au şi sosit seniorii Ungariei? întrebă regele emoţionat.

Oştenii se aliniară iute, pe două rânduri, de la cort până la drum. Regele era furios pentru că după discuţia cu măscăriciul i se cuibărise în suflet bănuiala că printre cei care veneau să-l salute era şi regina Beatrice. Nu credea că o să aibă atâta putere ca să-şi ascundă scârba la vederea ei. Nu vedea în ea decât o femeie care vroia să i se bage în suflet cu de-a sila. Capul îi vuia de poveştile auzite de la unul şi de la altul despre firea ei focoasă şi nestăpânită şi îl apucau frigurile când se gândea că poate să-i cadă şi el pradă.

La capătul şirului de oşteni se opri cea dintâi trăsură. O trăsură neasemuit de frumoasă. Sclipea aurul şi argintul de

pe ea de umbrea până şi soarele de pe cer.

Regele era turtit de-a binelea. Din trăsură coborî o femeie. Nu putea fi alta decât Beatrice. O femeie plină, voinică, cu sâni mari, îmbrăcată orbitor, încărcată de giuvaeruri, cu o diademă strălucitoare în păr. Mai mult decât toate însă îi străluceau ochii aţintiţi ca doi cărbuni aprinşi asupra regelui.

În clipa aceea regelui îi veni să-şi ia lumea-n cap, să facă stânga-mprejur, s-o ia la sănătoasa şi să nu se mai întoarcă nici pentru cea mai amăgitoare coroană din lume.

Şi poate n-ar fi rezistat ispitei de a scăpa cu fuga, dacă din spatele reginei nu i-ar fi sărit în ajutor nişte ochi încurajatori. Erau ochii episcopului Toma Bakoc care parcă strigau: — Să nu-ţi fie frică, măria-ta, atâta timp cât mă vezi pe mine!

Dobrje, dobrje![1]

ŞI ASTFEL, REGELE FU SILIT SĂ intre în horă, să se prefacă adânc mişcat de neaşteptata întâlnire cu regina. Încă o dată se simți recunoscător episcopului, când acesta luă asupră-şi sarcina de a exprima emoția şi nemaipomenita fericire a regelui de a fi întâlnit, din prima clipă, călcând pe pământul Ungariei, pe cea mai fermecătoare femeie a acestei țări.

Regele i-ar fi scos ochii cu cea mai mare plăcere acestei femei care, cică, era cea mai fermecătoare din cuprinsul țării. Simțea cum ochii ei păcătoşi îl dezbracă de vestminte, cum îi pipăie muşchii, cum îl străpung până în măduva oaselor.

Avu un sentiment de uşurare atunci când văzu oprindu-se la capătul frontului de oşteni o altă trăsură, din care coborâră episcopii, iar imediat după ea, o a treia din care îşi făcură apariția Štefan Zápolský şi căpitanul lui. Apoi urmară alte şi alte trăsuri vărsând din pântecele lor mulțime de magnați unguri. Regele răsuflă uşurat, fiindcă măcar o vreme nu mai era silit să preamărească, cu vorbe înzorzonate, frumusețea văduvei.

— Spinul din coroana Ungariei e cam prea mare, îi şopti el lui Toma Bakoc. Îmi vine să las baltă coroana asta, care e mai mult spinoasă decât regală.

— Strângeți din dinți cât puteți…

Beatrice băgă de seamă că-şi şuşoteau ceva şi se uită la ei ca să prindă măcar din priviri o fărâmă din ce-şi spuneau.

[1] Bine, bine (pol.)

Dar episcopul vorbea aşa de încet încât regele de-abia îl auzea:

— Strângeți din dinți şi consimțiți la tot ce vă cere. Restul lăsați pe mine…

În curând, toți episcopii şi marii magnați ai Ungariei se adunaseră în jurul lui Ladislau. După cuvenitele cuvântări de salut, ei înfățişară măriei-sale condițiile pe care trebuia să le accepte dacă dorea să fie rege al Ungariei, un domnitor stimat, iubit şi sprijinit de toată țara.

Tot timpul, regele simțea privirile lipicioase ale Beatricei. Nu ştia ce să facă şi cum să se mai întoarcă bietul, ca să scape. Ascultă citirea condițiilor doar cu o ureche. Când se opreau ca să-i audă părerea, el le răspundea cu vorba lui obişnuită:

— *Dobrje, dobrje…*

De atâtea ori rosti aceste vorbe, încât mulți dintre cei de față nu-şi putură ține râsul.

Când ajunseră la ultimul punct, potrivit căruia regele declara solemn că a doua zi după încoronare o va înălța pe Beatrice pe tronul țării, bietul rege fu cât pe ce să facă o trăsnaie cu desăvârşire nevrednică de un cap încoronat şi ar fi făcut-o de nu s-ar fi aflat lângă el Toma Bakoc ai cărui ochi îl sprijineau ca nişte cârje pe un olog. Cei care aveau priviri mai agere observaseră că regele e năucit. Se uita în jurul său speriat, frământa între degete paftaua masivă de la pelerină şi se muta de pe un picior pe altul de parcă stătea pe jăratic.

Ținu cam multişor până să-şi dea consimțământul şi la acest ultim punct!

— *Dobrje, dobrje!…*

Curtenii simțiră câtă deznădejde e cuprinsă în aceste cuvinte, iar cei care erau convinşi că Beatrice va deveni soția lui încercară un sentiment de sinceră compătimire.

Ladislau arăta ca un osândit la moarte. Îl scăpă din această neplăcută situație unul din curtenii lui credincioşi, care ceru iertare nobilei adunări că regele e nevoit să se retragă pentru mai multă vreme în cortul său, deoarece tocmai în această măreață zi îl apucaseră nişte dureri mari

de burtă fiind nevoit să se dea pe mâna iscusitului său doctor, om înarmat cu multă ştiinţă şi cu leacuri sigure...

— L-a apucat pântecarița... îşi şopteau gurile rele.

— Şi de-ar fi fost sănătos tun, îi şopti Zápolský căpitanului său, o veste ca asta tot i-ar fi căzut greu la rânză.

Se uita la Beatrice care jubila fără să aibă idee de ce se petrece în sufletul regelui Ladislau.

— Dacă regele e bolnav, atunci locul meu e lângă el! declară ea cu toată hotărârea.

— Compasiunea femeii ne înalță şi ne fericeşte, încercă Toma Bakoc s-o potolească, dar nu ne vindecă. Omul bolnav are în primul rând nevoie de doctor. Cunosc şi eu multe taine ale medicinii şi sper că, unindu-mi puterile cu ale doctorului, îl vom putea tămădui pe rege de dureri.

De n-ar fi fost Toma Bakoc, regina s-ar fi vârât fără întârziere în cortul lui Ladislau. Descotorindu-se de ea, episcopul intră iute în cort. Regele se tolănise pe perne. Privindu-l, oricine ar fi putut să creadă că nu mai are multe zile de trăit.

— Frumoasă păcăleală, n-am ce zice! îl întâmpină el pe episcop cu mustrare. Acum nu mai cred că făgăduiala mea e numai o formalitate. Nu mai cred că există om pe lume care să mă scape de muierea asta.

— Crede, măria-ta, rosti Toma Bakoc cu un glas solemn, şi credința te va mântui. Vă asigur că regina, aşa cum tânjeşte acum să devină soția măriei-tale, în curând tot aşa de tare te va urî şi se va teme de căsătoria cu luminăția-ta.

— Eşti aşa de convins că vei izbuti să-i schimbi gândurile şi socotelile?

Regele se simțea înviorat ca după un leac miraculos,

— E sigur. Puteți să vă bizuiți pe mine.

— Cu cea mai mare plăcere m-aş bizui, zise regele ridicându-se de pe perne, dar tare mă tem.

Episcopul îi înfățişă atunci planul său şi regele se linişti, trăgând nădejde că Beatrice îşi va pierde entuziasmul pentru el.

— *Dobrje, dobrje, bardzo, dobrje!*

De bucurie strigă atâta de tare că şi cei de afară auziră; de unde îşi dădură cu părerea că regele se simte mai bine. Dar ce anume îi alinase durerea, numai unii ştiau, printre ei şi Štefan Zápolský.

— Bucuria regelui n-o să ție mult, şopti Zápolský căpitanului său. Toma Bakoc o să dea greş. Numai noi doi o să ieşim bine: eu câştig prinsoarea, iar tu te alegi cu lada de giuvaeruri şi cu o brățară pentru Fatma cum nu s-a mai văzut.

Ambróz Opatovský stătea posomorât din clipa când se apropiase de cortul regelui. Se uita cu groază la covoarele turceşti, deşi îşi dădea curaj, zicându-şi că nu-i neapărat nevoie să fie de la Omar.

— Ce spuneți de covoarele astea? îl întrebă el pe Štefan Zápolský.

Seniorul le privi cu admirație.

— Minunate, sunt minunate!

— Gust turcesc şi treabă turcească, zise el fără să îndrăznească să spună de-a dreptul ce-l doare.

— Da, sunt turceşti. Mari meşteri în țesături de-astea, pişicherii ăia de turci. Ce-i al lor e al lor!

Ambróz nu se linişti nici după ce văzu că seniorul său nu bănuia nimic.

Ceva mai târziu se apropie de ei episcopul Ioan de Oradea.

— În hărmălaia asta era să uit, zise episcopul către Zápolský, să-ți spun că nişte turci m-au rugat ceva. Le-am făgăduit să fiu mijlocitor între ei şi tine.

— Nu vreau să am treabă cu turcii! îi răspunse Zápolský. Te osteneşti degeaba.

— E un fleac, insistă episcopul Ioan. Şi cred că merită,

Şi Zápolský şi Opatovský ştiau că-i vorba de Fatma.

Dar cine se adresase unuia dintre cei mai influenți episcopi din Ungaria? Omar sau oamenii lui Djem?

— Au venit la mine nişte trimişi din partea lui Djem, fratele sultanului. De-aia am şi stat de vorbă cu ei. Djem e omul nostru. Dacă ne gândim ce-am putea dobândi cu ajutorul lui, n-am proceda prea cuminte dacă i-am

îndepărta pe oamenii lui fără a încerca să-l ajutăm cât ne stă în putere. Mai ales când e vorba de un lucru mărunt. Vor să răscumpere o turcoaică, o cheamă Fatma. Dacă am înțeles eu bine, ar plăti oricât.

— N-o dezrobesc pentru nimic în lume! declară Zápolský cu toată hofărârea.

— Ăsta e ultimul tău cuvânt? se miră episcopul.

— Ultimul, răspunse Zápolský.

— Nu pricep, dar iau notă de răspunsul tău. Spune-mi şi mie însă, pentru ce ții atât de mult la Fatma asta, tu care-i urăşti aşa de tare pe turci?

Ce să-i răspundă? îl scăpă regina Beatrice care îl chemă pe episcop, desigur ca să-l întrebe ce efect făcuse apariția ei aici, dacă îi sade bine diadema, dacă vântul nu i-a răvăşit părul, sporindu-şi încrederea în sine cu răspunsurile smulse cu de-a sila.

— Eşti mulțumit de mine? îl întrebă Zápolský, zâmbind, pe căpitanul său.

— Sunt domnia-ta, dar…

— Iar n-ai încredere în mine… Iar te gândeşti la tot felul de bazaconii.

— Am încredere, mă apasă însă un gând… Dacă veți respinge cu tot atâta hotărâre şi pe celălalt mijlocitor, pe cel mai puternic, pe care Djem îl va avea cu siguranță.

— Pe cine?

— Pe Papa.

Nu apucă să-i dea răspuns căpitanului, căci, în clipa aceea, regele ieşi din cort şi veni drept la ei.

De îndată ce regele pomeni de negustorul turc, care făcuse o bună impresie asupra lui, motiv pentru care dorea să-i îndeplinească dorința de a pune o vorbă bună pentru dezrobirea Fatmei, inima lui Ambróz Opatovský începu să bată cu putere în piept.

— Să mă iertați, măria-ta, zise Zápolský, dar nu-mi place să aud de turci nici chiar din gura luminăției tale.

— Lasă că nu-s toți turcii la fel, zise regele zâmbind. Turcul de ieri, negustorul Omar, mi s-a părut un om

cumsecade. M-a mişcat iubirea lui statornică şi mi-ar face plăcere să aud făgăduiala ta, să ştiu că nu mi-am răcit gura de pomană.

— Şi ce-aş putea făgădui măriei-tale?

— Că-l vei primi pe negustorul Omar şi-l vei asculta cu luare-aminte.

— Atâta pot să făgăduiesc. Mai mult nu.

— Atâta mi-ajunge. Ştiai că Omar e aşa de bogat?

— Nu mi-a păsat niciodată nici de el, nici de averile lui. Dacă măria-ta nu şi-ar fi exprimat dorința, n-aş fi fost curios să ştiu nici măcar cum arată la față.

— Te sfătuiesc totuşi să nu fi nepăsător. E putred de bogat şi mi-a spus că fără Fatma toată averea lui nu face două parale. Zicea că-ți dă pe ea cât pofteşti.

Nu-i răspunse regelui ce-i stătea pe limbă. Nu-i spuse că nu există bogăție pe lume care să-l facă s-o dea pe Fatma. Mărturisirea asta i-o făcu numai căpitanului său, după ce regele se amestecă printre episcopi.

— Nu i-ați da-o nici dacă v-ar da toate bogățiile lui? îl întrebă căpitanul cu scăpărări de fericire în ochi.

— Nu! Ți-am dat cuvântul meu.

Râsul şi plânsul reginei Beatrice

DINTR-UN CORT ÎNDEPĂRTAT răsună un țipăt sfâşietor.

— Iertare!

Se auzi şi răspunsul înăbuşit:

— Gura! Că îți ard câte zece ciomege în plus pentru fiecare țipăt.

— Ce este? întrebă Beatrice mirată.

— Îl croiesc pe măscăriciul meu, o lămuri regele. În dimineața asta n-a fost bun de nimic. Nici de măscărici, nici de proroc.

— A prorocit ceva rău? fu curioasă Beatrice să afle.

— Vorbele unui nebun nu merită să fie repetate de un rege, măria-ta.

Zicând acestea, Toma Bakoc nici nu-şi dădea seama din ce încurcătură îl scotea pe rege.

— Aş fi fericită dacă l-ați ierta, măria-ta, oricare ar fi fost prorocirea lui, zise Beatrice.

— Luminăția-sa doreşte să-l iertăm pe nebun? se miră unul dintre curtenii regelui.

— Da, răspunse scurt regina.

— Dorința doamniei-voastre E pentru mine, poruncă, zise regele uitându-se cu teamă la Beatrice. Ce naiba s-o mai fi ascunzând în femeia asta? O fi simțit că măscăriciul suferă din pricina ei?

Regele făcu semn să i se dea drumul măscăriciului. După o clipă, acesta țâşni din cort ca din puşcă. Avea fața scăldată în lacrimi şi strâmbă de atâta suferință, dar se citea în ochii lui că iertarea îl făcuse fericit. Află că regina îl scăpase; de

aceea se duse drept la Ea şi i se aruncă la picioare.

— Scoală-te şi şterge-o! se burzului la el un curtean.

Măscăriciul nu-l ascultă decât pe jumătate. De sculat se sculă, dar nu plecă. După câte se părea cele câteva ciomege îi prinseseră bine. Începu să se scălâmbăie atât de caraghios că toată lumea se cutremură de râs.

Regele era acum dispus să-i ierte prorocirea aceea nenorocită. Îi aruncă un pumn de bani şi dădu glas mulţumirii sale cu veşnicul său, *„dobrje, dobrje”.*

Nebunul aduna banii cu un zâmbet de fericire. Îi băgase pe toţi în tolbă, dar tot se mai uita cu jind pe jos, tot mai căută până ce câţiva seniori de faţă se scotociră prin buzunare dându-i din nou de lucru. Măscăriciul se simţea acum cel mai fericit om din lume. I se umflaseră buzunarele ca nişte cimpoaie, căci, după ce isprăvi cu banii, el continuă să şi le umple cu smocuri de iarbă, îndesându-le cu nădejde. Măscăriciul o cam lungise şi regele începea să se plictisească. Dar în curând se lămuri ce era cu ciudata ocupaţie a nebunului. Măscăriciul se dădu peste cap şi se duse de-a dura ca o roată, cu o iuţeală uimitoare şi, de nu şi-ar fi astupat buzunarele cu iarbă, el ar fi pierdut banii. Ajunsese lângă un tufiş. Acolo se opri, simţind că privirile curioase ale seniorilor sunt pironite asupra lui. Atunci îi veni o altă idee, se întoarse cu faţa la tufiş şi începu să se scarpine la subţioară, cu ochii holbaţi la cerul pe care luneca un stol de păsări. Ca la poruncă, privirile seniorilor se îndreptară în sus. În clipa aceea izbucni un hohot răsunător de râs. Măscăriciul înşfăcase o oaie care păştea după tufiş, ş-o ţinea la spate, prefăcându-se că o scoate de sub braţ. Pe urmă o trânti la pământ, o bătu cu palma cu prefăcută mânie şi îi dădu drumul strigând în urma ei:

— Mănâncă iarba, ce-mi paşti părul de la subţioară!

Mai cu foc decât toţi râdea Beatrice. Obrajii ei plinuţi se cutremurau. Râdea cu lacrimi şi se ştergea la ochi cu dosul palmei. Se apleca, se bătea cu palmele peste pulpe. Râdea aşa de tare că regele şi curtenii nu se mai uitau la măscărici, ci la ea.

— Să ciomăgeşli un om ca ăsta! îl dojeni ea pe rege. Ăsta îşi cunoaşte meseria! Ar trebui să-l înfăşori cu mătase şi să-l fereşti de cea mai mică pală de vânt. E o comoară!

O ținu cu râsul şi după ce toți ceilalți se potoliseră.

— Aşa râde mereu? il întrebă regele în şoaptă pe Toma Bakoc.

— Asta nu-i nimic. S-o vadă măria-ta când plânge! răspunse episcopul care îşi ieşise din pepeni şi avea o poftă grozavă s-o ia la rost pe văduvă, s-o învețe cum trebuie să se poarte o femeie de rangul ei. Dar se stăpâni dându-şi seama că orice strădanie ar fi zadarnică. Chiar dacă ar fi fost înzestrat cu cele mai alese însuşiri de dascăl, cu vorba putea cel mult să o facă să-şi schimbe coafura sau vestmintele; de năravuri nu putea fi dezvățată nici cu bila.

— Cum zici că plânge, sfinția-ta? întrebă regele îngrozii. Numai la ideea plânsului îl trecură fiori reci. Nu suporta lacrimile. Mai ales când vedea o femeie plângând îl apucau pandaliile.

— Nu vă doresc s-o vedeți plângând, fiindcă atunci degeaba m-aş mai osteni s-o agăț de gâtul frumosului pe care am pus ochii.

— De ce?

— Ar rămâne pe capul măriei-tale.

— Plânge atât de înduioşetor? Plânsul ei e o armă aşa de puternică?

— Este, măria-ta. Dar să înduioşeze pe cineva, nu prea cred. Mai degrabă îți face o scârbă cumplită. Numai o dată am auzit-o, imediat după moartea regelui Matei, şi n-o să uit câte zile oi mai avea. Neputând să fug de lângă ea, eram gata să-i făgăduiesc că o iau de nevastă, deşi sunt față bisericească, numai să tacă.

Un zâmbet amar răsări pe chipul regelui.

— Păcat că n-ai făcut-o. Acum aş fi fost liniştit. Frumos viitor mă aşteaptă, n-am ce zice!

Luminăția-sa n-are de ce să se teamă, îl încurajă episcopul.

— Bun, mi-ai mai dat asigurări că mă pot bizui pe

domnia-ta. Dar ce folos? Chiar acum m-ai convins că nici măcar pe mine nu mă pot bizui în tărăşenia asta. Dacă începe să plângă, aşa cum zici că e în stare numai ea, simțitor cum sunt, o s-o iau de nevastă. Dar cred că mai de grabă o să mă arunc pe fereastră.

Regele părea atât de nenorocit încât doctorul avu pentru o clipă impresia că povestea cu durerile de burtă este adevărată. Între timp, Beatrice se potolise şi se uita îngrijorată la chipul mahmur al regelui.

— Măria-ta nu ştie să râdă? îl întrebă ea.

— Ba ştiu, răspunse regele făcând eforturi supraomeneşti ca să nu adauge şi: „Dar nu ştiu să behăi”!

— Veți fi ştiind, măria-ta, dar cam firav. Am să am eu grijă să vă învăț cu răbdare.

— Am fost de când mă ştiu un elev dificil. Dascălii şi-au bătut mult capul cu mine.

— Pe mine nu mă sperie, zise ea zâmbitoare. O să vă cruciți câtă răbdare am.

— Acum mă crucesc pentru bunăvoința pe care o aveți, regină.

— Şi altceva nu-mi mai spuneți?

Beatrice îl provoca la complimente, dar din nou îi sări în ajutor Toma Bakoc. Regele asculta şi nu-i venea să-şi creadă urechilor. Cuvintele măgulitoare curgeau cu nemiluita din gura episcopului, care cu puțină vreme mai înainte îi mărturisise că n-are o părere deloc mai bună despre regina-văduvă decât a lui. Mare şmecher! Îşi ascunde cu dibăcie gândurile, dă din gură şi rosteşte numai vorbe de laudă, pe chipul lui e numai admirație, respect şi supunere, în timp ce în suflet numai dispreț! Vai de lume! De unde o fi având cinstitul prelat atâta simț pentru cele lumeşti, de unde o fi învățat atâtea temenele şi vorbe dulci pentru această unealtă a diavolului care este femeia?

Beatrice sorbea complimentele ca o floare lumina soarelui. Se întoarse către Toma Bakoc, aşa cum se întorcea ea de obicei către cel ce-i ridica în slăvi darurile muiereşti, şi se vedea pe ea cât e de fericită ascultând sclipitoarele vorbe.

O jucărie drăguță

SE UITA ŞI AMBRÓZ OPATOVSKÝ cu gura căscată la Toma Bakoc.

— E o nenorocită, zise el către Zápolský. Anii trec şi ea o să aibă parte de tot mai puține complimente.

— Greşeşti, Ambróz. Femeia asta şi când o să-i albească părul, o să se creadă că-i cea mai frumoasă din țară. Şi numai din pricina complimentelor care n-or să se împuțineze deloc. Încearcă să ți-l închipui pe Toma Bakoc peste câțiva ani. Ascultă-l cum o laudă acum. Să vezi însă peste câțiva ani ce-o să-i mai umble gura. Cu timpul o să-şi desăvârşească arta linguşelii. Şi nu numai el, ci toți ceilalți episcopi o să şi-o desăvârşească. Fiindcă e o artă pe care regina le-o cere. Pun rămăşag că, cu timpul, o să răsară la Curte poeți, muzicanți vagabonzi şi alți necăjiți, care o să proslăvească nurii bătrânei doamne, dobândind în schimb un trai la care nici n-au visat... Unul o să-i preamărească ochii, altul mâinile şi picioarele, un al treilea sânii, al patrulea zâmbetul, iar cei cu imaginația mai săracă, cei ce nu vor fi în stare să descopere vraja primăverii pe chipul ei brăzdat de încrețituri, aceia se vor agăța cu deznădejde de sufletul ei. În sufletul ei micuț şi sărmănuț, ei vor afla adâncimi nebănuite şi se vor prosterna în fața sublimului ei spirit.

Pe lângă regină era o adevărată întrecere de linguşeli. După Toma Bakoc, rând pe rând, toți episcopii veniră să-şi încerce puterile. Beatrice era beată de fericire, iar regele Ladislau le mulțumea în sinea sa acestor episcopi

cumsecade că i-o luaseră de pe cap.

— Îi vezi? Zápolský arată cu capul spre episcopi. De pe acuma sunt meşteri. Cum o să fie peste câțiva ani? O să îi întreacă pe poeții rătăcitori. Dar s-o lăsăm în plata Domnului pe regină şi să ne gândim la întoarcere.

— Ne întoarcem la Trenčin?

— Numai tu.

— Singur?

Porunca seniorului era o surpriză, deoarece era încredințat că-l vor însoți împreună pe rege până la Buda.

Zápolský zâmbi.

— Nu cumva te temi să te întorci fără mine?

Căpitanului îi fu ruşine fiindcă, într-adevăr, aşa era se temea la gândul întoarcerii acasă.

— Şi pe când să vă aşteptăm, domnia-ta? întrebă Ambróz Opatovský.

— N-aş putea să-ți spun. Habar n-am ce ne aşteaptă. Ştii câți au jinduit după coroana Ungariei. Ăştia n-o să se dea încă bătuți. Încă nu se ştie ce-o să facă Ioan Corvin, Maximilian, regele german, Albrecht, principele polonez. Cred că n-o să stea cu brațele încrucişate să se uite la Ladislau. Pe urmă, nu se ştie ce-o să fac eu, dacă regele n-o să-şi țină făgăduiala, cuvântul solemn pe care mi l-a dat, întărit cu hrisov. Ultima oară când m-am întors acasă aveam la mine hrisovul cehesc, pecetluit cu peceți grele. Regele Ladislau se lega ca, în caz că va fi ales rege al Ungariei, să-mi dea mie cele treisprezece oraşe pe care regele Sigismund le cedase Poloniei; şi să adauge la ele oraşul morav Kroměřiž.

Ambróz Opatovský se bucură nespus de mult. Era aşa de fericit de parcă el urma să ajungă stăpân al oraşelor din Spiš.

— Văd că te bucuri. Îmi pare bine.

Ştefan Zápolský era satisfăcut văzând bucuria sinceră a căpitanului la vestea unei atât de frumoase împliniri a bunurilor lui.

Dar bucuria lui Ambróz era egoistă. Se bucura nu pentru senior, ci pentru sine. Fiind ghiftuit, oricât aur i-ar oferi

turcii pentru Fatma, pe el l-ar fi lăsat rece.

— Uite de-aia nu pot să-ți spun când mă întorc. Iepurele e al meu, dar mai aleargă încă pe câmp. Mai trebuie să-l prind.

— Vă urez mult noroc la vânătoare!

— Nădăjduiesc, începu Zápolský plin de el, că n-o să mă părăsească norocul tocmai acum. De altfel, n-o să mă hârjonesc singur cu Ladislau; o să am tovarăşi, fiindcă să nu crezi că numai mie mi-a făcut făgăduieli. O să ne strângem laolaltă toți ăştia cu hrisoave şi o să-l ținem din scurt, să nu ne tragă pe sfoară. Fiindcă aşa merge pe lumea asta: regii făgăduiesc marea cu sarea până se urcă-n scaun; după aia, Dumnezeu cu mila, nu ştii cu ce te mai alegi. Numai când n-au încotro fac şi ei ceva. În cel mai fericit caz îi răsplăteşte pe câțiva mai puternici care îi proptesc tronul. Pe Ladislau vrem să-l strângem cu uşa de la început să dea tot ce-a făgăduit, nu numai la doi-trei ci la toți.

— Să nu se găsească şi cozi de topor, îl preveni căpitanul.

— N-o să se găsească, o să căscăm bine ochii. Pe urmă Ladislau nu e atât de şiret ca să ne ducă de nas. Cu unul ca el merge uşor.

Amândoi întoarseră capetele către Beatrice. Iar începuse să râdă zgomotos. Se plesni cu palma peste pulpă de răsună ca o pocnitură de bici.

— O vezi? zise Zápolský artând spre ea. Asta-i garanția noastră că Ladislau n-o să încerce să ne păcălească.

— Ba dați-mi voie să mă îndoiesc, zise Ambróz. Femeile se țin de cuvânt mai puțin decât bărbații. Dacă Ladislau o ia, ea o să se bată ca o leoaică pentru interesele lui.

— Numai că eu nu pun prea mare temei pe ea, asta-i. Să zicem mai bine că n-o luăm de garanție, că nu-i decât o sperietoare şi o unealtă. Ca să ne iasă nouă socotelile.

— Cum… sperietoare?

— O sperietoare de soi, Ambróz. Ladislau tremura de frica ei pe vremea când încă n-o cunoştea, iar acum o să tremure şi mai abitir. Cred că atunci când se uită la ea îi vine să-şi ia catrafusele şi să se întoarcă în Praga lui. Şi ar face-o dacă n-ar fi prea târziu. Nu poate să le facă rivalilor săi astfel de

bucurie. Nu ştiu dacă tu îți dai seama, dar o să ajungă o jucărie în mâna unora de teapa lui Toma Bakoc, care poate să-l scape de Beatrice, dar nu e sigur. Dacă refuză să ne facă voia, n-avem decât să stabilim ziua nunții. Şi să-l vezi atunci pe măria-sa dispus să ne dea şi coroana țării.

Se porniră amândoi pe un râs zgomotos, care n-ar fi scăpat reginei dacă ea însăşi n-ar fi fost cuprinsă în clipa aceea de un râs cu icnete şi sughițuri.

— Ce porunciți să facem la Trenčin în absența domniei voastre? întrebă serios Ambróz Opatovský.

— Fă ce crezi că e bine.

— Ce să fac dacă vin iară turcii?

— Bine că mi-ai adus aminte! I-am făgăduit regelui să-l ascult pe Omar. Deci ordinul de interdicție a intrării turcilor în Trenčin se anulează. Dar voi să fiți cu ochii pe ei!

— Să zicem că ar încerca iar s-o fure. Atunci?

— Ei, în cazul ăsta nu mai am nicio obligație față de rege. Îți dau mână liberă.

Ambróz Opatovský căzu pe gânduri.

— Mă gândesc că orice-ar face Omar ăsta, eu n-aş fi în stare să mă ating de el.

— Păi nu ți-e rival? Ar trebui să-l urăşti!

— Da, îmi e rival, dar n-aş putea să-l urăsc. Acum ştiu şi eu ce înseamnă să iubeşti cu deznădejde. Fatma îl iubeşte, ce-i drept, pe Omar, dar şi el e tot un nefericit ca şi mine. Anii de zadarnice năzuinți nu i-au năruit iubirea, pe chipul Fatmei, pe care îl poartă în suflet, nu s-a aşezat praful uitării. Mă gândesc totdeauna cu emoție cât de mult a căutat-o şi cât de fericit trebuie să fi fost când i-a dat de urmă. Ce chinuri or fi fost pe el când, venind de câteva ori la Trenčin, nu numai că n-a putut s-o strângă la piept, ci soarta vitregă nu i-a îngăduit nici măcar s-o zărească.

— M-ai dat gata, Ambróz. Mă aştept din clipă în clipă să-mi ceri să i-o dau pe Fatma lui Omar.

— Trebuie să recunosc că gândul ăsta m-a ispitit în câteva rânduri. Aşa de tare mă mustră cugetul.

— Deocamdată însă ai făcut pe dos.

— Am făcut şi mi-e ruşine.

— Ştii ce? zise el râzând hoţeşte. Soarta Fatmei o las în mâinile tale: fă ce vrei cu ea. Nu mai zic nimic de mila ta faţă de cei în suferinţă.

Ambróz Opatovský se uită speriat la seniorul său.

— Mă faceţi nefericit, domnule, dacă mă învredniciţi cu atâta putere. Mă tem că n-aş da-o niciodată pe Fatma lui Omar şi nici altcuiva. Şi mă mai tem de cugetul meu, căci n-aş mai avea pace.

— Acuma ştiu că mila ta faţă de cele două inimi chinuite e sinceră, altfel ai fi primit cu bucurie puterea ce ţi-am dat.

— Din nenorocire, nu pot uita nici cea de a treia inimă, inima mea, zise Ambróz Opatovský.

— Capul sus, Ambróz! Zápolský îl bătu pe umăr în semn de încurajare. Eu nădăjduiesc că până mă întorc de la Buda, ai să-mi pregăteşti o dovadă că eşti un bărbat adevărat. Cea mai bună dovadă ar fi să câştigi inima Fatmei! Dacă eşti bărbat adevărat, n-o să te iei cu mâinile de păr să te văicăreşti ca o babă, ci o să cauţi să-ţi pui mintea la treabă. Nu vreau să mă dezamăgeşti!

Mă despart de tine convins că atunci când mă voi întoarce de la Buda şi o voi chema pe Fatma să mi se înfăţişeze şi-i voi spune: „Fatma îţi redau libertatea. Nu mai eşti roaba mea”, ea nu-mi va cădea în genunchi de recunoştinţă şi fericire, ci mă va privi cu ochii ei de jar şi-mi va răspunde: „Îţi mulţumesc, stăpâne, pentru libertatea, pe care mi-o dăruieşti, însă eu am intrat într-o altă robie, de data asta în robia dragostei din care nu mai am scăpare”.

Urmă un moment de tăcere după care Zápolský reluă:

— Ca să învingi, trebuie mai întâi să crezi neclintit în victorie. Dacă nu eşti convins că vei birui, lasă arma jos, încrucişează braţele la piept şi înghite amărăciunea înfrângerii!

Ambróz Opatovský continua să tacă.

— Ei, ce zici, o să-mi faci dovada asta? îl întrebă Štefan Zápolský nerăbdător.

— Nu sunt proroc, domnia-ta.

— Văd, i-o reteză întărâtat Štefan Zápolský, că nu eşti în stare să te baţi pentru dragoste. Eşti o momâie! Un papă-lapte! Ştii doar atât: că o iubeşti ca pe lumina ochilor şi că ai fi nenorocit dacă n-ar fi a ta. Dar când găseşti un drum spre inima ei, te temi să te arunci într-acolo ca o vijelie. Ia pildă de la Toma Bakoc, cum se luptă el pentru un ţel.

Tocmai atunci, acest episcop tare ca piatra, potrivea diadema pe capul văduvei cu mişcări de o moliciune feminină şi cu o grijă parcă ar fi umblat cu coroana Ungariei. Făcând această treabă, absolut nepotrivită pentru un ins din tagma bisericească, el zâmbea fericit şi o linguşea pe regină cu cele mai alese complimente.

— Uită-te bine la el! Dacă Beatrice i-ar spune s-o pieptene, ar fi în stare să scoată din pământ un pieptene de aur ca să poată spune că de aur nu se poate atinge decât cu aur. E dispus să-i facă orice serviciu numai ca să-i afle slăbiciunile. Le ştie, dar mai vrea să afle şi altele. N-ai habar ce se ascunde acum în scăfârlia lui, cu ce scamatorii umblă! Se face că doreşte din toată inima s-o vadă măritată cu regele Ladislau, dar în acelaşi timp, ştiindu-i metehnele, îi pregăteşte un alt bărbat pe care să i-l bage în suflet. Ai putea să înveţi de la el cum să te joci cu inimile sucite ale muierilor.

— Aş putea, dar îmi lipseşte ceva pentru un asemenea joc: nepăsarea sau ura. Eu n-aş fi în stare să mă joc cu inima care îmi este dragă şi să caut metehne acolo unde bănuiesc că se ascunde desăvârşirea. Toma Bakoc o urăşte pe regină, nu-i aşa?

— Oho, de moarte! Štefan Zápolský îşi aduse aminte de răbufnirile de ură ale episcopului atunci când rămâneau între patru ochi. Ura lui o s-o coste scump pe Beatrice, adăugă seniorul.

Ura episcopului se iscase de mult, încă de pe vremea când ajunsese în preajma lui Matei şi urzelile lui se împiedicaseră de ea. Era uimitor ce putere aveau îmbrăţişările şi sărutările ei asupra regelui. Cea mai tare ciocnire au avut-o după moartea cardinalului Ioan de Aragon, primatul Ungariei, arhiepiscop de Strigoniu. Locul lui rămăsese vacant şi Toma

Bakoc, care urcase până la rangul de cancelar al regelui şi se bucura de o mare autoritate, se socotea succesor sigur. Dar lacrimile Beatricei au decis altfel. Primat a ajuns nepotul ei, Ipolit, prinț de Ferara, un țânc de cinci ani. Marii magnați erau negri de indignare. Regele cedase veniturile cele mai grase şi rangul eclesiastic cel mai înalt din Ungaria unui străin şi unui copil. Poți să-ți închipui cât a crescut influența reginei după asta! Veniturile nepotului le folosea pentru scopurile ei. Cel mai furios dintre toți era Toma Bakoc. Dar deşi se simțea jignit de moarte, cu mâna lui a scris Papei, rugându-l să-şi dea consimțământul ca prințul de Ferara să devină primat de Strigoniu.

— Credeți că o s-ajungă vreodată Toma Bakoc arhiepiscop de Strigoniu? se interesă Ambróz Opatovský.

— Mă îndoiesc c-o să-i reuşească planul cu văduva şi cu măritişul ei. Dar arhiepiscop va ajunge, nici vorbă. Şi într-un viitor foarte apropiat.

De ar fi fost în stare să citească în sufletul lui Toma Bakoc, Štefan Zápolský, ar fi aflat că episcopul se socotea încă de pe acum posesor al titlului de primat. Îşi făcuse multe planuri. Unul trebuia să-i reuşească până la urmă. Cu gândul se ducea chiar mai departe, la potcapul de cardinal…

Beatrice zâmbea fericită, iar ochii episcopului Toma Bakoc, pironiți asupra ei, după ce-i aranjase diadema, erau ca o oglindă fermecată care nu arată decât frumusețea şi ascunde metehnele.

În clipa aceea regina nu se mai gândea deloc la intrigi şi urzeli, ci numai la faptul că e frumoasă, o stea strălucitoare printre celelalte femei. Mai rămâneau doar câteva zile până când Ladislau, omul acesta atât de molatic, va deveni soțul ei.

Tocmai atunci Ladislau privea, peste capul ei, câmpia Farkašinului şi bombănea din obişnuință:

— *Dobrje, dobrje…*

Beatrice zâmbi ca în fața unei jucării drăguțe.

Duel de probă

AMBRÓZ OPATOVSKÝ NU MAI aşteptă plecarea alaiului regal spre Buda. Se urcă în şa şi porni la drum. Nici nu ştiu cum şi când trecuse de Hlohovec.

Cu gândul era demult la Trenčin. Avea presimțirea că ceva rău i se întâmplase Fatmei. De aceea înfigea pintenii în coastele calului îndemnându-l la drum şi făcându-l să gonească nebuneşte. Când ajunse la Novó Mesto, calul era numai spume şi frânt de oboseală. I se făcu milă de el şi se opri la hanul din piață ca să se odihnească. Porunci să se dea calului cel mai bun ovăz. Intrând în curte rămase cu gura căscată. Nu ştia dacă ce vedea era vis sau realitate.

Într-un colț stăteau câteva cămile şi nişte turci se învârteau pe lângă ele.

— Cine-s turcii ăştia? îl întrebă el pe hangiu.

— Oamenii negustorului Omar, răspunse hangiul. Omar nu trage decât la mine.

— Unde e Omar acum?

— E în salonul nobililor.

După o clipă intră şi el în salonul, care era închis pentru cei din Novó Mesto, fiind în întregime păstrat pentru fețele cele mai simandicoase trecătoare prin oraş. În odaie era răcoare şi un semiîntuneric plăcut. Deşi afară văzduhul ardea ca într-un cuptor, draperiile de catifea împiedicau razele soarelui să pătrundă până aici.

La intrarea căpitanului, Omar nici nu se mişcă. Stătea ca o stană de piatră. La salut parcă nici nu răspunse el, ci un altul.

Ambróz Opatovský se aşează la o masă. Hangiul se înfățişă

de îndată şi aşează dinaintea lui o carafă cu vin. Nici hangiul nu era prea vorbăreț, deşi murea de curiozitate să lege vorbă cu căpitanul care se întorcea de la sărbătoarea întâmpinării regelui. Părăsi odaia fără o vorbă. Dădea atâta importanță salonului, încât chiar dacă era numai singur cu slujnica ce făcea curățenie, el tot nu scotea niciun cuvânt. În acest salon hangiul se deprinsese să tacă. Să tacă, să asculte şi să servească. Era mândru de salonul lui, mare cât o odaie de castel. Când târgoveții localnici trăgeau la măsea şi li se urca băutura la cap el le dădea voie să se uite la această încăpere, dar numai din prag.

Zicea cu fudulie:

— Dacă vrei să ai o pasăre de aur, trebuie să ai şi o colivie de aur.

Şi ce-i drept nu-i păcat: avea de ce să fie omul fudul, căci cine din Ungaria nu ştia colivia lui? Atâția domni, care călătoreau prin ținutul Vahului, preferau să rămână peste noapte la han decât să ceară adăpost la vreunul din castele. Iar dacă amurgul îl găsea pe călător pe undeva dincolo de Pieštany sau de Trenčin, el nu se oprea acolo, ci, înfruntând ploaia, zăpuşala sau viscolul, venea la Novó Mesto, la hanul zis „La pomul verde”.

Cei doi stătură multă vreme tăcuți şi adânciți în gânduri.

În cele din urmă Ambróz îi zise pe un ton hotărât:

— Omar!

Negustorul tresări ca trezit din somn. Se uită surprins la căpitan, având aerul că abia acuma îşi dă seama că nu e singur în salon.

— Cine sunteți şi de unde ştiți numele meu?

Ambróz Opatovský zâmbi.

— Eşti atât de des oaspetele acestor ținuturi, încât nu cred să existe om care să nu-ți cunoască numele. Eu sunt căpitanul castelului Trenčin.

Omar sări în sus şi se uită descumpănit la căpitan. Da, Ambróz Opatovský îşi aducea aminte de el. Îl văzuse nu o dată umblând disperat prin Trenčin sau dând târcoale castelului în care nu putea să pătrundă niciodată. Simțea că

începe să se înfurie. Dar se stăpâni.

— Ce doriți? întrebă negustorul cu răceală.

— O să te miri, îi răspunse Ambróz Opatovský, silindu-se să fie binevoitor, deşi vedea că turcul fierbe.

— Dacă vă închipuiți că mă puteți alunga şi din Novó Mesto, vă înşelați. Stăpânul domniei-voastre mă împiedică pe nedrept să intru în Trenčin. Am hârtii de la regele Matei care îmi îngăduie să colind şi să vând marfă în toată țara. Štefan Zápolský are dreptul să-mi închidă porțile castelului, nu şi porțile oraşului. Aş putea să mă plâng.

Ambróz Opatovský nu-şi putu stăpâni un zâmbet batjocoritor.

— Mda. Ai putea. Adresează o jalbă regelui Matei, poate că de dragul dumitale o să se scoale din mormânt ca să se certe cu seniorul din Trenčin.

Dar imediat îi păru rău de cele ce spusese.

— Vreți să râdeți de mine, domnule? întrebă Omar mocnind de furie. Dacă ăsta vă este gândul, ați face bine să alegeți un loc mai potrivit unde aş putea să vă răspund aşa cum se cuvine la fiecare împunsătură.

— Ce vrei să spui?

— Doar atât că aici, printre străini, sunt nevoit să rabd orice răutate, să înghit orice jignire. Ați spus mai înainte, în bătaie de joc, să-mi caut drepturile la morți!

— Ştii să mânuieşti sabia? îl întrebă căpitanul zărind mâna negustorului încleştată pe mânerul săbiei care îi atârna la şold.

— Vedeți doar că nu sunt damblagiu. Am mădulare sănătoase. Muşchii îi tremurau sub mătasea fină.

— Eu văd că stai cu mâna pe sabie şi atât, îl întărâtă căpitanul. Dar aş vrea să ştiu dacă ai curajul să te bați cu un mare meşter ca mine?

— Nu ştiu cât de mare meşter sunteți, dar dacă n-am fi în Ungaria, unde sunt oaspete, aş fi ispitit să încerc s-o aflu.

— Ei, hai, uită că eşti în Ungaria şi închipuie-ți că suntem în Turcia.

Ambróz Opatovský trase sabia din teacă.

— Vreți să vă bateți cu mine? întrebă Omar mirat, trăgând, la rândul său sabia din teacă.

— Bineînțeles!

— De ce?

— Fiindcă sunt încredințat că ştiu să mânuiesc sabia mai bine. Eşti negustor, iar eu oştean. Sabia e meseria mea.

— Dacă aş fi cu adevărat în Turcia, nu numai în închipuire, zău că n-aş şovăi să-ți arăt ce ştiu. Dar sunt un străin aici şi cu cât m-aş arăta mai dibaci cu atât ar fi mai rău pentru mine. În cel mai bun caz aş fi silit să părăsesc Ungaria. Dar asta nu-mi doresc nicicum, n-aş vrea să mi se întâmple aşa ceva pentru nimic în lume. Nu vreau să plec de aici singur.

Încheie şi îşi băgă sabia în teacă.

— Nu ştiu dacă eşti numai prevăzător sau…

Ochii lor se întâlniră şi scăpărară scântei. Zâmbetul căpitanului îl aţâța pe Omar. Se măsurară o clipă, cu priviri de foc.

— N-ai terminat ce-aveai de spus, zise Omar.

— …sau fricos!

Parcă i-ar fi dat o palmă. Negustorul văzu negru în fața ochilor, şi trase iară sabia.

— Gândeşte-te cât mai mult că eşti în Turcia şi cât mai puțin la urmări, îi strigă Ambróz Opatovský.

Se aşeză la masă şi scrise câteva rânduri. Dovedea, prin acestea, că turcul nu purta vină, că nu-l atacase, ci el îl silise să tragă sabia. Omar se minună de isprava căpitanului şi mânia îi dispăru ca prin farmec.

— Nu înțeleg. De ce vrei să te bați cu mine?

— Am să-ți spun, îi răspunse Ambróz Opatovský, dar numai după ce îmi dovedeşti în duel că îmi eşti de-o seamă.

Încântătoarea încăpere a hanului se prefăcu, cât ai bate din palme, în câmp de luptă. Împinseră mesele şi scaunele la perete şi se aşezară în mijloc, față în față, cu săbiile pregătite de atac.

Zăngănitul săbiilor atrase luarea aminte a hangiului, care dădu buzna în odaie, strigând ca ieşit din minți:

— Doamne, Dumnezeule! Ce-mi faceți?

— Nimic, îl repezi Ambróz Opatovský, şi n-avem nevoie de martori curioşi!

Hangiul ieşi iute afară, galben la față, socotindu-se că nu-i bine să te pui cu boierii, mai ales când au sabia în mână.

— O să-mi mânjească covoarele! se văicărea el în fața clienților din cârciumă fără să ascundă că nu-i păsa de duelgii ci de stricăciunile şi pagubele ce aveau să i le facă.

Ascultau cu sufletul la gură, şi el, şi clienții, tropăitul şi zăngănitul săbiilor.

— Îl face bucăți pe turc, zicea hangiul care auzise multe despre priceperea căpitanului în mânuirea săbiei. Dar poate că scapă mai ieftin, numai cu nasul sau cu o ureche lipsă.

De-ar fi putut să vadă însă cu câtă iscusință respingea Omar fiecare atac şi cum ştia la rândul său să atace, nu i-ar mai fi prezis o soartă aşa de nenorocită.

— Grozav! Căpitanul îşi lăuda cu glas tare partenerul de câte ori îi respingea cu dibăcie atacul.

— Excelent! îl răsplătea şi Omar cu aceeaşi admirație.

— Ajunge! strigă căpitanul după o vreme.

— Încă nu! Omar atacă avântat. M-ai făcut fricos. Vreau să şterg jignirea cu sângele tău!

— Ştii ce? Nu pofti la sângele meu pentru că aş putea să poftesc şi eu la al tău.

Căpitanul zâmbi şi aruncă sabia într-un colț unde se înfipse în scândură şi începu să se legene şi să bâzâie ca o coardă de cobză.

Omar se opri şi se uită mirat la el.

— Nu pricep. M-ai silit să trag sabia, iar acum nu-mi dai răgaz ca să arăt ce pot.

Ambróz Opatovský îi întinse mâna zicând:

— Mi-ai arătat destul. Sunt mulțumit şi te admir.

— De ce ai vrut să vezi dacă mă pricep să mânuiesc sabia?

— Aşa, ca să-mi dau seama dacă vreodată, când va fi neapărată nevoie, pot să te omor fără să mă mustre cugetul, răspunse el însoțindu-şi răspunsul de un zâmbet care nu se potrivea deloc cu grozăvia amenințării.

Cine merită dragostea Fatmei?

OMAR TOT NU PRICEPEA NIMIC.

— N-am nici cea mai mică idee de motivul care te-ar putea îndemna vreodată să-mi iei viața!

— Vrei să ştii? O iubesc pe Fatma!

Acum era limpede. Obrajii turcului se aprinseră şi mâna i se îndreptă iar spre sabie.

— O iubeşti? strigă el.

Greu de spus dacă țipase de mânie sau de uimire.

— Da. Demult. Cred că din clipa când am zărit-o prima oară la târgul de robi din Belgrad.

— Şi Fatma?

Întrebarea lui izvora din gelozie.

— Nu mă iubeşte. Te iubeşte numai pe tine, cu încăpățânare şi credință. Dar cred că am să-ți iau locul în inima ei.

— Câine! strigă Omar. Scoate sabia să ne răfuim!

— Ține-ți limba în gură, îl repezi căpitanul. Şi stăpâneşte-te! N-a venit vremea răfuielii. Cât te mai iubeşte, eu n-o să-mi mânjesc mâinile cu sângele tău. Dar în clipa când nu te-o mai iubi, am să te chem la luptă. Atunci unul dintre noi va trebui să piară!

— Tu ai să pieri! Ochii lui Omar clocoteau de ură. Şi ai să pieri acum! Imediat!

Orbit de patimă, Omar ar fi fost în stare să-l căsăpească pe loc. Dar căpitanul se repezi la el şi îi strânse brațul ca într-un cleşte. Omar dădu drumul la sabie.

— Ba n-o să pier nici acum, nici mai târziu. O să moară

acela care va fi de prisos. Şi de prisos vei fi tu! Iar dacă Fatma mă va iubi pe mine, moartea o să-ți fie o mângâiere.

— Nu! Fatma n-o să te iubească niciodată! strigă Omar, smucindu-se şi smulgându-se din strânsoarea căpitanului.

— Consolează-te cum ştii mai bine şi potoleşte-te, îi spuse Ambróz Opatovský liniştit. Apoi se duse cu prudență spre sabia sa, o trase din podeaua de scândură şi o băgă în teacă.

În uşă se opri prevăzător şi privi înapoi. Îşi dădea seama că greşise socotindu-l pe Omar capabil de un atac mârşav pe la spate. Pe chipul turcului nu era decât emoție şi uimire.

— Eu cred, îi zise căpitanul, că n-avem motiv să ne despărțim supărați. Amândoi suntem nişte nefericiți. Tu suferi pentru că Fatma e departe de tine. Eu trăiesc în apropierea ei, dar sufăr pentru că inima ei e şi mai departe de a mea.

— Nu tu porți vina că toate strădaniile mele de a ajunge la castel au fost zadarnice? îl întrebă Omar bănuitor.

— Nu eu! E adevărat că n-am dorit să te întâlneşti cu Fatma şi mă temeam de clipa când vei putea să înviorezi dragostea din inima ei. Eu însă nu te-am împiedicat s-o vezi, şi dacă am făcut-o vreodată, n-a fost din voia mea, ci la porunca stăpânului meu.

Totuşi pe căpitan îl mustra cugetul, fiindcă nu o dată ațâțase cu bună ştiință ura seniorului împotriva turcilor, ca să-i țină pe rivalii săi cât mai departe de Fatma.

— În acest caz nu avem de ce să fim supărați, zise Omar întinzându-i mâna.

Îşi strânseră mâinile şi amândoi simțiră că în clipa aceea se năştea între ei o prietenie stranie.

— Aproape că mi-e milă de tine. Îmi pare că şi tu te-ai născut într-o zodie nenorocită, zise Omar.

— De ce?

— Sunt pe lumea asta atâtea femei frumoase, ademenitoare, iar tu ai toate însuşirile în stare să deschidă inimile lor. Tu însă disprețuieşti aceste însuşiri de aur, stai dinaintea unor porți închise, cu mâinile goale şi cu deznădejde în suflet.

— Am aruncat însuşirile alea de aur, de care zici pentru că nu mă pot ajuta să deschid aceste porți. Aştept cu umilință şi cu răbdare să se deschidă singure.

— Viața omului e lungă, mult e până la capătul ei, dar şi mai mult vei aştepta clipa aceea. Ştii tu cum iubesc turcoaicele?

— Nu, nu ştiu. Dar dacă Fatma nu e altfel, atunci cred că turcoaicele sunt statornice şi răbdătoare în dragoste.

— Nu e altfel. Turcoaicele numai o dată-n viață iubesc cu adevărat. Iubirile care vin după aceea, după dragostea cea adevărată, nu sunt decât căutări. Căutarea umbrei celei dintâi sau căutarea uitării.

— Îmi dai nădejde, Omar. Crezi în dragostea cea dintâi, dar recunoşti că mai sunt şi altele, neadevărate, care vin după cea adevărată. Mie mi-ar fi de ajuns, mai ales dacă aş fi încredințat că dragostea cea dintâi s-a dus.

— Dragostea adevărată e nepieritoare, ripostă Omar.

— Pe lumea asta totul e pieritor. Ca şi viața.

— Nu, nu eşti vrednic de dragostea Fatmei, zise Omar, de vreme ce poți s-o iubeşti cu o dragoste pieritoare. Eu o iubesc aşa de mult încât şi atunci când pământul mă va înghiți, chipul ei nu va pieri din sufletul meu, ci va zbura cu mine spre cer. Dragostea mea nu are sfârşit.

Tot ce are un început trebuie să aibă şi un sfârşit.

— Aşa e. Dar dragostea mea nu a avut început. Când am văzut-o prima oară, am simțit că ne cunoaştem demult, că ne-am iubit dintr-o vreme când încă nu eram pe lume. În cartea sorții era demult scrisă întâlnirea noastră; o contopire în veşnicie de la începutul făr-de început până la sfârşitul făr-de sfârşit.

Cu privirile pierdute în zările adânci ale sufletului, Omar parcă rostea o rugăciune.

Ambróz Opatovský nu-şi putu stăpâni un zâmbet.

— Bine, dar dacă o iubeşti pe Fatma cu o dragoste veşnică, de ce doreşti să o vezi şi să o ai lângă tine? Căci ce e viața omului pe lângă veşnicie? Un strop de rouă, o clipă care trece. Renunță la clipa asta pământească pentru a te

bucura de întâlnirea în veşniciei

— Aş renunța dacă soarta mea nu ar fi legată de a ei şi pe acest pământ. Dar nu numai sufletul, ci şi trupul meu e însetat după ea, trupul meu care e mort fără ea. Acum nu trăiesc, viața mea e numai o nălucire.

— Acum câteva clipe n-aş fi zis că eşti numai o nălucire. Mi-ai dat de furcă cu sabia ta, zise înduioşat Ambróz Opatovský. Îți prezic însă că ai să înviezi cât de curând. După atâția ani de despărțire, o să te apropii din nou de Fatma.

Omar fu adânc tulburat numai la gândul că va avea norocul să fie lângă ea şi să respire aerul pe care îl respiră şi ea.

— Îmi dai voie să vin la castel?

— Štefan Zápolský ți-a dat voie. I-a făgăduit regelui că te va asculta.

— Şi o s-o văd pe Fatma?

— Asta nu mai ştiu. Dar cum văd că eşti în stare să înmoi şi o piatră, cred că ai să îndulceşti şi inima lui Zápolský şi astfel vei putea nădăjdui să o vezi.

— Să o văd! strigă el. Dau jumătate din viață pentru această clipă de fericire!

— Eu cred că ajunge doar nişte aur.

Căpitanul avea în vedere lăcomia seniorului.

— Nu există bogăție pe care să n-o dau de dragul Fatmei!

— Atunci poți să tragi nădejde.

Omar se apropie de el şi-i şopti cu un aer complice:

— Dar ție îți place aurul?

— Nu pricep ce vrei.

— Întrebarea mea e clară. Te întreb dacă prețuieşti aurul.

— Mă faci să cred că nici tu nu-l prețuieşti. Faci tot ce poți ca să scapi de el.

— Eşti sau nu eşti căpitan al castelului Trenčin? Poți să dai drumul cui pofteşti la castel?

— Îmi dai aur ca să-ți deschid porțile?

— Da. Spune-mi cât vrei şi o să-l ai. Îți dau fără şovăire.

Căpitanul se încruntă.

— Ascultă, Omar, ține minte pentru viitor: un cuvânt bun atârnă adesea mai greu decât o căldare cu aur. Voiai cu alte cuvinte să mă cumperi ca să-mi înşel stăpânul. Căci asta ar însemna dacă aş da drumul unui turc la castel. Numai că ți-ai greşit socotelile. Aurul tău mi-a adus aminte de îndatoririle mele.

— Păcat, oftă Omar pierzând orice nădejde.

— Dar să nu ne despărțim ca duşmani.

— O, nu, nu suntem duşmani. Tu o iubeşti pe Fatma, ei, bine, iubeşte-o, dacă vrei să-ți amărăşti viața cu neghina unei iubiri neîmpărtăşite. Pentru că Fatma n-o să te iubească niciodată. Şi dacă totuşi ai fi un vrăjitor şi ai smulge, printr-o minune, din inima ei sentimentele pe care le nutreşte pentru mine, să nu te mai gândeşti la răfuiala cu sabia în mână. Dacă Fatma îți va împărtăşi dragostea, eu n-o să vreau să mă răzbun.

— Te-ai împăca cu gândul că ai pierdut-o?

— Dacă o pierd pe ea, sunt şi eu un om pierdut. Atunci s-ar rupe lanțurile care mă leagă de viață. De ce să poftesc la sângele tău? N-ai spus tu că n-are rost să-ți mânjeşti mâinile cu sângele omului pe care Fatma îl iubeşte? Crezi că eu aş fi în stare să iau viața omului pe care îl iubeşte?

— Aşa spui acum fiindcă nu crezi c-ai s-o pierzi. Numai că gândurile tale or să se schimbe când ceea ce pare acum de necrezut se va întâmpla.

— Niciodată! Aşa voi gândi şi în viitor. Când se întoarce stăpânul tău? Când pot veni la Trenčin?

— De întoarcerea lui ai să auzi la vreme. Poți veni îndată după sosirea lui. Porțile castelului îți vor fi deschise.

Căpitanul plecă atât de îngândurat, încât nici nu văzu pe hangiu şi pe cei câțiva curioşi care se aflau acolo.

— Ce s-a întâmplat, domnia-ta? întrebă hangiul încredințat că Ambróz Opatovský îl făcuse harcea-parcea pe turc.

Muțenia căpitanului, care parcă nici nu auzise, îi întări credința. Nici nu se închisese bine uşa în urma distinsului oaspete, că se şi repezi în odaia sa de zile mari. Găsindu-l pe

Omar viu şi nevătămat, el se înveseli dintr-o dată. Era fericit că bunul nume al hanului nu fusese pătat şi că covoarele lui scăpaseră nestropite cu sânge.

— Ce te hlizeşti? se burzului Omar la el.

— Râd de bucurie că te-am găsit viu, domnule.

— Mulțumesc. Îmi pare bine că mai sunt şi oameni care țin la viața mea.

După plecarea hangiului, Omar se gândi că nu de viața lui îi ardea cârciumarului, ci de punga lui, pe care nădăjduia să o mai stoarcă încă multă vreme de aici înainte...

Doamna şi roaba ei

DUPĂ PLECAREA SOȚULUI, HEDviga Zápolská se închisese în odaie şi încercase să se consoleze plângând. În inima ei se dădea lupta între soț şi căpitan. Nu ştia pe care îl iubeşte, de aceea îi ura în egală măsură pe amândoi. Amândoi o umiliseră. Soțul o înjosise dându-i pe față slăbiciunea, iar căpitanul, pentru că nu se folosise de slăbiciunea ei. „Nu uita că la reîntoarcere, ochii mei au s-o caute mai întâi pe Fatma.” Cuvintele acestea, pe care soțul i le şoptise la despărțire, îi vuiau într-una în urechi. Când se gândea la Fatma, lacrimile i se uscau în ochii arşi de flăcările urii.

— Fatma! strigase ea, făcând să răsune tot etajul al treilea, unde se aflau odăile de locuit ale lui Štefan Zápolský. Fatma să vină imediat la mine! poruncise ea slujnicelor care se buluciseră în fața ei.

Nu după multă vreme, Fatma se ivise cu fruntea palidă privind speriată de după vălul sub care îşi ascundea chipul.

— De ce n-ai venit când te-am strigat? o luase la rost Hedviga Zápolská.

— N-am auzit, eram departe, răspunsese ea liniştită.

Stăteau față în față, doamna furioasă şi mocnind de ură, iar Fatma cât se poate de smerită şi supusă.

— De ce stai în fața mea cu văl?

Hedviga părea că-i caută cu tot dinadinsul pricină, locul unde s-o poată lovi mai tare.

— Totdeauna umblu cu văl, în fața tuturor, răspunsese Fatma. Domnia-voastră mi-ați îngăduit.

— Dă jos vălul!

— Să-l dau jos? Nu-i venea să creadă.

— Cum am spus. Îți interzic să-l mai porți. Slujnicele mele trebuie să fie toate la fel. Fără deosebire!

Îşi ridicase vălul cu mâinile tremurând. În privirile ei se citea o mare nedumerire.

— Ia spune-mi: de ce-ți ascunzi fața?

Ochii stăpânei o țintuiau cu ură.

— O ascund pentru că pe lumea asta se află numai un singur om căruia îi este scris să mi-o vadă şi o mai ascund de mine, ca să nu zăresc în geam sau în oglindă chipul unei roabe.

— Nu eşti mulțumită cu soarta ta?

— Nu prea, luminată doamnă. Atât mi-a mai rămas şi mie. Pot măcar să-mi plâng soarta şi să mă mângâi cu chipul amintirilor.

Doamna nu-şi putea ascunde admirația.

— Eşti frumoasă, Fatma.

Fata se îmbujorase toată de parcă vorbele astea nu le rostise o femeie, ci un bărbat curtenilor.

— Atât de frumoasă că nu pot să îngădui ca o asemenea splendoare să stea ascunsă de ochii care tânjesc după frumusețe, zisese ea şi cu amărăciune şi cu răutate.

Se uitase pe furiş în oglindă şi o cuprinsese furia.

— Căpitanul are dreptate! strigase ea pe neaşteptate de parcă s-ar fi certat cu cineva. Spune-mi: care-i cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin?

Fatma nu ştia ce se petrece în sufletul stăpânei. Se uita la ea nedumerită şi cu teamă. Avea impresia că o pasăre uriaşă zbura deasupra ei vrând să o sfâşie.

Hedviga Zápolská se grăbise să-şi răspundă singură:

— Bun, am înțeles. Tu eşti cea mai frumoasă. Te sfătuiesc însă să nu pierzi nicio clipă din vedere că eşti sclava mea!

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte să mă pun alături de vreo altă femeie. Dar chiar de-aş fi cea dintâi dintre femei, tot nu mi-ar folosi la nimic, căci aş rămâne tot o roabă şi nu m-ar ajuta să mă apropii de omul pentru care aş vrea să fiu

cea mai frumoasă.

Un rânjet plin de ură şi dispreț se întinsese pe chipul Hedvigăi.

— Să nu uiți niciodată cine eşti. Acum pleacă!

În curând Fatma avusese prilejul să afle cum vrea doamna Hedviga s-o facă să nu uite că e o sclavă. Dăduse porunci să fie pusă la cele mai grele şi mai înjositoare munci. Fără să crâcnească, Fatma făcea supusă tot ce i se poruncea. Numai perna ei, stropită din belşug cu lacrimi, ştia cât de mare îi era suferința...

Sosind la castel, Ambróz Opatovský se interesă imediat de Fatma. Bucuria că o regăsea, că Hedviga Zápolská n-o îndepărtase, nu ținu decât până în clipa când află de iadul în care fusese aruncată.

Temându-se că n-o să se stăpânească, supărat cum era, el nu se înfățişă stăpânei sale, aşa cum avea datoria, pentru a-i spune că a sosit şi a-i transmite salutul lui Štefan Zápolský. Cea de a doua zi era pe sfârşite şi el tot nu se hotărâse să se ducă. Grija lui cea mai mare era s-o întâlnească pe Fatma. S-o vadă măcar o clipă. Dar zadarnic cutreiera castelul. S-a uitat în bucătărie, a căutat-o prin spălătorie şi prin şopron. I se spusese că doamna o silea să taie şi să spargă lemne, deşi la castel erau bărbați destui. Se îndreptase către şopron cu dorința să o găsească acolo şi să o scape de o muncă umilitoare. Îşi făcea planuri cum o să-şi suflece mânecile şi o să se apuce singur de treabă în locul ei. Dar n-o găsi nici acolo. Parcă o ascundea cineva sau parcă singură se ferea de el.

Spre seară, Hedviga Zápolská, mânioasă, îi trimise vorbă să vină îndată: nu cumva aşteaptă să vină ea la dânsul? Să-l roage să-i asculte poruncile şi să afle ce-i transmitea soțul?

Nu mai putea să nu se ducă. Strânse din dinți şi plecă, îşi adună toate puterile ca să se stăpânească şi să-şi îndeplinească cum se cuvine sarcina sa de căpitan.

Umbrele serii coborau peste curtea interioară. Căpitanul mergea cu privirile în pământ. De aceea era cât pe aci să se ciocnească de o fată cu coşul în cap. Inima începu să-i bată

cu putere în piept. Cine altcineva putea să fie? Căci numai prin țările de la miazăzi umblă femeile cu poverile pe cap.

— Fatma! strigă el cu glasul înăbuşit.

Coşul de pe capul fetei se clătină ameninţător şi poate că ar fi căzut, de nu s-ar fi repezit să i-l prindă.

Îi zări chipul. Dar numai o clipă, căci şi-l acoperi iute cu palmele.

— Va să zică aşa mi-a fost dat să te întâlnesc, Fatma, zise el uimit, punând coşul jos.

Fatma nu spunea nimic, ci stătea încremenită în faţa lui.

— Nu-ţi ascunde faţa de mine, fiindcă oricum o văd, o port cu mine oriunde mă duc, ca pe o icoană.

Îi apucă mânile micuţe, în dosul cărora părea că vrea să se ascundă toată, şi i le luă de pe obraji.

— Cineva se uită la noi, şopti ea cu glas tremurat.

Abia acum îşi aduse aminte că auzise şi el un zgomot dubios venind de sus. Privi. În clipa aceea o siluetă de femeie dispăru de la geam.

— Ne-a văzut stăpâna! zise Fatma înfricoşată.

— N-are decât! Poate să ne vadă toată lumea! Te aştept la noapte, Fatma. Sunt sigur că ai să vii!

— Nu pot!

Ridică coşul plin peste măsură cu rufe.

— Ba să vii!

El îi luă coşul din mână.

— Unde-l duci?

— Stăpânei, răspunse speriată. Vă mulţumesc, domnule căpitan, dar trebuie să-l duc singură.

— Şi eu merg tot la stăpână.

Zâmbi şi săltă coşul deasupra capului. Se clătină sub greutatea lui.

Zadarnic încercă Fatma să se împotrivească, să i-l ia, mai ales, după ce zări câteva fete, care se adunaseră în jurul lor, şi capetele care se zgâiau curioase pe la ferestre, să-l vadă pe căpitan făcând pe cavalerul cu o sclavă.

— Se uită toată lumea la domnia-voastră, îl dojeni ea. Dar în glasul ei era atâta dulceaţă şi recunoştinţă, încât

căpitanului îi părea rău că povara nu e mai grea şi că nu se uită la el şi mai multă lume decât se uita.

— Vă înjosiți în ochii lori zise ea.

— Ba nu, cresc, Fatmal

— E greu, tare greu! Acum abia simțea greutatea poverii, când îl vedea pe căpitan încovoiat sub ea.

— Ba e uşor, Fatma, foarte uşor. Uşoară ca orice povară pe care aş vrea s-o car în locul tău.

Căpitanul la rang de slujnică

URCAU PE SCĂRI ŞI TOŢI CEI PE care îi întâlneau căscau ochii la ei.

— Ai să vii, Fatma? o întrebă el când ajunseră la etajul al treilea.

— Nu pot, răspunse ea, dar nu atât de hotărât ca mai înainte.

— Şi de ce n-ai putea?

— Am impresia că sunt păzită şi în timp ce dorm. Cred că m-ar vedea cineva când aş încerca să vin la domnia-ta.

— Şi ce dacă? De ce trebuie să te temi?

— Eu mă tem pentru domnia-ta. În ce mă priveşte, mai rău decât aşa nu poate să-mi fie.

— Dacă numai pentru mine te temi, atunci vino. Fiindcă simt că am să mor dacă n-o să te văd în noaptea asta, atât de mult tânjesc să mă uit în ochii tăi trişti şi să-ţi ascult glasul.

Îşi dădea seama că ar fi fost de ajuns să spună un singur cuvânt, să rostească numele lui Omar; atunci ar veni degrabă, nepăsătoare la primejdii. Dar nu trebuia să vină pentru Omar, ci pentru el...

— Fatma, îi şopti el când ajunseră în dreptul odăii doamnei de Trenčin. Dar cuvintele îi rămaseră în gât. Uşa se deschise pe neaşteptate şi doamna Hedviga Zapolská se ivi în prag. Era sigur că îi pândise şi că-l văzuse pe căpitan luând coşul de la sclavă; apoi îi urmărise, în gând, pas, cu pas, până ce ajunseseră aici, dinaintea dormitorului ei.

— Ia te uită! făcu ea pe mirata. Nu ştiam că slujnicele mele umblă în haine de căpitan. Sau eşti chiar dumneata,

căpitane, înălțat la rang de slujnică?

— Chiar eu, luminată doamnă, răspunse el fără pic de supărare la zâmbetul ei disprețuitor. Fac şi treabă de slujnică atunci când e vorba să ajut o ființă slabă şi necăjită.

Aşează jos coşul şi în lumina dormitorului văzu că era rufărie de pat, albă şi fină, cu dantelă ca spuma laptelui.

— Mi se pare că numai acum ai aflat ce duci în cârcă, îi zise doamna văzându-l că se uită mirat la rufărie.

— Da, acum mi-am dat seama, stimată doamnă, câtă muncă cere bunăstarea.

— Recunoaşte că de fapt te gândeşti numai la bunăstarea mea, domnule căpitan. Hai să-ți arăt locul unde să pui coşul că doar n-o să mi-l laşi la uşă.

Fatma se repezi să ridice coşul de jos. Dar căpitanul i-l luă din mână cu un gest atât de hotărât că nu putu să i se împotrivească.

— Unde porunciți să-l pun? întrebă el cu o totală nepăsare.

— Vino după mine, răspunse şi o luă înainte.

Căpitanul o urmă. După o clipă de şovăială, veni şi Fatma, care la început zăbovise nedumerită, întrebându-se dacă să rămână sau să fugă şi să se ascundă în cel mai îndepărtat ungher al castelului.

Hedviga Zápolská se opri lângă patul acoperit cu un baldahin de catifea. Ambróz Opatovský lăsă coşul jos şi se îndreptă de şale.

— Aştept poruncile domniei-voastre, luminată doamnă.

Doamna Hedviga rătăci cu privirile asupra Fatmei.

— Ce mai vrei? Nu vezi că domnul căpitan munceşte în locul tău? Sunt tare curioasă să văd dacă-i bun de slugă!

Fatma plecă. Privirile li se întâlniră şi în clipa aceea căpitanul se simți cel mai fericit om din lume. Citea în ochii Fatmei că era mai aproape ca niciodată de inima ei. De-ar întreba-o acum dacă vine, i-ar răspunde numai într-un singur fel: că vine.

— La treabă, căpitane! îl îndemnă ea după ce uşa se închise în urma Fatmei. Sunt tare curioasă să văd cum ai să

te descurci cu farafastâcurile astea muiereşti unde trebuie să ai mână delicată! Noroc că dantela nu-i de sticlă. Pot să ți-o încredințez fără teamă.

Scotea din coş cearşaf după cearşaf, față după față în timp ce Ambróz Opatovský se uita nemişcat la ea.

— Aştept poruncile domniei-voastre, repetă el făcându-se că nu pricepe ce vrea de la el.

Doamna se apucase să schimbe fața la o perină.

— Ajută-mă, îi răspunse ea.

— Îmi îngădui să vă atrag atenția că în acest loc o doamnă nu poate da porunci vrednice de rangul său.

— Greşeşti, căpitane. Ăsta-i locul cel mai potrivit din lume. Doar numai acum câteva clipe ai dovedit atâta însuflețire pentru treburile femeilor încât m-aş simți vinovată față de dumneata dacă ți-aş da prilejul să te îndeletniceşti cu altceva.

— Trebuie să vă transmit că domnia-sa, soțul dumneavoastră, vă sărută din toată inima, începu după cum avea obiceiul ori de câte ori se întorcea singur din călătorie.

— Ştii ce? M-am săturat şi nu mă interesează deloc vorbele lui umflate.

Dar el continuă făcându-se că nu vede şi nu aude râsul ei iritat:

— Şi vă mai înştiințează că nu ştie când se va întoarce.

— Uite, asta-i o vorbă care mă bucură. Dumnealui pleacă şi niciodată nu ştiu când anume am să-l revăd. Acum am măcar siguranța că n-o să se întoarcă curând. Dacă aş putea să-i trimit un sol aş anunța că, în ce mă priveşte, nu țin să se grăbească.

Ambróz Opatovský privea stingherit şi furios către un colț al dormitorului.

— Dumneata ce zici, căpitane? Nu te interesează deloc că bărbatul meu e plecat şi că nu se întoarce în zilele următoare? Fără teamă, căpitane...

— Nu am motive şi nici n-o să am vreodată motive să mă tem de întoarcerea soțului dumneavoastră şi a stăpânului meu.

— Nu te-ai teme nici chiar dacă ai schimba culcuşul cel rece din turn pe un colţişor mai călduţ şi mai îmbietor din castel, unde n-ai fi singur?

— N-am de gând să schimb turnul meu pe nimic altceva, o întrerupse el, şi dacă m-ar apuca vreodată chef de schimbări, vă asigur, că n-aş accepta decât ceva ce ar fi pe placul stăpânului meu. Dar acum, îngăduiţi-mi, doamnă, să mă retrag.

Bătu călcâiele şi se înclină respectos, dar rece.

— Nu-ţi îngădui nimic, căpitane, îl reţinu ea, mai ales nu-ţi îngădui lucruri care nu-s pe placul meu. Cred că merit şi eu atâta atenţie câtă văd că-i arăţi lui Štefan Zápolský. Să ştii că nu vreau să pleci. Mă bucur că eşti lângă mine... Dar hai, ajută-mă.

Îi vârî o faţă de pernă în mână. Căpitanul nu se mai putu stăpâni. Era la capătul puterilor. Îl scotea din sărite aroganţa şi orgoliul ei, siguranţa că tot o să facă ce şi-a pus în cap.

— Pe mine să mă iertaţi, doamnă, dar n-am nici chef, nici timp pentru treburi şi vorbe din astea.

Cu pasul ferm, el se îndreptă spre uşă. Dar doamna i-o luă înainte şi îi tăie calea.

— Nu pleci de aici până ce nu lămurim totul între noi, îi zise cu un glas hotărât, dar catifelat. Dispăruse orice urmă din aroganţa care îl enervase din prima clipă.

— Cred că totul e limpede. Nu avem ce să mai lămurim.

— Ba avem. Eu, de pildă, nu pricep de ce m-am îndrăgostit de dumneata, şi de ce, după ce ţi-am spus-o, dumneata înă refuzi într-un mod jignitor, de ce mă umileşti.

— Vă umiliţi singură, doamnă, vă înjosiţi în faţa mea, a soţului şi a dumneavoastră înşivă!

— Nu-mi tot aminti într-una că am soţ!

— E adevărat, nu-i nevoie să vă amintesc. Pentru o femeie măritată, icoana soţului e vie.

— Parc-ai fi vrăjitor, căpitane! Dacă-l vezi aşa de viu pe bărbatul meu lângă mine, înhaţă-l şi aruncă-l pe fereastră ca să ne descotorosim de el.

— Cuvintele dumneavoastră mă uimesc, doamnă. Mă uimesc fiindcă sunt convins că-l iubiți.

— Nu-l iubesc!

— Ba-l iubiți cu atâta devotament şi supunere încât nici nu vă dați seama cum se răzvrăteşte sângele în dumneavoastră. Se răzvrăteşte, fiindcă nu reuşiți să-l faceți să vă dea tot atâta iubire cât îi dați dumneavoastră lui şi sunteți nefericită fiindcă trebuie să vă înăbuşiți, să vă struniți dragostea, să vă dăruiți cu zgârcenie!

— Vrei să spui că bărbatul meu nu mă iubeşte?

Chipul ei se îmbujoră.

— Nu, nu vreau să spun. El vă iubeşte. Dar nu e omul care să-şi arate dragostea aşa cum ați dori dumneavoastră, ca să vă facă cea mai fericită femeie de pe pământ.

— N-ai vrea să vorbeşti mai pe înțeles şi să-mi spui mai cu amănuntul cum stau lucrurile?

— Nu-i nevoie de amănunte, doamnă. Dacă m-aş apuca să vă spun tot aş deveni fără să vreau judecătorul nechemat al domniei-voastre şi al seniorului, pe care nu vreau decât să-l înțeleg şi să-l iubesc.

Căpitanul simțea că o zăpăcise de tot.

— Ar fi bine, doamnă, să dați uitării această discuție şi fiecare cuvânt pe care l-ați spus nu căpitanului, ci bărbatului de care v-ați poticnit într-un moment de cumpănă, bărbatului pe care l-ați ales ca unealtă a răzbunării şi de care v-ați fi lepădat demult dacă ar fi fost atât de slab ca să-şi piardă capul.

— A, vasăzică de asta îți era teamă?

— Nu mi-e teamă de nimic, doamnă, dar n-aş putea să mă umilesc până într-atât ca să ajung o jucărie pe care o puteți arunca după bunul plac.

— Dacă socoteşti dragostea o joacă, domnule căpitan, nu crezi că şi femeia, nu numai bărbatul, este o jucărie în furtuna sentimentelor?

— În jocul nostru, jucăria trebuia să fiu eu. Cea mai nenorocită jucărie din câte pot să-mi închipui.

— Mă măguleşti, căpitane. Până acum eram convinsă că

în dragoste numai femeia poate fi aruncată, chiar şi atunci când ea pune capăt iubirii. Am să-ți dovedesc imediat că am dreptate. Încearcă să-ți închipui următoarea situație: am fața schimonosită de o ură mistuitoare, din ochi îmi țâşnesc fulgere. Sunt toată numai clocot de ură, ridic mâna, arăt spre uşă şi strig cu glas răguşit de emoție: „Ieşi afară!”

Căpitanul n-avea nevoie să apeleze la imaginație. Doamna îi înfățişase momentul de parcă ar fi fost aievea.

Se simțea ca un şoarece cu care se juca o pisică.

— Nu ştiu ce să cred, doamnă. Nu ştiu dacă scena e sinceră sau falsă, de aceea nici nu ştiu cum să mă port.

— Falsă, căpitane, îi răspunse ea cu un zâmbet binevoitor. Dar sunt convinsă că încurcătura dumitale e de durată. Am impresia că am reuşit să-ți dovedesc că greşeşti. Deci dacă te-aş goni cu adevărat, dumneata te-ai înclina, ai pleca cu chipul rece şi mândru şi după o clipă aş auzi de pe coridor bocănitul paşilor dumitale. Nu-i aşa că asta ar fi urmarea?

— Da, asta ar fi. N-aş mai rămâne o clipă.

— Şi dacă ai pleca, domnule căpitan, gonit pur şi simplu de mine, spune cinstit, care dintre noi doi ar fi de fapt învingătorul şi care învinsul?

— Eu aş fi cel învins.

Îl măsură cu o privire aţâţătoare.

— Într-adevăr? Gândeşte-te bine. Recunoaşte că eu aş fi cea învinsă şi umilită, doborâtă la pământ. Dacă te-aş alunga, n-ar fi decât un jalnic răspuns la faptul că dumneata m-ai respins. Ar trebui să te alung cu insulte din odaie. Dar n-aş vrea să-mi arăt neputința. Față de dumneata, ca şi față de mine însămi, aş-încerca să păstrez aparența că sunt învingătoare.

— Aş fi fericit dacă nu m-ați alunga în niciun fel! o imploră el zâmbind. Nici sincer, nici fals.

— De ce?

— Fiindcă nu aveți niciun motiv. Doar ați învins. Simt că ați învins. V-ați învins pe dumneavoastră înşivă. M-ați învins şi pe mine. În loc să mă goniți, eu vă rog să mă primiți în

sufletul dumneavoastră ca pe cel mai statornic prieten.

— Prietenia oferită în schimbul dragostei este o mângâiere umilitoare. Cu toate acestea primesc această mângâiere şi mă umilesc de bună voie.

Zâmbi stânjenită şi îi întinse mâna.

Dar află din gura lui că nu se umilise deloc. Ambróz Opatovský nu-i ascunse că în ochii lui crescuse nemăsurat de mult. Îi sărută mâna cu adânc respect.

— Acum, cinstită doamnă, sunt şi mai încurcat. M-aţi dezarmat.

Căpitanul îi reţinu o clipă mai mult mâna fină şi uşoară ca fulgul. Îşi cufundă privirile în ochii ei liniştiţi şi limpezi, fără săgeţile mâniei şi răutăţii. Ochii aceia îi aminteau de cei ai Fatmei, adânciţi în orbite de dorinţa după iubirea demult pierdută, după libertate şi după patria ei. Faţa doamnei Hedviga se înseninase. Nu mai era nici urmă de jalnica schimonoseală a urii adevărate sau prefăcute.

Toată fiinţa ei răspândea numai bunătate.

— Ce frumoasă sunteţi, doamnă! exclamă el cu o însufleţire cât se poate de sinceră.

— Îţi mulţumesc pentru acest compliment prietenesc, domnule căpitan.

Zâmbi şi spre surprinderea lui, se întoarse către odaia învecinată.

— Auzi? Copiii sunt veseli!

Căpitanul auzi glasurile copiilor care străbateau din odaia învecinată. În clipa aceea uşa se deschise şi în dormitor năvăliră cele două fiice ale Hedvigăi Zápolská.

— Mămico, mămico!

Se aruncară la pieptul ei. Chipul doamnei de Trenčin se lumină şi mai tare.

Era chipul unei mame fericite.

Mama biruitoare

— CE FACEȚI, COPII? ÎNTREBĂ EA.

Prin uşa rămasă deschisă ea văzu pe cei doi fii ai săi cum se luptau între ei, cu mânecile sumese. Veniră la ea şi, gâfiind din greu, o chemară să le fie martoră. Fratele mai mare, Jan îl atacă cu toată forța pe mezin, care nu se lăsă cu una cu două.

— Lupta voastră mai durează, le zise ea zâmbind. Vin imediat să-l răsplătesc pe învingător.

Fetițele se reîntoarseră în camera copiilor de unde continuară să se audă țipetele de izbândă ale băieților şi aplauzele fetițelor, care îi răsplăteau pe rând pe cei doi luptători.

De pe buzele Hedvigăi Zápolská nu pierise încă zâmbetul acela de mamă fericită. Căpitanul se uita la ea cu respect.

— Trebuie să vă mai explic ceva, domnule căpitan. O luptă grea s-a dat în sufletul meu când ai plecat cu soțul meu să-l întâmpinați pe rege. La fel şi astăzi, în timpul discuției dintre noi. Toată lupta asta s-a terminat când mi-am aplecat urechea spre camera de colo. În clipa aceea mi-am regăsit echilibrul. Am rătăcit şi sunt fericită că n-am nimerit la un om nevrednic.

— Mă măguliți, cinstită doamnă!

— La un om nevrednic care putea să se folosească fără şovăire de rătăcirea mea, înainte de a-mi veni în fire.

— Sunt nespus de fericit, luminată doamnă. Norul greu care se lăsase peste inima mea, s-a risipit acum.

— Ia ascultă, căpitane, ştii că ai gust? schimbă ea brusc

vorba. Fata e admirabilă! Numai în ultimul timp m-am uitat mai cu băgare de seamă la ea. Din păcate, însă, n-am răsplătit-o cum se cuvine pentru alesele ei însuşiri.

— Veți mai avea prilejul, doamnă.

Uşa se deschise din nou şi copiii dădură buzna în dormitor.

Odaia lor era într-un hal fără de hal, parcă dăduseră iama tătarii prin ea. Cei doi luptători răvăşiseră totul şi acuma căutau un alt câmp de bătaie.

Băieții de-abia mai răsuflau, dar nu se lăsau. Fetele urmăreau încăierarea cu sufletul la gură.

— Janko e mai tare! Îl pune jos! strigau ele şi cu toate că întrecerile se terminau fără excepție cu victoria lui Janko, ele aveau, de fiecare dată, emoții fiindcă şi mezinul era voinic.

Bineînțeles că Janko câştigă şi această bătălie. În timp ce mezinul, zdrobit mai mult de umilință decât de oboseală, stătea întins pe covorul moale şi ofta din greu, fără să îndrăznească să-şi ridice privirile spre surorile sale, care jubilau, Janko Zápolský se prezentă mamei sale, cerând recompensa. Hedviga Zápolská îl îmbrățişă şi îl sărută.

— Ai să ajungi un erou ca tatăl tău, îi spuse, îngropându-şi degetele în cârlionții lui.

Janko îşi scoase pieptul înainte zicând fălos:

— O să ajung!

— Şi tu, Jurko? se întoarse ea către mezin, care îşi ascunsese fața în palme ca să-l nu-l mai vădă nimeni. Lasă că şi tu o să fii un erou, iar eu o să fiu mândră de tine! Dacă ai avea tot atâția ani ca fratele tău, tu ai fi învingătorul.

Nimerise bine. Cuvintele ei avură darul de a-l spăla de ruşine.

— Mămico! strigă el, apoi sări în picioare, şi se agăță de gâtul doamnei Hedviga. Jan, Barbara, Magdalena, cu toții îi urmară exemplul. O mulțime de brațe începură să se bălăbănească în jurul ei, buze fragede se întreceau să o sărute, şi iatacul se umplu de zgomot şi veselie.

— Acum ajunge! spuse ea desprinzindu-se din ghemul de mâini. E vremea să vă suiți în pat.

În timpul acesta, Ambróz Opatovský se legăna de pe un picior pe celălalt ca omul care se simte de prisos şi nu ştie cum să se facă nevăzut.

— Aş ruga-o pe doamna să-mi îngăduie să plec, zise el timid.

— Mai stai, căpitane. Încă nu ne-am spus tot! La culcare copii!

Copiii plecară urlând îngrozitor.

Doamna Hedviga se uită în camera copiilor şi, văzând scaunele răsturnate, strigă:

— Fatma!

La chemarea ei, nu veni Fatma, ci un pâlc de slujnice.

— Trimite-ți-o aici pe Fatma!

După o clipă veni şi Fatma. Se opri în pragul iatacului cu privirile în pământ, gata parcă să îndure orice umilință. Doamna se apropie de ea şi-i zise pe un ton aspru:

— Unde ți-e vălul? De ce umbli cu fața descoperită?

Ochii mari ai Fatmei se făcură şi mai mari de uimire.

Doamna pufni în râs.

— Sau nu mai vrei să-ți ascunzi fața şi să-ți tăinuieşti frumusețea?

— Îmi dați voie iară să port văl? întrebă ea parcă trezită dintr-un somn greu.

— Ce mai întrebi? Trebuie să-l porți! Să nu îndrăzneşti să mi te mai arăți fără văl!

— Aici țin vălul din clipa când m-ați oprit să-l mai port.

Îl scoase de la brâu şi îşi înfăşură fața. Era nespus de fericită.

— Vă mulțumesc! În aceste două vorbe pusese Ambróz Opatovský toată recunoştința sa.

— Acuma du-te, Fatma şi fă rânduială la copii! Dar înainte ca Fatma să se apuce de treabă, Hedviga Zápolská se apropie de ea. — Nu-ți pleca privirile! Uită-te în ochii mei! Ai plâns! Îți interzic să mai plângi! E vai de tine dacă-mi mai dai prilejul să văd că nu mă slujeşti cu bucurie!

Ambróz Opatovský stătea ca pe ghimpi.

Nu vedea decât bucuria de pe chipul Fatmei.

— Capul sus, Fatma!

Parcă era beat. Auzea ca prin vis vocea doamnei de Trenčin şi nu-i venea să-şi creadă ochilor văzând-o cum mângâia, cu degetele ei albe ca neaua, părul corbiu al turcoaicei şi sclavei sale.

Îndreptându-se către camera copiilor, Fatma trecu pe lângă el. Privirile li se întâlniră. Ochii ei spuneau: „Numai ție îți datorez mulțumire”. Dar trecu pe lângă el fără să scoată un cuvânt. Nu-şi putea lua ochii de la ea. Se uită lung în urma ei şi după ce dispăruse în dosul uşii.

Doamna Hedviga îl amenința ştrengăreşte cu degetul:

— Ei, ei, domnule căpitan! Pe mine nu mă mai bagi în seamă?

— Nici nu ştiți, doamnă cât de mult vă bag acum în seamă. Mai mult ca niciodată. Îmi pare rău numai de un singur lucru: că nu sunt în stare să spun tot ce simt. Abia acum vă cunosc bine, abia acum mi-am dat seama ce inimă de aur aveți.

— Iar eu sunt mulțumită că ai găsit şi la mine măcar o însuşire vrednică de laudă. Mi-ai oferit prietenia dumitale. Dacă crezi că o merit, dă-mi mâna s-o pecetluim!

Îi sărută mâna. Apoi, fără să-şi dea seama cum, o strânse la piept şi o sărută pe buze.

— Ce faci, domnule căpitan?

Se înroşi la față şi se desfăcu cu delicatețe din brațele lui.

— Am pecetluit prietenia noastră, răspunse el.

O vedea zăpăcită ca o codană şi îi făcea o plăcere deosebită să o privească.

— Sărutul ăsta nu-i pentru mine!

— E pentru cea mai frumoasă femeie de la castelul Trenčin!

— Am să-l dau celei ce i se cuvine, fără întârziere.

— Dumneavoastră vi se cuvine, doamnă. Numai dumneavoastră, fiindcă sunteți cea mai frumoasă şi în acelaşi timp sufletul cel mai nobil.

— Cam repede ți-ai schimbat părerea, căpitane. Când ai venit încoace, cred că gândeai altfel.

— Nu neg. Am însă impresia că amândoi ne-am schimbat părerile. Sau poate şi acum mă socotiți un fricos?

— Nu, căpitane. Niciun moment nu te-am socotit, în mod serios, un fricos. Mi-aş fi dorit să fi fost fricos. Dar nu eşti.

Între timp, în camera copiilor gălăgia se potolise. Se auzea doar glasul Fatmei care dădea porunci.

— Între noi totul s-a lămurit, doamnă. Un singur spin mi-a mai rămas în inimă.

— Arătă-mi-l să ți-l scot.

— Îmi amintesc cu amărăciune de întoarcerea din Orava. Eraţi încredinţată că-mi las oasele acolo. Iar când m-am întors, împreună cu Štefan Zápolský, ca doi prieteni, mi-am dat seama că viaţa mea e o insultă la adresa dumneavoastră, că îmi doreaţi moartea.

— Aşa e, căpitane. Moartea ta ar fi fost pentru mine o dovadă că soţul meu mă iubeşte. La plecare te-am prevenit, în clipa aceea eram gata să mor în locul dumitale. După ce aţi plecat, mi-am dat seama de rătăcirea mea. Şi atunci am început să mă urăsc pe mine însumi şi pe dumneata. Mă gândeam cu un sentiment de uşurare la moartea dumitale. Pornisem pe un drum greşit şi mi se părea că numai prin moartea dumitale puteam să ne purificăm de o vină care era a amândorura.

— Eu nu aveam nicio vină, zise el cu delicatețe.

— Acuma ştiu. Atunci însă te socoteam vinovat. Dar, ia spune-mi, puteam oare să mă îndrăgostesc de dumneata dacă nu existai pe lume? Deci numai şi numai dumneata erai vinovat, zise ea glumind. Apoi continuă serios: Poate niciodată nu mi-am iubit soţul ca atunci când l-am aşteptat să se întoarcă din Orava. În închipuirea mea, îl vedeam colindind prin codri de nepătruns, sub bolta fără margini, şi răfuindu-se cu omul care îi furase inima soţiei lui. Cât de fericită aş fi fost, dacă la întoarcere mi-ar fi şoptit la ureche vestea că eşti dus dintre cei vii! Da, țineam să am această dovadă a iubirii lui.

— Norocul meu că Štefan Zápolský nu e un om de rând care să facă fără teamă orice-l îndeamnă sângele otrăvit de

gelozie şi de dorința de a fi pe placul femeilor. Dacă era aşa, muşcam pământul nevinovat. Dar am să vă mărturisesc ceva care ar putea să vă facă fericită: viața mea atârna atunci doar de un fir de păr. Dar Štefan Zápolský şi-a dat seama că n-am vină. De aceea am petrecut în cea mai strânsă şi caldă prietenie. El şi-a deschis sufletul în fața mea şi am putut să privesc în el adânc de tot.

— În acest caz nu mai pricep de ce spui că viața dumitale atârna de un fir de păr.

— Fiindcă Štefan Zápolský m-a pus la încercare să vadă dacă şi pe viitor voi rămâne acelaşi. Dacă voi fi destul de tare ca să renunț la o pradă care mi se oferea singură. Fără să vreau i-am dat o dovadă convingătoare. Mi-a apărut un cerb în față şi nu ştiu cum s-a făcut, poate îngerul meu păzitor m-a povățuit, dar n-am ridicat arcul ca să dobor regeasca pradă. Astfel, cerbul pe care l-am lăsat să se ducă viu şi nevătămat, m-a scăpat de la moarte sigură.

Hedviga Zápolská asculta istorisirea căpitanului cu o vădită plăcere.

— Înseamnă că tot te-ar fi ucis?

— M-ar fi ucis cu sânge rece, fără să clipească la strigătul meu de moarte.'

— Ai dreptate, căpitane. Soțul meu nu e un om de rând. Un om de rând şi-ar omorî numai rivalul prezent. Al meu ar ucide pe cel ce ar putea deveni primejdios în viitor. Şi totuşi mi se pare de necrezut. Să mă iubească el aşa de mult?

— Vă asigur, doamnă.

Un zâmbet cochet flutură pe chipul ei.

— Scumpul meu căpitan, acum mă simt un pic ispitită să te socotesc laş. Nu cumva te fereai de mine tocmai pentru că îl cunoşteai prea bine pe soțul meu?

— Poate că da, răspunse el înveselit. Acum, când mă uit la dumneavostră, mă gândesc că poate n-oi fi îndrăznit să ridic privirile spre luminăția-voastră fiincă erați păzită de un balaur cu şapte capete...

— Începi să-mi faci curte, căpitane? glumi ea.

— Nu pot să nu fac curte unei doamne care mă uimeşte

din ce în ce mai mult.

Doamna de Trenčin şi căpitanul Ambróz Opatovský, care numai cu o clipă înainte se urau de moarte, se despărțiră în cea mai desăvârşită înțelegere şi prietenie.

Coborând în curte şi aruncându-şi privirile către ferestrele luminate de la etajul trei, căpitanul o zări pe Fatma. Nu se uita după el, aşa cum i-ar fi plăcut să creadă. Se privea în geam, şi cu mişcări de o îngerească gingăşie îşi îndrepta vălul pe față. După o clipă, în spatele ei apăru Hedviga Zápolská. Dar Fatma nu tresări speriată. Se întoarse liniştită cu fața la doamnă, se uită în ochii ei, deschis, curajos, nu ca până acum.

Ambróz Opatovský se plimbă puțin prin curte, apoi se duse în turn la el. Se gândea dacă Fatma va veni, dar îşi dădu seama că întrebarea nu-l mai tulbura atât de tare. Satisfacția că raporturile dintre el şi Hedviga Zápolská se lămuriseră era atât de puternică încât restul nu mai avea, pentru un moment, o prea mare însemnătate.

Dar după scurtă vreme, gândul la Fatma îl asaltă din nou. Se plimba de colo-colo prin cămăruța lui strâmtă, se oprea la geam, scruta beznele din curte, se simțea părăsit şi dorea nespus de mult s-o vadă.

În sfârşit! O auzi urcând scările care scârțâiau. Îl cuprinse o tulburare adâncă. Zadarnic încerca să se stăpânească, să o primească liniştit.

Când apăru în prag, se repezi la ea şi o strânse în brațe.

Fuga de dragoste

O ȚINEA LIPITĂ DE EL ŞI îi mângâia părul.

— Şi totuşi ai venit, Fatma!

Ea se desprinse cu gingăşie din brațele lui.

— A trebuit să vin, deşi n-am vrut. Câteodată mi se pare că trebuie să-ți îndeplinesc orice dorință.

Căpitanul simți gust de neghină în gură.

— Eşti o ființă recunoscătoare, Fatma. Recunoscătoare şi pentru fleacuri.

— Vă sunt nespus de recunoscătoare, domnule căpitan.

— Nu-mi mai vorbi cu „dumneavoastră” şi nu mai spune „domnule” unui om care s-ar considera fericit să fie robul tău.

— Îmi vine greu să spun „tu”. M-am dezvățat să le vorbesc oamenilor ca unor semeni. Sunt o roabă. Oricare dintre slujnice se poate socoti mai presus de mine.

— Totuşi, tutuieşte-mă şi spune-mi pe nume, iar dacă nu-mi ştii numele ți-l spun eu şi ți-l repet până ce am să te fac să-l rosteşti.

— Tu, Ambróz, zise ea cu un zâmbet timid şi roşindu-şe la față.

— Dă-ți jos vălul. Nu e nevoie să-ți ascunzi fața de mine. Vreau să-ți văd chipul, vreau să alung de pe fața ta şi cel mai mic nor. Vreau să-ți văd sufletul şi să ți-l umplu de lumină. Vreau să fii fericită, să te bucuri din toată inima de viață.

— O roabă nu ştie ce-i bucuria vieții!

— Vrei libertate, Fatma?

— Ai putea să-mi redai libertatea? Ai putea să mă scoți din temnița asta de piatră?

— În sfârşit, mătutuieşti. Dacă pot să te scot din temnița asta de piatră? Spune-mi o vorbă şi toate porțile ți se deschid, te duc unde îți pofteşte inima.

Fatma renăştea sub ochii lui.

— Libertate! strigă ea.

Chipul i se înseninã şi se îndreptă făcându-se, parcă, mai înaltă.

— Poți pleca imediat! zise el cuprins de înflăcărare.

— Mă răpeşti?

— Fără şovăire! exclamă el, punându-şi centironul şi îndreptându-se către ieşire.

— N-o să ne oprească paza?

Era emoționată şi, ca să nu se vadă, îşi acoperi fața cu vălul.

Ambróz Opatovský zâmbi.

— Păi cine comandă aci? Pot să plec când vreau şi cu cine vreau. Dacă am chef, pot să dau drumul la toți cei întemnițați.

— Da, dar vei fi pedepsit!

— Nu mă tem de pedeapsă.

— Şi unde mergem?

— Acolo unde vrei tu.

— Mă iubeşti, Ambróz?

— Te iubesc, Fatma. Din clipa când te-am zărit la târgul de robi.

— Dar ştii că eu nu te iubesc?

O umbră grea se aşternu în odăița din turn.

— Ştiu, Fatma, dar nu pierd nădejdea că o dată şi odată mă vei iubi şi tu.

— Nu pot pleca cu tine, Ambróz, spuse după un scurt răgaz. Recunoştința mea ar fi o răsplată prea neînsemnată pentru jertfa ta. O asemenea jertfă nu poate fi răsplătită decât dăruindu-mi în întregime inima. Or, inima mea aparține altuia.

Simți că i se înmoaie picioarele şi se aşează pe pat. Sabia se

lovi de podea şi zdrăngăni surd şi spart ca o coardă ruptă.

— Eşti supărat pe mine, Ambróz?

Se apropie de el şi îl apucă de mână.

— Sunt supărat, dar nu pe tine, ci pe soarta mea nenorocită, care nu m-a ajutat să te întâlnesc mai demult, când inima ta mai era liberă. Ne-am întâlnit târziu, Fatma.

Fatma îi mângâie mâna. El se uită în ochii ei limpezi şi adânci şi îl cuprinse amețeala.

— Aş vrea să-ți spun că am vrut să te iubesc, Ambróz! Au fost zile când credeam că te iubesc. Mai ales atunci când ai plecat la vânătoare cu Štefan Zápolský, tremuram de teamă că n-am să te mai văd. Când mă gândeam că Zápolský se va întoarce fără tine, începeam să plâng şi îmi doream şi eu moartea.

— Dacă m-ai iubit o dată, mă vei iubi şi a doua oară!

O strânse la piept, amețit la gândul unei asemenea fericiri.

— Sunt nefericită, Ambróz, şi îmi vine să plâng când mă gândesc că nu te pot iubi. Soarta mea e legată de a lui Omar. Îl văd mereu dinaintea mea. Când sunt singură mi se pare că îi aud şi glasul. Atunci, după ce m-am gândit mai mult la tine, l-am rugat în sinea mea să mă ierte. Sufeream ca o femeie necredincioasă...

Căpitanul făcea mari eforturi să se stăpânească. Încerca din toate puterile să-şi potolească simțămintele răzvrătite în fața ființei pe care o iubea atât de mult, dar care tânjea după altul, spulberându-i nădejdile.

Se ridică de pe pat şi zise cu răceală:

— Fatma, du-te la locul tău şi fii sigură că toate dorințele tale se vor împlini.

— Suferi, Ambróz, şi eu nu pot să îndur gândul că suferi pentru mine. Fără tine aş fi pierit de mult de inimă rea. În neagra robie tu erai o rază de soare care mă încălzea şi-mi dădea putere.

— Sunt fericit, Fatma, că ți-am fost sprijin şi vreau să-ți fiu şi de acum înainte. Nu-mi mulțumi, fiindcă tot ce-am făcut şi voi mai face pentru tine e firesc, pentru că te iubesc.

— Eu, totuşi, îți mulțumesc, Ambróz. Îmi dau seama că

vorbele de mulțumire sunt neînsemnate şi mi-e ruşine. O, Doamne, cât îți datorez!

— Fii liniştită, Fatma şi nu te necăji. Nu-mi datorezi şi nu trebuie să-mi datorezi nimic, pentru ca la vremea despărțirii noastre definitive să mă poți uita mai uşor.

— N-am să te pot uita niciodată, Ambróz. De pe acum mă întristează gândul depărtării.

— Vasăzică tot mi-ai dat un colțişor din inima ta!

— Aş vrea să-ți dau inima toată, dar aş fi atât de nefericită că ar trebui să mă omor. Aş fi cea mai păcătoasă femeie de pe lume, care n-ar merita lumina soarelui şi bunătatea pământului care îmi rabdă paşii.

— N-ai vrea să te socoteşti necredincioasă față de mine şi nu față de altul?

— Nu, Ambróz. Pe Omar îl iubesc de mult. Viforul soartei vitrege n-a frânt lanțurile dragostei care ne lega. Toată lumea s-ar prăbuşi dacă i-aş spune lui Omar, atunci când m-ar elibera: „Nu te mai urmez, căci acum iubesc pe altul". Trebuie să-l iubesc, nu pot să-l dezamăgesc, nu pot să-i înşel dragostea care l-a mânat către țărmuri străine ca să-mi redea libertatea.

— Te asigur că-l vei revedea curând pe Omar.

Fatma se înveseli ca o floare scoasă de la întuneric la lumină.

— De ce îmi dai speranțe, Ambróz? De ce?

— Pentru că sunt convins că nu vei fi dezamăgită.

— O să vină la Trenčin? O să-l pot vedea?

— Va veni şi îl vei vedea. Bănuiesc că acum e în drum către Trenčin. Štefan Zápolský îl va primi şi-l va asculta.

— E sigur?

— Absolut sigur. E posibil ca zilele petrecute de tine la castel să fie numărate. Poate că ai presimțit şi de aceea n-ai vrut să primeşti libertatea din mâinile mele.

— Ba nu. Mi-am dat seama că oriunde şi cu oricine aş pleca, n-aş fugi numai de robie, ci şi de Omar.

— Stau şi mă gândesc, Fatma, dacă te leagă de el dragostea sau numai făgăduiala dată, mărturisi el o ultimă

îndoială care-i mai aducea mângâiere.

— Îl iubesc! strigă ea parcă rănită de îndoiala lui.

— Aş vrea să-ți spun că merită dragostea ta. L-am cunoscut şi nu mă îndoiesc de ce spun.

— L-ai cunoscut? L-ai văzut? Ați vorbit?

— Da. L-am cunoscut, l-am văzut, am stat de vorbă.

Se uita amețită la el. El însă îşi dădea seama că pe chipul Fatmei nu caută decât urmele privirilor lui Omar şi în adâncul ochilor lui chipul lui Omar.

— Povesteşte-mi despre el, am să te ascult până-n zori. Spune-mi cum arată, cum se simte. Spune-mi tot ce ştii!

— N-am prea multe de spus. Nu ştiu decât că te iubeşte ca un nebun, că e un bărbat destoinic şi că se pricepe să mânuiască bine sabia.

— V-ați bătut?

Se îngălbeni.

— Nu, Fatma. Ne-am încercat şi noi săbiile. Am vrut să mă conving dacă poate să-mi fie partener potrivit într-un duel.

Fatma se cutremură de groază.

— Vrei să te bați cu el?

— Deznădăjduit cum eram, se scuză el, mi-au trecut prin cap tot felul de gânduri. M-am gândit dacă nu va veni o vreme când unul dintre noi doi nu va deveni de prisos.

— Nu! Să nu vă bateți! strigă ca.

— N-o să ne batem. N-aş putea să vărs sângele omului pe care îl iubeşti. Sabia mea s-ar încrucişa cu a lui numai dacă tu ai înceta să-l iubeşti şi umbra lui ar continua să stea între noi.

— Unde e Omar acum?

— L-am întâlnit la Novó Mesto. Dar acum are voie să vină la Trenčin. Aşa că mult n-o să zăbovească acolo.

— Deci, poate a şi sosi la Trenčin, lângă mine, sub aceleaşi stele…

O mare nelinişte pusese stăpânire pe ea.

— Trebuie să plec, Ambróz! zise ca îndreptându-se grăbită către ieşire.

— De ce te-ai speriat?

— Dacă în clipa asta Omar se gândeşte la mine? N-are nici cea mai mică bănuială că sunt la tine. Mă simt ca o păcătoasă, ca o femeie necredincioasă.

— Poate va veni o zi, Fatma, când o să-ți dai seama că te înşeli, zise el fără s-o rețină.

— Cum să mă înşel?

— Că te înşeli pe tine, că îl înşeli pe Omar şi pe mine. De fapt în sufletul tău e un haos. Vreau să te ajut, eu cred că pe Omar nu-l iubeşti!

— Ba îl iubesc! strigă ea din prag aruncându-i căpitanului priviri de foc.

Părea că îi găsise partea slabă.

— Nu-l iubeşti! strigă, la rândul lui, privind-o tăios.

Dar imediat îi păru rău de încercarea lui de a mai pescui în apă tulbre. Ochii Fatmei se umplură de lacrimi şi plecă iute fără să-şi ia rămas bun.

Strigă după ea, dar n-o mai putu opri.

I se părea că fuge pentru totdeauna de la el…

Se duse la fereastră şi privi curtea scăldată în lumina lunii şi a stelelor. După o clipă trecu ca o nălucă şi Fatma. Dar nu-l învrednici cu nicio privire. Inima i se strânse de durere. Stătea cu dinții încleştați, cu sprâncenele încruntate, frământat de o singură întrebare: şi totuşi îl iubeşte?…

Trenčinul se turceşte

A DOUA ZI TOT TÂRGUL FREMĂTA.

— Au venit turcii de la Roma!

Vestea se răspândea cu iuţeala fulgerului.

— Turci trimişi de Papa! Chiar de Papa!

— Papa vrea s-o dezrobească pe turcoaică!

Fatma află de venirea oamenilor lui Djem de la senatori, care nu-şi ascundeau acum admiraţia şi respectul, aşa cum până ieri nu-şi ascunseseră disprețul întreținut de răutatea doamnei de Trenčin.

Astfel, înconjurată de dragostea doamnei şi de admiraţia servitorilor, Fatma umbla ca o lunatică. Viaţa ei se schimbase ca prin farmec. Nu se mai simţea o roabă. Hedviga Zápolská o lua cu sine şi la plimbările prin târg. Cum apărea trăsura stăpânei, oamenii dădeau năvală şi se buluceau să se holbeze la ea. Cine n-ar fi fost curios să vadă o turcoaică de care se interesa până şi Papa de la Roma?

Dar oricât se schimbase viaţa ei, Fatma nu era fericită. Se temea. Se gândea cu groază la Djem. O dată, când a visat că a devenit nevasta lui, a sărit din pat plângând şi a fost nespus de fericită dându-şi seama că n-a fost decât un vis.

Pe Ambróz Opatovský îl ocolea. Numai când şi când schimba cu el o vorbă. Mai vorbăreaţă a devenit după ce a auzit ştirile nemaipomenite că Papa vrea s-o dezrobească.

— Papa ăsta al dumneavoastră nu e domn mare? l-a întrebat ea o dată.

— Cel mai mare stăpân peste toată lumea.

— Crezi c-ar putea să-l silească pe stăpânul tău să mă dea

lui Djem?

— Ar putea, i-a răspuns el făcând-o şi mai nenorocită. Şi Djem şi Omar pot să nădăjduiască că le vor avea. Numai eu nu pot. Eu sunt cel din urmă între cei care se bat pentru tine.

I s-a luat piatra de pe inimă când a auzit că a sosit, în sfârşit, şi Omar cu oamenii lui. Era aşa de fericită că-l ştia aproape şi că-l va vedea în curând, încât dăduse uitării şi pe Djem şi toate celelalte necazuri.

În câteva zile Trenčinul a fost întors pe dos. Între oamenii lui Omar şi ai lui Djem s-a iscat la un moment dat, un adevărat război. Dacă nu i-ar fi împrăştiat cei de la paza oraşului, cu ajutorul oştenilor de la castel, care le-au venit în ajutor, piaţa oraşului ar fi fost scăldată în sânge turcesc.

Ce se întâmplase? Turcii din cele două tabere se priviseră de la bun început cu ură. Se ocărau ori de câte ori se întâlneau întâmplător pe uliţă. Era de aşteptat c-o să ajungă la păruială. Încăierarea a izbucnit când s-a aflat în ce ordine hotărâse Ambróz Opatovský să-i înfăţişeze lui Štefan Zápolský. Căpitanul îi dăduse întâietate lui Omar, drept pentru care oamenii lui Djem încercau să se răzbune.

Starostele, furios peste măsură, i-ar fi închis, dacă nu i s-ar fi arătat scrisoarea de la Papa prin care Sfântul Părinte ruga pe toţi fiii bisericii să socotească pe purtătorii acestei scrisori ca pe prietenii lui. Şi să le vină, în toate privinţele, într-ajutor.

— Şi ce dacă au scrisoarea de la Papa? îl întărâtau târgoveţii cu sângele mai fierbinte pe staroste. Dacă nu ştiu să se poarte, să-i învăţăm noii

— Trebuie să-i suportam, hotărâse starostele, fiindcă nu poţi să te joci cu Papa. Una-două ne-ar pune oraşul sub interdicţie. Merită derbedeii ăştia să suferim din pricina lor?

Cetăţenii Trenčinului îi urau pe oamenii lui Djem şi ai Papei. Erau cu toţii de partea lui Omar. Omar a avut grijă să sporească vechile simpatii ale acestora pentru el, punând la cale un ospăţ în cinstea mai marilor oraşului, care nu s-au lăsat deloc rugaţi. Cum să refuzi invitaţia la un ospăţ

îmbietor? Dar spre mirarea tuturor, au benchetuit vreme îndelungată singuri. De Omar nici pomeneală. Când au început să întrebe de el, cârciumarul le-a răspuns:

— Omar m-a împuternicit pe mine să vă salut din toată inima şi să vă dau daruri din partea lui.

Preacinstiții târgoveți au rămas cu gurile căscate când cârciumarul desfăcând o ladă bătută în aur şi argint şi frumoasă de-ți lua ochii a început să le împartă daruri care mai de care mai deosebite. Unii erau aşa de încântați că n-au mai zăbovit la masă, ci s-au grăbit să se ducă pe la casele lor pentru a arăta nevestelor şi copiilor care ce căpătase.

Cei rămaşi erau însă sincer mirați de absența lui Omar.

— Şi mă rog de ce nu vine şi dumnealui să se ospăteze cu noi? Ce ospăț mai e şi ăsta de la care lipseşte gazda?

— Mi-a spus că ar fi fericit să stea la o masă cu voi, le răspunse cârciumarul, dar nu se simte vrednic de o aşa mare cinste.

— Ce vorbe mai sunt şi astea? sări starostele. Omar e turc, dar om de treabă. Să vină încoace!

Şi uite aşa, mai ales după ce cârciumarul aduse al zecelea rând de carafe, cu toții uitară că nu e o cinste prea mare să stai la masă cu un turc. Dăruiți cu daruri bogate şi măguliți că bogatul negustor turc îi prețuieşte într-atâta încât nu se socotea vrednic să stea alături de ei, târgoveții porniră în căutarea lui şi nu se lăsară până nu-l dibuiră.

Starostele îl luă la rost:

— De ce nu stai cu noi?

— Mă simt prea onorat, le răspunse Omar, că domnia-voastră, domnule staroste, şi domniile-voastre, prea cinstiți cetățeni, îmi dați atâta atenție. Sunt fericit să pot sta alături de domniile voastre la aceeaşi masă.

— Ce? Numai să stai? Trebuie să şi bei cu noi.

Starostele îi turnă vin în carafă.

— Buzele mele n-au gustat vinul niciodată, încercă Omar să refuze. Credința mă opreşte să beau băuturi care rătăcesc mințile.

Târgoveții chereheliți bine, îl îndemnară cu tot felul de

argumente, bătură cu pumnul în masă, făcând să sară cănile şi străchinile, dar degeaba. Omar era neînduplecat. Nu vroia să se atingă de vin.

Un zâmbet şiret răsări pe chipul starostelui.

— Stai un pic, jupâne, te fac eu să bei.

Se ridică şi ţinu o cuvântare. Cu cele mai alese cuvinte el lăudă vinul şi frumosul obicei lumesc de a apropia, ca într-un sărut, cana de cană pentru a închina întru sănătatea şi fericirea oamenilor pe care îi îndrăgim.

— Nu vrei să bei cana asta în sănătatea fetei care ţi-e mai scumpă decât orice pe lume?

Aşa îşi încheie el cuvântarea şi fu grozav de încântat când văzu că nu-şi răcise gura de pomană. Omar ridică iute cana, se uită în ea, mirosi vinul, dar în cele din urmă ciocni cu ei şi bău tot dintr-o răsuflare.

Târgoveţii bătură din palme şi îi turnară din nou.

— Acum în sănătatea mea, Omar! îl provocă starostele. Ce, nu vrei să fiu sănătos, nu vrei să bei în sănătatea mea? Să înfloresc şi eu ca un trandafir?

După cum arătau obrajii lui, roşii ca para focului, starostele n-avea nevoie de Omar ca să înflorească. Omar se suci zadarnic să scape. Nu-l slăbiră până nu bău în sănătatea starostelui. Dar abia după aia urmă nenorocirea. Toţi târgoveţii se arătară dornici de a li se aduce astfel de urări de sănătate.

Spre bucuria lor, Omar golea cană după cană. Îl băteau pe umăr, îl îmbrăţişau, îl sărutau şi nu după multă vreme începu să le întoarcă şi el aceste semne de dragoste.

Îl lăudară că e un om cum nu s-a mai văzut. Hărmălaia era în toi, cârciuma se cutremura de urletele lor, când băgară de seamă că Omar stă la masă cu faţa îngropată în palme, cu privirile rătăcite şi abătute.

— Cântă şi tu cu noi, Omar! îl îndemnă starostele.

— Nu pot, domnia-ta. Demult n-am mai cântat şi apoi nici nu vă ştiu cântecele.

— Le înveţi, nu-i nicio scofală. Îţi jur că o să le frângi inima turcilor tăi când o să te întorci acasă şi o să le zici

cântecele astea ale noastre de la Trenčin!

Vrând-nevrând, Omar începu să cânte, învăță mai întâi cântecul care-i plăcea starostelui, pe urmă altele şi altele.

— Acum e rândul tău, Omar, să ne înveți! Arată-ne ce ştiu turcii!

Lăutarii ciuliră urechile şi starostele, laolaltă cu toți preacinstiții târgoveți din Trenčin, începură să-i țină isonul, îi ziceau cu atâta alean că erau mai-mai să-şi sucească limbile în gură.

— Frumos, nimic de zis, recunoscu starostele, dar cântecele noastre sunt mai frumoase. Acuma, zic că dacă tot am învățat să-i zicem cântece turceşti, să mergem, şi să le cântăm şi altora!

Starostele făcu cu ochiul lăutarilor ca să se pregătească de plecare.

— Cui vreți să le cântați? întrebă Omar.

— Mergem la castel, îi răspunse starostele râzind. Să-i cântăm iubitei tale. N-am cântat niciodată unei turcoaice.

Omar îşi aduse aminte ce-a pățit când şi-a încercat norocul cu bocitoarele şi se temu ca vreun nou pocinog să nu-i închidă iară drumul către castel.

— Nu, nu faceți una ca asta! se rugă el. Štefan Zápolský mi-a făgăduit că mă va primi şi n-aş vrea să se supere pe mine şi să mă gonească din Trenčin.

— Eu sunt stăpân la Trenčin! urlă starostele, bătându-se cu pumnul în piept şi făcând pe grozavul. Acum eşti omul nostru şi nimeni n-o să te mai gonească de aici. Tu nu răspunzi de nimic. Eu îți poruncesc şi tu îndeplineşti porunca mea.

Se crăpa de ziuă. Cetățenii oraşului Trenčin săriră din culcuşurile lor calde şi ieşiră la geamuri. Pe uliță trecea starostele cu lăutarii după el şi cu alaiul celor mai de vază târgoveții, care îl înconjuraseră pe Omar ca să nu le scape.

Castelul se pierdea în întunericul albastru, din ce în ce mai străveziu al dimineții. Către răsărit mijeau zorile. La castel, ca şi în oraş, oamenii dădură buzna la ferestre şi holbară ochii. Nu vedeau nimic, căci colindătorii stăteau

chiar lângă ziduri. Când oştenii de pază se dumiriră că cei de afară cântau cântece turceşti, porniră în goană să-i prindă pe neobrăzaţi. Dar spre surprinderea lor, ieşind pe poartă, fură întâmpinaţi de staroste cu un glas îndeajuns de lămuritor.

— Haideţi, băieţi, haideţi, să ne daţi şi voi ajutor, strigă el şi începu pentru a cincea oară cântecul turcesc care-i plăcea lui măi mult.

Străjile făcură calea întoarsă şi se duseră la căpitan să-i spună ce se petrece.

— Ce? Nu cumva s-or fi turcit cu toţii? Străjile se minunară când îl auziră zicând: Lăsaţi-i să urle până s-or sătura!

— Măcar pe turcul care-i cu ei am putea să-l înhăţăm şi să-l băgăm la răcoare, îndrăzni unul dintre oşteni.

— Lăsaţi-l şi pe turc în plata Domnului!

Avu numai o scurtă clipă de şovăială, când se gândi să-i cheme la răspundere că fac tărăboi, beţi, sub ferestrele castelului. Dar se lăsă păgubaş şi se duse şi el la fereastră ca să-i asculte.

Acum se auzea numai un singur glas. Bănuia că era glasul lui Omar. Cântecul îl emoţionă. În tânguirea negustorului se regăsea pe sine cu durerea şi visurile sale neîmplinite. Rămase ca vrăjit când, de la castel, răsună cântecul de răspuns al Fatmei. Glasul ei părea că-l învăluie şi-l îmbrăţişează pe Omar.

Când Fatma termină, Ambróz Opatovský se lăsă istovit pe pat, stors parcă de ultimele picături de nădejde.

O fericire fugară

ÎN ZIUA ACEEA, LA TRENČIN NU s-a vorbit decât despre Omar. Oamenii râdeau în hohote auzind că Omar s-a îmbătat şi cum s-a îmbătat. Dar nu râdeau cu răutate. Omar nu era pentru nimeni un turc ca toți ceilalți, vrednic de ură, ci un îndrăgostit nefericit, dar îndărătnic, care merita o soartă mai bună.

Starostele şi târgoveții nu-şi trădară prietenul nici după ce se treziră din mahmureala de peste noapte. Erau hotărâți să facă tot ce le stă în putere ca să înfrângă încăpățânarea lui Štefan Zápolský. În acest scop, ei urmau să trimită o deputație, în frunte cu starostele, la seniorul de Trenčin.

Toți erau acum încredințați că de data asta soarta va fi mai bună cu Omar. La han era ca la bâlci. Omar scosese la vedere darurile pentru Štefan Zápolský şi lumea stătea ciopor pe ele, crucindu-se şi minunându-se. Vestea s-a răspândit în tot ținutul Vahului, ba chiar şi mai departe.

Aşa s-a făcut că Štefan Zápolský, cel aşteptat cu atâta nerăbdare la Trenčin, a aflat de bogatele daruri cu mult înainte de a ajunge la castel.

De îndată ce s-a zărit alaiul seniorului, straja din turn a dat semnalul şi clopotele au pornit să bată, vestind sosirea lui Štefan Zápolský. Tot Trenčinul era tulburat, dar mai tulburate decât oricine erau Hedviga Zápolská şi Fatma.

— Vreau să fiu frumoasă, Fatma, foarte frumoasă, îi spuse doamna Hedviga, căutând cu dispetare ce să îmbrace şi ce giuvaeruri să-şi pună.

În zăpăceala generală, singură Fatma îşi păstra sângele

rece. Îi dădea sfaturi cuminți, cum să se îmbrace mai frumos, deşi ea însăşi era răscolită şi inima îi bătea în piept gata-gata să i-l spargă. Domnul se întorcea şi curând avea să apară în fața lui şi Omar.

— Tare greu o să mă despart de tine, Fatma, îi zise ea când începură să coboare scările spre curte, unde, de o bună bucată de vreme, aştepta trăsura care-l adusese pe Štefan Zápolský.

— Scumpa mea stăpână crede că o să pot pleca curând?

Fatma nu-şi putea stăpâni valul de bucurie care o cuprinsese.

— Cine are un sprijinitor ca al tău, poate să spere multe.

— Numai de-ar ajunge aurul lui Omar şi vorbele lui meşteşugite.

— Vor ajunge, dacă la ele se vor adăuga şi vorbele mele meşteşugite.

Vru să-i mulțumească, dar nu mai avu timp. Ajunseseră în mijlocul mulțimii unde Štefan Zápolský aştepta, privind cu nerăbdare în jurul său. Când o văzu pe nevastă-sa, pe fața lui se aşeză un zâmbet fericit. Avea de ce să fie fericit, pentru că de mulți ani de zile Hedviga Zápolská nu mai ieşise în întâmpinarea lui atât de vădit tulburată şi plină de dor.

Fără vorbă, ea i se aruncă la piept şi îl sărută, nepăsătoare de ochii mulțimii din jur.

— Ce faci, Hedviga? îi şopti el încurcat că îi stricase iar ceremonia primirii cu această sinceră manifestare de dragoste. Numai că în glasul lui se citea limpede că ar fi fost mai încurcat şi mai supărat dacă l-ar fi primit după obişnuință.

Ambróz Opatovský, care se afla lângă ei, zâmbea mulțumit. Mulțumit şi pentru că prinsese din zbor privirea Fatmei, care parcă îşi cerea iertare. Îşi cerea iertare că de câteva zile se ferise din calea lui, iar când, pe neaşteptate, se pomenea nas în nas cu el, ea fugea, vrând să se gândească numai şi numai la Omar şi să-şi pregătească inima pentru întâlnirea cu el. Ambróz Opatovský poate ar fi zâmbit şi mai fericit, dacă ar fi ştiut cât de greu lupta Fatma să-l alunge

din inima sa şi cât de mult o chinuia gândul despărţirii de el.

Doamna Hedviga îşi reveni şi se grăbi să reintre în atmosfera obişnuită a ritualului.

— Să mă ierți dacă am întârziat puțin.

— Femeile au dreptul de netăgăduit de a întârzia, iar bărbatul în fața căruia întârzierea e singura lor vină, poate să se socotească fericit.

Doamna Hedviga se aplecă spre el şi îi şopti:

— Atunci poți să fii fericit Ştefan, cel mai fericit om.

În clipa aceea privirile seniorului se opriră asupra căpitanului. Se uită la el întrebător. În ochii lui limpezi, găsi un răspuns mulțumitor. O cuprinse pe Hedviga de mijloc şi păşi astfel prin fața mulțimii înduioşate.

— Vino după noi, Ambróz, îl invită seniorul pe căpitan.

— Şi tu, Fatma, strigă doamna.

Aşa se făcu că Fatma şi Ambróz se pomeniră mergând împreună în urma seniorilor lor îmbrățişați. Ajungând la un cot al coridorului, unde nu puteau fi văzuți de nimeni, Ambróz Opatovský o îmbrățişă pe Fatma, urmând pilda stăpânului său. Fatma se înfioră şi obrajii i se îmbujorară.

— Nu! Lasă-mă!

Era o rugăminte, dar şi o amenințare.

— Fugi de mine, Fatma, mă faci nefericit.

— Ai milă de mine, Ambróz, nu mă chinui, nu mă face să sufăr şi mai mult.

Încerca să se desprindă din brațele lui, dar el o strângea mai tare.

— Ba tu să ai milă de mine, Fatma. Nu mai fugi şi nu te mai ascunde de mine.

— Sunt nevoită, Ambróz. Fug de tine ca să fug şi de mine.

— N-ai să izbuteşti, Fatma!

O strânse cu toată puterea şi o sărută.

— Fie-ți milă!

Sărutul lui o fripsese ca jarul.

— O fac de milă pentru tine, Fatma, dar şi pentru mine. Nu fac decât să împlinesc ce mi-am dorit atât de mult în nopțile fără somn şi ce ți-ai dorit şi tu fără să recunoşti. Nu

vrei să mă iubeşti şi încerci să mă goneşti cu de-a sila din inima ta.

O mai sărută o dată, dar ea reuşi să i se smulgă din braţe.

Fatma fugi şi Ambróz Opatovský se luă după ea.

O ajunse abia la etajul al treilea. Gâfâia şi era îmbujorată la faţă. Acolo, Štefan Zápolský se oprise ca să-şi îmbrăţişeze şi să-şi sărute soţia, întocmai ca ei acum câteva clipe. Simţind că se apropie cineva, se despărţiră ca doi îndrăgostiţi surprinşi.

Ochii lui Štefan Zápolský, zâmbitori şi încălziţi de căldura din suflet, se opriră cercetători asupra lui Ambróz Opatovský şi a Fatmei.

Căpitanul îi înfruntă pivirea, numai Fatma îşi lăsă capul în jos ruşinată şi îşi acoperi faţa cu palmele.

Štefan Zápolský zâmbi, dar nu le spuse nimic.

Abia după ce rămaseră singuri, Zápolský, aşteptând raportul căpitanului asupra evenimentelor petrecute în absenţa sa, deschise vorba:

— Eşti fericit, Ambróz?

— Fericirea mea e trecătoare, nu poate ţine mai mult de o clipă.

— Ia-o de păr şi ţine-o lângă tine, îl încurajă Zápolský după ce îl ascultă.

În timpul acesta, în oraş era o frământare cu totul neobişnuită. Uliţele mişunau de oameni. Pe malul Vahului, la o bună depărtare unul de celălalt, îşi întindeau corturile oamenii lui Djem şi ai lui Omar. Făceau tabără acolo pentru ca să fie văzuţi de Štefan Zápolský şi să-i atragă, în fiece clipă, luarea-aminte.

În oraş, oamenii îşi dădeau cu părerea cam cum o să se termine povestea asta. Toţi erau de partea lui Omar. Dar Papa e Papa, ziceau unii. De aceea, după prevestirile lor, îi dădeau câştig lui Djem şi puneau rămăşag cu aceia care erau încredinţaţi de izbânda lui Omar.

— Eram pregătit sufleteşte, zise Zápolský, să nu te mai găsesc aici nici pe tine, nici pe Fatma. De ce n-ai fugit cu ea?

— Am vrut.

— Ai vrut şi cu toate astea, sunteţi amândoi aici. Înseamnă că n-ai vrut cu tot dinadinsul. Păcat. Puteam să scap ieftin de turcii ăştia. Acum trebuie să-l primesc pe Omar ca să-mi ţin făgăduiala dată regelui, şi trebuie să-i primesc şi pe oamenii lui Djem, dacă-mi vin cu epistolă de la Papa. Dă-mi şi mie un sfat: cum să mă descotorosesc de ei? Mai ales de Omar?

Ambróz nu ştia ce să spună. Acum, după ce îl cunoscuse pe Omar, nu mai era în stare să zică nimic împotriva lui.

— De ce taci? Nu vrei să-mi dai un sfat?

Nu vreau să vă influenţez, domnia-ta. Voi primi liniştit hotărârea dumneavoastră, oricare ar fi ea.

— Nu ştiu ce-ai face, dacă i-aş spune lui Omar să-şi ia iubita şi să plece cu ea unde-o vedea cu ochii. Din păcate, deocamdată, nu pot face una ca asta, fiindcă dacă ar fi ca Fatma să plece acum, n-ai avea ce să-i dai ca amintire. Trebuie să aşteptăm până ce primeşti brăţara aceea frumoasă pe care am s-o câştig de la Toma Bakoc.

Štefan Zápolský izbucni într-un râs de la care se molipsi şi Ambróz Opatovský.

— Toma Bakoc e hoţ ca o vulpe, zise Zápolský, dar pe Beatrice n-o întrece. S-a ales praful de planul lui. La început toate au mers strună. Beatrice s-a repezit la momeală. De la prima ochire i-a căzut cu tronc boiernaşul ăla din Transilvania. A fost de ajuns un semn şi s-a dus cu el la unul din castelele liniştite din Transilvania să se giugiulească şi să se drăgostcască. Toma Bakoc îi dăduse omului sfaturi amănunţite cum s-o zăpăcească şi s-o orbească în aşa fel încât să-l dea uitării cu desăvârşire pe bietul Ladislau. Nu ştiu dacă-ţi dai seama ce bucurie ar fi fost pe rege dacă a doua zi după încoronare ar fi aşteptat-o pe regină, ca să facă cununia, şi ea n-ar fi venit! Numai că dumneaei a picat ca un trăsnet chiar cu o clipă înainte de încoronare, întinerită şi înveselită, şi s-a apucat să se pregătsască cu însufleţire de nuntă. Lui Toma Bakoc îi venea să-şi ia câmpii. Şi avea toate motivele. În regele Ladislau parcă intraseră dracii, văzând că nimeni nu-l mai poate scăpa de Beatrice. „M-aţi păcălit!

M-ați tras pe sfoară!” se burzuluia el la episcopi, iar lui Toma Bakoc îi făgăduia toate chinurile iadului, dacă nu izbutea să facă nimic. La un moment dat, era să lase baltă coroana Ungariei şi să fugă la Praga.

Toma Bakoc se pierduse cu firea. Dacă Ladislau fugea, episcopul se făcea de râs şi pe deasupra țara ar fi fost în mare primejdie, fiindcă domnitorii refuzați n-ar fi stat cu mâinile în sân. Cea mai mare primejdie l-ar fi pândit pe el, pe Toma Bakoc. În locul lui Ladislau ar fi ajuns pe tron unul din candidații împotriva cărora episcopul luptase din răsputeri. Asta l-ar fi dat gata. S-ar fi dus pe apa sâmbetei toate speranțele sale. Şi puterea şi potcapul de cardinal. Atunci i-a venit o idee năstruşnică. A stors tot ce putea stoarce din povestea cu frumuşelul de boiernaş. S-a apucat să o piseze pe văduvă că Ladislau e gelos. „E îngrozitor de gelos, măria-ta!” îi zicea el. Colțişorul ăla de rai din Transilvania, care vi se părea atât de liniştit şi sigur, a fost împânzit de spioni. Regele ştie tot. Se simte înşelat şi e furios!”

— Şi a izbutit s-o convingă pe văduvă că e mai înțelept să amâne nunta.

„Trebuie să-l îmbunăm pe Ladislau”, a sfătuit-o Toma Bakoc.

— Încoronarea s-a făcut, iar acum Beatrice e ocupată cu îmbunarea regelui. Îi face ochi dulci şi îl copleşeşte cu atâtea atenții şi drăgălăşenii, încât nenorocitul are clipe de țicneală şi blesteamă ziua când i s-a făcut poftă să-şi pună coroana Ungariei pe cap. Acum sunt şi mai încredințat că nici zece de-al de Toma Bakoc nu-l mai scapă de însurătoarea cu ea. Aşa că brățara e a ta, Ambróz. Am câştigat prinsoarea!

După întoarcerea lui Štefan Zápolský, turcii au fost siliți să mai aştepte câteva zile până să fie primiți. Seniorul îşi petrecea zilele numai cu nevasta şi copiii, nepăsător de celelalte. Abia cam la o săptămână, când s-a încălzit bine la căldura căminului, i-a zis lui Ambróz Opatovsk:

— Trimite-i vorbă lui Omar că-l aştept.

„Din stânca de la Trenčin nu poţi să scoţi apă!”

O MARE EMOȚIE A CUPRINS ÎNtregul oraş Trenčin din clipa când s-a răspândit vestea că Omar avea îngăduința de a se înfățișa dinaintea lui Ștefan Zápolský.

Aproape toți târgoveții s-au strâns sub zidurile castelului să-l petreacă pe Omar. Slavă Domnului, aveau ce să vadă! Omar şi oamenii lui se îndreptau către castel călare pe zece cămile acoperite cu covoare scumpe, cum nu le mai fusese dat să vadă vreodată, iar fiecare dintre turci ținea la piept câte o lădiță încrustată cu aur, argint şi pietre prețioase. Pe cea mai frumoasă o ținea Omar însuşi. Scăpăra de-ți lua ochii, ori de câte ori soarele se abătea asupra ei. Una după alta, toate porțile se deschideau dinaintea lor. În prima curte fură întâmpinați într-un mod cu totul neaşteptat. Cei douăzeci de orbi ai lui Zápolský stăteau acolo muți şi nemişcați ca nişte statui.

— Semn rău, zise Omar în şoaptă către tovarăşul său. Ştefan Zâpolsk ne dă de ştire că nu poate uita lipsa de omenie a turcilor şi că niciun turc nu se poate aştepta la omenie din partea sa, ci numai la scârbă şi ură.

— Apoi ghiaurii cum se poartă cu oamenii noştri? Ce, ei nu-i ciopârțesc şi-i schilodesc pe turci în fel şi chip? Tovarăşul lui Omar se gândea la turcii care scăpau din mâinile creştinilor cu nasul şi urechile tăiate.

— Unul e dreptul crucii şi altul dreptul semilunii, răspunse Omar cu amărăciune. Orice s-ar face în numele

crucii, în ochii ghiaurilor e faptă vrednică de laudă. Intindeți mâinile, nefericiților, se adresă el orbilor, voi care v-ați întors din lupte cu cele mai jalnice amintiri, fiindcă ați lăsat în bătălie tot ce are omul mai scump: vederea. Intindeți palmele să vă torn aur curat în ele, să-i auziți clinchetul care deschide porțile ferecate ale fericirii pe acest pământ şi să vă bucurați. Luați-l şi bucurați-vă de el şi gândiți-vă că vi l-a dat fratele acelora ce pe drept îi blestemați.

Dar la vorbele înaripate ale lui Omar nicio mână nu se întinse, niciunul dintre orbi nu se mişcă şi nu vorbi. Doar fețe mute şi orbite goale stăteau îndreptate către el.

Şi totuşi, Omar băgă mâna în pungă şi aruncă aurul pe jos. Lovindu-se de pietre, aurul scoase un sunet vesel şi se împrăştie clincănind printre picioarele bătrânilor şi ale cămilelor, în loc să geamă ca o rugăciune de iertare, care a fost respinsă.

Caravana se opri în cea de a treia curte. Turcii descălecară.

Omar cerceta cu privirile zidurile înalte de piatră.

— Fatma e aici, aproape de mine, îşi zise el cuprins de un val de bucurie.

— Omar!

Un strigăt sfâşietor îl izbi. Ridică privirile către una din ferestrele de la etajul al treilea şi după atâția ani amarnici putu să zărească chipul Fatmei înfăşurat în văl.

Fără să vrea, țipă şi el. Fericirea coborâse peste el ca trăsnetul din senin. Se clătină, văzu negru în fața ochilor, i se păru că zidurile acelea uriaşe se despică, se surpă şi cad peste el ca să-l piardă în clipa fericirii celei mai înalte, îngropând pe vecie chinurile despărțirii de ființa iubită.

— Mişcați-vă, mişcați-vă! îi luă la rost un oştean. N-o să aştepte seniorul Trenčinului după de-alde voi.

— Dacă umblați tot aşa de încet ca şi cămilele voastre, îi muştrului un alt oştean, ne răzgândim şi vă dăm papucii. Vă trimitem drept în Turcia voastră!

Štefan Zápolský îl aştepta pe Omar în sala armelor. Şedea pe un scaun aurit ca un adevărat scaun domnesc. Deasupra

lui, se înălța un baldachin albastru ca bolta cerului. Alături, stătea nepăsător Ambróz Opatovský. Omar intră solemn, urmat rând pe rând de toți oamenii lui. Se opri cam la vreo şase paşi de Štefan Zápolský. Ceilalți turci făcură un semicerc în spatele lui. Apoi, ca la poruncă, îngenunchiară atingând covorul cu fruntea. După acest semn de supunere şi respect, Omar se ridică. Dar glasul tunător al lui Štefan Zápolský îl lovi ca o măciucă:

— În genunchi, turcule! Te-am primit după făgăduiala dată regelui, ți-am îngăduit să intri în casa mea, dar trebuie să te târăşti la picioarele mele! Nu altfel!

În Omar clocotea sângele. Dar nu lăsă să se vadă nimic.

— Ascultă-mi ruga, domnia-ta, umila mea rugă…

— Pierdem vremea cu vorbe… Pe scurt, vrei să-i dau drumul turcoaicei, Fatmei. Nu ți-o dau. Poți să pleci.

Lădița pe care Omar o ținea întinsă către Štefan Zápolský so clătină gata să cadă.

— Iată acest semn de adâncă prețuire, stăpâne milostiv.

Se făcu că nu auzise cuvintele de ocară rostite de Zápolský.

Seniorul de Trenčin îi făcu un semn lui Ambróz Opatovský, care se apropie de Omar şi-i luă lădița.

— Darul meu, nevrednic de privirea luminăției-voastre, să stea la picioarele domniei-voastre întocmai cum stau şi eu, zise el bătând şaua ca să priceapă căpitanul ce anume se cuvine să facă cu lădița aceea plină de nestemate.

— Ce mai pofteşti? îl întrebă Štefan Zápolský după ce Ambróz Opatovský aşeză lădița la picioarele lui.

— Aş vrea să vă vorbesc despre aur, stăpâne, despre aurul sub care se spetesc cămilele mele, şi despre aurul pe care l-am adunat în țara mea. Vreau să vorbesc despre mărfurile de cel mai mare preț pe care le-am adus la Trenčin şi la Novó Mesto.

— Nu-mi pasă nici de aurul tău, nici de marfa ta, îl întrerupse seniorul.

— Aş vrea să pun la picioarele domniei-voastre aurul pe care-l am la mine şi pe cel strâns în Turcia.

— N-am nevoie de aurul tău, zise Štefan Zápolský cu un glas rece ca gheața. Parcă rostea o osândă la moarte.

— Aş vrea să vă vorbesc despre covoare, luminate stăpâne, continuă el de parcă n-ar fi auzit refuzul atât de hotărât, despre covoare care ar aduce toate vrăjile lumii în această sală pustie.

— Nu-ți place sala? rânji Štefan Zápolský.

— Despre covoare, nu se lăsă Omar, care ar îmbrăca pereții ca într-o poveste...

— Ajunge! strigă Štefan Zápolský furios mai mult pe aurul şi covoarele care-l ispiteau, decât pe vorbele lui Omar. Nu vreau nimic de la tine! Ai înțeles? Nimic!

— Pun la picioarele domniei-voastre, prea milostive domn, tot ce am, chiar şi viața mea. Dacă n-o pot răscumpăra pe Fatma, comoara mea cea mai de preț, cu toată bogăția mea, luați-mă pe mine în locul ei şi dați-i ei libertatea! Dezrobiți-o pe Fatma şi voi deveni robul dumneavoastră cel mai credincios!

— N-am nevoie de tine!

Omar stătea în genunchi, încremenit ca un bolovan. Neîndurarea lui Štefan Zápolský îl zdrobise. Turcii din semicerc stăteau şi ei înlemniți.

— Ce mai aştepți? îl întrebă seniorul alungându-l cu priviri nerăbdătoare.

Omar pierduse orice nădejde. Se mira doar că mai răsuflă, că inima îi mai bate, că trufaşul castel al Trenčinului mai stă în picioare, că nu se surpă...

Totul era pierdut!

Lui Ambróz i se strângea inima de milă. Îi părea rău de Omar şi îl privea cu priviri triste. Capul lui Omar căzu pe covor ca retezat. Şi aşa rămase negustorul, nemişcat, de parcă sufletul lui ar fi pornit spre tărâmul celălalt.

Se lăsă o linişte mormântală. Atunci, Štefan Zápolský sări furios de la locul lui şi strigă:

— Cărați-vă, odată, câinilor, pieriți din ochii mei!

Dar strigătul lui era mai mult disperat decât hotărât. Era strigătul omului care simțea că nu mai e stăpân pe el, că

mila i se strecura şi lui în suflet, cu n-ar mai fi rezistat multă vreme în faţa rugăciunii mute a lui Omar.

În cele din urmă Omar se ridică şi se îndreptă cu toată demnitatea. Lacrimile din ochi i se uscară repede. Îl privi o clipă pe Zápolský după care zise:

— Aveţi o inimă de piatră, luminăţia-voastră. Mai tare decât piatra, dar cu toate că mi-aţi distrus viaţa, eu nu vă doresc să vă izbiţi niciodată de o asemenea inimă.

— Ia-ţi calabalâcul şi pleacă de aici! ţipă Ştefan Zápolský.

Dar Omar nu se urnea de parcă o greutate nevăzută îl apăsa şi îl ţintuia locului. Şi din nou se aruncă la pământ, din nou începu să se roage cu vorbe de foc în stare să topească gheţurile şi să înmoaie pietrele.

— Degeaba, turcule! Nu storci tu lacrimă din ochiul meu, cum n-ai putea să storci o picătură de apă din stânca Trenčinului!

— Şi dacă totuşi am să storc apă din stânca Trenčinului? strigă Omar agăţându-se de vorbele lui.

— Încearcă şi dacă izbuteşti, Fatma e a ta, îi răspunse Zápolský râzând ca de o glumă bună.

Omar aşteptă să termine râsul şi zise cu un glas solemn:

— Martori să-mi fie toţi cei de faţă, martor să-mi fie Dumnezeul ghiaurilor şi al meu! Fac jurământ că n-o să-mi aflu liniştea până ce n-o să smulg apă din inima stâncii pe care stă castelul Trenčin!

— Şi când ai de gând să te apuci? îl întrebă Zápolský zguduit de un nou potop de râs.

Seniorul râdea fiindcă socotea că este cu neputinţă să dai de apă la castelul Trenčin. Când se mutase de la castelul din Spis la cel din Trenčin şi se apucase să facă tot felul de îndreptări şi îmbunătăţiri, una dintre cele mai mari griji ale lui fusese apa. De când lumea, cei de la castel căraseră apa în sacale, din afară, el însă vroise să sape cu orice preţ puţ. Dar strădaniile lui au fost zadarnice şi degeaba a făgăduit marea cu sarea celor mai iscusiţi meşteri din Ungaria şi de pretutindeni. Nimeni nu avea chef să se apuce de o treabă fără sorţi de izbândă.

— Vreau să încep fără întârziere, pentru că orişice clipă petrecută fără Fatma este o parte din viața mea azvârlită întunericului neființei. Vreau ca bogăția mea toată să se prefacă în brațe tari care să mi-o redea pe Fatma şi astfel viața mea să-şi găsească, în sfârşit, rostul.

— În cazul ăsta, Alah să te aibă în paza sa şi să te ajute, îl încurajă Štefan Zápolský în batjocură.

— Alah mă va ajuta, exclamă Omar şi dădu de îndată porunci oamenilor săi să se pregătească de plecare.

Traversând curtea, Omar se uită în sus în nădejdea că o va zări pe Fatma la una din ferestre. Era acolo, dar inima lui nu mai tresări de bucurie ca mai înainte, pentru că deşi erau la un pas unul de celălalt, de fapt nicicând, cum i se părea lui Omar în deznădejdea sa, nu-i despărțise o prăpastie atât de mare. Îl despărțea de Fatma o fântână neştiut de adâncă, pe care urma să o sape în stânca neîndurătoare a Trenčinului…

— Eşti mulțumit de mine, Ambróz? îl întrebă el pe căpitan când rămaseră singuri.

Ambróz tăcea. Îl mustra cugetul că nu se aruncase şi el în fața seniorului, să-l roage să se îndure de Omar… Înțelesese durerea lui Omar şi măreția dragostei lui, gata să înfrunte orice pentru a se împlini. Era atât de mişcat încât se socotea mai nevrednic decât acest negustor turc…

— Pare-mi-se că în sufletul tău s-a furişat mila pentru javra aia de turc, îl dojeni Štefan Zápolský.

— Aşa e, recunoscu el cu teamă.

— De câine să nu-ți fie milă niciodată, fiindcă de îndată ce nu mai e vrednic de milă se repede şi te muşcă.

Dar Štefan Zápolský făcea pe viteazul ca să-şi dovedească sieşi lucrul neadevărat că inima lui nu s-a înmuiat niciun pic. Numai că şi pe el îl împungea ceva în inimă de câte ori îşi amintea de ochii înlăcrimați ai negustorului, de privirile lui rugătoare.

— Acum pot să vină oamenii lui Djem, zise el. Aşteptându-i să intre, îi zise căpitanului: — Turcii ăştia o să-mi dea multă bătaie de cap. Cu Omar, treacă-meargă, fac

ce vreau, dar e mai greu să-l refuz pe Papa, dacă Sfântul Părinte are vreun interes. Dar mi se pare că pot fi fără grijă.

Ambróz Opatovský se dumiri imediat de ce putea să fie seniorul fără grijă.

Trimişii lui Djem intrară în sală cu trufie, avându-l în spatele lor pe Sfântul Părinte, omul cel mai tare dintre ghiauri.

— Ziceți că Sfântul Părinte doreşte s-o dezrobesc pe Fatma şi să v-o dau vouă, zise Zápolský după ce turcii îi înfățişară dorințele. Dar pe ce temei să vă cred că asta e cu adevărat dorința Sfântului Scaun? Eu, creştin ce mă aflu, pot să dau crezare unui păgin?

— Vom deveni cu toții creştini, răspunseră solii, vom primi credința voastră şi o va primi şi Fatma, care se va cununa cu Djem la Roma, cu mare alai.

Zápolský zâmbi.

— Ştiți ce? Faceți bine dumneavoastră şi poftiți aicea după ce vă spălați sufletele cu apă sfințită de păcatele voastre păgâneşti. Până atunci nu vă pot da crezare.

— De nu vreți să ne credeți pe noi, zise mai marele lor, scoțând o scrisoare din sân, suntem siguri că veți da crezare acestor peceți şi acestor rânduri, care vă sunt adresate chiar domniei-voastre.

Ambróz Opatovský luă scrisoarea Papei şi o înmână adresantului. Štefan Zápolský constată cu uimire că tot ce spusese turcul era adevărat. Sfântui Părinte avea de gând să-l boteze pe Djem şi să-l însoare cu Fatma, care urma să se lepede de credința părinților ei.

— N-ar fi rău deloc ca pe scaunul sultanului să stea un creştin şi crucea să izbândească astfel asupra semilunii, zise Zápolský după ce termină de citit. Din nenorocire eu nu v-o pot da pe Fatma.

Oamenii lui Djem rămaseră cu gurile căscate. Veniseră siguri că seniorul o să le-o dea fără şovăire, de îndată ce va afla dorința Papei.

— Luminatul domn nu vrea să îndeplinească dorința Sfântului Scaun? întrebă îngrozit maimarele peste turei.

— Nu, răspunse Zápolský şi toți cei care auziră răspunsul îşi dădură seama că ăsta era ultimul lui cuvânt.

— De ce? întrebă turcul. Ce să spunem la Roma, care este motivul refuzului domniei-voastre?

— Să nu fiu înțeles greşit. V-aş da-o cu cea mai mare plăcere, fiindcă dorința Sfântului Părinte este poruncă pentru mine. Dar nu pot, nu mai am niciun drept asupra ei.

— Ați binevoit să o vindeți lui Omar? întrebară solii Romei.

— Nu. Creştinii nu fac negoț cu femei. Omar a făgăduit să sape un puț în stânca Trenčinului. Dacă izbuteşte, o capătă pe Fatma.

— N-o să izbutească niciodată! strigă turcul.

— Aşa cred şi eu, zise Zápolský, dar până ce Omar nu se va da bătut, eu nu pot s-o dau pe Fatma.

— Şi dacă Omar o să se lămurească cum că e zadarnic?

— Atunci voi avea mână liberă.

— Şi veți îndeplini dorința Sfântului Părinte?

— Pe urmă, pe urmă, zise zâmbind Zápolský. Dar până atunci o să mai curgă multă apă pe Vah. Credeți că-i uşor să sapi în stânca de la castelul meu? Omar poate s-o ciocănească ani şi ani până ce-o să-şi dea seama că e păcat de atăta trudă.

— Noi vom lăsa la Trenčin un om, care să ne scrie din când în când cum stau lucrurile aici. Am dori, însă, să ne dați asigurări că în clipa când Omar va intra la castel, vor fi luate toate măsurile ca să n-o răpească pe Fatma.

— Vă pot da aceste asigurări.

Cu acestea şi trimişii Romei părăsiră castelul. În sală rămaseră din nou singuri Zápolský şi căpitanul său.

— Ce zici, Ambróz? I-am învârtit bine pe hoțomanii de turci?

— Bine, domnia-ta. Dar de Omar îmi pare rău.

— Dacă-i aşa, ajută-i să spargă stânca. Pe Fatma n-o dau altfel nici dacă zici tu.

— Am eu o presimțire că Omar va avea noroc. Într-o bună zi o să vă pomeniți că vine la dumneavoastră şi vă întinde o

cană cu apă.

— Bun. Dacă se va întâmpla cum zici, sper că n-o să te îndoieşti că o merită pe Fatma.

— Nu. De altfel atunci voi fi în stare să renunț la ea cu inima uşoară, fiindcă eu n-aş putea să aduc o asemenea dovadă de dragoste.

— Lasă renunțările şi gândeşte-te, până una alta, cum să furi inima Fatmei. Ca să fii sigur că n-o să suferi când Omar o să biruie piatra şi eu o să fiu silit s-o dezrobesc pe Fatma. Mai trag nădejde că în clipa când o să-i redau libertatea, ea n-o să părăsească Trenčinul, ci se va arunca la pieptul tău pentru totdeauna!...

Şiretlicul Preacuvioşilor Părinţi de la Skalka

CURÂND TOT TRENČINUL A AFLAT de felul cum i-a primit Štefan Zápolský pe turci. Nu era om în tot târgul care să nu-l compătimească pe Omar, cu toate că el nu se plângea, ci spunea tuturor că va izbuti să scoată apă din piatra de sub castel.

— Nenorocitul, ziceau ei. Câți seniori n-au încercat... Şi degeaba!

Omar a început fără întârziere să se pregătească. Era zi de târg şi oraşul mişuna de săteni. Omar puse pe toboşar să vestească lumea că angajează oameni la muncă. A doua zi, pe lângă corturile turcilor se învârteau o sumedenie de oameni care doreau să lucreze.

— Muncă zadarnică!

— Dar bine plătită, îşi ziceau oamenii veniți cu tot felul de unelte.

Omar se înfățişă cu ei la castel, zicând lui Zápolský:

— Ne apucăm de lucru.

— Dați-i drumul! E păcat de fiece minut. Eu, drept să spun, tare aş dori să ajung vremea când o să beau apă din fântâna săpată de tine!

— Doar o mică rugăminte aş avea, domnia-ta, zise Omar. Îngăduiți ca măcar din când în când s-o pot zări de la depărtare, pe Fatma.

— Să se facă voia ta. Fatma poate să se uite cât pofteşte din fereastră la tine. Dar n-o să te împiedice?

— Dimpotrivă, domnule. Ochii ei mă vor încuraja, şi mă

vor convinge că nicio povară nu e atât de grea ca să nu poată fi suportată de cel ce iubeşte cu credinţă, iar când voi cădea ostenit la pământ, ei mă vor ajuta să mă ridic.

— Eu îţi doresc ca ochii ei să aibă o putere atât de mare, zise Zápolský care începuse să-l preţuiască din ce în ce mai mult pe Omar, din clipa când îl văzuse hotărât să se apuce de o treabă peste puterile omului, ca săparea puţului în piatră Trenčinului. Cu plăcere am să-i îngădui să privească la truda ta, dar numai de departe ca să nu-ţi vină cumva gândul rău şi să mă laşi şi fără fântână şi fără Fatma. Să n-o ştergi cu ea cu tot!

Abia plecă Omar că se şi înfăţişă căpitanul urmat de un oştean. Căpitanul râdea cu gura până la urechi, dar oşteanul avea o mutră atât de acră şi de nenorocită de parcă îl silea cineva să se însoare cu muma pădurii. Erau amândoi aşa de caraghioşi că Zápolský pufni în râs.

— Ce-aveţi, mă? Unul râde şi altul e ca o curcă plouată.

Ambróz Opatovský arătă către oştean:

— Cred că-i lipseşte o doagă eroului nostru.

— Ce-ai făcut, mă?

— Nimic, luminăţia-voastră. Dar aş putea să jur că atunci când au intrat erau la fel de înalţi, dar când au ieşit unul din ei era cu un cap mai mic.

— Cine?

Soldatul însă o ţinea una şi bună, iar seniorul nu pricepea nimic.

— Lasă că vă spun eu, zise Ambróz Opatovský, de ce e nevoie să-l băgăm pe găgăuţă ăsta la balamuc. Dumnealui a fost ieri de strajă la ultima poartă. Pe seară, a dat drumul la doi călugări de la Skalka, care ziceau că au venit să-l ajute pe capelanul nostru la sfânta spovedanie. Pe unul îl cunoştea., de aceea le-a deschis şi le-a îngăduit să intre. Pe urmă, când s-a întunecat de-a binelea, călugării au plecat. Le-a deschis poarta şi a sărutat mâna călugărului cunoscut care i-a dat binecuvântarea. Dar cum a tras zăvorul în urma lor, a început să-l zgândăre o bănuială. Băgase de seamă, că, la intrare, cei doi călugări erau la fel de înalţi, pe când, la

ieşire, unul era cu un cap mai mic. Ştiți cu paza trebuie să raporteze tot ce pare să fie neobişnuit. A vrut să-mi raporteze chiar de aseară, dar i-a fost frică. Abia astăzi a venit la mine, după ce toată noaptea s-a perpelit. Eu am râs de el şi l-am gonit, dar el a venit înapoi.

— Pot să jur, strigă oşteanul cu vocea sugrumată. Era cu un cap mai mic.

Uite, asta-mi spune într-una şi cu toate că l-am amenințat că îl închid, ca să se răcorească, nu mi-a dat pace până ce n-am venit să vă spun şi domniei-voastre.

— Dacă zici că unul era cu un cap mai mic, se amuză Zápolský, de ce nu l-ai oprit şi nu i-ai atras atenția că şi-a lăsat o bucată din el la castel?

— Când m-am dumirit, răspunse oşteanul, am ieşit după ei şi i-am strigat, dar nu s-au oprit. Am fugit pe urmele lor, dar parcă îi înghițise pământul.

— Au fugit de tine? întrebă căpitanul.

— Au fugit.

— Asta trebuia să-mi spui imediat. E dubios.

Curând se dovedi că oşteanul avea dreptate. Mai mulți îi văzuseră pe cei doi călugări, dar abia acuma îşi aminteau că la intrare erau de un fel şi la ieşire de alt fel.

— Ce-o mai fi şi asta?

La porunca lui Zápolský, care ardea de curiozitate să ştie ce s-a întâmplat, căpitanul se apucă să cerceteze cu nădejde.

Foarte curând lucrurile se limpeziră. O ştire răscolitoare se răspândi ca fulgerul prin tot castelul.

— A dispărut Fatma!

Călugării de la Skalka nici nu se duseseră la capelan, ci umblaseră de colo-colo prin castel, căutând parcă ziua de ieri. Acum era clar că o căutaseră pe Fatma, în cămăruța ei îl găsiră pe călugărul de la mânăstirea Skalka.

— Ce-ați făcui? se răsti căpitanul la călugăr.

Călugărul stătea liniştit şi zâmbea.

— Cred că nu e nevoie să vă dau multe lămuriri, zise el. Am eliberat-o pe Fatma. Ieri seară a plecat îmbrăcată în

călugăr şi s-a dus la un loc sigur. Eu am rămas zălog. Seniorul poate să facă ce vrea cu mine.

— Unde ați dus-o? urlă căpitanul abia stăpânindu-se să nu-l plesnească peste mutra lui scârboasă şi zeflemitoare.

— Se află în locul cel mai sigur cu putință, acolo unde n-o poate ajunge răutatea oamenilor şi unde poate să aştepte fără teamă hotărârea Sfântului Părinte de la Roma.

— E la mânăstirea Skalka?

— Acolo e, răspunse călugărul.

— Nenorociților! Asta e răsplata voastră pentru binefacerile seniorului?

— Inimile noastre sângerează, răspunse călugărul, dar nu puteam îngădui să nu se îndeplinească vrerea Sfântului Părinte.

— Štefan Zápolský o să dărâme mânăstirea peste voi şi o să vă trimită unde-ți vedea cu ochii.

— Orice s-ar întâmpla, noi avem cugetul împăcat, căci ne-am făcut datoria.

Seniorul era furios peste măsură. Plecând de la el, oamenii lui Djem se duseseră drept la Skalka cu epistola Papei. Călugării se arătaseră gata să facă orice numai să se îndeplinească dorința Sfântului Părinte.

— Pe călugărul care a rămas aici în locul Fatmei, porunci el căpitanului, aruncă-l în temniță!

— Şi ce facem cu Fatma? O lăsăm pe mâna călugărilor? întrebă Ambróz Opatovský înspăimântat numai la gândul că n-avea s-o mai vadă niciodată.

— Nu. N-o s-o lăsăm acolo în niciun caz. Călugării ne-o vor înapoia chiar astăzi, hotărî Zápolský. I-am făgăduit lui Omar că o va putea vedea. Iar eu mă țin de cuvânt.

Călugărul, pe care căpitanul îl întemnița cu cea mai mare plăcere, îi spuse însă că mânăstirea nu-i dă drumul Fatmei orice s-ar întâmpla.

— V-a venit chef de muieri, fariseilor? țipă Ambróz.

— Nu pentru fericirea noastră e acolo, răspunse călugărul liniştit. De altfel, se află într-o încăpere aparte, păzită de două maici.

— Te las să crapi de foame, urlă căpitanul, nicio fărâmă de pâine şi niciun strop de apă n-ai să vezi până ce n-o primim înapoi pe fata pe care ați furat-o cu atâta viclenie.

— Rugăciunile îmi vor ține loc de hrană şi gândul că sufăr pentru a se împlini voința Sfântului Părinte va fi izvorul în care îmi voi stinge setea.

— Am să poruncesc să fii zvântat în bătaie, să te văd vânăt şi negrul

— Îndur cu bucurie chinurile cele mai mari.

— Îți tai căpățâna, viperă!

— Nimic nu se va întâmpla. Doar țărâna în țărână se va întorna, iar sufletul meu se va înălța la ceruri.

Ambróz Opatovský îşi dădu seama că nu era nimic de făcut cu călugărul. Era disperat. Se duse să se sfătuiască cu Štefan Zápolský.

— Trebuie să punem mănăstirea imediat sub pază, propuse el. Pentru că dacă o să vadă că nu lăsăm lucrurile aşa, or s-o ascundă pe Fatma în altă parte şi atunci s-a zis cu ea.

— Da, numai să găseşti un paznic de nădejde, zise Zápolský făcându-i cu ochiul.

— Lăsați pe mine, se oferi căpitanul.

— Mă gândeam şi eu la tine. Dar mi-era cam teamă că n-o să găseşti misiunea asta vrednică de tine.

Căpitanul se înroşi, văzând că seniorul îi citise gândul. Dar ce fapt de ruşine era să păzeşti fata pe care o iubeşti ca pe lumina ochilor?

— Plec imediat. La şiretlicul lor, am să le răspund tot cu un şiretlic!

Zâmbea şi zâmbetul lui dovedea că şi întocmise un plan ca să-i păcălească pe călugări.

— Şi dacă nu reuşeşti? Ce să fac cu Omar?

Arătă în jos, spre curte, unde Omar se instalase cu lucrătorii lui. Clipă de clipă se uita în sus căutând-o din ochi pe Fatma.

— Nu ne rămâne decât să-l păcălim cumva, zise Ambróz Opatovský. Avem noroc că Fatma poartă văl. Oricare dintre

fetele noastre ar putea să-şi pună un văl şi să privească de la fereastră, iar el ar fi fericit la gândul că Fatma urmăreşte truda lui şi aşteaptă cu nerăbdare clipa izbăvirii sale.

— Ar fi de mirare dacă nu şi-ar da seama că-l păcălim.

— Nu cred, fiindcă nici prin gând nu-i trece că am putea să-l înşelem.

Văzând cu câtă grijă alege căpitanul fata ce avea să apară în rolul Fatmei, nici Zápolský nu mai avu îndoieli.

Căpitanul căută mult până ce găsi o fată care să-i semene cât mai bine Fatmei, să aibă trupşorul ei, părul corbiu şi ochi ca migdala.

Se uită la ea cu netăinuită plăcere.

— Cum îți zice?

— Magda.

— Din clipa asta n-o să te mai cheme Magda, ci Fatma. Aruncă țoalele astea şi pune un văl pe cap şi pe față.

— Mă fac turcoaică?

Schimbarea nu-i era pe plac, dar se împăcă repede cu rolul său.

— Ai vreun iubit? o întrebă Ambróz Opatovský.

Se făcu roşie ca racul şi se uită pieziş într-un colț.

— Nu am.

— Atunci îți găsim noi unul.

O duse la una din ferestre. Jos se vedeau lucrătorii, care roboteau la poruncile lui Omar O aşeză acolo şi se dădu într-o parte ca să nu fie văzut.

— Ascultă, Magda. Să nu fii zgârcită cu zâmbetele şi pune-ți brațele la treabă. Întinde-le către Omar şi fă-i semne că-l iubeşti. Acum Omar e iubitul tău.

Băgă de seamă că ochii ei privesc cu plăcere silueta frumoasă a turcului şi înțelese că nu l-ar fi refuzat nici ca iubit adevărat.

Omar stătea cu spatele la ei. În clipa următoare se răsuci şi îşi aruncă privirile în sus. Ambróz Opatovský, care nu avea cugetul curat, nu se simți deloc bine văzându-l pe Omar cum se schimbă la față. Era ca o ființă ce rătăcise multă vreme prin bezne, care căzuse ostenită la pământ şi

care, trezindu-se, vedea deasupra sa lumina orbitoare a soarelui... Bietul Omar! gândi Ambróz Opatovský. Nici prin cap nu-i trece că soarele de deasupra sa este fals!

Era mai mult decât mulțumit de Magda. Ochii şi gesturile ei vorbeau într-un grai foarte limpede.

— Ajunge, zise el trăgând-o de la fereastră. Să nu te arăți decât o clipă.

Omar rămăsese cu privirile lipite de fereastră, neîmpăcat cu gândul că iubita lui pierise ca o stea de pe cer.

Ambróz Opatovský făcu pregătiri de plecare. Trimise cam douăzeci dintre oştenii cei mai de nădejde să împresoare mânăstirea.

— Să aşteptați acolo până ce veți fi schimbați de alții sau până ce veți primi poruncă să plecați. Opriți pe oricine vrea să iasă din mânăstire. Uitați-vă bine la el. Să nu vă lăsați înşelați de vestmintele monahale. Acum ați văzut că nu e popă orice om îmbrăcat în haină de popă.

Oştenii plecară şi Ambróz Opatovský se duse la întemnițatul său.

— Dezbracă-te! îi porunci el.

— Ce vreți să faceți? întrebă el speriat.

— Nu fi curios, părinte, că n-am chef de vorbă.

— Nu e o haină vrednică de un oştean, încercă călurul.

— Dacă a fost vrednică de o femeie, va fi vrednică şi de mine. Trebuie să vă mulțumese că v-ați pregătit aşa de bine. Dacă nu aduceați încă o rasă cu voi ca să i-o dați Fatmei, acum te găseam în țoale de muiere şi se alegea praful de planul meu.

— Ce-aveți de gând? întrebă el.

Îşi dădu seama că n-are rost să se împotrivească. De aceea se dezbrăcă şi îi dădu vestmintele sale căpitanului.

— Mă duc să-ți țin locul, părinte. Bănuiesc că lipseşti la număr de la mânăstire.

— Dar de ce ascundeți sabia sub anteriu, acolo unde e îngăduit să ții decât cartea de rugăciuni?

— Spune-mi, părinților de la Skalka ştiu să mânuiască sabia? îl întrebă căpitanul mângâind cu vădită plăcere sabia

acoperită de haina de dimie aspră.

— Nu-i asta meseria noastră, răspunse călugărul.

— Dacă nu ştiu, îi învăț eu.

— Cine trage sabia, de sabie va pieri, grăi călugărul solemn ca la rugăciune.

— Şi cine luptă cu viclenie de viclenie va pieri, zise Ambróz Opatovský zâmbind. Închină-te pentru izbânda mea, părinte…

Un călugăr neobişnuit

ÎL PĂRĂSI PE MONAH ŞI SE duse la Štefan Zápolský, care se prăpădi de râs când îl recunoscu sub gluga călugărească.

— Mi-e teamă că voi pleca pentru mai multă vreme, domnia-ta.

— Să nu te întorci până ce n-o scoți pe Fatma din ghearele călugărilor. Vreau să văd de ce eşti în stare.

— N-am de gând s-o eliberez până ce nu-i cuceresc şi inima. Dar dacă nu reuşesc...

— Nădăjduiesc că nu rămâi la mânăstire, îl întrerupse seniorul.

— Nu. Mă voi întoarce, dar nu ca de la mânăstire, ci ca de la o bătălie pierdută, după o înfrângere ruşinoasă.

— Îți urez să te întorci biruitor.

La despărțire îşi strânseră mâinile cu putere.

Dar căpitanul se întoarse mai repede decât avusese de gând. Se întoarse de la poarta exterioară, unde oşteanul, păcălit de cei doi călugări, i se puse de-a curmezişul cu tot zelul de care era în stare.

— Arătă-ți fața dacă eşti om cinstit! strigase oşteanul, care nu mai vroia să se frigă a doua oară, de cum îl zărise pe căpitan.

Ambróz Opatovský mai-mai să pleznească de râs când se opri dinaintea oşteanului, prefăcându-se tare speriat.

— Parcă te-aş şti de undeva, rânji oşteanul.

— Pe Dumnezeu din cer! strigă oşteanul când recunoscu fața căpitanului. Dar cine dracu şi-o fi luat înfățişarea

căpitanului ca să-l amăgească şi să-i încurce?

— Acum pot să plec? întrebă căpitanul, dând să iasă.

Oşteanul se repezi la el şi-l înhață de braț.

— Niciun pas!

Nu se mai stăpâni şi izbucni într-un hohot de râs. Îl ispiti gândul să glumească pe seama oşteanului.

— Nu mă strânge aşa, zise el cu glasul prefăcut, dându-şi anteriul la o parte şi speriindu-l cu sabia, fiindcă nu-mi plac glumele, mai ales când am sabia la cingătoare.

— Isuse Hristoase! Un călugăr care ține lângă mătănii o sabie. Grozav călugăr! Uite pe cine am pus eu laba.

Ambróz Opatovský îşi dădu seama că oşteanul ar fi fost în stare să-i rupă brațul, de aceea cedă şi se lăsă dus înapoi în curte.

— Ce vrei să faci cu mine? întrebă el prefăcându-se speriat.

— Să te duc la căpitan. Ăla are ochi mai buni ca ai mei.

— Cam greu să mă duci la căpitan?

— Ce? Vrei să te pui cu mine?

— Doamne fereşte! se grăbi el să-l potolească pe oțărâtul de oştean. Zic şi eu aşa fiindcă nu cred c-o să-l găseşti.

— Cum să nu-l găsesc?

— Păi nici nu-l cunoşti!

— Ce? Eu să nu-l cunosc pe căpitan…

Oşteanul era aşa de furios că-i venea să se arunce asupra pradei sale.

— Ba nu mă cunoşti, zise el de data asta cu glasul neprefăcut. Stau în fața ta şi tu nu mă cunoşti.

Oşteanul se făcu galben, îi veni amețeală, dar repede îşi veni în fire şi iar strigă;

— Ia te uită ce hoț! Pe mine nu mă duci de nas de-ar fi să semeni şi cu tata şi să vii din slava cerului, pe unde o fi umblând, săracul, Dumnezeu să-l ierte, fluturând din aripi, ca arhanghelii! Nu te las să faci un pas până ce nu te arăt căpitanului nostru. Semeni cu el şi la chip şi la glas, aşa că o să-i spui dumnealui ce te-a apucat să i te bagi în piele.

Ambróz Opatovský trase cu coada ochiului spre poartă

fiind tare ispitit s-o şteargă. Se gândea că oşteanul, ca să nu se păcălească şi a doua oară, ar fi în stare să-l bage la temniță şi să-l lase acolo mult şi bine până să-l găsească pe căpitanul lui.

— Stai aici, îl preveni oşteanul ghicindu-i gândul. Ia-o înaintea mea şi să fii cuminte că te spintec!

— Unde vrei să mă duci?

— Fii fără grijă! Avem destule colivii pentru inşi ca tine.

— Cască bine ochii şi urechile, ascultă-mă cum vorbesc şi bagă-ți mințile-n cap!

Căpitanul se aşează în fața lui ca să-l vadă bine.

Oşteanul se uită cu băgare de seamă. Chipul, ca al căpitanului, glasul tot ca al lui. Ce drăcovenie o mai fi şi asta?

— Pot să plec?

Căpitanul vru să se folosească de şovăiala oşteanului.

— Îți arăt eu ție plecat!

Oşteanul nu vroia să-şi creadă nici ochilor nici urechilor.

— Atunci du-mă la senior! porunci călugărul.

Pe coridor se întâlniră cu Hedviga Zápolská. Căpitanului îi venea să intre în pământ de ruşine.

Doamna Hedviga îşi pocni palmele uimită.

— Dumneata eşti, căpitane? Râdea. Râsul ei se amplifică pe coridorul pustiu. Dumneata, desigur!

— Nu mai ştiu dacă sunt eu, doamnă, de vreme ce unul dintre cei mai credincioşi oşteni ai mei nu vrea să mă recunoască, răspunse el zâmbind.

Acum era rândul oşteanului să moară de ruşine.

— Aşa umbli mereu sau numai din când în când?

— Numai din când în când, doamnă.

— Cred că nu greşesc: haina călugărească o porți în cinstea Fatmei, nu?

— Da, răspunse el plin de recunoştință pentru doamna Hedviga, văzând că nu-i mai poartă duşmănia de altădată.

— Îți urez să ai noroc.

La despărțire, doamna îi întinse mâna.

Nici nu băgară de seamă când dispăruse oşteanul de

lângă ei.

Căpitanul găsi poarta deschisă la perete. Zâmbi, dar nu ieşi. Se uită după străjerul care devenise dintr-o dată atât de prevăzător. Îl găsi la corpul de gardă. Era speriat. Se făcuse mic şi parcă aştepta să vină sfârşitul lumii.

— Am făcut-o de oaie, domnule căpitan, bolborosi el.

— Ce-i drept, ai făcut-o, îi zise căpitanul cu falsă asprime. E ruşine să nu-ți recunoşti căpitanul.

— Mare ruşine, domnule căpitan.

— Ostaşul de gardă trebuie sau nu trebuie să fie cu ochii în patru?

— Trebuie, domnule căpitan. Dar eu am fost cam prea prevăzător şi prea neîncrezător.

— Prevederea şi neîncrederea nu-s niciodată de prisos. Dar ia spune-mi acum: e frumos ca un oştean să îmbrace haine de călugăr?

Oşteanul nu zicea nici pâs. Nu îndrăznea să-şi spună părerea.

— E frumos sau nu e frumos? se răsti căpitanul.

— Nu e frumos, bolborosi oşteanul.

— Şi dacă ai mai vedea un călugăr ciudat ca mine, ce-ai face?

— L-aş lăsa să se ducă unde pofteşte.

— Ba nu l-ai lăsa. Când eşti de straje, te zgâieşti bine la orice ins care nu ți-e pe plac.

— Cu călugării n-am noroc, se vaită oşteanul cu o strâmbătură acră.

— Nici eu, zise Ambróz Opatovský. Dar cu mine o să ai.

Băgă mâna în buzunar şi scoase nişte bani.

— Ia! Şi pentru că ai fost prevăzător şi pentru că ai avut curajul să-l opreşti pe propriul tău căpitan meriți o răsplată. Dar îți poruncesc să bei banii, până la ultimul crăiţar, cu tovarăşii tăi, să ciocneşti cu ei în sănătatea mea şi pentru ca planul să-mi reuşească.

— O să fie o ciocneală pe cinste, domnule căpitan! sări oşteanul care, în loc de pedeapsă se trezise cu o răsplată.

— Să ciocniți aşa de tare încât să se audă până la Skalka!

zise el cu asprime de parcă ar fi dat o poruncă.

— Asta-i cea mai uşoară poruncă pe care am primit-o vreodată eu şi tovarăşii mei! strigă ostaşul fericit.

Ambróz Opatovský plecă bucuros de fericirea oşteanului său şi nu după multă vreme păşi pe ulițele Trenčinului. Oamenii cu frica lui Dumnezeu îşi scoteau pălăriile în faţa lui, iar femeile îl opreau ca să-i sărute mâna. În urma lui vorbele de ocară se răspândeau iute ca fulgerul. Cine mai pomenise un călugăr aşa de ciudat care se burzuluia la cei ce vroiau să-i pupe mâna?

Cetățenii aceştia evlavioşi îl scoteau din sărite pentru că îl întârziau, iar el nu ştia cum să ajungă mai repede la mănăstire. Îşi pironise ochii în zare, acolo unde se înălța clădirea mănăstirii cu olanele sale roşii sclipind în bătaia soarelui.

Încercă să ghicească, după ferestre care e odaia Fatmei. Simțea ea, oare, că în clipa aceea se apropia un fals călugăr care era hotărât să ajungă până la ea cu orice preț? Primul lui gând nu era de a o elibera, ci a se întemnița de bună voie. Departe de lume, el se va socoti fericit să trăiască în preajma ființei dragi...

Întâlnire amoroasă în palatul de la Strigoniu

DIN ZIUA ÎNCORONĂRII, TOMA Bakoc se afla într-o situație deloc de invidiat. Se zbatea între două focuri.

— Mă bizui pe domnia-ta! îi spunea regele cu o asprime de necrezut şi cu vădită amenințare în glas.

— Mă bizui pe domnia-ta! îi zicea şi Beatrice.

Regele Ladislau se bizuia pe el că o să-l scape pentru totdeauna de văduvă, iar Beatrice că o s-o unească pe vecie cu regele. Câteodată îl apuca disperarea, mai ales când îşi dădea seama că timpul nu e de partea sa. Lunile treceau, scârba lui Ladislau creştea văzând cu ochii, iar dorința de măritiş a reginei se aprindea tot mai tare.

— Beatrice asta e ca un nor îngrozitor, i-a zis o dată regele. Stă pe capul meu, mă apasă şi mă înăbuşă!

Când putea, regele fugea de norul ăsta. Îşi lua tălpăşița cu suită cu tot de la Buda şi numai oamenii cei mai apropiați ştiau la care din castele se ascundea său pe la ce vânători umbla ca să scape de negura ce-l înăbuşa.

— Om ciudat, măria-ta! Aşa e regele, încerca Toma Bakoc s-o liniştească pe Beatrice care se simțea jignită. Beatrice băgase de seamă, în cele din urmă, că regele fuge de ea, dar nu putea să afle motivul repulsiei lui.

— M-oi fi făcut atât de urâtă? Oi fi îmbătrânit în aşa hal?

Astfel de întrebări îşi punea regina. În asemenea momente cete întregi de episcopi se învârteau pe lângă ea cu zilele. Beatrice adunase la Curte pe cele mai vestite cusătorese şi

pe cei mai pricepuți oameni în meşteşugul frizurilor. Încerca rochie după rochie, frizură după frizură. Episcopii umblau neobosiți pe lângă ea şi meliţau din gură fără oprire, zicând că degeaba se grăbeşte timpul, că farmecul ei rămâne neschimbat şi aşa mai departe.

— Regele e om ciudat, repeta Toma Bakoc într-una. Încerca cu viclenie să trezească în sufletul ei sentimentul vinovăției. — Eu am fost foarte mişcat cu câtă nerăbdare a aşteptat regele ziua încoronării. Şi toată nerăbdarea lui izvora din bucuria că după încoronare venea ziua cea mare, ziua cununiei...

— Zău? se minuna şi se bucura ea, deşi nu auzea prima oară minciuna asta, căci, la o adică, Toma Bakoc, nemaigăsind ce să spună, începea să se repete.

— Da, doamnă. Era de admirat tinerețea şi focul din dragostea lui. Numai la dumneavoastră îi stătea gândul, numai pe dumneavoastră vă visa. Dar i-ați zdrobit inima... ştiți, domnia-voastră, când...

— Nu mai uită o dată de povestea aia din Transilvania?

— Nu poate, deşi încerc mereu să i-o scot din cap.

— Dacă nu poate să uite, ar trebui măcar să ierte.

— L-am rugat, doamnă, i-am spus că iertarea e una din cele mai alese însuşiri creştineşti. Dar e încăpățânat, îndărătnic.

— Nu i-o fi venit ideea să nu mă mai ia deloc?

Flăcări de mânie îi țâşneau din ochi.

— Nu. După câte ştiu eu, nu se gândeşte de loc la asta.

După această discuție, Beatrice i-a dat episcopului o probă de şiretenie şi de tenacitate feminină.

Regina s-a îmbolnăvit de o boală grea. Dar de zăcut n-a zăcut la Buda, ci în palatul său de la Strigoniu, un palat fastuos. Suferea de o boală grea. Cel puțin aşa se dusese vestea. Se zicea că nu primeşte pe nimeni, nici chiar pe cei mai îndrăgiți episcopi. În afară de doctor, nimeni altul nu avea voie să intre la dânsa. Seniorilor, veniți până aici ca să afle ştiri despre starea sănătății măriei-sale, credincioşii ei servitori, le spunea că regina se simte din ce în ce mai rău,

că doctorul nu mai are nicio nădejde şi că viaţa ei e în mâinile Celui de Sus.

Regele Ladislau era la vânătoare când i s-a adus vestea îmbolnăvirii ei. Dar numai oamenii cei mai apropiaţi şi-au dat atunci seama că ziua în care a primit vestea cu pricina a fost cea mai fericită de când se afla pe pământul Ungariei. Cu inima uşoară şi vădit întinerit, regele s-a întors degrabă la Buda. Dar întoarcerea lui a fost o greşeală pentru care avea să-şi muşte mâinile.

Toma Bakoc, omul care se gândea la toate, i-a ieşit înainte şi l-a sfătuit:

— Ar fi mare supărare în toată ţara, dacă măria-ta nu te-ai duce s-o vezi pe regină.

— Fără mine nu-şi poate da duhul?

Vorbea fără pic de milă şi cu mânie. Îl luase gura pe dinainte.

— Eu vă rog să mă iertaţi, luminăţia-voastră, i-a zis Toma Bakoc înfricoşat de mânia regelui. Mi-am îngăduit să vă dau un sfat pe care îl socotesc necesar.

— Necesar, necesar! mormăise regele scrâşnind din dinţi.

În cele din urmă, însă a fost nevoit să-i dea dreptate lui Toma Bakoc. Trebuia să se ducă. De ochii lumii.

Dar amarnic a mai pătimit pentru că a urmat sfatul episcopului. Revenind după câteva zile, el i-a zis pe un ton tăios:

— Îţi mulţumesc, cuvioşenia-ta; pentru frumoasele clipe pe care le-am petrecut. Te sfătuiesc ca, de acum înainte, să-ţi vezi numai şi numai de oiţele sfinţiei-tale. Îţi mulţumesc pentru grozavele servicii pe care mi le-ai făcut.

L-a alungat de la Buda. Episcopului nu-i rămânea decât să se retragă. S-a zbătut să afle ce anume se întâmplase, de ce se supărase regele pe el. Nimeni nu ştia nimic. Cei mai iniţiaţi au început să adulmece câte ceva abia după ce regina s-a întors de la Strigoniu jubilând.

Beatrice nu fusese deloc bolnavă.

Când Ladislau a sosit acolo, a constatat cu groază că palatul nu părea a fi găzduit o muribundă. De îndată ce s-au

închis porțile în urma lui, şi s-au închis bine, cu cheia, l-a întâmpinat un puternic amestec de felurite parfumuri. De undeva, dintr-un colț ascuns, se auzea o melodie. Tot palatul a început să se învârtească cu el în clipa când Beatrice în persoană i-a ieşit înainte cu un zâmbet cuceritor pe buze şi îmbrăcată cu vestmintele cele mai frumoase şi mai scumpe.

Şi-a dat seama că i se întinsese o cursă.

— Ştiam că vei veni!

Regina întinsese brațele spre el, îmbrățişându-l şi sărutându-l cu foc.

— M-ai păcălit. Toată țara e plină de boala domniei tale, lumea te crede cu un picior în groapă, în timp ce, după cum văd, străluceşti de sănătate!

Mânia lui răbufnise nestăvilită.

— E numai o amăgire, răspunsese ea cu o tristețe prefăcută pe chip. Nu trupul meu e bolnav, ci sufletul, sufletul meu e pe moarte şi nu există decât un singur doctor şi o singură doctorie care mă poate vindeca.

Îi era clar că doctorul şi doctoria ar fi trebuit să fie el.

Fuga e ruşinoasă, dar e sănătoasă. Oricum în clipa aceea, nu ținea câtuşi de puțin să fie erou, s-a răsucit pe călcâie şi s-a îndreptat iute către uşă.

— Ehei, a strigat râzând Beatrice, nu-mi scapi, drăguțule! M-am gândit la toate. Poarta se deschide numai la porunca mea. Iar eu n-o să dau poruncă până ce nu ne lămurim cum se cuvine.

— Îndrăzneşti să-l ții prizonier pe regele Ungariei? Era disperat şi altceva mai înfricoşetor decât rangul său nu-i veni în minte.

— Îndrăznesc! Şi am să te țin închis până ce o să-mi spui, în sfârşit, că mă iubeşti! Şi, să fim serioşi: nu e o închisoare umilitoare. Uite, m-am închis şi pe mine. Regele şi regina ca doi întemnițați!

— Nimeni n-are dreptul să îngrădească libertatea regelui şi vai de cel ce încearcă să o facă!

— Eu nu numai că am încercat, dar am şi făcut-o, precum

vezi! Dacă ai îndoieli, convinge-te. Ai să vezi că n-o să poți ieşi de aici, până ce nu-ți dau eu voie.

Ladislau turba.

— Frumos m-ați băgat la colivie, n-am ce zice! Am căzut ca un prostănac în cursă, am venit ca un cintezoi nătăfleț la mălaiul de sub albie! Dar să nu crezi c-o să stau să gânguresc cu dumneata. Află că te urăsc!

— De la ură la dragoste e numai un pas. Beatrice râdea de furia lui. Cel puțin cu asta mă mângâia episcopul Toma Bakoc când îi spuneam că sunt nefericită.

— După câte ştiu eu nu ai motive serioase să te plângi de nefericire în dragoste. Ştiu sigur că în dragoste ai noroc cu carul.

Regele făcea aluzie la aventura ei din Transilvania,.

— Ba nu am, dragul meu. Iată un exemplu: ți-am pregătit un cuibuşor ca-n basme, iar tu vrei să-ți iei zborul. Nefericirea mea este că numai pe tine te vreau şi te doresc.

— Te urăsc! îi răspunsese Ladislau după care o lăsase acolo şi cutreierase peste tot până ce căzuse istovit de moarte.

Beatrice se ținea după el ca o umbră, îl copleşea cu atenții şi drăgălăşenii. Nu scăpa o clipă de ea. Dar regele se încăpățâna să tacă.

Cu timpul, însă, a doua şi a treia zi, văzând că Beatrice nu-i dă drumul şi că ar fi fost în stare să-l țină închis până la moarte, a început să se gândească la ce-o să zică lumea şi cât o să râdă când o afla de pățania lui. Trebuia să scape de aici cu orice preț!

A patra zi, Beatrice era în culmea fericirii. Fericit era, slavă Domnului, şi regele pentru că se deschisese uşa la colivie.

A plecat de la Strigoniu cu buzele arzând ca focul de pe urma sărutului ei...

Însurătoarea – singura scăpare

REGELE LADISLAU SIMȚEA CĂ IN-
tră în pământ de ruşine când se gândea cum îl jucase Beatrice. Ca pe o păpuşă. S-a întors plin de draci, fiindcă aventura de la Strigoniu n-a rămas fără urmări. Văduva îl silise să-i jure că de îndată ce va ajunge la Buda, va stabili ziua nunții.

Acesta era şi motivul pentru care regele nu putea să se lipsească multă vreme de Toma Bakoc. Abia plecase episcopul din Buda că s-a şi pomenit cu solii regelui. Toma Bakoc râdea. La vremea aceea aflase de-acum ce s-a petrecut la Strigoniu, dintr-o scrisoare confidențială, pe care regina i-a trimis-o şi în care îl vestea, plină de fericire, că „între noi s-a săvârşit chiar şi fapta conjugală".

— Salvează-mă! îl imploră regele ca unul care se ducea pe copcă.

— Singura salvare, declară episcopul, este însurătoareal

Ladislau se făcu roşu ca racul şi de nu s-ar fi izbit de zâmbetul blajin al episcopului, l-ar fi strâns de gât.

— Însurătoare de ochii lumii!

— Se poate?

— Orice se poate, zise Toma Bakoc cu emfază.

— Cum e cununia asta de ochii lumii?

— Simplu de tot. Am face-o în capela de la castel, numai în prezența câtorva persoane. Am sili-o pe regină să jure că n-are să spună nimănui nimic despre cununie…

— Cum am putea-o sili?

— Asta s-o lăsați pe seama mea, îi răspunse Toma Bakoc.

Vreau s-o conving că o căsătorie pe față cu măria-ta ar da naştere la mari complicații…

— Bine, dar tot n-ar fi numai de ochii lumii, ci o cununie în toată regula. Nu ştiu ce mângâiere poate fi pentru mine dacă la cununie sunt cinci oameni sau cinci mii?

— O slabă mângâiere, recunosc. Dar e totuşi o deosebire dacă sunt cinci sau cinci mii. Înălțimea-voastră veți rămâne în ochii lumii un bărbat liber, Beatrice va fi liniştită, iar, între timp, noi o să avem grijă ca să obținem de la Sfântul Scaun anularea cununiei.

— Dragă prietene, eu ți-aş recomanda să începi cu intervențiile la Papă încă de pe acum. Dar crezi că Beatrice o să accepte? Eşti convins că ai s-o sperii cu complicațiile şi urmările politice?

— Dacă nu merge nici cu asta, mai am un argument. Am să-i spun că măria-ta puneți condiții. Anume că sunteți gata să vă cununați cu ea, dar numai în taină şi că vă rezervați dreptul să anunțați în mod public cununia numai când veți socoti de cuviință.

— Altă soluție nu mai ştii? Nu-mi mai rămâne decât joaca asta de-a cununia pe ascuns care nu e deloc pe gustul meu?

— Vă asigur că nu e nici pe gustul meu şi în plus nu trebuie să insist prea mult ca să vă dovedesc că în toată joaca asta misiunea cea mai primejdioasă o am eu. Căci eu am să vă cunun! Nu! Nu există altă soluție! Dumneavoastră i-ați dat văduvei o armă căreia nu ne putem împotrivi. Acum trebuie s-o luați de nevastă. Altfel nu numai toată Ungaria, ci şi toată Europa o să afle de aventura de la Strigoniu.

— Ce, în Ungaria se ştie de povestea asta? întrebă regele roşind.

— Bănuiesc că dacă ştiu eu, mai ştiu şi alții, fiindcă Beatricei îi place să vorbească de plăcutele ei secrete. Iar măria-ta ați fost atât de puțin prudent ca să-i mai serviți încă un astfel de secret plăcut.

Ladislau îşi pierdu cumpătul şi mai mult când episcopul îi arătă scrisoarea pe care i-o trimisese Beatrice de la Strigoniu. *„…cu inima plină de bucurie vă anunț că între noi*

s-a săvârşit chiar şi fapta conjugală…”, citi el, mai citi a doua oară şi a treia oară, de parcă nu-i venea să-şi creadă ochilor. Pe urmă începu să blesteme şi să înjure ca niciodată.

— Nu-i adevărat? îl întrebă episcopul pe rege.

— Ba este. Din nenorocire e adevărat. Dar câtă lipsă de gust şi câtă perversitate să te lauzi că eşti o otreapă, să te ştie o lume ce faci în iatacul tău!

— Toate bune, numai că Beatrice nu vede în asta nimic urât. Dimpotrivă. E foarte mândră de ce-a făcut, fiindcă acum poate să vă silească să vă căsătoriți cu ea. Cred că nu s-ar sfii să-l vestească şi pe Sfântul Părinte de „fapta conjugală” şi să-l roage să vă atragă atenția asupra datoriei domniei-voastre.

— M-a tras pe sfoară, ce mai! zise Ladislau încleştându-şi pumnii. Dar acum am şi eu mâinile dezlegate. M-a păcălit, acum am s-o păcălesc şi eu. Poți pregăti cununia secretă. Dar nu e nevoie să te grăbeşti prea tare.

Misiunea lui Toma Bakoc era foarte grea. Dar nu-i rămânea altceva decât să încerce să descurce țele.

Beatrice, care nu avea altă dorință decât să se mărite cu Ladislau, era dispusă să accepte orice condiție.

— Va fi o cununie secretă, îi atrase atenția episcopul, de aceea nimeni nu trebuie să afle nimic.

Beatrice a făgăduit să tacă întocmai ca pământul şi mai era dispusă să accepte şi multe alte condiții numai să se vadă o dată măritată cu Ladislau. Acesta era scopul ei principal, restul n-avea importanță. Şi apoi, ce o costa să tăgăduiască? Să se vadă ea stăpână pe situație şi o să se descurce în vreun fel cu făgăduielile…

Ca urmare, pentru Ladislau au venit vremuri de mai multă tihnă. Sfătuită de Toma Bakoc, Beatrice era mai rezervată, nu-l mai sâcâia, ci aştepta cu răbdare ziua cununiei.

Dar Toma Bakoc o tot amâna, schimba mereu data în nădejdea că ar putea interveni ceva care să facă imposibilă orice fel de cununie.

Beatrice începea să-şi piardă răbdarea.

— Vom stabili definitiv ziua cununiei după călătoria regelui la Praga, i-a spus el nemaiştiind ce să mai născocească.

— Pleacă la Praga? a întrebat mirată Beatrice. Nu ştiam că are obligaţii la Praga.

— Vă cred, doamnă, a zâmbit cu şiretenie Toma Bakoc. Cele mai grele îndatoriri sunt totdeauna o mare taină pentru toată lumea, chiar şi pentru fiinţele cele mai apropiate.

În Beatrice s-a trezit curiozitatea.

— Ce este la Praga?

— N-ar trebui să trădez acest mare secret al regelui. Dar dumneavoastră vă pot spune. Înainte de a se căsători cu dumneavoastră, Ladislau trebuie să se ducă la Praga să consoleze inima unei femei pe care o iubeşte de mai multă vreme şi care ar putea să ridice anumite pretenţii ca urmare a unor legături îndelungate.

— Ladislau are o iubită? s-a îngrozit ea.

— Are, doamnă.

Episcopul râdea în sinea lui gândindu-se ce-o să zică regele când o să afle cum l-a încondeiat în ochii viitoarei lui soţii.

— Şi făcea pe sfântul! strigă ea, în aparenţă furioasă, dar Toma Bakoc, care o cunoştea, îşi dădea seama că nu făcuse decât să-l înalţe pe rege în ochii ei.

— Sper că inima trădată o să se consoleze uşor.

— Mă duc cu el la Praga, a zis Beatrice hotărâtă.

— Doamne fereşte! Regele nu trebuie să afle că v-am spus secretul lui. Altfel, iar s-ar supăra pe dumneavoastră şi pe mine. Şi, pe urmă, călătoria până la Praga nu-i nicio plăcere. E un chin, doamnă.

Plecând de la regină, Toma Bakoc se simţea ostenit ca după o grea bătălie.

De acolo s-a dus drept la rege spunându-i:

— Luminăţia-ta, trebuie să plecaţi imediat la Praga. E singura posibilitate de a mai amâna căsătoria. Când veţi veni de la Praga vom fi nevoiţi să stabilim ziua precisă şi s-o respectăm.

Chipul regelui se lumină. Îi venise o idee.

— Pentru orice cununie ajunge dacă sunt doi oameni. Numai pentru cununia mea cu văduva regelui Matei este nevoie de trei persoane. Cea de a treia persoană indispensabilă eşti dumneata, prietene!

— M-aş simți măgulit, dacă m-ați socoti indispensabil în oricare dintre acțiunile măriei-tale, zise Toma Bakoc fără să înțeleagă la ce anume face regele aluzie.

— Cununia fără dumneata, ca şi fără mine, nu poate avea loc! a zis regele.

— Vreți să spuneți că ar trebui să plec şi eu?

— Da, dar numai după ce mă întorc eu şi după ce stabilim ziua cununiei ca să poți dispărea exact în ajunul ceremoniei. Trebuie să pleci cât mai departe ca să te întorci cât mai târziu.

— La Roma! strigă Toma Bakoc.

O scânteie de speranță se aprinse din nou în sufletul său. Va pleca. Şi în absența sa se va întâmpla, poate, ceva care să încurce de tot afacerea asta şi să dea peste cap căsătoria.

Toate au mers strună; după cum s-au înțeles, regele a plecat la Praga şi după o vreme a sosit un om care a transmis reginei mii de scuze că regele nu poate să se întoarcă la vremea stabilită, cu toate că inima lui ardea de dorința să o vadă. Regele a mai trimis încă un sol şi încă unul, şi de abia la urmă de tot a binevoit să vină şi el. Prima discuție pe care a avut-o cu Beatrice a fost despre cununie. S-au înțeles ca ceremonia să aibă loc peste o săptămână în capela de la castel. Toma Bakoc îşi storcea creierii să găsească un motiv plauzibil pentru călătoria lui urgentă la Roma şi, deci, pentru amânarea cununiei. Chinurile lui avură însă un sfârşit neaşteptat. Pe la jumătatea săptămânii se pomeni cu o solie de la Roma. Sfântul Părinte îl invita să vină la el fără întârziere.

Poate niciodată în viață nu fusese episcopul atât de grăbit să răspundă la o invitație. A pornit imediat la drum, înainte ca Beatrice să mai născocească cine ştie ce. De altfel, era şi foarte curios să afle ce anume dorea Papa de la el. De la soli

a aflat numai atât că e vorba de Djem, fratele sultanului.

De la Roma s-a întors cu încă o cununie în circă: aceea a lui Djem cu Fatma.

Djem era disperat. Trimişii lui reveniseră spunându-i că Štefan Zápolský refuză să le-o dea pe Fatma. Nu-l liniştea nici faptul că preacuvioşii călugări de la Skalka puseseră mâna pe Fatma şi aveau de gând să o țină până ce se va îndupleca Štefan Zápolský, ferind-o astfel de Omar şi de oricare altul. Djem ținea morțiş s-o vadă cât mai repede pe Fatma, să treacă împreună cu ea la legea creştină şi să-i jure credință veşnică în această lege.

— Mă duc eu singur la Trenčin îşi anunțase el oamenii care rămăseseră uimiți de hotărârea lui.

— Ce nu vă place? Vreau să mă conving că aici, la Roma, sunt om liber şi nu un prizonier.

Când au început să-i explice şi să-i deschidă ochii, Djem a fost cuprins de o mare amărăciune.

— Nu eşti prizonier, îi spuse turcul care fusese de cel puțin trei ori în Ungaria ca să i-o găsească pe Fatma, dar norocul tău şi al nostru este că trăieşti ca un prizonier, înconjurat de oameni care te păzesc. Poți fi sigur pe viața ta numai atâta vreme cât vei sta aici, ocrotit de ziduri de nepătruns. Roma mişună de turci care prin purtarea lor duşmănoasă față de noi dovedesc cam cu ce gânduri au venit aici. Sultanul Baiazid, fratele tău, n-are decât o singură dorință: să pună mâna pe tine, viu sau mort, sau să aibă cel puțin dovada clară că nu mai eşti printre cei vii.

— Ce? Puterea sultanului se întinde până la Roma? Oamenii lui îndrăznesc să-i îndeplinească poruncile chiar şi aici?

— De necrezut, dar e aşa, stăpâne. Viclenia nu cunoaşte stavilă. Şi nu o vorba numai de primejdiile care te pasc dacă ieşi dintre ziduri ca să te plimbi după pofta inimii. O mare primejdie te pândeşte chiar aici, fiindcă Papa, care te ocroteşte acum, poate deveni cel mai mare duşman al tău. Baiazid trimite, de câteva ori pe an, emisari încărcați cu daruri bogate care țin de fiecare dată să-i şoptească Papei că

sultanul i-ar rămâne adânc îndatorat dacă ar afla că nefericitul său frate nu mai cunoaşte suferinţele pământeşti. Ce s-ar întâmpla cu tine, dacă Papa s-ar lăsa orbit de sclipirea aurului şi ar pune mai mare preţ pe sacul cu galbeni decât pe viaţa ta, care, la vremea asta, nu le mai e de mare folos creştinilor?

— Asta nu se va întâmpla! strigă Djem. Vreau să fiu cât mai de folos Papei şi tuturor celor care au întins aripa lor ocrotitoare asupra mea.

— Au întins aripa lor ocrotitoare... zise turcul zâmbind amar. Au întins asupra ta pumnul, pumnul plin cu galbenii lui Baiazid.

Djem fu zdrobit la auzul acestor vorbe. Era o fire simţitoare, îşi petrecea vremea visând şi îşi plăsmuise o lume a lui. Visa cum într-o zi, în fruntea unei oşti numeroase de creştini, va năvăli în ţara sa să-l dea jos pe Baiazid de pe tron.

— Dacă aşa stau lucrurile, atunci vreau să mă creştinez cât mai repede. N-o să fie numai cea mai mare răzbunare a mea pe Baiazid şi pe toţi turcii care m-au părăsit, ci şi o faptă înţeleaptă: de mă voi creştina, Papa şi domnitorii din Europa, care nu au destulă încredere în mine, mă vor socoti omul lor de credinţă şi nu vor mai amâna într-una războiul împotriva Turciei. După aceea, Baiazid poate să le făgăduiască jumătate din împărăţie, pentru mine nu va mai exista nicio primejdie. Creştinii nu se vând unul pe altul.

Djem a cerut imediat audienţă la Papa, care a rămas impresionat de zelul lui de a se creştina. Aşa s-a făcut că Sfântul Părinte l-a chemat la dânsul pe Toma Bakoc, despre care ştia că descurcase treburi mult mai încâlcite decât asta, dându-i însărcinarea de a înfrânge voinţa lui Štefan Zápolský şi de a o trimite pe Fatma la Roma ca să se cunune cu Djem în legea creştinească.

Toma Bakoc se izbise nu o dată de încăpăţânarea lui Štefan Zápolský. De aceea, socotea misiunea ca foarte dificilă şi delicată. Dar, pe de altă parte se bucura, deoarece i se oferea un nou prilej de a amâna cununia secretă a

regelui Ladislau.

A trimis, deci, un om care s-o anunțe pe regină că nu poate veni încă la Buda, silit fiind să se abată mai întâi pe la Trenčin.

Îşi dădea seama că pe Zápolský nu-l poate lua decât cu binişorul, ca să nu-l întărâte şi mai mult. Se afla de câteva zile la Trenčin, dar nu scosese un cuvânt despre misiunea sa. Şi apoi, începea să-i vină cam greu să se amestece, înduioşat şi el de Omar, care lucra deseori şi noaptea ca să isprăvească mai iute fântâna.

Era o muncă îngrozitoare. Oamenii angajați de el nu rezistau multă vreme. Deşi le dădea bani cu ghiotura, ei tot plecau, căutând o muncă fie şi mai prost plătită, dar mai uşoară. Dacă angaja oameni noi, pățea la fel.

Toma Bakoc se uita adesea la trupul lui slăbit, numai piele şi oase, la spinarea lui încovoiată de atâta trudă, la chipul sclipind de sudoare şi la ochii lui adumbriți de tristețe. Îşi dorea sincer ca să nu aibă succes la Štefan Zápolský, iar munca lui Omar să se termine cu bine.

De câte ori rămânea fără muncitori, Omar era şi mai amărât şi tare rău îl durea sufletul când auzea că la Trenčin şi în împrejurimi lumea îl socotea nebun. Îi venea să strige: „Am să vă arăt eu! Am să storc apă curată ca lacrima din piatra asta nemiloasă!”

Şi îi venea să strige mai ales pentru el, pentru ca să-şi întărească nădejdea ce începea să se clatine.

Toma Bakoc dă cărţile pe faţă

ÎNTR-O BUNĂ ZI, REGINA A TRIMIS un om după episcop, grăbindu-l să se întoarcă la Buda. Neavând încotro, Toma Bakoc a trebuit să dea cărțile pe față.

A luat-o întâi mai pe departe.

— Peste tot se vorbeşte de Fatma asta. Văd chiar un om care s-a apucat de o muncă supraomenească nu pentru a dobândi aur, ci pentru a o dezrobi pe ea. Aş fi tare curios s-o văd şi eu. Nu vrei să mi-o arăți?

— Nu! izbucni Zápolský.

De câte ori îşi aducea aminte de călugări se înfuria; fiindcă nu i-o luaseră numai pe Fatma, ci puseseră mâna şi pe căpitan, despre care nu mai ştia nimic.

— Treaba ta, dar eu o văd, zise Toma Bakoc privind amuzat în sus, către una din ferestre. Zărise acolo o fată înaltă şi subțire cu fața ascunsă sub un văl. Fata se uita în jos şi chipul lui Omar se înveselise.

— Degeaba, n-o vezi! îi zise scurt Zápolský.

— Doar nu vrei să mă faci să cred că Omar, care e în stare de o asemenea jertfă pentru Fatma, s-ar mai putea uita şi după alta!?

— Nu, dar fata pe care o vezi nu e Fatma. Doar el crede că este.

— Cum adică, dragă prietene? întrebă episcopul cu o prefăcută mirare.

— Simplu. Nu e Fatma pentru că Fatma nu se află la castel.

Toma Bakoc făcea pe miratul ca să nu trezească bănuiala

că ştie prea bine cum stau lucrurile.

— A fugit?

— Nu. Au furat-o.

— Au furat-o? făcu el îngrozit. Cine?

Zâpolsk îi răspunse la întrebare tot printr-o întrebare:

— Tu eşti omul cel mai în drept să mă lămureşti. Este, oare, îngăduit să ții o muiere la o mânăstire de călugări?

— Am înțeles. Deci Fatma e la mânăstire împotriva voinței ei şi a ta.

— Da. Mi-au furat-o călugării de la Skalka şi o țin închisă la ei.

Lui Toma Bakoc i se luă o piatră de pe inimă. Acum era sigur că Fatma e la Skalka. Putea deci să îndeplinească uşor dorința Papei. N-avea decât să se ducă la mânăstire, să le transmită călugărilor binecuvântarea Papei şi s-o ia pe Fatma. Îi împărtăşi gândul său şi lui Zápolský.

— Nu mă îndoiesc că ți-ar da-o, îi răspunse Zápolský, dar n-ai ajunge prea departe cu ea, fiindcă în jurul mânăstirii se află străjile mele. Oştenii opresc orice persoană care iese de la mânăstire. Aşa că dacă ai lua-o, v-ați trezi amândoi dinaintea mea.

Toma Bakoc îi destăinui ce misiune primise. Zápolský zâmbea.

— Degeaba încerci să mă convingi, dragă prietene. Fatma nu poate părăsi castelul decât într-un singur caz: atunci când Omar va izbuti să dea de apă şi-mi va întinde o cană cu apă din fântâna săpată de el. Cana de apă va fi prețul eliberării ei. Mi-am dat cuvântul. Dezlegat voi fi numai dacă Omar va deznădăjdui şi se va lăsa păgubaş. Dar nici după aceea nu va veni rândul lui Djem, pentru că mai e unul îndrăgostit de Fatma. Ăstuia din urmă i-aş da-o cu cea mai mare plăcere. E vorba de căpitanul meu.

Toma Bakoc renunță de a mai născoci fel de fel de argumente ca să-l înduplece pe Zápolský. Ştia că n-are nicio şansă. O să-i scrie Papei cum stau lucrurile; îi va da asigurări că o va dezrobi, dar până atunci va mai trece nițeluş timp, cu Štefan Zápolský va putea sta de vorbă

numai după ce Omar îşi va da seama că truda lui e zadarnică, dezlegându-l astfel pe magnat de cuvântul dat.

Štefan Zápolský nu-şi putu stăpâni o observație înțepătoare:

— În treburile astea nu prea ai noroc. Căsătoria pe care vrei s-o împiedici va avea loc, iar căsătoria pe care vrei s-o faci, nu va avea loc.

Marele senior rămase cu gura căscată când Toma Bakoc scoase cutia pentru giuvaeruri şi o minunată brățară, pe care i le întinse.

— N-am uitat de rămăşagul nostru, zise el scurt, fără alte explicații.

— Frumos lucru e ținerea de minte, dar şi mai frumos e giuvaerul ăsta. Nu ştiu însă pe cine să compătimesc mai mult, pe tine sau pe Ladislau?

— Cred că pe Ladislau. Ar da o sută de brățări ca asta celui care l-ar scăpa de văduvă. Dar un asemenea făcător de minuni nu există.

— Te cred, prietene. Dacă tu n-ai reuşit cine ar mai putea face ceva? Şi nunta pe când?

— N-o să fie o nuntă ca toate nunțile, zâmbi episcopul acru. Nimeni n-are voie să afle despre cununie, în afară de câțiva, printre care te numeri şi tu. Socoteşte-te invitat. Suntem prieteni şi pot să-ți spun: e bine să vii la cununie. Grupul de oameni, care vor fi de față, vor avea cuvânt greu pe lângă Ladislau. Te chem la nuntă şi pentru că ştii să-ți ții gura. În împrejurarea asta n-avem nevoie de palavragii.

— Mi se pare că e vorba de o înşelătorie! zise Zápolský dând bănuitor din cap.

— Da, o mică înşelătorie pentru potolirea reginei.

— Eşti convins că o să se potolească?

— Dacă nu, cununia va fi în scurt timp declarată nevalabilă. Pe ce temei? Stai să vezi. Canonul 1118 zice: „O căsătorie, o dată încheiată, nu poate fi desfăcută de nicio putere omenească şi nici din altă pricină în afară de moarte. Dar la căsătoria lui Ladislau putem aplica canonul 1087 care zice: „Se consideră nevalabilă căsătoria care a fost

încheiată sub amenințare.”

— A, deci încă nu te-ai dat bătut! Dar atunci nu mai înțeleg de ce socoteşti că ai pierdut rămăşagul.

— Aşa-i, nu m-am dat bătut, dar prinsoarea ai câştigat-o. Era vorba dacă Beatrice se va mărita sau nu cu Ladislau. Şi se va mărita. Nu mai are importanță în ce fel şi pe câtă vreme.

— Judecând după furia cu care vorbeşti, încep să cred că Beatrice n-o să fie multă vreme soția lui Ladislau.

— N-o să fie. Cum n-o să mai fie nici nepotul ei Ipolit primat de Strigoniu.

Trăsăturile feții i se înăspriră. În ochii lui cu sclipiri glaciale i se citea hotărârea de a-şi duce planul până la capăt, cu orice preț.

Ştefan Zápolský îi făcu cu ochiul complice.

— Ai şi început să tai craca de sub picioarele lui Ipolit?

— Am început să i-o tai încă de pe vremea când am pus umărul să-l urcăm pe scaunul arhiepiscopal. Dar abia acum a început să intre ferestrăul mai adânc.

Zápolský încercă să-l descoase.

— Ce ai de gând să faci?

— Am intrat într-un joc cam încurcat, prietene, îi răspunse Toma Bakoc. Cam multe ițe. Uneori mi se pare că stau în fața unui nod pe care n-o să-l pot deznoda şi nici tăia vreodată. Dar mă țin tare. Nu mă mai tem de încurcături fiindcă acum ştiu la ce mă pot aştepta.

— Vorbeşti în şarade, prietene. Trebuie să mă gândesc mult ca să pricep ce vrei să spui. Să-mi pun imaginația la treabă.

— Atunci puneți-o, zise zâmbind Toma Bakoc.

— Mărturisesc cu ruşine că am imaginație cam firavă.

— Cine e primat al Ungariei?

Întrebarea îl puse pe Zápolský într-o încurcătură şi mai mare.

— Glumeşti. De ce mă întrebi?

— Văd că nu te întreb degeaba. Şi tu crezi, ca toată lumea, că Ipolit e primat. Greşiți cu toții. Beatrice e adevăratul

primat.

— Asta-i bună! râse Zápolský. Cu gluma asta n-o să-ți meargă nici la sinod, nici la Papa.

— Nu-i nicio glumă, ci un adevăr trist, zise Toma Bakoc încruntat. Formal aşa e, Ipolit e primat, un băieţandru care, spre ruşinea ţării, a ajuns în fruntea ierarhiei bisericeşti. Dar puterea nu e în mâna lui, ci într-a reginei. Adevăratul primat e cel ce ține în mână veniturile bisericii folosindu-le în interesul său personal.

Chipul său aspru, vocea dură dădeau de înțeles că episcopul era de multă vreme frământat de asemenea întrebări.

— Cine are puterea? Cine?

Tot el îşi dădu răspunsul țipând:

— Beatrice!

— Ai dreptate, prietene, îi zise Zápolský. Dar crezi că se mai poate face ceva? Cum? Treabă încurcată rău.

Lui Zápolský îi venea amețeală când se gândea mai bine.

Dar Toma Bakoc zâmbi liniştit.

— Eu sper să ies biruitor din bătălia asta. Cred însă că ar fi timpul să înhămăm caii la trăsură şi să plecăm. Sunt nerăbdător să scap şi de cununia asta secretă... Nu văd altă ieşire decât s-o compromitem pe regină. Întâi o măritățm în taină şi pe urmă spunem la toată lumea că măritişul ei nu face doi bani. Între timp vom avea grijă ca lumea să afle amănunte picante din timpul aventurii ei din Transilvania, despre întâlnirea din palatul de la Strigoniu, unde, deşi „pe patul de moarte”, ea îl silise pe Ladislau la „fapta conjugală” şi aşa mai departe. Ce-i va mai rămâne de făcut când va ajunge de râsul lumii? O să se lase de politică şi o să-şi vadă de treburile ei. Să-i pregătim o cădere definitivă. Cu ea o să dispară şi arhiepiscopul Ipolit căruia îi facem un mare bine, redându-l jocurilor vârstei.

Căsătoria secretă a regelui Ladislau

LA BUDA, BEATRICE L-A ÎNTÂMpinat pe Toma Bakoc atât de fericită că era să se repeadă la el să-l sărute.

— Credeam că m-a părăsit toată lumea, chiar şi credinciosul meu prieten Toma Bakoc.

Zápolský, care era de faţă la această scenă, se cruci văzând câtă încredere poate să aibă regina în episcop. Pe ascuns, ca să nu-l observe nimeni, el zâmbi cu amălăciune. Se gândea dacă, totuşi, nu-i vrednică de milă această Beatrice.

— Când facem cununia? l-a întrebat regina în pripă.

— Mâine, i-a răspuns zâmbind Toma Bakoc.

— Cum? Mâine? a strigat ea ca ieşită din minţi.

A doua zi, regele Ladislau a convocat pe cei mai apropiaţi sfetnici, laolaltă cinci, şi le-a făcut următoarea declaraţie solemnă:

— Prin aceasta aduc la cunoştinţa dumneavoastră tuturor şi vă iau de martori că nu vreau să mă căsătoresc cu Beatrice. Dar i-am făgăduit şi împrejurările mă silesc să o iau de soţie. Pasul pe care-l fac este împotriva voinţei mele, sunt silit să-l fac. De aceea eu declar dinainte această cununie drept nelegală.

Pe urmă s-a îndreptat cu toţi sfetnicii după el spre palatul reginei. Încercau să se strecoare cât mai neluaţi în seamă de parcă s-ar fi dus să-i facă doar o scurtă vizită sau să se plimbe.

Regina îl aştepta pe rege înconjurată de Curtea sa şi de

ambasadorul napolitan. Zărindu-l pe Ladislau, ea uită de decența prescrisă de bunele maniere ale Curții. Îi ieşi înainte jubilând.

— În sfârşit am ajuns să văd şi clipa asta... îi şopti cu toată căldura când Ladislau se aplecă să-i sărute mâna.

Dar regele se făcu că nu-i aude vorbele, care erau un fel de declarație de dragoste, şi rosti la repezeală frazele obişnuite la întâlnirile cu regina. Urmă o discuție care avea tendința să se împotmolească, dacă n-ar fi fost Toma Bakoc mereu gata să furnizeze noi subiecte. Când atmosfera se mai încălzi, Toma Bakoc se retrase cu regina şi regele într-un colț al uriaşei săli în dosul unor palmieri stufoşi, le făcu semn celor inițiați să facă roată în jurul lor ca să nu fie văzuți.

Pe urmă, luă mâna dreaptă a reginei şi o puse în mâna dreaptă a regelui, întrebând:

— Măria-sa regele doreşte să o ia de soție pe măria-sa regina după legea bisericii catolice?

— Da, răspunse regele.

Toma Bakoc se întoarse apoi către regină.

— Doreşte măria-sa regina să-l ia de soț pe măria-sa regele, după legea bisericii catolice?

— Da, răspunse şi regina.

Toma Bakoc îi binecuvântă cu un gest abia schițat de parcă ar fi alungat o muscă.

— Gata, zise el în şoaptă şi zâmbi uşurat.

— Gata? întrebă Beatrice holbând ochii uimită.

Ladislau îi lăsă iute mâna de parcă s-ar fi fript. Se înclină şi zise:

— Nădăjduiesc că nu e nevoie să vă mai amintesc încă o dată condițiile în care a avut loc această căsătorie.

— Nu, zise Beatrice cu un zâmbet silit. Voi respecta condiția măriei-tale, voi păstra secretul cununiei noastre. Aş dori numai să ştiu până când vom fi siliți să ținem acest secret.

— Până când nu vor mai exista acele împrejurări care mă silesc să apar în fața lumii ca rege necăsătorit.

— Eu am să păstrez secretul, zise ea uitându-se la rege cu

nişte ochi care-l făcură să roşească, dar sper că măria-ta nu vei abuza de rolul regelui necăsătorit ca să încâlci credința ce mi se cuvine…

— Şi eu aş avea aceeaşi rugăminte față de tine, Beatrice, zise regele în silă.

Apoi găsi un prilej ca să se strecoare printre musafirii reginei care numai acum băgaseră de seamă că cele mai de vază persoane din societate se retrăseseră într-un colț ca la o conspirație.

Toma Bakoc rămase pe lângă regină, deoarece simțea că devenise bănuitoare. Trebuia să-i risipească îndoielile.

— Fericite sunt numai acele căsnicii care încep cu semne de gelozie încă din ziua nunții.

— Crezi că Ladislau e gelos? îl întrebă ea măgulită.

— Eu nu pot decât să confirm un fapt care n-a scăpat cu siguranță măriei-tale, zise perfidul episcop.

Se retraseră într-un colț, despărțit de restul sălii prin draperii grele, şi se aşezară față în față ca doi complici.

— Parcă nici nu-mi vine să cred că mi-am atins scopul, zise Beatrice. Iată-mă şi soția lui Ladislau.

— Iar eu nu ştiu prin ce cuvinte să exprim mai bine mulțumirea şi bucuria că dorința dumneavoastră s-a împlinit, îi răspunse Toma Bakoc.

Beatrice se sculă, trase de un colț al draperiei şi se uită în sală.

Îl văzu pe Ladislau înconjurat de câțiva curteni şi auzi vorbele lui:

— Îmi pare foarte rău, dragii mei, dar trebuie să vă părăsesc. Un sol mă vesteşte că mă aşteaptă îndatoriri ce nu suferă amânare. Îmi pare rău că trebuie să plec din cercul domniilor-voastre care îmi este atât de plăcut.

Beatrice observă că ochii lui căutau pe cineva. Pe cine altcineva dacă nu pe ea? Vroia să-şi ia rămas bun…

— Vezi, prietene? Acum o clipă m-ai unit cu el în fața lui Dumnezeu şi uite-l cum fuge de mine.

— Trebuie să aibă un motiv foarte serios, îi răspunse Toma Bakoc, stăpânindu-şi cu mare greutate un zâmbet, îşi

aduse aminte cu câtă încăpățânare insistase Ladislau să i se îngăduie s-o şteargă, imediat după celebrarea cununiei.

— S-ar enerva regina, îi spusese episcopul. V-aş sfătui să vă stăpâniți.

— Fie ce-o fi, declarase regele, eu după cununie dispar cât mai repede cu puțință. N-o cunoaşteți pe Beatrice aşa cum o cunosc eu. Ar fi în stare să-şi gonească toți invitații ca să rămână singură cu mine.

De aceea a aranjat să vină un om să-l cheme, ca să nu fie el silit să caute motive şi să dea astfel de bănuit.

— Motiv serios? îi răspunse ea cu amărăciune. Poate exista un motiv atât de serios care să despartă pe doi tineri căsătoriți imediat după cununie?

— Nu-s toate nunțile la fel! îi zise el evaziv şi zâmbind ştrengăreşte.

— Cununia noastră fără ceremonii o fi mai puțin importantă?

— Doamne fereşte! Dar în cazul dumneavoastră, ce trebuia să vină după cununie s-a întâmplat înainte!

— Ce vrei să spui, prietene?

Se îmbujoră la față.

— Mi-am adus şi eu aminte de ce-mi scriați de la Strigoniu.

Ea îl privi cu mustrare.

— Sunt lucruri pe care e mai bine să le uităm…

— Le-am şi uitat, zise el cu o prefăcută pocăință.

Ladislau se apropie de ei. Era plin de regrete că trebuie să plece. Numai în colțul buzelor îi juca un zâmbet poznaş care parcă-i zicea lui Toma Bakoc:

— Vezi că am izbutit s-o şterg?

— Şi chiar trebuie să pleci, Ladislau?

Era negrăit de tristă. Îi rostise numele cu atâta dulceață şi dragoste că lui îi îngheță sângele în vine.

— Trebuie, din păcate. Îmi pare foarte rău, regele încerca să-şi potrivească glasul ca să sune cât mai înduioşător. Omul care a venit să mă cheme mi-a spus că mă aşteaptă o delegație străină.

— Când ne revedem?

— Curând, cât de curând, îi răspunse aplecându-se deasupra mâinii ei strălucind de brățări şi inele.

— Mâine?

Beatrice era nerăbdătoare să afle precis.

— Cred că mâine, îi răspunse regele.

Se vedea pe ea că arde ca o vâlvătaie.

— Precis mâine?

O boare de jăratec venea dinspre ea făcându-l să amețească.

— Sigur, îi făgădui el ca în transă.

— A, nu e tocmai sigur, interveni Toma Bakoc şi regele îi făcu un semn de recunoştință că vrea să-l salveze. Să mă iertați, dar mi-e teamă că tratativele cu străinii s-ar putea prelungi şi mâine.

— Îți mulțumesc, prietene – mulțumirea regelui era de data asta neîndoielnic sinceră – îți mulțumesc că m-ai salvat de la o făgăduială uşuratică. E o crimă să nu respecți cuvântul dat unei doamne. Mă tem că aş fi putut deveni un astfel de criminal.

— Mare bucurie mi-ai face, Ladislau, dacă mâine m-ai convinge că nu eşti un criminal, ci soțul meu scump şi drăgălaş, un soț de aur, care nu se uită la piedici şi se grăbeşte să se ducă acolo unde e atât de aşteptat…

Vorbele ei îl zăpăciră pe Ladislau, mai ales că nu se mai uita la el pofticioasă ca de obicei, ci cu o blândețe care îi îndulcise trăsăturile feții şi îi încălzise privirile.

— Poimâine, Beatrice, bombăni el şi plecă grăbit temându-se parcă să nu se caşte pământul sub el şi să-l înghită.

Toma Bakoc îl ajunse din urmă.

— Poimâine! repetă regele promisiunea cu o scârbă totală. Nu ți-am spus eu, prietene, că o să mă zbat în păienjenişul ei ca o muscă? Nu, iubito! N-ai să mă vezi nici poimâine!

— De ce i-ați promis cu atâta uşurință? îl întrebă episcopul.

— E ca o vrăjitoare, îi răspunse regele. N-am putut să

refuz. Acum las în seama dumitale să justifici crima. Fiindcă dacă e o crimă să nu-i respecți cuvântul dat unei doamne, atunci sunt sigur c-o să ajung un criminal.

Ieşiră în fața palatului. Aşteptând să vină caleaşca, Ladislau se aplecă la urechea lui Toma Bakoc şi îl întrebă încet ca să nu-l audă nimeni din suita care începuse să se strângă:

— Deci, la noapte, prietene?

— Da, la noapte, îi răspunse Toma Bakoc. Dar trebuie să fim cu mare băgare de seamă ca să nu prindă de veste Beatrice.

Era vorba de ambasadorul Milanului cu care începuseră mai de mult tratative pentru căsătoria dintre Ladislau şi prințesa Bianca. Dar aflând că printre condițiile de încoronare se afla şi căsătoria cu Beatrice, Mafio, ambasadorul, vrusese la început să părăsească Ungaria indignat. Toma Bakoc l-a convins cu chiu cu vai să rămână. Mafio s-a retras după aceea la abația din Pecs a cardinalului Ascanio Sforza, de unde urmărea evoluția evenimentelor. Mai târziu, invitat fiind, a venit incognito la Buda aşteptând să reia tratativele întrerupte. La observațiile şi îndoielile ambasadorului, Toma Bakoc a răspuns că aşa e bine; până se fac pregătirile de nuntă cu prințesa Bianca, se va descurca şi povestea cu Beatrice, iar căsătoria ei cu Ladislau va fi declarată nelegală.

După plecarea regelui, Toma Bakoc se îndreptă către regină. Nu departe de poartă dădu peste Štefan Zápolský, care parcă-l pândea. Era încruntat. Părea supărat.

— S-a întâmplat ceva? îl întrebă el pătruns de o neagră presimțire.

— Nu s-a întâmplat nimic, cel puțin nu din vina mea, îmi pare rău numai că mulțumită ție am fost martorul unor evenimente care nu-mi plac deloc.

— Ce nu-ți place?

— Cununia asta.

— Te asigur că nici mie nu-mi place, îi răspunse el râzând ca să mascheze stinghereala pe care o simțea în fața

privirilor cercetătoare ale lui Zápolský.

— Crezi că vei putea să desfaci căsătoria asta, pe care ai încheiat-o cu atâta iuțeală?

— Sunt convins. Dar ia spune-mi, de ce nu-ți place ce fac eu?

— Nu-mi place că te joci cu lucruri care ar trebui să fie sfinte în primul rând pentru tine. În jocul ăsta, tu le murdăreşti de noroi.

— Şi altceva? zise episcopul batjocoritor. Dar că pe scaunul arhiepiscopal stă un mucos, asta nu înseamnă că se murdăresc lucrurile cele mai sfinte? Asta nu e o ruşine şi o bătaie de joc la adresa tuturor oamenilor de credință? E drept că săvârşesc unele fapte vrednice de a fi primite cu mustrare de tine sau de altul, dar nu fac decât un rău mic ca să pot doborî un rău mare. Fără să mai spun că, indiferent de aceste nobile intenții ale mele, situația a fost de aşa natură că ne-a silit să acționăm într-un anume fel.

Zápolský nu mai apucă să răspundă la lunga pledoarie a episcopului, deoarece ajunseseră în salon unde fură repede înconjurați de oaspeții reginei.

— Ce secretos eşti, domnia-ta, îl luă în primire unul dintre seniorii de față.

Episcopul presimți că s-a întâmplat ceva.

— Dar ce-am ascuns eu de domnia-ta?

— A, nimic, curiosul dădu înapoi la întrebarea episcopului. Înțeleg foarte bine că nu e un secret ca oricare, că nu poți să baţi toba prin târg!

Când izbuti să se desprindă din cercul oaspeților, se duse să o caute pe regină şi rămânând cu ca între patru ochi, el nu-şi ascunse dezamăgirea.

— Văd că nu vreți să respectați condițiile.

— Eu? se miră ea cam speriată şi cam vinovată.

— Ați făgăduit să nu pomeniți nimic de cununie, nici chiar prietenilor celor mai apropiați. Dar constat că v-ați grăbit să vă destăinuiți primului om care v-a ieşit în cale.

— Nu m-am destăinuit nimănui. L-am întrebat doar ce-ar zice dacă ar afla că numai cu o clipă mai înainte m-am

cununat cu regele Ladislau. El a râs, nu mă credea, nu credea că-i posibil. Atunci m-am răzbunat zicându-i că şi el şi toți ceilalți invitați sunt orbi.

— După care s-a convins că aici a avut loc o cununie.

— Dar ştii, reluă Beatrice regăsindu-şi cumpătul, că m-aş bucura dacă ar fi rămas cu convingerea asta?

— Ar fi o bucurie primejdioasă, doamnă, zise el privind-o neobişnuit de sever. Dacă omul ar tăcea n-ar fi nimic. Dar dacă ar găsi de cuviință să mai spună şi altora că v-ați cununat cu Ladislau în taină, atunci toate eforturile noastre s-ar dovedi zadarnice.

Toma Bakoc văzu că Beatrice nu pricepea prea bine sensul spuselor lui. Atunci îi zise fără înconjur:

— Dacă lumea ar afla de cununia de astăzi, potrivit înțelegerii cu regele, eu aş fi silit să declar cel dintâi că ştirile sunt neadevărate.

— Sunt cam multe lucruri care mă uimesc în afacerea asta, zise Beatrice, dar jur că dacă bănuielile mele se vor adeveri, am să lupt din răsputeri să mă apăr.

— Ce bănuieli?

Severitatea episcopului pieri ca prin farmec şi numai cu mare greutate fu în stare să-şi ascundă surpriza.

— Mă ispiteşte bănuiala că m-ați îmbrobodit, că sunteți toți înhăitați cu Ladislau ca să mă înşelați. M-am măritat şi nu m-am măritat. Sunt pândită de oameni năimiți ca că rămân credincioasă soțului meu, în timp ce iubitul meu soț trăieşte o viață veselă de holtei. Pune mâna pe inimă şi spune-mi: pot să mă consider nevasta lui?

— Puteți să vă considerați, ce-i drept deocamdată numai în fața lui Dumnezeu, în fața oamenilor mai încolo…

— Dar eu vreau să fiu şi în fața oamenilor nevasta bărbatului meu! țipă ea. Şi căsnicia e căsnicie în regulă când o ştie toată suflarea, nu numai bunul Dumnezeu!

A asudat mult până s-o potolească şi să-i alunge bănuielile. Zâmbea când s-au despărțit. Şi cu toate acestea, episcopul a părăsit palatul cu anumite temeri. Se mângâia doar la gândul că Beatrice se îndrăgostise lulea de Ladislau.

Pentru că era încredințat că e mai uşor să duci de nas o femeie îndrăgostită decât una calculată, care ştie ce vrea.

La mânăstirea de la Skalka

— CE ŞTIŢI DE AMBRÓZ OPATOVsky?

Asta fu una dintre primele întrebări puse de Štefan Zápolský la întoarcerea de la Buda, văzând că după luni de zile căpitanul tot nu apăruse.

— Absolut nimic, i se răspunse.

Seniorul dădu mirat din cap şi se hotărî să se ducă personal să vadă ce este cu el.

De îndată ce se îmbrăţişă cu soţia, Zápolský fu curios să afle cum stă Omar cu puţul lui.

— Niciodată n-aş fi crezut că un bărbat e în stare să iubească atât de mult o femeie, îi spuse Hedviga în timp ce se uitau de la etajul al treilea la ceata de oameni, care, sub îndrumarea tânărului turc, pătrundeau din ce în ce mai adânc în măruntaiele pământului ca să-i smulgă comorile de apă.

După puţin timp seniorul coborî. Dar nu-l mai zări pe Omar.

— Unde e stăpânul vostru? îi întrebă el pe lucrători.

— Jos, îi răspunseră ei.

Se duse la marginea gropii şi se uită în ea. Un puţ nesfârşit i se căsca dinaintea ochilor. La fund de tot ardea o făclie. Loviturile în stânca tare ca fierul răzbăteau până sus, surd ca nişte gemete.

Stătu şi urmări o bună bucată de vreme truda cumplită a turcului. Când ieşi la suprafaţă, Omar era ameţit de oboseală şi atât de palid de parcă stătuse săptămâni într-o

peşteră întunecoasă.

Lui Zápolský i se făcu milă de el. De la prima vedere îşi dădu seama că slăbise îngrozitor.

Omar nu-l văzu. De altfel, în afară de ţelul său, el nu mai vedea nimic. Ţelul său suprem era apa din neînfrântele adâncuri şi Fatma. Dar se schimbă dintr-o dată, ca prin farmec. Sângele îi potopi obrajii. Spatele i se îndreptă şi ochii stinşi îi străluciră ca doi cărbuni aprinşi. De sus, privea spre el fata cu vălul pe faţă. O mână albă se mişca în semn de salut.

— Fatma, Fatma... şopti el beat de fericire.

Nu-şi luă ochii de la fereastră până ce fata nu dispăru.

În clipa aceea, Štefan Zápolský se simţi aşa de ruşinat că ar fi fost în stare s-o scoată pe Fatma din pământ pentru ca soarele, care strălucea din când în când deasupra lui Omar, umplându-l de nădejde şi viaţă, să nu fie un soare mincinos.

— Omar! îl strigă el după ce fata dispăru şi chipul lui se întunecă întocmai ca cerul atunci când soarele se ascunde după nori.

Omar tresări. Se întoarse către el şi înclină capul în semn de salut.

— Cum stăm, Omar? Când o să bem apă din fântâna ta? îl întrebă el fără pic de ironie.

— Nu ştiu de câte ori va mai răsări sau va apune soarele, îi răspunse el, dar sunt încredinţat că va veni şi ceasul acela!

— Eşti sigur c-ai să dai de apă?

— Sunt! strigă el parcă ar fi voit să-şi alunge nişte îndoieli care i se strecurau în suflet.

— Şi dacă te amăgeşti?

— Dacă e numai o amăgire, dacă voi vedea că truda mea nu duce la nimic, nu se va înlâmpla nimic, doar groapa asta adâncă, săpată în cremene, nu va mai fi o fântână, ci mormântul meu, zise el atât de împăcat cu soarta sa încât Zápolský simţi că-l trece un fior rece.

— Te pregăteşti de moarte?

— De moarte şi de viaţă. Pentru raiul pământesc şi pentru cel de dincolo de hotarele vieţii.

Štefan Zápolský plecă cufundat în gânduri. Se gândea la acest om care era la fel de pregătit pentru viață ca şi pentru moarte.

Dădu poruncă să i se înşeueze calul. Încălecă şi se îndreptă în galop către mânăstirea Skalka. Drumul se scurta văzând cu ochii. În curând se trezi la poalele stâncii pe care se înălța mânăstirea. La mânăstire nu se putea ajunge direct din şosea. Legă calul de un copac şi începu să urce nişte scări tăiate în stâncă. Gâfâia din greu. Urcase două sute de scări. Intrarea se făcea printr-o peşteră de piatră, care dădea într-o curte; din curte se intra în clădirea masivă, fortificată, a mănăstirii, sub care se aflau hrube ascunse.

— Cine eşti şi cu ce gânduri vii? îl întrebă un glas ca din mormânt în timp ce se afla în peştera întunecoasă, în pofida luminii care cădea pieziş şi de la un cap şi de la celălalt al ei.

— Sunt Štefan Zápolský şi vin cu frică de Dumnezeu şi gânduri bune, răspunse el ca totdeauna când sosea în vizită la călugări.

Fratele portar era nevoit să întrebe la fel pe oricine, fie el Papa de la Roma sau Domnul țării.

Poarta cu grilaj de la capătul peşterii se deschise ca mişcată de o mână nevăzută şi Zápolský intră în curtea pavată cu pietre. Curtea era pustie. Se opri cu sentimentul că e prins într-o palmă uriaşă şi că din toate părțile se îndreaptă către el săgețile unor priviri cercetătoare. Simțul nu-l înşela.

Pretutindeni umblau zvonuri că numeroşi creştini cu dare de mână îşi ascundeau bogățiile la mânăstiri ca să le ştie în siguranță. Pe urmă nici preacuvioşii părinți nu erau tocmai săraci, căci şi lor le plăcea culoarea aurului. Era greu pentru mânăstirile mai retrase, zidite prin văgăunile munților, dacă nu aveau toate cele de trebuință ca să se apere de tâlhari şi de cavalerii rătăcitori ce veneau atraşi de comorile adunate.

Călugării de la Skalka se asiguraseră cât se poate de bine. Cel care ar fi vrut să pătrundă în mânăstire ar fi trebuit să aibă un car de minte şi de şiretenie. Intrusul putea fi oprit încă de pe scările ce urcau spre peştera de la intrare. Era de

ajuns să se tragă de un mâner ca hoțul să ajungă pe undeva pe sub pământ şi să-şi muşte pumnii că s-a apucat de o asemenea treabă. Dacă musafirul nepoftit ajungea în peşteră, sau chiar în curte, călugării mai aveau tot timpul să-l dea gata, fără măcar să se arate. Căci şi sub curte se aflau hrube, care se deschideau, inghițindu-l pe temerar.

Štefan Zápolský zăbovi multă vreme în curte fără să vadă țipenie de om. Un zid de linişte îl țintuia locului. Doar de undeva din adânc se auzea un murmur de rugăciune. Apoi o uşă se deschise şi se ivi un călugăr. Un bătrân cu barba colilie, lungă până la brâu. Era starețul.

— Fii binevenit, luminate domn, binefăcătorul nostru, pe care-l pomenim în fiece rugăciune rostită de buzele noastre, îi zise el înclinând capul. Pe urmă îl conduse în interiorul mânăstirii şi în scurtă vreme ajunseră în sala spațioasă a refectoriului, unde se afla o masă uriaşă, o grămadă de scaune în jurul ei şi o cruce cât toate zilele pe un perete.

— Ce vânt vă aduce pe la noi, domnia-voastră? îl întrebă călugărul, după ce Zápolský se aşează pe un scaun masiv, tare şi incomod.

— Demult, foarte demult, unul dintre servitorii mei cei mai dragi, căpitanul meu, a plecat la domniile-voastre şi nu s-a mai întors. Am venit să văd ce-i cu el.

— Demult, foarte demult, îi răspunse starețul ca un ecou, unul din frații cei mai dragi nouă a plecat la castelul domniei-voastre şi nu s-a mai întors.

— N-o să se întoarcă, îi ripostă Zápolský, până ce fata furată cu ajutorul lui nu se va întoarce la castel.

— Numai căpitanul tău nu se va mai întoarce niciodată, îi zise călugărul cu un surâs triumfător.

— Ce i-ați făcut?

— Nimic rău, îl linişti starețul. Să nu vă temeți pentru viața lui pământească. Nu i s-a întâmplat nimic rău. Doar atât că inima lui s-a îndrepat către un alt stăpân, altul e acum stăpânul căruia doreşte să-i jertfească sufletul şi viața sa.

— E cu neputință! strigă Zápolský. Ambróz Opatovský nu

mă poate trăda niciodată!

— Stăpânul care l-a îndepărtat de inima ta este şi stăpânul tău, zise călugărul. Inima lui Ambróz Opatovský s-a întors către Domnul Dumnezeu şi de aceea el s-a hotărât să schimbe sabia cu crucea.

Vru să întrebe de Fatma, dar îşi stăpâni curiozitatea, în suflet începea să i se strecoare bănuiala că în spatele călugăriei lui Opatovský se ascunde un şiretlic.

Îl întrebă pe stareț:

— Aş putea să-l văd pe căpitan?

— De ce nu? Bineînțeles dacă şi el vrea.

— Dacă n-o să vrea, atunci am să vă bănuiesc că i-ați făcut farmece, zise Zápolský zâmbind. Era încredințat că Ambróz Opatovský îi duce pe călugări de nas.

— Nu-i vorba de farmece, domnia-ta, îi răspunse starețul foarte grav. Cel ce îşi înalță privirile către cer şi îşi jertfeşte sufletul Domnului, acela nu mai prețuieşte lucrurile pământeşti. Până şi prietenul cel mai drag îi este de prisos.

— Vom vedea, zise Zápolský. Pot să vorbesc cu el?

Starețul scutură un clopoțel care se afla pe masă.

Cât ai clipi, veni un călugăr slab, cu înfățişare de schimnic.

— Adu-l pe fratele Ambróz; îi porunci starețul.

Fratele Ambróz

CURÂND INTRĂ ÎN REFECTOR UN călugăr tânăr, înalt şi subțire, cu o barbă neagră ca tăciunele.

Štefan Zápolský se holbă la el.

— Ambróz! Tu eşti sau numai duhul tău? strigă el.

Apoi se uită mai bine la el şi pufni în râs.

Din fragedă tinerețe îl văzuse umblând numai în tunică militară, cu sabia la cingătoare şi cu mustăcioară de becher, iar acum se înfățişa dinaintea lui ca o statuie a umilinței, cu o barbă cât toate zilele.

— Eu sunt, domnule, îi răspunse el cu un glas tărăgănat de parcă rostea o rugăciune, eu, cândva căpitan al castelului din Trenčin, astăzi cel mai umil servitor al Domnului, fratele Ambróz, cel din urmă dintre cei din urmă.

Starețul se uită cu plăcere la cel mai drag dintre călugării săi şi la crucea care îi atârna de gât. Štefan Zápolský deveni serios.

— Ambróz, chiar tu eşti?

— Da, domnule, eu şi în acelaşi timp altul. Trupul meu e acelaşi, dar în el se află un alt suflet, un suflet care caută bucuria cerurilor.

— Vrei să te călugăreşti? Nu te mai întorci la mine?

— Nu. Toată recunoştința mea se îndreaptă către Domnul Dumnezeul nostru care mi-a luminat la timp cugetul, îmi este hărăzit să fiu servitor al Domnului. Până acum am rătăcit. Toi ce-am pierdut vreau să redobândesc printr-o adâncă umilință, prin post şi rugăciune.

Şi parcă vrând să-i dea o dovadă că hotărârea lui este nestrămutată, îşi plimbă ochii de jur împrejur căutând un loc unde să îngenuncheze.

Nu mai era de râs. Zápolský începea să se înfurie. Sări în sus ca ars şi abia se stăpâni să nu trântească cu pumnul în masă.

— Vrei să mă părăseşti? Să mă trădezi? Mi-ai jurat credinţă, locul tău e la castel!

— Locul meu cel mai potrivit este aici, domnule, îi răspunse Ambróz Opatovský.

Dacă Zápolský ar fi avut ochi să se uite la stareţ, ar fi putut să citească pe faţa lui o mulţumire nemăsurată. Dar nu-l zări decât atunci când cuvioşia-sa se apropie de Ambróz ca să-i dea binecuvântarea.

— Dumnezeu să-ţi dea putere, să-ţi întărească cugetul şi vrerea, frate Ambróz. Eşti tare şi să fii şi mai tare! Mergi înainte cum ai hotărât şi Domnul te va răsplăti!

Ştefan Zápolský înlemni. Adânc mişcat, căpitanul îngenunchie, luă mâna uscată a călugărului, o sărută şi zise în şoaptă.

— Roagă-te pentru mine, părinte!

— Mă rog, fiul meu şi am să mă rog mereu ca Domnul să-ţi dea putere fiindcă ştiu că lumea pământească, luând înfăţişarea seniorului tău, vine pentru cea din urmă oară să te ispitească şi să te amăgească.

Stareţul plecă târându-şi picioarele şi uşa se închise aproape fără zgomot în urma lui. Ambróz Opatovský părea că încremenise în genunchi.

— Ai înnebunit, Ambróz?

Zápolský se repezi la el şi-l zgudui.

Ambróz Opatovský nu se ridică. Dar seniorul băgă de seamă că-i făcu semn cu ochiul şi se stăpâni.

— Ne aud... îi şopti căpitanul.

Vasăzică asta era! îşi spuse el uşurat. Căpitanul ştie ce face. Măscări, ca să-i păcălească pe călugări.

— Ai înnebunit? repetă el de dragul urechilor ciulite ale fraţilor călugări.

— Nu am înnebunit, zise căpitanul sculându-se. Am să mă rog, pentru ca Domnul să vă lumineze cugetul, să înțelegeți schimbarea ce s-a petrecut în sufletul meu.

— Înțeleg, înțeleg, zise Zápolský râzând.

Dinaintea sa stătea deci căpitanul său aşa cum îl cunoscuse dintotdeauna. Se îmbrăcase în haină călugărească ca să joace o comedie cum nu mai jucase în viața lui.

Ca săi înşele pe cei ce trăgeau cu urechea, Zápolský zise cu toată seriozitatea:

— Te-ai hotărât într-adevăr să rămâi la mânăstire? Eşti în stare să te lepezi de toate bucuriile lumeşti şi să-l slujeşti pe Dumnezeu?

— Altă dorință nu am, domnule, îi răspunse el hotărât.

Dacă Zápolský nu i-ar fi zărit licărul vesel din priviri, ar fi fost gata să-i dea crezare.

— Te-ai înfruptat prea mult din plăcerile lumeşti, Ambróz, iar acuma vrei să aduci Domnului o jertfă peste puterile tale. Nu ți-e teamă că are să te biruiască ispita, că lumea o să te amăgească şi o să te cheme înapoi şi tu vei voi să te întorci când va fi prea târziu?

— Poate că într-o zi am să mă pun la o mare încercare, răspunse fratele Ambróz. Am să mă întorc în lume! Şi dacă în vălmăşagul ei nu voi tânji după pacea sfântă a acestor ziduri de nepătruns, între care te simți atât de aproape de Dumnezeu, ochii fraților călugări nu mă vor mai vedea.

— Pare-mi-se că te mai temi de lume, nu te simți destul de tare pentru încercarea de care vorbeşti.

— Greşiți, domnule, mă simt destul de tare. Aş putea chiar acum să mă pun la încercarea cea mai grea.

— Atunci, hai cu mine şi vom vedea care e mai tare: eu sau călugării.

Ambróz Opatovsk îi şopti încet de tot:

— Insistați să plec cu dumneavoastră!

— A! Taci? Zápolský se prefăcu, supărat. Vei pleca imediat cu mine la castel! Şi dacă peste trei zile tot o să-mi spui că vrei să te întorci la Skalka, eu iți voi da drumul şi n-o să mai

zic nimic.

— Chiar dacă aş vrea să plec cu dumneavoastră, domnule, tot n-aş putea, fiindcă nu eu sunt stăpânul voinței mele.

— Apoi cine e acest stăpân?

— Părintele stareț. Cine vrea să trăiască între aceste ziduri trebuie să se supună regulilor ordinului.

— Şi unde e starețul? zise mânios Zápolský, deşi ochii lui râdeau.

— Aicea sunt!

O icoană mare se dădu la o parte şi din spatele ei apăru starețul.

— Ai tras cu urechea? se răsti la el Štefan Zápolský.

— Am tras. Am vrut să mă încredințez de tăria şi gândurile fratelui nostru. Să mă iertați, domnule dacă am auzit şi cuvintele domniei-voastre, fără să am acest drept.

— Dar pe căpitanul meu aveți dreptul să-l spionați?

— Da, fiindcă nu mai este căpitanul dumneavoastră.

— Asta se va vedea. Eu îți poruncesc să-i dai drumul imediat şi îți făgăduiesc că dacă în trei zile îl apucă dorul de voi, vi-l trimit fără vorbă.

— Bine, consimți starețul, şi întorcându-se către Ambróz Opatovský, îi zise: îți dau drumul, fiule, în numele Domnului. Întoarce-te în lume şi puneți sufletul la grea încercare. Când amăgirile lumii vor fi prea puternice, tu să închizi ochii, să-ți îndrepți gândul către Cel de Sus şi să i te rogi.

Apoi plin de duioşie, îi dădu binecuvântarea sa.

— Am să-i închid de pe-acum, părinte, rosti el cu un glas adânc mişcat încât seniorul avu impresia că lacrimile stau să-i sară din ochi. Şi am să-mi acopăr fața pentru ca haina sfântă să mă ocrotească de vânturile nepriincioase de afară.

Zicând acestea, el îşi băgă capul în glugă de nu i se mai vedeau decât ochii.

— Sunt gata, domnule, îi zise lui Štefan Zápolský. Vă rog să-mi dați numai un scurt răgaz să mă rog, să sorb puterea pentru greaua încercare.

Se răsuci şi plecă cu faţa acoperită.

— Deci pe căpitan am pus mâna, zise Zápolský rămânând singur cu starețul. Dar socoteala noastră nu este încă încheiată. Dați-mi-o pe fata pe care au furat-o călugării voştri.

— Soarta ei, răspunse starețul, este în mâinile Sfântului Părinte. Să ne rugăm, domnule, pentru ca inima dumneavoastră de piatră să se înmoaie şi s-o trimitem pe fată acolo unde este locul ei.

— Aha, vreți să-mi retrag străjile de la mănăstire!

— Da, asta vrem.

— Le retrag când o să-mi dați fata.

— Sunteți cel mai mare binefăcător al nostru, domnule, şi inima îmi sângerează că între noi există o asemenea neînțelegere. Şi asta numai din cauză că nu vă dați seama ce mare misiune are de îndeplinit Djem. Ar merita să împlinim dorința inimii lui, mai ales că vrea să se creştinească împreună cu ea.

— Eu ştiu doar un singur lucru: că turcoaica e a mea şi că răpind-o de la castelul Trenčin ați săvârşit o faptă hoțească. Numai din respect pentru cuvioşii părinți de la Skalka n-am făcut ce trebuia să fac după porunca sângelui care-mi fierbe în vine. Puteam s-o iau cu forța înapoi. Nici de data asta n-am s-o fac, fiindcă tot trag nădejde că o să vă veniți în minți şi o să vă dați seama ce faptă necreştinească ați săvârşit. Vă dau trei zile de gândire. Peste trei zile o predați trimişilor mei sau dacă nu mă arunc cu oastea asupra mânăstirii şi o fac praf!

— Ați suferi o mare dezamăgire, domnule. Mânăstirea noastră nu poate fi cucerită. Mulțumită, printre altele, şi mărinimiei dumneavoastră, ajutoarelor pe care ni le-ați dat, care ne-au îngăduit să ne punem la adăpost față de orice fel de silnicie.

Zápolský trase o înjurătură.

— Vasăzică mi-am făcut-o cu mâna mea!

— Chiar dumneavoastră ați dorit ca să nu trăim într-una cu frica de tâlhari şi de cavaleri rătăcitori.

— Dar cum îndrăzniți să țineți sub acelaşi acoperiş cu voi o muiere? se răsti el la călugăr. Regulamentul vă dă voie?

— Vă înşelați, domnule, dacă vă închipuiți că turcoaica trăieşte printre noi. Ea locuieşte într-o încăpere despărțită de ale noastre. E un loc pentru cerşetori şi pelerini, care trec pe aici şi ne roagă să-i adăpostim şi să le dăm o bucată de pâine.

— Îngrozitor! zise furios Zápolský. Să siliți o fată lipsită de apărare să-şi petreacă nopțile la un loc cu tot felul de pungaşi!

— Nu e aşa, domnule, ripostă jignit călugărul. Am despărțit-o de musafirii noştri. Fata e în grija a două maici care au făcut popas la noi tocmai în clipa când o aduceam pe Fatma. Le-am rugat să rămână până o s-o trimitem pe turcoaică la Roma. Dar acum câteva zile au plecat. De atunci turcoaica a rămas singură.

— Pe urmă, voi, slujitori ai Domnului, v-ați înjosit într-atât ca să servitoriți o femeie?

— Nu. S-a înjosit numai căpitanul domniei-voastre, răspunse călugărul.

— Ce? Căpitanul meu slugă la o roabă? urlă seniorul prefăcându-se adânc jignit, dar abia ținându-şi râsul.

— Asta i-a fost pedeapsa pentru că s-a strecurat printre noi, zicând că nu vrea să plece până ce nu-i dăm turcoaica…

Crucea pentru sabie

AŞA A AFLAT ŠTEFAN ZÁPOLSKÝ de ce l-a aşteptat zadarnic pe căpitan.

Căpitanul s-a gândit bine cum să pătrundă în mânăstire. Dacă ar fi încercat să intre cu forța, n-ar fi ajuns la țintă nici până la ziua de apoi. Îmbrăcat în rasă călugărească, el s-a apropiat, a urcat scările, a trecut prin peşteră fără ca să întâmpine nicio împotrivire, fără ca să-l oprească glasul fratelui portar. Se oprise nehotărât în curte şi privise iscoditor în jurul său. Nici țipenie de om. Cunoştea ce fel de şiretlicuri aveau călugării ca să-l oprească pe cel ce ar fi încercat să pătrundă fără voia lor. De aceea, văzând că nimeni nu-l întreabă ce pofteşte, se aşezase jos, cu băgare de seamă, ca să nu zdrăngănească sabia, şi îşi îngropase fața în palme ca un om biruit de oboseală. Nu aşteptase mult. După o clipă auzise nişte paşi târşiți şi uitindu-se pe furiş printre degete, văzuse un călugăr bătrân şi bărbos care venea spre el.

— Ce ți s-a întâmplat, frate? răsunase vocea lui blândă, grijulie şi căpitanul simțise pe umăr o mână uşoară ca fulgul.

Ambróz Opatovský sărise în sus, cu mâna stângă îl prinsese de braț, iar cu dreapta trăsese sabia din teacă cu o mişcare atât de bruscă încât era să-şi sfâşie rasa.

Bătrânul călugăr, nimeni altul decât starețul, dăduse un țipăt şi încremenise.

— Mie nu mi s-a întâmplat nimic, dar ție o să ți se întâmple sigur ceva ce n-ai visat de când eşti dacă nu te

supui poruncilor căpitanului de la castelul Trenčin! Am venit în numele seniorului Štefan Zápolský pe care l-ați jefuit, într-un fel nemaipomenit. Trebuie să dați seama fără întârziere!

— Ce vrei? gângăvi călugărul.

— Să-mi dați imediat turcoaica!

— Aşteaptă puțin aici, în locul ăsta, îi răspunse călugărul. Ți-o dau.

Dar căpitanului nu-i scăpase asprimea în care se topiseră trăsăturile blânde ale starețului.

— Stai aşa! țipase căpitanul, învârtindu-i sabia deasupra capului. Pe mine nu mă duci! O să te pedepsească Dumnezeu că ți-ai murdărit limba şi sufletul cu o minciună. Vrei să mă înşeli. Dacă aş rămâne aici, aş nimeri drept în iad, mulțumită ție.

Călugărul se îngălbenise de frică, glasul i se subțiase şi tremura.

— Nu vreau să te înşel, domnule, şi nici să-ți fac vreun rău.

— Cu atât mai bine pentru tine. Hai să mergem amândoi după prizonieră.

Mergeau unul lângă altul şi căpitanul îl ținea strâns de mână. Din ferestrele care dădeau în curte se uitau, speriați, o mulțime de călugări.

Starețul îl însoțise până la un coridor întunecat. La capătul coridorului se deschisese o uşă grea, bătută în fier.

— Pe aici duce drumul la turcoaică, zisese el, arătând către întunericul din spatele uşii şi invitându-l pe căpitan să intre.

— Numai cu tine! Ambróz Opatovský citise pe fața lui o mânie greu înăbuşită. Vroiai să-mi întinzi o altă cursă, hai? Te căzneşti degeaba, bătrâne! Sunt cu ochii în patru!

— Poți să-i ai şi-n şapte! Te-am prins! strigase călugărul după ce făcuse cam vreo trei paşi pe lângă zid.

— Atâta vreme cât te țiu de mână, nu poți să spui că tu m-ai prins.

În lumina care se strecura pe uşa deschisă, Opatovský

văzuse că starețul apucase de capătul unei funii care atârna pe perete şi simțise că pământul i se clatină sub picioare. Dăduse drumul la sabie şi se agățase mai cu nădejde de mâna dreaptă a călugărului.

— Dă drumul la funie, fiindcă altfel zbori şi tu cu mine în prăpastie, îi strigase el, încercând să biruie frica din ce în ce mai mare pe care o simțea. Parcă stătea pe un leagăn.

— Pentru cea din urmă oară te previn să pleci în pace, îi spusese călugărul cu un glas schimbat, aspru. Altfel vei pieri!

— Şi tu cu mine, fiindcă acum suntem ca unul singur, îi răspunsese căpitanul strângându-l mai tare lângă el.

Se gândi la situația sa. Stătea pe un oblon care se putea mişca după cum trăgea călugărul de frânghie, în timp ce călugărul stătea pe pământ tare.

— Ai dreptate, recunoscuse el fără mânie şi cu un glas liniştit. Aş pieri o dată cu tine. Dar pentru mine moartea e mai presus decât viața mea care nu este decât o scurtă pregătire pentru a părăsi această vale a plângerii. M-am pregătit destul pentru clipa când sufletul meu se va întoarce la Domnul.

— Înțeleg că te poți jertfi, părinte, îi zisese şi căpitanul tot fără mânie, şi te cred că te poți despărți cu inima uşoară de viață. Dar la ce-ar sluji jertfa ta? Ați scăpa de un intrus, dar pe urmă părinției dumitale ar trebui să se pregătească să respingă o mulțime nenumărată de intruşi, în frunte cu Štefan Zápolský, care ar veni să răzbune moartea mea şi s-o ia pe turcoaică.

Călugărul meditase o clipă, apoi dăduse drumul frânghiei.

— Sunt neputincios, zisese el într-un târziu, şi la mare ananghie. Ce să fac cu dumneata? Te rog încă o dată să pleci cu Dumnezeu.

— Plec dacă mi-o dați pe fata pe care ați furat-o.

— Nu vă putem împlini dorința, fiule, pentru că, din clipă în clipă, Sfântul Părinte, trebuie să primească ştirea că turcoaica e la noi. Acum aşteptăm porunca lui.

— Şi eu am primit poruncă să nu plec de aici până ce nu

mi-o dați pe roaba stăpânului meu.

— Împrejurările ne împiedică să îndeplinim porunca stăpânului tău, zisese călugărul.

— Dar împrejurările astea nu mă pot împiedica pe mine să plec de aici. Eu rămân aici!

— Chiar vreți să rămâneți?

— Rămân până ce-mi dați turcoaica.

Pe urmă căpitanul şi călugărul s-au înțeles să locuiască în bună pace sub acelaşi acoperiş şi s-au legat prin jurământ să nu-şi facă vreun rău unul altuia. Călugărul consimțise, fiind prea încredințat că Ambróz Opatovský n-o să reziste mult la viața liniştită şi monotonă de mânăstire, că peste două-trei zile o să-i vină dor de lume şi o să se ducă, învârtindu-se, dintre pereții aceia veşnic muți şi mohorâți. Iar dacă, din încăpățânare sau din supunere față de stăpânul său, va sta mai mult, e neîndoielnic că Štefan Zápolský va trimite până la urmă pe cineva ca să-l ia de pe capul lor.

— Părinte, îmi dai voie să țin sabia la mine? zisese căpitanul în încheierea discuției. Nu de teamă, ci pentru că nu mai pot să dorm fără ea. Aşa sunt obişnuit.

— Ține-o, domnule, îi răspunsese călugărul zâmbind. Ştiu că n-ați ridica-o niciodată asupra unui călugăr lipsit de apărare.

— Astăzi am ridicat-o! îi răspunsese tot cu un zâmbet şi căpitanul.

Între căpitan şi călugări s-a iscat din prima zi o mare neînțelegere. De îndată ce-şi condusese musafirul nepoftit într-o chilie, pe care o găsise potrivită pentru el, starețul vroise să-l pună la încercare ca să se convingă dacă vrea doar să-şi piardă timpul degeaba la mânăstire sau are alte gânduri. De aceea, la cină i-a zis:

— N-ar trebui să-ți cer nimic, domnule. Nu e nevoie să ne plăteşti pentru mâncarea ce ți-o dăm. Dar eu aş îndrăzni totuşi să-ți cer un mic servici.

— Cu plăcere te ascult.

— Te-aş ruga să duci mâncare turcoaicei şi celor două

maici pentru ca părinții sau frații să nu aibă prilej să vadă nici de departe o femeie.

Căpitanul se făcuse roşu ca racul. Sau cel puțin aşa i se păruse călugărului.

— Ce? Îmi cereți să fac un serviciu atât de înjositor? Nici vorbă nu poate fi de aşa ceva! Căpitanul castelului Trenčin, nici dacă ar avea cea mai mare bunăvoință, n-ar putea să se înjosească până într-atât încât să slujească nişte femei şi mai ales o roabă.

Când starețul îi povesti aceste fapte, Štefan Zápolský se porni pe râs. Admira istețimea căpitanului care pricepuse vicleşugul starețului şi se ferise cu dibăcie să nu cadă în cursă.

— De ce râdeți, domnule? se miră călugărul.

Zápolský găsi repede o scuză ca să nu se dea de gol:

— Râd şi eu părinte de nepriceperea ta. Orice ostaş ca lumea e fudul foc. L-ai jignit de moarte cerându-i să slujească la o roabă turcoaică.

— Ce-i drept, l-am jignit, dar i-am cerut îndată iertare.

— Dar mi-ai spus, părinte, că până la urmă căpitanul meu tot s-a umilit.

— Adevărat dar abia după multe săptămâni, după ce s-a schimbat foarte mult.

Călugărul continuă să povestească cum se înmuiase sufletul de cremene al ostaşului şi cum se întorsese către gânduri şi sentimente mai înalte.

Ambróz Opatovský a trăit laolaltă cu călugării de parcă de când lumea le fusese tovarăş. S-a deprins cum nu se poate mai bine cu rânduielile lor. Mânca şi se ducea cu ei la rugăciune şi reculegere la biserică. Dar numai în refector era mai prietenos cu călugării. Se lua la întrecere cu cel mai batjocorit, dar şi cu cel mai admirat mâncăcios şi încerca cu fel şi fel de snoave lumeşti să înveselească ochii lor cufundați în apele sufletului, întorşi parcă spre o altă lume, unde veselia era un păcat. Văzând că îşi răceşte gura de pomană, s-a dat şi el după ei. La biserică, el stătea mut, în timp ce ei murmurau rugăciuni sau cântau. Dar, de la o vreme, la

corul rugăciunilor şi cântecelor s-a adăugat şi glasul lui. Ba mai mult. Starețul băgase de seamă cu emoție că Ambróz rămâne în biserică şi după plecarea celorlalți, că se ruga cu mâinile împreunate şi cu ochii ațintiți asupra Mântuitorului răstignit.

O dată l-a oprit la ieşirea din biserică şi i-a zis:

— Mă gândesc uneori, domnule, dacă eşti oştean sau călugăr.

— Şi eu tot la asta mă gândesc, părinte, i-ar fi răspuns căpitanul scurt. Zadarnic a încercat starețul să mai scoată ceva de la el, ca să-şi dea seama ce se petrece în sufletul lui.

A doua zi de dimineață s-a pomenit cu căpitanul la el. Şi-a tras anteriul într-o parte şi şi-a desfăcut sabia de la şold.

— Îți predau sabia, părinte!

Glasul îi tremura şi privirile lui rătăceau fără țintă.

— Nu am nevoie de sabia dumitale, domnule, i-ar fi răspuns călugărul. Am fost încredințat de la bun început că nu te vei folosi de ea, iar acum sunt şi mai încredințat.

— Să nu-mi mai spuneți, „domnule”, ar fi protestat căpitanul. Nu mă simt domn, ci o ființă bicisnică, un fir de praf în bătaia vântului, un nimic. Trebuie să-mi luați sabia, pentru că mă arde ca un brâu de jeratec.

— Dar mi-ai spus (vru să spună „domnule”, dar se opri la timp), că nu poți dormi nici noaptea fără sabie!

Îi răspunsese cu tristețe:

— Da, până nu demult aşa a fost. Acum însă m-am deprins cu o altă armă…

Călugărul se uitase la el nedumerit. Luase sabia din mâna lui şi o pusese pe masă cu băgare de seamă, îngrijorat, temându-se parcă să nu sară foc din această unealtă a diavolului.

— Vreau o altă armă în locul săbiei pe care nu doresc s-o mai văd! strigase el. Vreau crucea, părinte, crucea!

Călugărul rămăsese ca trăsnit, incapabil să zică o vorbă. Se apropiase de căpitan, smulsese crucea pe care o purta la gâtul său şi i-o dăduse.

— Fiul meu… bâiguise el, îmbrățâşându-l cu ochii

înlăcrimați.

În ziua aceea i-a mai făcut încă o mare surpriză.

Către seară, căpitanul a venit iară la el.

— Vreau să mă umilesc şi să mă înjosesc, părinte, vreau să-mi curăț sufletul de ultima fărâmă de trufie păcătoasă.

Şi s-a oferit s-o slujească pe roabă. I s-a făcut voia.

— Cu neputință! strigă Štefan Zápolský aparent îngrozit.

— Ce să fie cu neputință? întrebă uimit călugărul, care, povestind, retrăia înduioşat toată istorioara aceea.

— E cu neputință să mai fie pe lume un dobitoc aşa de mare ca tine, vru el să-i spună, dar îi zise altceva: E cu neputință ca un oştean atât de mândru cum este căpitanul meu, chiar dacă i-ați sucit de tot capul, să se coboare atât de mult ca să slujească o roabă!

În clipa aceea uşa se deschise şi apăru în prag un călugăr cu capul ascuns în întregime în glugă. Călugărul stătea cam încurcat. Štefan Zápolský i se uită în ochi. I se părea ceva ciudat. Ochii aceia, erau ochii lui? Ai căpitanului?

Deodată, în mintea lui Zapolski se făcu lumină.

Se repezi la călugăr şi-i zise în batjocură:

— Acoperă-ți şi ochii, Ambróz, închide-i, dacă se poate, ca să nu ajungă până la tine nicio rază din lumina aceea păcătoasă de dincolo de ziduri!

Şi zicându-i acestea îi trase gluga pe ochi.

— Fii deci orb şi surd şi buzele-ți să amuțească, îi mai zise el zâmbind. Şi acum putem pleca. Arată-ne drumul, părinte!

Totul a izbutit

CĂLUGĂRUL MERGEA ÎNAINTE. SE cam împleticea. Štefan Zápolský îi şopti:

— Să nu scoți o vorbă până nu ieşim afară. Să nu-ți dai gluga jos orice-o fi.

Starețul îi conduse până în fața peşterii şi acolo îşi luă rămas bun de la ei.

— Hai cu noi până jos, părinte, să-mi vezi calul, un cal năzdrăvan, şi să-i dai acestui frate de nădejde binecuvântarea ta, îl invită Štefan Zápolský zâmbind cu atâta viclenie încât starețul avu o presimțire rea. Nu-ți fie teamă, îl linişti Zápolský văzând că şovăie. Nu vreau să te răpesc!

Ajunşi jos, Štefan Zápolský îi zise starețului cu un zâmbet misterios pe buze:

— Acum suntem chit, părinte. Mai aştept să mi-l dați şi pe celălalt prizonier. Şi ca să nu existe îndoieli, dați-i drumul imediat. Îl aştept aici!

— Nu pot, domnia-ta, nu pot şi gata. Luați-mi viața, dar pe turcoaică, nu pot să o dau. Pot numai să vă spun că, în curând, în mănăsirea noastră se vor petrece evenimente cu totul neobişnuite.

— Nu mai spune! se rânji Zápolský. Nu care cumva se însoară cuvioşeniile lor călugării?

— Mai c-ați ghicit, răspunse starețul. Vom avea nuntă la mânăstire. Dar nu de călugări. Aici se va cununa Djem, fratele sultanului. Vine la noi să-i botezăm, pe el şi pe mireasa lui, şi-apoi să-i cununăm pe amândoi după legile

bisericii noastre. Dacă v-aş da-o pe tânără, ar însemna că mă împotrivesc voinței Sfântului Părinte.

— Nu vă amăgiți degeaba. Ăia de la Roma n-o să vă lase vouă un botez şi o nuntă de pomană, ca astea. Dar să ne înțelegem: eu n-o cer pe turcoaică; țineți-o voi, dac-o mai aveți! Mie să mi-l dați pe căpitan!

— Vai mie! Turcoaica! strigă părintele cuprins de chinurile iadului. Îşi făcu cruce şi se schimbă la față.

— Aşa e, şireților. Trebuia s-o fi păzit mai bine. O redobândesc pe Fatma exact în acelaşi fel cum ați luat-o voi de la castel. Suntem chit!

— E cu neputință, bolborosea călugărul uitându-se nătâng la Fatma, fără să-şi creadă ochilor.

— Dacă nu-ți vine să crezi, atunci întreabă-l pe fratele Ambróz prin ce minune s-a schimbat în halul ăsta.

Ştefan Zápolský râdea de răsunau văile.

Călugărul era fiert. Când ajunse în chilia destinată Fatmei şi îl găsi acolo pe Ambróz Opatovský, nici măcar nu mai fu în stare să se înfurie. Era pur şi simplu bolnav.

— M-ai înşelat, fiul meu.

Ochii lui blajini şi limpezi se pironiseră ca o mustrare asupra căpitanului îmbrăcat în şalvarii Fatmei şi înfăşurat cu vălul ei, pregătit, parcă, pentru întâlnirea cu starețul.

— Da, părinte, te-am înşelat, îi răspunse el bucuros că are vălul pe față ca să-şi ascundă roşeața din obraji, şi te rog să mă ierți, deşi înşelătoria mea n-a fost decât un răspuns la înşelătoria călugărilor, care ar trebui să umble pe căile adevărului mai neabătut decât mine, un mirean păcătos. Am răzbunat o înşelăciune săvârşită de frații dumitale întru Hristos. Am cugetul împăcat, numai inima mea e cuprinsă de părere de rău când mă gândesc că n-ai priceput jocul meu şi ai crezut cu prea mullă nevinovăție în schimbarea mea. N-am vrut să-ți rănesc inima şi, dacă am făcut-o, eu te rog încă o dată să mă ierți.

— Eşti liber, domnule.

Starețul îşi stăpânea cu greu emoția.

Mai întâi îl conduse în chilia sa şi arătă spre un colț.

— Acolo e sabia dumitale, domnule.

Ambróz îşi luă arma.

— Şi dă-mi înapoi crucea domnule.

— Nu ți-o dau, părinte. O voi păstra ca pe una din cele mai frumoase amintiri din viața mea. Dar chiar dacă aş vrea, n-aş mai putea, fiindcă acum străluceşte lângă cea mai aleasă dintre inimile care au bătut pe acest pământ. De aceea va fi o amintire şi mai scumpă pentru mine.

Štefan Zápolský era să plesnească de râs când îl zări în capul scărilor, alături de stareț, pe căpitanul său băgat în şalvari şi cu văl pe față. Scena era aşa de comică încât până şi Fatma, care se uitase la început cam speriată în jurul său, nu-şi putu ține râsul.

Numai Ambróz Opatovský nu putea să râdă. Îşi smulse vălul şi strigă în urma starețului care se îndepărta mut şi cu capul în pământ:

— Ar trebui să râd, părinte, dar nu mă bucur de biruința mea, pentru că văd că ți-am rănit inima. Dar dacă nu s-ar fi întâmplat ce s-a întâmpiat, mult mai multe inimi ar fi sângerat. Ați vrut s-o jertfiți pe Fatma urzelilor Papei, fără să vă gândiți că ați putea frânge nu numai inima ei, ci şi inimile altora!

— Dumneata o iubeşti?

În ochii starețului nu era nici umbră de supărare, ci numai o caldă compasiune.

— Da, o iubesc, părinte, îi răspunse el îndreptându-şi privirile spre părul ei învolburat de adierea vântului.

— Atunci fii fericit, fiul meu!

Starețul ridică mâna deasupra lui. Şi în clipa aceea lui Zápolský îi fu dat să vadă minunea minunilor. Râsul îi rămase în gât. Căpitanul lui îngenunche în fața călugărului, primi în genunchi binecuvântarea lui şi la urmă îi sărută mâna zbârcită…

— Pare-mi-se că nu te bucuri că pleci de la mânăstire, îi zise Zápolský când căpitanul ajunse lângă el.

— Mă despart greu fiindcă am întristat o inimă de aur, răspunse el. Acum, afară, sub bolta nesfârşită, mi se

învârteşte capul de atâta libertate şi soarele mă orbeşte. Simt o strângere de inimă, acum, când mă aflu din nou într-o lume de care aproape că mă dezvăţasem în umbra şi în liniştea mânăstirii.

— Te trimit înapoi, Ambróz, dacă mai trăncăneşti mult, îl luă la rost Štefan Zápolský.

— A, nu, nu mai e nevoie să mă întorc, răspunse Ambróz. Trăind printre oameni care s-au îngropat de vii, mi-am întărit inima şi nu mă mai tem de loviturile pe care le prevăd.

Pentru o clipă privirile lui Ambróz Opatovský se întâlniră cu privirile Fatmei.

— La dracu! strigă Zápolský. Îţi rup capul dacă mai faci mutra asta de înmormântare! mai bine spune-mi cum i-ai tras pe sfoară pe călugări.

Într-o clipită Zápolský află şi ce nu ştia încă. Mulţumită maicilor, care se îngrijeau de ea, de câte ori le ducea mâncare, putea să stea de vorbă şi cu Fatma. Timp nu prea aveau de tăifăsuială, dar el era fericit şi pentru cele câteva vorbe schimbate cu ea. Cu timpul, a izbutit să le îmbuneze pe călugăriţe. Când le-a povestit ce soartă o aşteaptă pe Fatma dacă n-o scapă el, maicile s-au lăsat uşor convinse să-i facă rost de o pilă şi au închis ochii şi şi-au astupat urechile în timp ce el pilea la gratii. Pe atunci încă nu ştia cum o s-o scoată de la mânăstire. Se gândea că după ce o să taie gratiile va putea să se strecoare în chilia ei ca să stea mai mult de vorbă cu ea. Noaptea umbla prin hrubele subterane căutând o ieşire din labirintul lor. Dar n-a găsit niciun loc pe unde să poată fugi. Numai când l-a văzut pe Zápolský i-a venit ideea s-o îmbrace în rasa sa şi s-o trimită cu seniorul afară.

— Totul mi-a izbutit, zise el râzând, uitând o clipă de privirea mustrătoare a bătrânului călugăr.

— Chiar totul? întrebă Zápolský apăsând pe cuvinte. Căpitanul pricepu la ce făcea aluzie.

Štefan Zápolský vroia să afle dacă în liniştea sfântă a mânăstirii izbutise să cucerească şi inima Fatmei. Căpitanul se întristă.

— Greu de spus, zise cu privirea pierdută în zare.

— Vroiam să te felicit, dar îmi pare rău că nu pot s-o fac, îi zise Zápolský râzând încurajator. Acum dă-ți iute jos şalvarii de pe tine că-mi sperii bidiviul.

Ambróz Opatovský zâmbi.

— Altceva nu-mi mai rămâne de făcut, decât să arunc un rând de şalvari şi să intru într-altul.

Peste puțin timp, apărură din desiş, cu îmbrăcămintea schimbată, Fatma în şalvari, iar el în rasă şi cu gluga pe cap. Zápolský sărise în şa.

— Şi acum la drum! Eu călare, voi pe jos. Cred c-o să nimeriți la Trenčin şi drumul vostru o să fie mai plăcut decât al meu.

Ambróz Opatovský îşi luă inima în dinți şi puse, în sfârşit, întrebarea care îl frământase din clipa când se reîntâlnise cu stăpânul său.

— Cu Omar ce este?

— Sapă şi iar sapă. A ajuns aşa de adânc că nu m-aş mira ca azi-mâine să mă poftească la un pahar de apă.

Štefan Zápolský îi aruncă o privire Fatmei. În clipa aceea, chipul ei fu străbătut de un fulger de lumină.

La căpitanul său nu vroia să se uite.

Inima i se strânse de părere de rău.

Dădu pinteni calului şi porni într-o goană nebună...

Cel mai lung drum de la Skalka la Trenčin

MERGEAU UNUL LÂNGĂ CELĂLALT fără să-şi spună o vorbă. Dinaintea lor şoseaua se aşternea ca o panglică albă, acoperită de norii de praf stârniți de copitele calului.

Amândoi erau cu gândul la Omar, care, poate chiar în clipa aceea, striga biruitor:

— Apă! Apă!

Copacii de lângă drum fremătau uşor trăgând parcă cu urechea.

Se uitau la propriile umbre azvârlite dinaintea lor în colbul drumului ca nişte săgeți călăuzitoare şi li se părea că mai zăresc încă o umbră strecurată printre ale lor.

Ambróz Opatovský încerca zadarnic să alunge cea de a treia umbră.

— Aş fi fericit, Fatma, rupse el tăcerea, dacă drumul ăsta n-ar duce nicăieri şi n-ar avea sfârşit. Dacă am merge pe el numai noi doi, mână în mână, până la nesfârşit.

Fatma schimbă vorba. Începu să povestească despre pățaniile de la mânăstire.

— Să nu ne ferim, Fatma, de nişte lucruri pe care trebuie să le lămurim. Mergem pentru prima şi poate pentru ultima oară în viață către un țel comun, deşi fiecare în felul său. Tu şi eu suntem ca râul ăsta, ca Vahul şi norii de deasupra lui. Vahul se duce la vale, pe când norii merg grăbiți înapoi.

Mergeau atât de agale de parcă n-aveau motiv de grabă. Şi cu cât se îndepărtau mai mult de Skalka, cu atât mai încet mergeau. Ca să-şi lungească drumul, ei se opreau adesea şi

se aşezau jos ca nişte călători osteniți. Dar nici după odihnă nu păreau mai iuți de picior. Paşii lor erau tot atât de grei ca tăcerea care le ținea tovărăşie.

— Ce mare deosebire e între noi, Fatma, zise într-un târziu căpitanul. Inima ta saltă de bucurie, pe când a mea se înăbuşă ca sub apăsarea unui bolovan. Tu priveşti către un viitor fericit, pe când privirea mea se întoarnă de la el, pentru că pentru mine viitorul acesta e negru şi înfricoşător ca noaptea, ca o noapte fără lumina ochilor tăi.

— Greşeşti, Ambróz. Sufletul mi-e plin de tristețe. Când mă gândesc la tine, nu pot să mă bucur cu adevărat.

— Ți-e milă de mine, Fatma! Fără milă, Fatma. La ce-mi slujeşte mila? Milă în loc de dragoste!

— Mi-e milă nu numai de tine, ci şi de mine. Simt că n-am să fiu fericită până ce n-am să te uit, fiindcă te iubesc şi pe tine şi pe Omar. Dar pe fiecare dintre voi într-alt fel.

— Da, într-alt fel, repetă el plin de amărăciune. Eu nu-s pentru tine decât atât cât praful de pe drum care-ți colbuieşte piciorul şi vestmântul. Un praf pe care poți să-l scuturi de pe tine când pofteşti. Pe când Omar a pătruns în trupul şi în sufletul tău, îl porți cu tine pretutindeni unde te aruncă furtunile sorții. Nicăieri nu poți scăpa de el.

— Deci ai înțeles asta, Ambróz! exclamă ea mişcată.

— Am înțeles Fatma şi simt!

— Şi totuşi te mai amăgeşti cu nădejdea că poți schimba ceva ce nu se mai poate schimba, că poți să birui o dragoste care a lăsat în mine mii de rădăcini adânci?

— Am crezut că am să pot, Fatma!

— Şi eu am crezut. În singurătatea de la mânăstire, în clipele de deznădejde, doream foarte mult să te pot iubi. Dar când eram mai covârşită de această dorință, auzeam din depărtare bubuitul târnăcoapelor în piatră. Nu puteam să nu-l văd pe Omar cum sapă în stânca neînduplecată, dovadă a nemăsuratei lui iubiri. Mi-era ruşine, mă frământam... Îi ceream, în gând, iertare de mii de ori... Şi dacă soarta va fi mai blândă cu noi, unindu-ne pentru vecie, umbra acestui simțământ mă va urmări neîncetat...

— Nu ai nicio vină, Fatma.

— Orice gând, orice sentiment care nu se îndreaptă către Omar este o vină. Ce milă mi-e de tine, Ambróz!

— Tot milă! Numai milă! exclamă el răscolit până în adâncul ființei sale.

Se opri şi se aşeză la marginea drumului în iarba stufoasă.

Fatma veni lângă el şi-i zise:

— Acum, ca şi atunci la mânăstire, când din cauza gratiilor nu vedeam prăpastia care ne desparte, acum când te simt lângă mine şi-ți văd durerea, ți-aş da cu bucurie jumătate din inima mea.

— Şi cealaltă jumătate lui Omar…

— Da, lui… răspunse privind visătoare la norii care lunecau pe bolta cerului.

— Ca apoi să-mi ceri înapoi jumătatea ce mi-ai dat…

Nu răspunse la vorbele lui îmbibate de amărăciune. Închise ochii.

— Iartă-mă Fatma! o imploră el. Te chinuiesc pe tine şi mă chinuiesc şi eu degeaba. Îmi dau seama că n-o să ne putem iubi niciodată. Am avut şi eu o slabă scânteie de nădejde că Omar nu va izbuti, că va părăsi aceste meleaguri şi că despărțirea va aşeza o prăpastie între voi. Că tu îl vei uita şi te vei apropia de mine. Dar ce mai pot nădăjdui? Până şi Zápolský crede că va izbândi. Pleci de la Trenčin şi din viața mea. Pentru totdeauna.

Deasupra lor se aşternu o tăcere apăsătoare. Se auzea doar freamătul de frunză.

— La mânăstire m-am pregătit pentru clipa asta, Fatma, în pacea sfântă a bisericii şi pe patul călugăresc din scândură tare.

— Şi eu m-am pregătit, îi zise Fatma, dar pregătirea mea a fost mai uşoară, fiindcă după despărțire urmează împlinirea visului meu de demult, întâlnirea cu Omar. Egiptul… Fericirea pe care am dorit-o atât de mult… Tu însă…

Se opri. În colțul ochilor ei închişi licări o lacrimă.

Ambróz Opatovský fu cuprins de o adevărată febră. Se aplecă spre ea.

— Fatma! Tu mă iubeşti! Mă iubeşti mai mult decât vrei să recunoşti faţă de mine şi faţă de tine însăţi…

— O, cât de fericită aş fi, oftă ea cu adâncă tristeţe, să pot să vă iubesc pe amândoi, să fiu a amândorura, să vă văd pe amândoi fericiţi.

— Nu te poţi împărţi, Fatma! Dăruieşte-te în întregime! O apucă uşor de umeri şi o ridică spre el. Tu trebuie să fii fericită!

— Şi tu? răspunse ea cu sfială la strigătul lui înflăcărat.

— Eu trebuie să fiu tare! îi răspunse el. Te rog, Fatma, i-aţi vălul de pe faţă!

Fatma nu se mişcă şi atunci el întinse mâinile şi începu să-i dea jos vălul cu mişcări şovăielnice şi delicate de parcă dezvelea o taină adâncă.

— Vreau să-ţi văd chipul, Fatma, vreau să mi-l întipăresc pentru vecie în suflet!

Fatma îi simţea răsuflarea încinsă. Căpitanul îi ţinea capul acoperit de valuri dese de păr, între palme. Se înşurubase cu ochii în ochii ei şi se apropia cu buzele de buzele ei.

— Vreau să te sărut, Fatma! Să te sărut de multe ori ca să-mi ajungă pentru toată viaţa asta atât de zgârcită cu mine!

— Nu! Nu! strigă ea, dar căpitanul îi înăbuşi strigătul în sărutări.

— Eşti a mea, Fatma! Şi trebuie să fii a mea!

— Nu! Nu! strigă ea din nou smulgându-se din strânsoare. Căzu în iarbă cu faţa în jos. Se cutremura toată de plâns.

Ambróz Opatovský o privi ca trezit dintr-un vis. Se apropie de ea vinovat şi începu să o mângâie pe păr.

— Iartă-mă, Fatma, iartă-mă!

— Ha! Ha! Ha!

Deasupra lor răsuna un hohot de râs, dogit, spart.

Ambróz Opatovský sări în sus, far Fatma îşi ascunse capul în iarbă.

În drum stătea un căpitan care juca cât se poate de bine

rolul omului indignat.

— Ce-mi văd ochii? Un călugăr cu o fată care plânge! Frumos, n-am ce zice!

Ambróz Opatovský pufni în râs fiindcă recunoscu în căpitan pe călugărul pe care îl întemnițase la castel.

— Îți stă bine uniforma mea, dar sper că nu ți s-a făcut chef să rămâi în ea.

— După cum văd, un om se poate simți bine şi în rasă călugărească, îi zise călugărul cu un zâmbet strengăresc pe buze. Ce importanță au hainele?

— Îmi pare bine că ai asemenea păreri. Dar, dezbrăcarea, iute!

Cât ai bate din palme, amândoi îşi schimbară vestmintele. Ambróz Opatovský află că Zápolský dăduse drumul călugărului de îndată ce ajunsese la castel şi îl pornise la drum în uniforma de căpitan.

— Cică ne-ai tăiat gratiile de la o fereastră, zise călugărul. Trebuia să fi tăiat cât mai multe.

— Ca să aveți pe unde fugi când vă apucă dorul de lume?

— Nu, îi explică zâmbind călugărul şi scuturând o pungă de bani. Ci pentru că seniorul tău e un om darnic. Cu banii lui am putea să ne punem gratii de aur!

Între timp Fatma se potolise, îşi şterse lacrimile şi acum stătea şi se uita la căpitan, îmbrăcat din nou în uniforma sa înzorzonată.

— Să fiu eu în locul dumitale, prietene, zise el când dădu cu ochii de Fatma, n-aş întrista-o, ci aş înveseli-o.

— Dacă ai fi în locul meu, te-ai convinge că de cele mai multe ori întristezi o femeie când vrei, cu tot dinadinsul, s-o înveseleşti.

— Văd că-ți place să filosofezi. Uiți că orice filosofie se termină cu lacrimi. Omul se bucură şi se veseleşte numai atunci când mintea noastră tace mâlc şi lasă simțămintele să-şi facă de cap.

Călugărul deveni pentru o clipă serios. Dar numai o clipă. După aceea spuse iar înveselit:

— Iar tu, fată, dacă dumnealui te mai face să plângi, să ne

dai de veste nouă, celor de la Skalka, să te mai furăm o dată.

— Iar eu o să vă mai trag o dată pe sfoară! îi răspunse Ambróz Opatosvký.

Oşteanul şi călugărul se despărțiră râzând.

Fatma grăbi pasul.

— Alergi, Fatma, de nu mă pot ține după tine. Te îndepărtezi de mine, mă laşi în urmă. Ia spune-mi: eşti supărată pe mine?

— Nu sunt supărată, dar mă doare orice gând şi fiecare cuvânt. Mă ard sărutările tale, Ambróz. Din pricina lor îmi simt sufletul mistuit în flăcările iadului. Îmi tulbură privirile şi îmi leagă picioarele. Nu mai ştiu bine ce vreau. Parcă mă părăsesc puterile şi mi se pare că nu mai sunt în stare să ajung la capătul drumului.

— Ai să ajungi, Fatma, ai să fii fericită. Vei ajunge la Omar şi dacă s-ar întâmpla să rătăceşti drumul, voi avea eu grijă să te călăuzesc. Eşti legată de Omar cu lanțuri grele; dacă mi-aş pune toate puterile să le rup, m-aş simți ca un răufăcător. Prada nu mi-ar aduce noroc şi fericire.

Lung drumul şi totuşi s-a încheiat. Fără să-şi dea seama cum, s-au trezit urcând pe panta abruptă care ducea la porțile castelului.

Jertfa cea mai grea

PESTE CASTELUL TRENČIN COBORA amurgul, acoperind cu umbre dese curtea şi puțul în lucru. În jurul fântânii se aflau corturile în care se odihneau lucrătorii după truda grea de peste zi.

Omar se aplecase deasupra puțului, privind în adâncul lui negru. Pe urmă se uită în sus, parcă nerăbdător să vadă răsărind luceafărul de seară. Dar el nu privea nici cerul, de pe care se topea răsuflarea rubinie a apusului, şi nici nu pândea primul licăr al luceafărului de seară. Ochii lui se agățaseră de o fereastră la care se arăta, din vreme în vreme, fata cu văl.

Castelul era cufundat în tăcere, numai de undeva, din curtea de jos răzbătea cântarea legănată şi plângăcioasă a oştenilor.

Omar nu băgă de seamă că două siluete se apropie de fântână. În clipa aceea, pentru el nu exista decât fereastra de la etajul al treilea. Toate simțurile lui erau îndreptate într-acolo.

— Omar!

Un strigăt de bucurie îl smulse din trista lui îngândurare.

Se răsuci şi holbă ochii.

— Fatma! strigă el înlemnit de uimire.

Când Fatma se apropie de el, Omar închise ochii, orbit, parcă, de chipul ei.

— Fatma! Tu eşti? îngăimă el după ce îşi mai veni în fire. Să fie oare adevărat că te pot îmbrățişa şi săruta?

Dar buzele ei aprinse stăviliră şuvoiul vorbelor

neîncrezătoare. Şi atunci îşi dădu seama că nu e vis, ci adevărul adevărat.

Ambróz Opatovský stătea tăcut şi nemişcat lângă un cort. Zâmbea puțin amar, puțin fericit, ca omul care adusese jertfa cea mai mare...

— Eu sunt, Omar, eu, îl încredința ea şi cu vorbele şi cu buzele, eu sunt, şi n-am să te mai părăsesc niciodată! Am s-o rog în genunchi pe doamna să-l îmbuneze pe soțul ei Štefan Zápolský ca să-mi dea voie să rămân mereu lângă tine.

— Nu e nevoie să rogi pe nimeni, zise Ambróz Opatovský. În calitate de căpitan al castelului îți poruncesc să nu-l părăseşti nicio clipă.

Fatma se uită la el cu surprindere şi recunoştință.

— Nu ştiu cum să-ți mulțumesc pentru porunca ta, Ambróz. Ştiu că seniorul se va supăra pe tine.

— Oricât s-ar supăra, tot n-o să mă silească să-mi retrag porunca.

Omar se apropie de el.

— Noi ne-am mai văzut, zise Omar, şi nu numai aici la castel...

— Da, la hanul din Novó Mesto, îi răspunse căpitanul, unde ți-am încercat puterea să văd dacă meriți să mă bat cu tine.

— Dacă crezi că a sosit ceasul acela, eu sunt gata, se oferi Omar.

— Alt ceas a sosit, Omar, alt ceas. Ceasul când trebuie să-ți strâng mâna. Nu tu eşti de prisos acum, ci eu. Eu n-aş fi în stare să câştig inima Fatmei chiar dacă aş săpa două fântâni ca asta.

— Îți mulțumesc, îi răspunse Omar simplu şi sincer mişcat.

— Cât mai ai până să dai de apă? îl întrebă căpitanul strângându-i mâna.

— Nu ştiu, dar cred că foarte puțin. Se apropie, în sfârşit, ziua când o să țâşnească apă din stânca asta cumplită.

— Îți doresc din toată inima ca să ajungi la ea cât mai

repede, zise el, apoi, după ce lăsă mâna lui Omar, adăugă: Fatma o să fie fericită, Omar. Alah al vostru să vă ajute şi să vă ocrotească dragostea!

Se întoarse şi plecă cu paşi greoi de parcă părăsea un cimitir, după o înmormântare.

Fatma îşi lipi capul de pieptul lui Omar şi începu să plângă.

— De ce plângi, Fatma?

Omar o mângâia pe păr cu mâna fierbinte ca jeratecul.

— Nu ştiu…

Ambróz Opatovský mai apucă să audă răspunsul ei rostit în şoaptă.

El ştia de ce plânge. Plângea pentru că inima îi era răvăşită de prea multe furtuni. Plângea de fericire că dorința ei cea mai fierbinte ajunsese a se împlini. Şi mai plângea pentru că drumul către fericire trecea printr-un suflet jertfit…

Ambróz Opatovský iuți paşii şi dispăru din curte fără să se mai uite înapoi. În uşă se ciocni cu cineva pe care, dus pe gânduri cum era, nu-l observase.

Se opri mirat, în fața lui se afla fata cu vălul.

Se înveseli.

— Tu eşti, Magda?

— Eu, domnule căpitan,

— Scoate-ți vălul, comedia s-a isprăvit.

— Am băgat de seamă. M-am uitat mai înainte de la fereastră, dar turcul nu m-a mai băgat în seamă. Nu i-am mai atras privirile.

— Acum poți să atragi alte priviri. Şi mai cu folos.

Îi zâmbi. Chipul fetei era ca para focului.

— Eşti frumoasă, Magda. Cel puțin tot atât de frumoasă ca Fatma.

O mângâie în joacă pe obrajii ca doi bujori.

— Frumoasă zici… Fata se uită visătoare la el cu nişte ochi negri ca mura. Dar ce folos dacă după frumusețea mea nu tânjeşte omul pe care-l ştiu şi-l vreau eu.

— Trebuie să ai răbdare, Magda, îi dădu el curaj. Şi mai

ales să ai grijă să-ți arăți frumusețea numai omului căruia vrei să i-o dăruieşti.

Nu apucă să-i răspundă, pentru că se făcu iute nevăzută.

Ambróz Opatovský râse. Îşi adusese aminte de o întâmplare petrecută într-o seară de vară. Stătea în turnul său şi se uita în curte. Vedea îndrăgostiții cum se furişau unul spre celălalt. O singură fată umbla de colo-colo prin curte şi se uita spre turnul lui de parcă, ar fi vrut să momească pe cineva. A coborât din turn şi s-a apropiat pe nesimțite, pe la spate, de ea.

— Pe cine cauți? a întrebat-o.

Era Magda asta de acum.

— Nu ştiu i-a răspuns ea.

— Tu nu ai niciun iubit?

— Nu am!

— Atunci du-te şi caută-ți.

— Asta şi fac. I-a răspuns Magda.

— Îți urez noroc, i-a zis el.

Dar abia acum îi trecu prin minte o bănuială care îi înveseli.

— N-oi fi eu omul pe care-l caută?...

Oameni care fug

AMBRÓZ OPATOVSKÝ ÎL GĂSI PE senior în grădină, în chioşcul plin de boarea rece a serii şi de aromele trandafirilor. În faţa chioşcului se aprindeau la ceasul acela făcliile.

Zápolský se afla acolo cu toată familia sa. Cu soţia şi cei patru copii. O adevărată idilă de familie.

— A, domnul căpitan, îl întâmpină bucuroasă Hedviga Zápolská care îl zărise prima şi băgase de seamă că se codeşte să se arate ca să nu le strice dulcea tihnă.

Ştefan Zápolský îi întinse mâna şi-l măsură cu o privire iscoditoare.

— Eram gata să cred că nu mai vii. E atât de lung drumul de la Skalka până aici?

— Îngrozitor de lung, îi răspunse căpitanul silindu-se să zâmbească. Pe jos e mai lung decât călare.

Seniorul continuă să-l iscodească din priviri. Căpitanul îşi lăsă capul în jos temându-se parcă să nu-i ghicească în ochi întâmplările lungii călătorii de la Skalka la Trenčin.

— Important este că te-ai întors, îi zise Ştefan Zápolský, luându-l de braţ. Hai să ne plimbăm şi să-mi povesteşti tot.

Mergeau pe o potecă mărginită de trandafiri înfloriţi. Dacă cineva ar fi fost curios să afle câţi trandafiri erau în grădină, s-ar fi oprit cu numărătoarea exact la o mie. Fiindcă la naşterea fiului său Jan, Ştefan Zápolský cumpărase o mie de trandafiri de prin ţările de la miazăzi şi-i sădise în grădina sa.

— Mai înainte de toate, să-mi spăl cugetul de păcate,

domnia-ta, începu Ambróz Opatovský. Am abuzat de puterea mea. Am dat o poruncă ce s-ar putea să nu fie pe placul dumneavoastră. Dacă este aşa, eu sunt gata să primesc orice pedeapsă, dar vă rog să nu o retrageți.

— Ce-ai poruncit şi cui?

— Am poruncit Fatmei…

— Ha! Ha! Ha! hohoti seniorul. Fatmei poți să-i porunceşti ce vrei, nu te împiedecă nimeni. Dar o să-ți îndeplinească porunca?

— Sunt sigur că o s-o îndeplinească întocmai. I-am poruncit să nu-l părăsească o clipă pe Omar.

Făcând această mărturisire, vocea îi cam tremura. Îşi lăsă capul în jos.

— Asta i-ai poruncit?

— Da, asta…

— Dumnezeu să mi te ție, Ambróz! Acum sunt lămurit.

Îl îmbrățişă părinteşte şi îi zise:

— Capul sus! Eşti un bărbat adevărat. Un bărbat în stare să lase să-i scape vânatul după care nu i-ar rămâne decât să întindă mâna. Pe un astfel de om nu-l poate doborî nicio lovitură, nicio pierdere. Ai dovedit că eşti în stare de o mare stăpânire de sine. Pentru porunca pe care i-ai dat-o Fatmei nu meriți pedeapsă, ci o strângere de mână. Iar acum o veste bună: mâine dis-de-dimineață pornim către Orava. Numai noi doi…

— La vânătoare?

— Da, la vânătoare, iar singuri cu munții şi pădurile. Singurătatea tămăduieşte rănile sufletului.

— Eu pot să merg, dar dumneavoastră? Ați putea părăsi familia acum când vă văd atât de fericiți?

— Trebuie să plec, altfel m-aş sufoca şi nici n-aş mai şti cât de fericit sunt. Câteodată mă gândesc că fericirea mea e ca un măr frumos. La un asemenea măr te uiți de departe, nu trebuie să-l tai ca să te uiți înăuntrul lui…

După o scurtă clipă de tăcere el adăugă:

— Dacă aş găsi în el un vierme păcătos şi viclean?…

Dinspre intrarea în grădină ajunse până la ei un freamăt

de glasuri.

Curând aflară că seniorul e căutat de o solie.

— De unde sunt? întrebă el pe omul învestit cu rangul de castelan.

— De la Roma, îi răspunse acesta.

— De la Papa?

Şi seniorul şi căpitanul avură o presimțire urâtă.

— De la Papa.

— Condu-i în sala cea mare. Vin imediat. Papa ăsta n-o fi având şi alte treburi mai importante? zise el nervos către căpitan în timp ce se duceau să-şi întâmpine oaspeții.

Luă din mâna trimişilor scrisoarea Papei, pecetluită cu peceți grele. Le oferi găzduire şi ei primiră, dar numai pentru o noapte. Ziceau că trebuiesă se întoarcă urgent la Roma, fiindcă Sfântul Părinte era grav bolnav.

— În acest caz vă veți înapoia fără răspunsul meu, declară Štefan Zápolský. Fiindcă orice ar cere Sfântul Părinte de la mine, eu nu pot să-i dau un răspuns pripit. Răspunsul îl voi trimite mai târziu prin oamenii mei.

Rămânând singur cu căpitanul, Zápolský se apucă să citească scrisoarea. Deodată se făcu alb la față, îşi încleştă pumnii şi începu să înjure. Mai citi o dată furios, apoi strânse în pumn hârtia de parcă vroia să stoarcă din ea cerneala cu care fusese scrisă.

— Ce neruşinare! Ce neruşinare! începu el să strige.

Căpitanul murea de curiozitate să afle ce este.

— Ce vrea Papa?

— Mă amenință cu afurisenia dacă nu mă supun voinței lui! E de două luni bolnav la pat şi tot nu ne lasă, tot mai vrea să-i boteze şi să-i cunune pe Djem şi pe Fatma.

Căpitanul luă de la el scrisoarea şi o citi.

— Papa nu socotea că este bine ca botezul şi cununia să aibă loc în mânăstirea de la Skalka. Revenea la ideea sa inițială de a oficia aceste ceremonii la Roma, în fața întregii lumi. Îşi dădea seama că Zápolský putea să împiedece transportarea turcoaicei de la Skalka la Roma şi de aceea îi trimitea această scrisoare dându-i de ştire că va fi afurisit

dacă nu se va supune şi va încerca să se pună de-a curmezişul.

Afurisenia era o pedeapsă îngrozitoare. În oraşele puse sub interdicție clopotele nu mai băteau, preoții nu mai oficiau slujbele religioase, porțile bisericilor se închideau şi întreaga populație devenea o pradă a iadului lipsită de apărare...

— Ce veți răspunde, domnia-ta?

— Nimic, Ambróz, absolut nimic. Mâine plecăm la vânătoare şi apoi vom vedea.

Apoi vom vedea... Cuvintele acestea îl neliniştiră pe Ambróz Opatovský. Se temea că seniorul se va speria de interdicție...

Urca disperat scările ce duceau în odaia sa, pe care n-o mai văzuse de atâta vreme.

Nu se gândea decât la un singur lucru: ce să facă în caz că Štefan Zápolský se va pleca în fața hotărârii Papei, cum s-o împiedece pe Fatma să ajungă la Djem.

În timpul acesta, jos în curte, Omar şi Fatma stăteau pe o grămadă de pietre şi discutau.

— Mi-e tare frică de Djem, zicea Fatma. De la mânăstire am scăpat, dar ce va fi de aici încolo? Are de partea lui pe omul cel mai puternic din lume.

— Eu nu mă tem, Fatma, îi zise foarte hotărât. Stăpânul tău este seniorul de Trenčin, care nu mai poate face ce vrea cu tine fiindcă şi-a dat cuvântul! Trebuie să aştepte să vadă dacă-mi duc misiunea până la capăt. Iar dacă o să-i întind o cană cu apă, vei fi a mea!

— Şi dacă nu s-ar ține de cuvânt?

— Îl omor! Iar fântâna dragostei noastre va deveni mormântul meu!...

— Şi al meu! strigă Fatma.

În seara aceea Ambróz Opatovský n-a putut adormi cu niciun chip. Parcă dăduse ciuma în el, aşa se zvârcolea în aşternut. Era nici treaz, nici adormit, luptându-se cu tot felul de vise, care mai de care mai urâte, când a auzit un tropăit în curte.

Sări din pat şi se aplecă peste fereastră.

— Ce se petrece? strigă el.

— Un străin vrea să intre cu orice preț la castel, i se răspunse. În ceas de noapte noi nu dăm nimănui drumul înăuntru fără porunca dumneavoastră.

— Cum arată străinul?

— Nu i-am văzut chipul, fiindcă e tot înfăşurat într-o pelerină. Dar vă pot spune că a venit într-o trăsură cum n-am mai văzut.

— Dați-i drumul imediat! porunci căpitanul.

— Zice că vrea să stea de vorbă cu seniorul!

„Ei, îşi zise căpitanul. Trebuie să fie om de seamă de vreme ce îndrăzneşte să-l scoale pe Štefan Zápolský în toiul nopții! Căpitanul se duse şi-l trezi pe senior. Seniorul îl bodogăni tot timpul până ajunseră în curte unde se pomeniră în fața unei căleşti minunate. Pe uşa caleştii nu se zărea niciun blazon. Cu toate acestea Štefan Zápolský se linişti şi iuți pasul curios să vadă cine era omul care îi făcea atâta cinste.

— Prietene! Salvează-mă! se auzi un văicărit când uşa trăsurei se crăpă.

— O! Ce surpriză plăcută!

— Sst! îl imploră musafirul nocturn. Nimeni n-are voie să mă vadă, nimeni nu trebuie să ştie că sunt la tine!...

Era regele Ladislau. Fugise de Beatrice, de care nu mai putea scăpa cu niciun fel de scuze. Ajunsese la Trenčin poate chiar în clipa când regina îl aştepta aprinsă de dorință în palatul ei de la Strigoniu. Îi făgăduise că va veni. Se jurase că n-o să se mai lase aşteptat zadarnic.

Seniorul de Trenčin îl instală pe rege în cele mai bune odăi ale palatului său şi, împreună cu căpitanul, îl slujiră cu cele de trebuință. Când regele, adormi, Štefan Zápolský zise:

— Vom pleca trei la Orava. Regele, tu şi eu. Câteşitrei fugim în codru de femei sau din pricina femeilor.

A doua zi, Štefan Zápolský şi soția, pentru prima oară în viață s-au despărțit fără cuvenitele obiceiuri solemne. Caleaşca regelui a fost trasă chiar la intrarea în aripa unde

se aflau odăile pentru oaspeți. Aproape la fiecare fereastră se ascundea câte cineva care pândea să vadă chipul ciudatului oaspete. Dar nimeni n-a putut vedea şi afla nimic.

— Bietul Ladislau! L-a costat scump tronul Ungariei, zise Štefan Zápolský, râzând, în timp ce se urca în trăsura sa împreună cu căpitanul.

Alah! Alah! Apă!!

ABIA PLECASERĂ CELE DOUĂ TRĂsuri din Trenčin când ulițele se umplură de oameni care discutau cu înflăcărare. Din toate părțile porniseră să bată clopotele.

— A murit Papa!

Vestea trecea de la om la om umplând oraşul de tristețe. Dar doi oameni primiră vestea morții lui cu inimile bătând de bucurie. Omar şi Fatma. Nu puteau să nu se bucure de moartea celui mai puternic sprijinitor al lui Djem. Dar fericirea lor fu de scurtă durată.

— Unul s-a dus, zise Omar întristându-se, şi altul vine. Poate că vine unul şi mai rău.

— Alah ne va avea în paza lui, zise Fatma ca să-şi dea curaj.

Trecea zi după zi, şi săptămină după săptămână. Seniorul de Trenčin tot nu se întorcea cu musafirul lui ciudat şi cu căpitanul său. Nu se ştia nimic de ei. Dar nici nu le purta cineva de grijă, pentru că toată lumea era deprinsă cu plimbările lui lungi în munți şi cu înapoierile târzii şi neaşteptate. Cei de la castel au început să se neliniştească abia după o lună de la plecare. Pricina nu era însă seniorul şi căpitanul lui, ci necunoscutul musafir.

La Trenčin îşi făcuse apariția un alt musafir de vază, episcopul Toma Bakoc, care se speriase văzând că Zápolský nu este acasă.

— E de rău, începu el să se plângă Hedvigăi Zápolská. A dispărut regele şi de o lună întreagă nu ştim nimic de el!

— Regele n-a dispărut, îl consolă Hedviga Zápolská. E bine sănătos şi so bucură de aerul de munte!

Toma Bakoc răsuflă uşurat aflând că regele e la vânătoare cu seniorul de Trenčin şi se grăbi să-i trimită reginei ştirea:

„*L-am găsit. Îl voi aduce peste câteva zile, după ce vom rezolva unele lucruri urgente.*"

— De la treburile astea urgente o să i se tragă moartea Beatricei, bombăni el în timp ce înmâna mesajul solului ce urma să-l ducă reginei.

Toma Bakoc a mai aşteptat mult până să se înapoieze vânătorii. Când, în sfârşit, au apărut şi l-a văzut pe regele Ladislau, care nu se mai ferea, episcopul s-a bucurat din inimă.

— Majestatea-sa arată extraordinar, extraordinar! exclamă el entuziasmat, dar fu gata să-şi ia iute vorba înapoi când îl văzu pe rege pălind de furie.

— Ce cauți aici? se răsti el la episcop.

— Am venit să vă caut! Toată țara e alarmată de dispariția măriei-tale.

— E îngrozitor! Nu poate omul să se ducă într-un anume loc că se şi întoarce țara cu susul în jos.

— Mai bine de o lună de zile nu s-a ştiut nimic de majestatea-voastră!

— Mai bine de o lună? Regele se miră sincer. Mie mi se pare că abia ieri am plecat de la Buda! Tot Beatrice? întrebă el cu teamă în ochi.

— Despre asta mai târziu, majestate.

Toma Bakoc nu vroia să-i strice cheful de tot.

— Foarte bine zis. Mai târziu, zise regele îngândurat. Dar n-a fost ea persoana cea mai neliniştită?

— Majestatea-voastră nu greşeşte.

— Şi ai venit ca sa mă duci la ea?

— Ați ghicit, majestate.

Toma Bakoc era zăpăcit de-a binelea.

— *Dobrje, dobrje,* îi răspunse râzând de parcă îşi adusese aminte de o întâmplare veselă. Dar în capul lui se născuse un şiretlic. Mâine la prânz pornim definitiv pe drumul crucii.

Astăzi însă vreau să ne veselim cum se cuvine!

— Ascultă, prietene, întrebă Toma Bakoc când rămase singur cu Zápolský, nu ştii ce-i cu regele de nu se mai sperie atât de tare de regină?

— S-o fi sălbăticit în codrii Oravei şi vrea s-o sugrume! îi răspunse Štefan Zápolský înveselit.

Zápolský află de la Toma Bakoc de moartea Papei şi se bucură din tot sufletul. Destul se necăjise din pricina ameninţărilor lui.

— Tu ce crezi, prietene, se interesă el, având încă anumite îndoieli, noul Papă o să aibă aceleaşi gânduri cu Djem şi cu Fatma? Tot o să vrea să-i boteze şi să-i cunune?

— Pot să te asigur că-i lasă în pace, îi răspunse Toma Bakoc cam încruntat. Urmaşul nevrednic al lui Inocenţiu al VlII-lea n-o să vrea decât să stoarcă cât mai mulţi bani din afacerea cu Djem[2].

---

[2] Dr. Lázár Gyula, în lucrarea sa, *Az Ozmán uralom tártenete* (Franklin-Társulat, Pest, 1877) relatează în felul următor destinul lui Djem, ulterior evenimentelor narate aici (vol. I, p. 306–307), „Când după moartea lui Inocenţiu al VlII-lea, scaunul Sfântului Petru fu ocupat de răufamatul Rodrigo Borgia, de neam spaniol, sub numele de Alexandru al Vl-lea, soarta lui Djem a fost şi mai tristă. Papa Alexandru al Vl-lea, care avea nevoie de mulţi bani pentru excentricităţile sale, îl socotea pe fratele sultanului un fel de marfă, pe care era hotărât s-o vândă celui care oferea mai mult. De aceea, l-a trimis la Istambul pe Giorgio Bucciardo, cu misiunoa secretă de a se strădui să umfle bine lucrurile şi să-l prezinte pe Djem ca un inamic extrem de periculos. Sultanul a crezut că regele Franţei, Carol al VIII-lea, intenţionează să-l răpească pe Djem de la Roma, să-l pună în fruntea oştilor creştine şi să cucerească Imperiul Otoman. Necunoscând situaţia din Europa, sultanul s-a temut, iar pe trimisul papei l-a ţinut la mare cinste. Din scrisoarea pe care i-a trimis-o el Papei, la 15 septembrie 1494, reiese clar cam ce fel de ştiri îi furniza Papa sultanului. Printre altele, în această scrisoare, Baiazid al II-lea scria: *„Sfătuindu-mă cu trimisul majestăţii-voastre am ajuns amândoi la concluzia că pentru liniştea şi onoarea majestăţii-voastre, ca şi pentru liniştea şi onoarea mea, ar fi de dorit ca fratele meu, ca om muritor ce se află, să fie executat. Mi-aţi face cea mai mare bucurie. Dacă sunteţi dispus să-mi îndepliniţi dorinţa, şi nu mă aştept la altceva de la înţelepciunea majestăţii-voastre, vă veţi grăbi ca, prin mijloacele pe care le veţi socoti de cuviinţă, să-l eliberaţi pe fratele meu Djem cât mai curând de*

— Înseamnă că lui Omar şi Fatmei nimic nu le mai stă în cale, constată mulțumit Štefan Zápolský.

— Uite că de asta mă bucur şi eu, zise Toma Bakoc.

Am îndrăgit şi eu perechea asta de turci. Mă mir însă de tine. Ştiam că-l urăşti din inimă pe turc. Acum văd că ții la el.

— Aş putea să nu țin la un om capabil de o asemenea minune cum este fântâna de la castelul meu?

— Fântâna o fi ea adâneă să-ți vină amețeală, dar apă încă nu are!

— N-are importanță! Şi apoi, dacă văd că se mai lungeşte mult povestea asta cu săpatul, îi dau papucii lui Omar să se ducă unde pofteşte cu Fatma lui cu tot.

Când s-a aflat că regele e la castel, tot târgul a început să fiarbă. Mai marii oraşului s-au strâns la repezeală, iar starostele şi-a încropit o cuvântare presărată cu multe floricele, vrând să spună ce cinste se făcea oraşului lor şi fiecărui târgoveț în parte prin vizita măriei-sale.

Deputația a fost bine primită, la castel, dar starostele n-a găsit, cu toată osteneala ce şi-a dat-o, un prilej cât de mic ca să-i dea drumul şi să rostească frumoasa sa cuvântare. Apoi s-a lăsat păgubaş. El şi tovarăşii săi au fost conduşi într-o sală de petrecere mare cât o biserică, fiind aşezați la masa hărăzită dintotdeauna reprezentanților oraşului unde nici n-a mai îndrăznit să deschidă gura. Mesele s-au umplut de străchini şi carafe. Regele mânca la întrecere cu târgoveții care se grăbeau să înfulece ca să se îndoape pentru o lună de

---

suferințele acestei vieți amare, îIndreptându-i sufletul către o lume în care va găsi mai multă linişte decât aici jos. Dacă majestatea-voastră îmi va îndeplini dorința, mă angajez să depun oriunde trei sute de mii de galbeni, pe care îi veți putea ridica îndată ce fratele meu va fi eliberat de povara vieții. În afară de aceasta, făgăduiesc să rămân toată viața un prieten şi un aliat credincios al majestății-voastre." La sfârşitul scrisorii, sultanul depune jurământ solemn pe *Coran* că va respecta întocmai angajamentele pe care şi le-a asumat prin respectiva scrisoare. După această scrisoare nu mai putea exista îndoieli cu privire la soarta lui Djom. Deşi mai târziu Papa, înfrânt de Carol al VIII-lea, l-a predat francezilor, otrava lui Borgia şi-a făcut efectul ucigător.

aici înainte, cu minunățiile bucătarului de la castel şi cu licoarea ca aurul din pivnițile seniorului.

Regele era într-o dispoziție nemaipomenită.

— *Dobrje, dobrje,* zicea el într-una.

Mânca cu poftă, încântat de bucate şi numai pe la miezul nopții s-a ridicat de la masă, luându-şi rămas bun de la comeseni, înveselit şi zâmbitor.

— Mâine să nu dormi, prietene, îl amenință el cu degetul pe Toma Bakoc. Pe la prânz pornim la drum.

Toată seara îşi storsese Toma Bakoc creierii ca să priceapă motivul veselirii majestății-sale, care ciocnea mereu cu el şi îl copleşea cu atenții. Episcopului nu-i scăpase că se tot apleca spre Štefan Zápolský şi îi tot şoptea câte ceva la ureche.

Abia cu un ceas înaintea prânzului află el ce anume însemnau şuşotelile lor. Atunci, prin fereastra deschisă, răzbătu până la el un strigăt:

— Alah, Alah! Apă!

Se trezi din somnul său adânc şi se repezi la geam. De la fereastră se vedea exact la puțul lui Omar. Oamenii alergau într-acolo şi căscau ochii la Omar, care tocmai ieşea din fântână cu chipul însuflețit, cocoşat de greutatea unei căldări din care săreau stropi de apă pe piatra din curte prefăcându-se în perle sclipitoare.

Dar ce se întâmplase? Din curtea cu fântâna, grămada de oameni se îndreptă în goană în altă direcție. Toma Bakoc se repezi la fereastra din cealaltă parte a dormitorului. Şi când văzu ce se petrece, rămase ca trăsnit.

Caleaşca regelui era în curte şi Ladislau, însoțit de Štefan Zápolský se pregătea să se urce în ea. Regele zâmbea. Dar rătăcind cu privirile în jur, el dădu cu ochii de Toma Bakoc. Zâmbetul îi pieri ca prin farmec, şi, speriat de parcă văzuse o stafie, întinse mâna iute lui Zápolský şi porunci vizitiului:

— Mână! Cât poți de repede!

Toma Bakoc îşi reveni repede.

— A! Vasăzică asta puneai la cale? Dar nu-mi scapi tu mie! mormăia în timp ce arunca hainele alandala pe el.

Ajunse jos în clipa când caleaşca ieşea pe poarta cea mare. Se izbi de Štefan Zápolský care părea că-l aşteaptă.

— Te sfătuiesc, dragă prietene, să nu te grăbeşti prea tare. Ascultă-mă, nu porunci să ți se pregătească trăsura!

— Înhămați caii! strigă episcopul ca ieşit din minți.

După puțin timp apăru şi trăsura lui. Se aruncă întocmai ca un nebun în ea, fără să-şi mai ia rămas bun de la Štefan Zápolský.

Seniorul, căpitanul şi castelanul începuseră să râdă când episcopul porunci să se înhame caii. Şi se porniră mai tare pe râs când trăsura sosi şi episcopul se arunca în ea.

Când chicoteau ei mai tare, trăsura se desfăcu în bucăți ca atinsă de o nuia fermecată. Toma Bakoc țipă îngrozit şi începu să se zbată cu disperare printre resturile trăsurii. Sculându-se, în sfârşit, în picioare, văzând roțile fără şină şi fără osii, spițele risipite în toate părțile ca nişte oscioare, văzând că lipseau toate cuiele, înjură cum n-a mai înjurat vreodată un episop.

— Cine mi-a făcut-o?

— Eu, zise castelanul oprindu-se din râs. Vocea îi tremura.

— Tu? Episcopul se apropie de el cu pumnii încleştați.

— Eu, îi răspunse omul prinzând iar curaj. Eu am avut grijă ca toată trăsura să se facă mii de bucăți de îndată ce te vei urca în ea. Dar am făcut-o la porunca severă a regelui.

— Regele ți-a poruncit? bolborosi el şi mâinile îi căzură fără vlagă de-a lungul trupului.

— Vezi, deci, că nu mai e nimic de făcut, îl consolă Zápolský. I-o fi făcut bine regelui aerul din Orava de i-a trecut prin cap o asemenea trăsnaie. Numai un lucru nu pricep eu: de ce nu s-a desfăcut trăsura la prima smucitură a cailor, ci numai după ce te-ai urcat domnia-ta în ea?

— Asta nu pricep nici eu, zise castelanul.

Štefan Zápolský îl luă pe episcop de braț.

— Capul sus, prietene. Hai acum să bem apă din fântâna mea!

Când apărură în cealaltă curte, mulțimea se dădu la o

parte şi le făcu loc să treacă.

Lângă fântână se îmbrăţişau Omar cu Fatma, plângând de bucurie. Era linişte, o linişte adâncă, pentru că fiecare simţea că e clipa nădejdilor împlinite…

Când Omar băgă de seamă că domnul Zápolský se afla numai la câţiva paşi de el, se desprinse de lângă Fatma, se îndreaptă cu demnitate şi zise:

— Domnule! Am scos apă din neînduplecata stâncă a Trenčinului.

— Ai făcut chiar mai mult, Omar. Mi-ai smuls şi mie o lacrimă din ochi, zise el mişcat, apropiindu-se de turc şi strângându-i mâna.

Pe urmă se întoarse către Fatma.

— Eşti liberă, Fatma. Poţi pleca oriunde vrei. Şi când îţi vei aduce aminte de zilele şi anii robiei tale, tu să te simţi fericită, pentru că te-a scos din robie o dovadă de dragoste care ne va supravieţui nouă tuturor şi generaţiilor ce vor veni după noi, purtând peste veacuri amintirea lui Omar, a ta şi a iubirii voastre credincioase!…

Seniorul de Trenčin întinse mâna fostei sale roabe.

Atunci se apropie de fântină doamna Hedviga Zápolský. O îmbrăţişă pe Fatma, o sărută şi îi zise:

— Fii fericită, Fatma!…

Şi nu fu ochi lângă fântână care să nu se umezească de rouă lacrimilor…

Omar dădu poruncă de plecare. Se pregătise demult, demult pentru această clipă. Oamenii lui începură să scoată cămilele din grajd şi să le încarce cu poveri grele.

În momentul acela veni lângă Fatma căpitanul Ambróz Opatovský. El scoase din buzunar o minunată brăţară şi i-o puse la mână. Štefan Zápolský şi Toma Bakoc recunoscură brăţara şi îşi zâmbiră.

— Ia acest dar, Fatma, zise el încet de tot, ca să-ţi aducă aminte de mine.

— Îţi mulţumesc, Ambróz, îţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

Îi strânse mâna şi îl sărută pe frunte.

Căpitanul ar fi vrut s-o mai ia o dată în braţe şi s-o sărute. Dar nu fu în stare să facă nicio mişcare.

— Rămâi cu bine, Ambróz, auzi el ultimele ei cuvinte şi nici nu ştiu când Omar o luă pe sus şi o urcă pe o cămilă încărcată de covoare moi.

— Şi eu îţi spun rămas bun, îi zise Omar strângându-i mâna. Mă despart de tine şi îţi rămân pe vecie îndatorat. Nu există cuvinte şi nici comori care să te răsplătească pentru că ai fost o rază luminoasă şi caldă în bezna şi frigul care au înconjurat-o pe Fatma mea, părăsită de toată lumea…

După o clipă, caravana se urni şi mulţimea o dată cu ea. Lângă fântâna dragostei rămase doar Štefan Zápolský cu oamenii săi. Se aplecă deasupra căldării, luă o cană de apă, o umplu şi bău dintr-o răsuflare.

— Minunată apă, minunată apă, minunată! o lăudă el în timp ce cana trecea din mâna în mână.

Căpitanul privea în urma caravanei şi a mulţimii care o întovărăşea. Zápolský se apropie de el, îi puse mâna pe umăr şi îl întrebă mişcat:

— Ce e, Ambróz? Orava nu te-a ajutat deloc?

— Mi-a ajutat, dar inima mea tot mai sângerează, zis el lăsând capul în jos.

Apoi, Toma Bakoc îl trase deoparte pe senior.

— Trebuie să stăm de vorbă, dragă prietene! Spune-mi, la ce ţii mai mult: la prietenia şi alianţa cu mine sau la prietenia şi alianţa cu regele?

— Ţin foarte hotărât cu tine, îi răspunse fără să stea pe gânduri Štefan Zápolský. Dar de ce îmi pui astfel de întrebări?

— Dacă răspunsul tău este sincer, atunci mărturiseşte-mi unde s-a dus regele.

— N-ar trebui să-ţi spun. Ţi-a făcut un pocinog că n-ar merita să-ţi mai pese de el.

Štefan Zápolský se aplecă la urechea episcopului şi-i şopti unde îl poate găsi pe rege…

Episcopul jubilă.

— Pun mâna pe el chiar astăzi şi îţi făgăduiesc, dragă

prietene, că am să-l las vreme de două săptămâni pe mâna reginei. Asta să fie răzbunarea mea!

— Ei, dar cum mai stăm cu cununia aceea secretă? îl întrebă Štefan Zápolský.

— Cum ştii. Nu s-a schimbat nimic. Dar oricum ar evolua lucrurile de aici înainte, eu te asigur că o să țin bine cârma ca să ajung la țintă.

— La ținta ta, preciză Štefan Zápolský. La potcapul de cardinal. Te şi văd cu el pe cap, stând pe scaunul lui Ipolit…

Râseră amândoi cu poftă.

Între timp, Ambróz Opatovský se repezise în turnul său ca s-o mai vadă o dată pe Fatma, pentru cea din urmă oară.

Pe scări se lovi de Magda. Îşi ațintise speriată ochii ei mari şi negri asupra lui, prinsă parcă cu ocaua mică.

— Ce cauți aici? se răsti la ea dându-şi seama că prea de multe ori îi iese în cale de parcă l-ar pândi cu dinadinsul.

— Ştiam că… bâigui ea.

— Ce ştiai? o întrebă el mai blând făcându-i-se milă de ea.

— Ştiam că o să vă urcați în turn ca să…

— Şi altceva mai ştiai? îi dădu el ghes privind-o cu plăcere.

— Ştiam că o să fiți tare amărât, domnule căpitan…

— Şi?

Ridică fără să vrea mâna şi o mângâie pe păr.

— Şi eu sunt tristă… zise ea roşindu-se ca focul şi luând-o la fugă pe scări în jos.

— Magda! Magda! strigă el. Vino diseară lângă turnul meu!

— Vin! îi răspunse ea zburdând de fericire. Dar dumneavoastră veniți?

— Vin!

— Sigur?

— Sigur!

Un zâmbet îi lumină chipul. Dar zâmbetul dispăru fără urmă când ieşi la fereastră şi se uită la drumul alb şi prăfuit, pătat de mogâldețele negre ale cămilelor ce se îndepărtau.

O zări şi pe Fatma. Era cu spatele la el, se strângea la

pieptul lui Omar care o ținea în brațe.

— Omar, zicea ea tocmai atunci, multe mi-au plăcut în țara asta străină. Aici oamenii au numai o nevastă. Nici eu n-aş mai putea să împart dragostea ta cu alta!

— Eu n-am deprins obiceiurile şi năravurile din țara asta, îi răspunse Omar, dar inima mea e atât de plină de tine că nu mai este loc în ea şi pentru altcineva.

— Nici de acum înainte?

— Niciodată, nici chiar dacă Alah mi-ar da zece vieți!

Fatma îl privi încântată.

— Atunci e bine, fiindcă eu nu sunt aşa de tare. Eram gata-gata să-mi mai iau un bărbat...

— Te gândesti la el?

— La el...

— Nu te mai gândi, Fatma, uită... zise Omar posomorându-se.

Îşi întoarse fața de la el ca să nu-i vadă lacrimile care îi licăreau în colțul ochilor. Apoi îşi înălță privirile către castelul Trenčin, către unul din turnurile lui...

Atunci s-au întiânit pentru cea din urmă oară, sulițând prin tării, privirile Fatmei şi ale lui Ambróz Opatovský...

S-au întâlnit fără ca ei s-o ştie.

SFÂRŞIT

Lei 16

Colecția
«Romanul de dragoste»
37

În colecția
«ROMANUL DE DRAGOSTE»
au apărut:

14 Gib Mihăescu ■ Donna alba
15 Heinrich Mann ■ Îngerul albastru
16—17 Al. Dumas ■ Regina Margot
18 Daniel Defoe ■ Moll Flanders
19 Henry James ■ Portretul unei doamne
20 Panait Istrati ■ Neranțula
21 Jane Austen ■ Mîndrie și prejudecată
22 x x x ■ Tristan și Iseut
Abatele Prévost ■ Manon Lescaut
Bernardin de Saint-Pierre ■ Paul și Virginia
23 Honoré de Balzac ■ Șuanii
24 Guy de Maupassant ■ Mont-Oriol
25 Guy de Maupassant ■ Bel-Ami
26 G. Călinescu ■ Enigma Otiliei
27 André Maurois ■ Climate
28 Camil Petrescu ■ Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război
29 Eugen Lovinescu ■ Mite ● Bălăuca
30 Anișoara Odeanu ■ Anotimpul pierdut
31 George Sand ■ Mauprat
32 I.S. Turgheniev ■ Prima iubire ● Fum
33—34 Boleslaw Prus ■ Păpușa
35 Daphne du Maurier ■ Rebecca
36 Petru Popescu ■ Prins